

Jaarstukken 2024

Gemeente Tynaarlo

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

Datum: 23 juni 2025
Behorende bij briefnummer: 013 d.d. 23-06-2025
Paraaf: FBe

Inhoudsopgave

ALGEMEEN	4
Voorwoord en inleiding	5
Financiële verantwoording	8
Jaarrekening in één oogopslag	13
HOOFDSTUKVERANTWOORDING	14
Hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning	15
Hoofdstuk 1 Veiligheid	21
Hoofdstuk 2 Verkeer en vervoer en waterstaat	25
Hoofdstuk 3 Economie	28
Hoofdstuk 4 Onderwijs	33
Hoofdstuk 5 Sport, cultuur en recreatie	36
Hoofdstuk 6 Sociaal domein	45
Hoofdstuk 7 Volksgezondheid en milieu	50
Hoofdstuk 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	54
PARAGRAFEN	60
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	61
Financiering	70
Lokale heffingen	76
Verbonden partijen	80
Kapitaalgoederen	87
Grondbeleid	98
Duurzaamheid	110
Bedrijfsvoering	120
Wet Open Overheid	125
Interbestuurlijk toezicht	128
JAARREKENING 2024	132
Hoofdstukrekening	134
Balans	139
Toelichting op de balans	142
Modelverantwoording rechtmatigheid	158
FINANCIËLE DETAILS	161
Totaaloverzicht kredieten	162
Totaaloverzicht reserves en voorzieningen	171
Overzicht van baten en lasten per taakveld	191
Incidentele baten en lasten	195

Onvoorzien	201
Algemene dekkingsmiddelen	203
SiSa 2024	206
Grondslagen	221
BIJLAGEN	224
Bijlage 1: Begrippenlijst	225
Bijlage 2: Afkortingenlijst	236

Algemeen

Voorwoord en inleiding

Voor u ligt het jaarverslag 2024, de verantwoording over het derde jaar van de bestuursperiode 2022-2026.

Binnen de begroting

In dit jaarverslag valt te lezen dat we als gemeente wederom veel hebben bereikt van wat we in de begroting hadden afgesproken en waarmee we de gemeente elke dag een beetje mooier maken.

In deze inleiding geven we een snelle dwarsdoorsnede van waar de organisatie zoal mee bezig is geweest in 2024. De verdere toelichtingen hierop leest u in het jaarverslag zelf.

Domein Mens & Maatschappij

We willen verder werken aan een sterke sociale basis in onze gemeente in nauwe samenwerking met al onze maatschappelijke partners die daarin actief zijn. Zo hebben we in 2024 samen met alle partners de Jeugd- en Kindvisie opgesteld (vaststelling januari 2025) en samen met het culturele veld de cultuurvisie opgesteld. We doen het samen, meer gericht op volwassenen/ouderen hebben we daarom het Convent Meer Welzijn, Minder Zorg.

Ook zijn we begonnen met het traject om te komen tot cultuurhuizen waar ontmoeting/cultuur centraal staan. En blijven we inzetten op preventie met inzet sport/bewegen, bijvoorbeeld door inzet op valpreventie, natuurwandelen en vele andere activiteiten die onder het hoofdstuk 5 genoemd worden.

In 2024 zijn op gebied van Werk en Inkomen de kadernota's "Een Leven met Zekerheid" en "Inkomen, Ontwikkeling en Werk" door de gemeenteraad vastgesteld. Hierbij ligt de nadruk op bestaanszekerheid voor al onze inwoners, met onder andere extra inzet op meedoen voor mensen waarvoor werk niet haalbaar is en inkomensondersteuning voor mensen die net boven de bijstandsgrens zitten (130% i.p.v. 120% grens). In 2025 gaan we met de uitvoering van deze nota's aan de slag.

Verder hebben we in 2024 gewerkt aan Sociale vernieuwing. Er is een impuls gegeven aan een stevige sociale basis via 'Meer Welzijn, Minder zorg'. De herinrichting van de Toegang is nog niet afgerond in 2024. Gegeven de complexiteit, nieuwe regelgeving (Hervormingsagenda Jeugd) en personeelsswisselingen duurt het proces langer. In 2025 wordt dit proces afgerond. In de herinrichting van de Toegang zit ook verweven dat we meer cijfermatige sturing willen inbouwen voor management en beleid. In 2024 zijn de technische randvoorwaarden gecreëerd, zodat data over zorggebruik betrouwbaar en historisch vergelijkbaar zijn. In 2025 wordt dit omgezet in een visueel dashboard en nadere inrichting van werkprocessen voor managementinformatie en managementsturing.

Fysiek domein

Woningbouw

In 2024 is onverminderd ingezet op de realisatie van woningen. Dit met het doel om binnen de bestuursperiode 450 woningen te bouwen.

Voor de woningbouwlocaties in Zuidlaren zijn in 2024 cruciale stappen gezet. Het bestemmingsplan Laarhove is door de gemeenteraad vastgesteld en voor de voorzijde prins Bernhard Hoeve (PBH) is het stedenbouwkundige programma van eisen vastgesteld. Deze plannen voorzien in de realisatie van in totaal 335 woningen, waarvan een groot deel betaalbare woningen (sociale huur en betaalbare koop). Voor Eelde-Paterswolde is in 2024 verder gewerkt aan de planvorming voor de diverse locaties die in de omgevingsvisie zijn aangewezen voor woningbouw.

Ook is de realisatie van woninglocatie Vries-Zuid in 2024 gestaag door gegaan. Een groot deel van de in totaal 75 te realiseren woningen is inmiddels gebouwd of in aanbouw. Alle beschikbare vrije kavels zijn inmiddels verkocht of in optie vergeven. Dit geldt ook voor de woonwijk Ter Borch, waarbij deelgebied Rietwijk vrijwel gerealiseerd is. Voor het Entreegebied van Ter Borch is gewerkt aan de realisatie van 80 appartementen. Hiervoor is een aanpassing van het beeldkwaliteitsplan in voorbereiding en is een aanbestedingsprocedure doorlopen die in januari 2025 tot een gunning heeft geleid.

Economie en recreatie

In 2024 zijn de aandelen van luchthaven Groningen Airport Eelde, die de gemeente in haar bezit had, afgestoten. Ook is er gebiedsvisie voor de luchthaven opgesteld.

Ter versterking van de recreatie is in 2024 een wandelknooppunt netwerk (inclusief kaarten) in onze gemeente ontwikkeld en opgeleverd.

Omgevingswet

In 2024 is de grote transitie naar de Omgevingswet afgerond. Voor de inwoners één loket. Achter de schermen is er veel werk verricht om dit alles goed te organiseren. In 2024 zijn nagenoeg alle onder de oude Wet Ruimtelijke Ordening in gang gezette (bestemmingsplan) procedures afgerond.

Gemeentewerken

In 2024 is een aantal grote projecten fysiek in uitvoering gekomen die al geruime tijd op de planning stonden. Zoals de herinrichting Hoofdweg Eelde-Paterswolde. Dit project is binnen budget en planning uitgevoerd met daarbij een leuke kunstcomponent. Zes kunstwerken, gekozen tijdens het Koepeltjesfestival uit 30 ontwerpen, die in de voetpaden zijn gelegd. Andere projecten betreffen de herinrichting van de wijk Westlaren en het Hageneind in Tynaarlo.

Op veel plaatsen worden de lampen in de openbare verlichting vervangen door LED-verlichting. Veelal gekleurd (amber of groen), omdat minder storend is voor nachtdieren. Daarnaast zijn in samenwerking met Enexis diverse nieuwe trafo's geplaatst.

De Lokale Uitvoeringsagenda is vastgesteld. Daarmee kunnen we projecten opstarten die de Klimaatadaptatie ten goede komen. Voorbeelden van acties: steenbreek, het organiseren van informatiebijeenkomsten, kenniscafés. De oprijlaan bij het gemeentehuis is bloemrijk ingericht.

Er is per 1 januari 2025 sprake een nieuwe afvalinzamelaar (Remondis). We zijn gestopt met het inzamelen van PMD. Voortaan vindt nascheiding bij de afvalverwerker plaats. In 2024 zijn ook de eerste zwerfafvalbakken met hondenpoepzakjes geplaatst.

Het proces om te komen tot een nieuwe gemeentewerf heeft in 2024 verder handen en voeten gekregen. Zo is onder andere het kantoorgebouw aan de Parallelweg 1a in Tynaarlo aangekocht. De verduurzaming van de werf krijgt inmiddels steeds verder vorm met de verdere uitbreiding van de elektrische voertuigen en de ingebruikname van de zonnepanelen.

Openbare Orde en Veiligheid

Het afgelopen jaar is samen met de Veiligheidsregio, hulpdiensten en Groningen Airport Eelde een grote crisisoefening op de luchthaven uitgevoerd. Hiermee zijn we beter voorbereid op een eventuele crisis.

Ook is er een start gemaakt met integrale controles. Enkele vonden plaats rondom de luchthaven en elders in de gemeente gericht op eventuele misstanden met arbeidsmigranten. Bij de controles wordt er onder andere samengewerkt met de Koninklijke Marechaussee, politie, Nederlandse Arbeidsinspectie, Belastingdienst, gemeentelijke toezichthouders en het RIEC.

Na een erg onrustige jaarwisseling 2023-2024 is samen met inwoners een succesvolle wijkaanpak in Eelde opgezet.

Nij Begun

In 2024 heeft de gemeente in samenwerking met de gemeente Noordenveld en Aa en Hunze en de provincie Drenthe meegewerkt aan het opstellen van de economische agenda en aan de uitwerking van de pijler duurzaamheid via het opstellen van maatregel 29. Ook is een aanvraag Regio Deal ingediend.

Domein Dienstverlening

Burgerzaken

In juni 2024 hebben we succesvol de verkiezingen voor het Europees Parlement afgerond, waarbij we hebben geëxperimenteerd met een nieuw stembiljet. De evaluatie van het experiment toonde aan dat zowel kiezers, stembureauleden als ambtenaren zeer positief reageerden op het nieuwe stembiljet. Het experiment krijgt bij de eerstvolgende verkiezingen een vervolg.

Afgelopen jaar is de Europese aanbesteding voor onze burgerzakensoftware afgerond, waarbij de opdracht aan PinkRoccade is gegund. Dit resulteerde in een nieuw contract met onze bestaande

softwareleverancier, dat voldoet aan alle wettelijke vereisten en ook de lange termijn-behoefte van onze organisatie ondersteunt.

De zelfevaluatie die we uitvoeren met de door het ministerie van BZK beschikbaar gestelde Kwaliteitsmonitor tonen net als in 2023 een goed resultaat:

- Op het aanvraag- en uitgifteproces Reisdocumenten is onze kwaliteitsscore 92,5%. Dat is een verbetering van de score van 82,5% in 2023. Vorig jaar voldeden we nog niet aan de eis van een formeel aangewezen beveiligingsfunctionaris. In 2024 hebben we dat opgelost. Ook voldoen we in 2024 aan de voorgeschreven functiescheiding in het afhandelingsproces.
- Voor de Basisregistratie Personen (BRP) waren technisch gezien alle, in totaal 46.105, persoonslijsten, correct. Uit een steekproef bleek 98% ook correct administratief te zijn verwerkt.

Gemeentehuis

In 2024 doorliepen we de definitiefase voor de renovatie van het gemeentehuis. Dat resulteerde in een technisch programma van eisen, ontwerputgangspunten en een eerste kostenraming. De gepresenteerde scenario's gaan uit van een optimum en wat een en ander maximaal zou kunnen kosten. Dat levert forse bedragen op. Met het oog op de onzekere financiële toekomst, en tegelijkertijd unaniem gevoelde noodzaak tot actie is er bij de begrotingsbehandeling in het najaar ingestemd met het beschikbaar stellen van het geld om het ontwerp te kunnen maken. Dit ging gepaard met de toezegging dat we eerst aanvullend onderzoek doen naar varianten waarmee een vergelijkbaar effect wordt behaald, maar die minder kostbaar zijn en beter te faseren (zodat we niet of slechts minimaal te maken krijgen met tijdelijke huisvesting). Verder is toegezegd om deze varianten en de oorspronkelijke scenario's voor te leggen aan de gemeenteraad, voordat de ontwerpfase wordt gestart. Zo is de gemeenteraad maximaal betrokken en gaan we met een gerichte opdracht (ontwerpvariant) het ontwerpproces in. De onderzoeken die nodig zijn voor het uitwerken van de varianten worden in het eerste kwartaal 2025 uitgevoerd.

Aanbestedingen

In 2024 zijn, evenals het voorgaande jaar, veel Europese aanbestedingen binnen de bedrijfsvoering voorbereid en uitgevoerd, en zijn de uitkomsten van deze aanbestedingen geïmplementeerd. Dit betreft onder andere de schoonmaak van ons gemeentelijk vastgoed, inhuur derden en diverse softwareprogramma's. Door de inkoop van een aantal goederen en diensten met deze Europese aanbestedingen te doen lossen we niet alleen een aantal onrechtmatigheidsissues op, we zetten vooral stappen in het verhogen van de kwaliteit van onze bedrijfsvoering. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan een van de belangrijkste thema's van dit jaar: kwaliteit van onze dienstverlening beter borgen en verbeteren waar mogelijk.

Naar aanleiding van de uitgevoerde aanbestedingen is in 2024 hard gewerkt aan de implementatie van bijvoorbeeld het nieuwe financiële systeem en het nieuwe personeels- en salarissysteem, welke live zijn gegaan op 1 januari 2025.

De schoonmaak van het gemeentehuis, de gemeentewerf, de directiekeet in Ter Borch, binnensportaccommodaties (die niet bij een MFA horen) en de buitenschoonmaak van de dorpshuizen is in één bestek Europees aanbesteed. Met deze aanbesteding is ingezet op kwaliteitsverbetering en goed opdrachtgeverschap. De verwachtingen op het gebied van kwaliteit van het werk en goed opdrachtgeverschap zijn afgelopen jaar waargemaakt.

Financieel resultaat

Het resultaat van de jaarrekening 2024 komt uit op een bedrag van € 10,6 miljoen voordelig. Voor een toelichting op het resultaat en de voorstellen voor bestemming verwijzen wij u naar het hoofdstuk Financiële verantwoording. Hierin zijn de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting 2024 weergegeven. Een deel van de voordelen is (gedeeltelijk) structureel van karakter. Deze zijn meegenomen in het traject van de ombuigingen in het kader van de 'ravijnjaren' vanaf 2026.

Met vriendelijke groet,

College van burgemeester en wethouders

Financiële verantwoording

Dit hoofdstuk geeft inzicht op hoofdlijnen in de financiële ontwikkelingen ten opzichte van de actuele begroting 2024 en het resultaat van de jaarrekening 2024. In het eerste onderdeel gaan we in op de ontwikkeling van het begrotingsresultaat 2024. Vervolgens wordt inzichtelijk gemaakt wat het resultaat van de jaarrekening 2024 is vóór en na de mutaties in de reserves en volgt een toelichting op de belangrijkste afwijkingen.

Ontwikkeling begrotingsresultaat 2024

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van het begrotingsresultaat 2024 weergegeven. Vertrekpunt is de primitieve begroting 2024 en daaropvolgend de ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan lopende het jaar.

Bedragen x € 1.000	Resultaat	Toelichting
Primitieve begroting 2024	1.478	
1 ^e begrotingswijziging 2024	-98	Structureel en incidenteel nieuw beleid
Resultaat begroting 2024 incl. bijstellingen	1.380	
Kaderbrief 2024 – 2028	333	Genoemde bijstellingen in kaderbrief
Voortgangsrapportage 2024	1.186	1 ^e bijstelling 2024
Actueel begrotingsresultaat 2024	2.899	Voordelig begrotingsresultaat 2024 na wijzigingen

Resultaat jaarrekening 2024

In de voortgangsrapportage 2024 werd uitgegaan van een voordelig resultaat van € 2.899.000. Dit resultaat is verwerkt in de herziene (actuele) begroting.

Het resultaat van de jaarrekening 2024 ten opzichte van de herziene begroting 2024 is afgerond € 10,6 miljoen voordelig. Door middel van een resultaatbestemming wordt voorgesteld het jaarrekeningresultaat als volgt te bestemmen:

Voorstellen voor resultaatbestemming:

1. Kind- en jeugdvisie	€ 125.000	
2. Bestemmingsreserve Oekraïne	<u>€ 551.000</u>	
		€ 676.000
Te storten in de Argi		<u>€ 9.915.766</u>
Totaalresultaat		€ 10.591.766

Toelichting op de voorstellen voor resultaatbestemming:

Ad 1. Kind- en jeugdvisie

De begrote lasten zijn in 2024 grotendeels bekostigd door inzet GALA middelen. Dit resulteert in een voordeel van € 125.000. Met het voorstel voor resultaatbestemming blijft dit budget beschikbaar in 2025 voor de uitvoering van de kind- en jeugdvisie. Hiervoor is op dit moment nog geen structureel budget beschikbaar. De structurele aanvraag voor de jaren vanaf 2026 volgt via de perspectievennota 2026 en de begroting 2026.

Ad 2. Opvang Oekraïners

De opvang van Oekraïners laat, ten opzichte van de bijgestelde begroting 2024 (via de voortgangsrapportage 2024), een voordeel zien van € 551.000. Bij de resultaatbestemming wordt voorgesteld het voordeel toe te voegen aan de bestemmingsreserve Oekraïne, in lijn met het gedane voorstel voor resultaatbestemming bij de voortgangsrapportage 2024.

In onderstaand overzicht is op hoofdlijnen weergegeven in hoeverre de baten en lasten en mutaties in de reserves afwijken ten opzichte van de herziene begroting 2024. Het actuele begrotingsresultaat 2024 na de voortgangsrapportage 2024 komt uit op € 0, doordat de dotaties aan de bestemmingsreserves en de Argi al in de herziene begroting zijn verwerkt.

Resultaat 2024

Bedragen x € 1.000	Begrotingsresultaat 2024 na wijzigingen	Jaarrekening 2024	Afwijking
Lasten	-106.021	-102.348	3.673
Baten	105.175	113.102	7.927
Saldo van baten en lasten	-846	10.754	11.600
Storting in reserves	-8.882	-9.111	-229
Onttrekking aan reserves	9.728	8.948	-780
Resultaat	0	10.591	10.591

Uit de tabel blijkt dat zowel de lasten als de baten in 2024 hoger zijn dan de begroting. Belangrijkste oorzaak hiervan is de financiële afwikkeling van de grondexploitaties.

Toelichting op de belangrijkste afwijkingen

De belangrijkste afwijkingen die het voordelige rekeningresultaat 2024 veroorzaken, worden in de volgende tabel toegelicht. Voor een gedetailleerde toelichting wordt verwezen naar de achterliggende hoofdstukken in de hoofdstukverantwoording.

Nummer	Omschrijving	Bedrag x € 1.000	Incidenteel /structureel
1	Aanzuiveren voorziening wachtgeld en voorziening pensioenen	-950	I
2	Verkoop woning Zeijen en verkoop overige gronden	609	I
3	Vrijval voorziening afgewaardeerde gronden	1.380	I
4	Vennootschapsbelasting	-364	I
5	Rente schatkistbankieren	180	I
6	Algemene uitkering	118	I
7	Nij Begun	961	I
8	Onderhoud wegen	215	I
9	Openbare verlichting	242	I/S
10	Toeristenbelasting	103	S
11	Exploitatiebijdrage zwembaden	146	I
12	Sporthallen en gymzalen	197	I
13	Onderhoud openbaar groen	190	I
14	Kindvisie	125	I
15	Actieagenda Vries	241	I
16	Welzijnsbudget	209	I
17	Opvang Oekraïne	551	I
18	Eindafrekening WPDA	346	I
19	Energietoeslag	311	I
20	WMO	481	I
21	Jeugdhulp	-2.114	I/S
22	Beschermd wonen	859	I
23	RUD	243	I
24	Grondexploitaties	4.770	I
	Overige verschillen < €100k	1.543	I/S
	Totaal afwijkingen	10.592	I/S

Toelichting op de afwijkingen:

Ad 1. Aanzuiveren voorziening wachtgeld en pensioenen

Door een lagere rekenrente en een indexatie van de pensioenen heeft er een extra dotatie aan de voorziening pensioenen plaatsgevonden van € 810.000. Aan de voorziening wachtgeld is naar aanleiding van de jaarlijkse actuariële berekeningen, die plaatsvindt bij het opstellen van de jaarrekening, een extra bedrag van € 140.000 toegevoegd. Dit doordat de uitbetaalde wachtgeld hoger uitvallen dan waar in eerste instantie rekening mee was gehouden.

Ad 2. Verkoop van gronden en woning

In 2024 is een woning aan de Ubbenaseweg in Zeijen verkocht, waardoor we per saldo een voordeel hebben behaald van ruim € 505.000. Verder zijn er diverse gronden verkocht die een voordeel opleveren van € 114.000.

Ad 3. Herwaardering afgewaardeerde gronden

Zoals te doen gebruikelijk worden de overige afgewaardeerde gronden elk jaar geherwaardeerd. Dit jaar was er aanleiding om de marktwaarde per m2 van de afgewaardeerde gronden aan te passen. Dit heeft geresulteerd in een hogere herwaardering van ruim € 1,38 miljoen.

Ad 4. Vennootschapsbelasting

Het nadeel op de vennootschapsbelasting ontstaat doordat de hoogte van de definitieve aangifte gedurende het jaar lastig te voorspellen is als gevolg van het verschil tussen het werkelijke resultaat en het fiscale resultaat. Het saldo is het gevolg van de definitieve aangifte over 2023.

Ad 5. Rente schatkistbankieren

Door de stijgende rentepercentages krijgt de gemeente weer rente op de tegoeden die worden aangehouden in de schatkist. Uiteindelijk is meer rente ontvangen dan bij de voortgangsrapportage is ingeschat.

Ad 6. Algemene uitkering

Het voordeel ontstaat voornamelijk uit bijstellingen vanuit de decembercirculaire 2024 van € 190.000. Eind 2024 werden steeds meer maatstaven (de basis voor de hoogte van de algemene uitkering) definitief en wordt afgerekend over de diverse maatstaven. Daarnaast worden ook de afrekeningen over voorgaande jaren definitief gemaakt. Dit leidt tot een nadeel op de baten van € 72.000.

Ad 7. Nij Begun

Nij Begun is een project waarin gemeenten in Groningen en het noorden van Drenthe gecompenseerd worden voor de gevolgen van de aardgaswinning. Op 11 december jl. heeft een Bestuurlijk Overleg Groningen (BOG) plaatsgevonden tussen Rijk en de regio. In het BOG is afgesproken dat de afgesproken financieringssystematiek de basis vormt voor de dekking van de additionele kosten die door de regionale overheden worden gemaakt. Voor de gemeente Tynaarlo komt dit neer op een bedrag van € 1.024.000. Omdat deze middelen pas na het BOG zijn overgemaakt is het niet mogelijk geweest deze middelen te besteden in 2024. Er is in 2024 voor € 63.000 aan kosten gemaakt.

Ad 8. Onderhoud wegen

De kosten voor onderhoud van wegen, inclusief inzet tractie, vielen € 215.000 lager uit dan geraamd. De belangrijkste verklaring hiervoor is dat het bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2023 beschikbaar gestelde incidentele budget van € 175.000 niet gebruikt hoefde te worden.

Ad 9. Openbare verlichting

Doordat met name de energiekosten fors lager uitvielen dan geraamd is er een voordeel op de lasten van openbare verlichting van € 242.000.

Ad 10. Toeristenbelasting

Dit voordeel bestaat uit een nagekomen afrekening over het vorig jaar van € 35.000 en een hogere opbrengst over 2024 van € 68.000. Het voordeel op de toeristenbelasting kent een structureel karakter en is eveneens meegenomen in de mogelijke ombuigingen in het kader van het oplossen van de 'ravijnjaren' 2026 en verder.

Ad 11. Exploitatiebijdrage zwembaden

Het budget is in 2022 structureel opgehoogd; de daadwerkelijke bijstelling van de af te dragen bijdrage zal plaatsvinden na afronden van het kosten- en batenonderzoek t.a.v. de exploitatie van de zwembaden. Dit onderzoek was in 2024 nog niet afgerond door de stichting zwembaden Tynaarlo.

Ad 12. Sporthallen en gymzalen

De lasten voor de exploitatie en instandhouding van sporthallen en gymnastieklokalen vielen € 197.000 lager uit dan geraamd, met name door lagere energiekosten.

Ad 13. Onderhoud openbaar groen

De lasten vielen € 190.000 lager uit dan geraamd. Het bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2023 beschikbaar gestelde incidentele budget van € 175.000 voor groenonderhoud hoefde niet gebruikt te worden.

Ad 14. Kindvisie

De begrote lasten zijn grotendeels bekostigd door inzet van de Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) middelen, dit resulteert in een voordeel van € 125.000. Met een voorstel resultaatbestemming wordt voorgesteld om dit budget in 2025 alsnog te kunnen besteden in 2025.

Ad 15. Actieagenda Vries

Betreft de meegenomen gelden van 2023 naar 2024 van € 250.000 met als doel deze in de jaren 2024 en 2025 te besteden. In 2024 hebben er nauwelijks uitgaven plaatsgevonden, waardoor een voordeel ontstaat van € 241.000. Bij de voortgangsrapportage 2025 zal worden voorgesteld deze middelen in een krediet te stoppen.

Ad 16. Welzijnsbudget

Een deel van de begrote uitgaven op het welzijnsbudget is ten laste van de Brede SPUK-uitkering in het kader van het GALA gebracht. Daarom is er sprake van onder uitputting op het Welzijnsbudget, een incidenteel voordeel van € 209.000.

Ad 17. Opvang Oekraïners

De opvang van Oekraïners laat, ten opzichte van de bijgestelde begroting 2024 (via de voortgangsrapportage 2024), een voordeel zien van € 551.000. Bij de resultaatbestemming wordt voorgesteld het voordeel toe te voegen aan de bestemmingsreserve Oekraïne, conform het voorstel voor resultaatbestemming bij de voortgangsrapportage 2024.

Ad 18. Eindafrekening WPDA

De 2^e bestuursrapportage is pas na de voortgangsrapportage 2024 ontvangen. Het voordelige saldo kon dus niet meer in de begroting worden verwerkt waardoor nu een voordeel ontstaat van € 346.000.

Ad 19. Energietoeslag

Bij de jaarrekening 2023 zijn er middelen gereserveerd voor de uitkeringen van de energietoeslag. Aanvragen konden worden gedaan tot en met augustus 2024. Het saldo van de ontvangen rijksbijdrage minus de uitgekeerde energietoelagen leidt tot een voordeel van € 311.000.

Ad 20. Taakvelden 6.06 t/m 6.71d (Wmo)

De taakvelden van de WMO laten per saldo een voordeel zien van € 481.000. Er zijn minder uitgaven t.o.v. begroot op de Maatwerkvoorzieningen. Ook Huishoudelijke hulp laat een voordeel zien. Dit wordt onder andere veroorzaakt door het voordelige effect van een andere wijze van afrekenen. Het aantal cliënten lijkt te stabiliseren, waarbij voorzien was in een stijging. Op begeleiding is juist meer uitgegeven, nadeel € 216.000. Dagbesteding laat een voordeel zien van € 219.000. Ook het taakveld WMO Overige maatwerkarrangementen kent per saldo een voordeel van € 144.000.

Ad 21. Taakvelden 6.72 t/m 6.74c en 6.82a/b (Jeugdhulp)

Het totale nadeel betreft € 2.114.000 en is, ten opzichte van de bijgestelde begroting, een procentuele overschrijding van het budget van 18,8%.

Het grootste nadeel zit in de volgende categorieën:

- Begeleiding
- Behandeling
- Dagbesteding
- Pleegzorg
- Jeugdhulp met verblijf

Ad 22. Beschermd wonen.

Het taakveld Beschermd wonen kent een voordeel van € 859.000 veroorzaakt door een voordelige eindafrekening ten opzichte van de bijgestelde begroting 2024 (via de voortgangsrapportage 2024).

Ad 23. Regionale Uitvoeringsdienst (RUD).

De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling RUD viel lager uit, doordat allereerst sprake was van een winstuitkering ten laste van het rekeningresultaat en de reserves van de RUD over het boekjaar 2024. Daarnaast was er aanmerkelijk minder ureninzet (80%) nodig dan geraamd voor de uitvoering van de taken door de uitvoeringsdienst voor de gemeente Tynaarlo.

Ad 24. Grondexploitaties

Het taakveld grondexploitaties (niet-bedrijventerreinen) kent per saldo een voordeel van € 4.770.000. Dit taakveld maakt deel uit van de grondexploitaties. Jaarlijks bij het opmaken van de jaarstukken worden de diverse grondexploitaties geactualiseerd.

In de paragraaf grondbeleid lichten we de belangrijkste verschillen toe. Deze zijn behaald op de grondexploitaties Ter Borch, PBH-achterzijde en Vries-Zuid.

Jaarrekening in één oogopslag

Deze jaarrekening geeft een beknopt overzicht van de financiële resultaten en belangrijkste prestaties van onze gemeente in het afgelopen jaar. De gemeenteraad van Tynaarlo behandelt op dinsdag 1 juli de jaarrekening van 2024.

Inkomsten 2024

	Inkomsten vanuit het rijk	€ 82.324.000
	Grondexploitaties	€ 2.234.000
	Rioolheffing	€ 3.065.000
	Afvalstoffenheffing	€ 3.328.000
	OZB	€ 6.610.000
	Overig onder andere huren, overige leges, rente, dividend	€ 24.490.000

Totaal inkomsten 2024 **€ 122.051.000**

Uitgaven 2024

	Bestuur en ondersteuning	€ 6.430.000
	Veiligheid	€ 2.917.000
	Verkeer, vervoer en waterstaat	€ 4.350.000
	Economie	€ 1.193.000
	Onderwijs	€ 4.361.000
	Sport, cultuur en recreatie	€ 10.430.000
	Overhead	€ 14.551.000
	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	€ 7.057.000
	Volksgezondheid en milieu	€ 9.760.000
	Sociaal domein	€ 41.300.000
	Overig inclusief mutaties in de reserves	€ 9.111.000

Totaal uitgaven 2024 **€ 111.459.000**

Resultaat

+ € 10.592.000

Getallen zijn afgerond op duizendtallen.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

Datum: 23 juni 2025

Paraaf: FBe

gemeente
Tynaarlo

www.tynaarlo.nl

Jurryt Vellinga
Wethouder Ruimtelijke
Ordening

"Als gemeente blijven we volop inzetten op woningbouw. In 2024 zijn belangrijke plannen goedgekeurd voor de woonwijk Laarhove en de Prins Bernard Hoeve in Zuidlaren. Een groot deel daarvan bestaat uit betaalbare woningen. In Vries-Zuid is in 2024 verder gebouwd aan de nieuwe woonwijk, en in Ter Borch is Rietwijk bijna helemaal klaar. Onze ambitie om 450 woningen te realiseren in deze bestuursperiode ligt op koers."

Jelbrich Peters
Wethouder Duurzaamheid
en Bestaanszekerheid

"We zetten flinke stappen op het gebied van klimaatadaptatie en biodiversiteit. We maken de openbare ruimte groener, vervangen straatverlichting door LED-lampen en verduurzamen onze eigen gebouwen. En we ondersteunen inwoners die zich inzetten voor een schone leefomgeving. Van voedselbossen tot groene schoolpleinen, van samen isoleren tot het plaatsen van insectenhôtels. Met elkaar werken we aan een duurzame gemeente."

Hans Kuipers
Wethouder Sociaal Domein

"In 2024 is gewerkt aan een gemeente waarin iedereen mee kan doen. Samen met maatschappelijke organisaties is een nieuwe Kind- en Jeugdivisie opgesteld. Voor volwassenen en ouderen is het initiatief 'Meer Welzijn, Minder Zorg' verder uitgebouwd, met aandacht voor preventie via sport, natuurwandelingen en valpreventie."

Dennis Bouwman
Wethouder
Accommodatiebeleid

"Niets is belangrijker dan een goede plek om te leren en te sporten. Voor onze kinderen. En voor de buurt. Wij bouwden ook in 2024 verder aan de toekomst: al onze sporthallen en scholen zijn straks vernieuwd."

Hoofdstukverantwoording

Hoofdstuk 0 || Bestuur en ondersteuning

1. Hoogtepunten

Burgerzaken

In juni 2024 hebben we succesvol de verkiezingen voor het Europees Parlement afgerond, waarbij we hebben geëxperimenteerd met een nieuw stembiljet. Dit experiment vereiste bij elk stembureau een extra lid om de stemmers te begeleiden. Het vinden van externe vrijwilligers tijdens de vakantieperiode was uitdagend. Dankzij de extra inzet van collega's zijn we er toch in geslaagd de interne organisatie soepel te laten verlopen. De evaluatie van het experiment toonde aan dat zowel kiezers, stembureauleden als ambtenaren zeer positief reageerden op het nieuwe stembiljet.

De overgangsregeling van de Wet dubbele geslachtsnaam zorgde voor minder drukte dan verwacht. Er waren minder aanvragen voor dubbele geslachtsnaam voor al geboren kinderen. Daarom hoefden we de balie niet vaker open te stellen.

We hebben afgelopen jaar de Europese aanbesteding voor onze burgerzakensoftware afgerond, waarbij de opdracht aan PinkRoccade is gegund. Dit resulteerde in een nieuw contract met onze bestaande softwareleverancier, dat voldoet aan alle wettelijke vereisten en ook de lange termijn behoeften van onze organisatie ondersteunt.

De zelfevaluatie die we uitvoeren met de door ministerie van BZK beschikbaar gestelde Kwaliteitsmonitor tonen net als in 2023 een goed resultaat:

- Op het aanvraag- en uitgifteproces Reisdocumenten is onze kwaliteitsscore 92,5%. Dat is een verbetering van de score van 82,5% in 2023. Vorig jaar voldeden we nog niet aan de eis van een formeel aangewezen beveiligingsfunctionaris. In 2024 hebben we dat opgelost. Ook voldoen we in 2024 aan de voorgeschreven functiescheiding in het afhandelingsproces.
- Voor de Basisregistratie Personen (BRP) waren technisch gezien alle, in totaal 46.105, persoonslijsten correct. Uit een steekproef bleek 98% ook correct administratief te zijn verwerkt.

Gemeentehuis

In 2024 doorliepen we de definitiefase voor de renovatie van het gemeentehuis. Dat resulteerde in een technisch programma van eisen, ontwerpuitgangspunten en een eerste kostenraming. De gepresenteerde scenario's gaan uit van een optimum en wat een en ander maximaal zou kunnen kosten. Dat levert forse bedragen op. Met het oog op de onzekere financiële toekomst, en tegelijkertijd unaniem gevoelde noodzaak tot actie is er bij de begrotingsbehandeling in het najaar ingestemd met het beschikbaar stellen van het geld om het ontwerp te kunnen maken. Dit ging gepaard met de toezegging dat we eerst aanvullend onderzoek doen naar varianten waarmee een vergelijkbaar effect wordt behaald, maar die minder kostbaar zijn en beter te faseren (zodat we niet of slechts minimaal te maken krijgen met tijdelijke huisvesting). Verder is toegezegd om deze varianten en de oorspronkelijke scenario's voor te leggen aan de gemeenteraad, voordat de ontwerpfase wordt gestart. Zo is de gemeenteraad maximaal betrokken en gaan we met een gerichte opdracht (ontwerpvariant) het ontwerpproces in. De onderzoeken die nodig zijn voor het uitwerken van de varianten worden in het eerste kwartaal 2025 uitgevoerd. Deze kosten worden gedekt uit het restant van het budget dat beschikbaar was gesteld voor de definitiefase.

Aanbestedingen

In 2024 zijn, evenals het voorgaande jaar, veel Europese aanbestedingen binnen de bedrijfsvoering voorbereid en uitgevoerd, en zijn de uitkomsten van deze aanbestedingen geïmplementeerd. Dit betreft onder andere de schoonmaak van ons gemeentelijk vastgoed, inhuur derden en diverse softwareprogramma's. Door de inkoop van een aantal goederen en diensten met deze Europese aanbestedingen te doen lossen we niet alleen een aantal onrechtmatigheidsissues op, we zetten vooral stappen in het verhogen van de kwaliteit van onze bedrijfsvoering. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan een van de belangrijkste thema's van dit jaar: kwaliteit van onze dienstverlening beter borgen en verbeteren waar mogelijk.

Naar aanleiding van de uitgevoerde aanbestedingen is in 2024 hard gewerkt aan de implementatie van bijvoorbeeld het nieuwe financiële systeem en het nieuwe personeels- en salarissysteem, welke live zijn gegaan op 1 januari 2025.

De schoonmaak van het gemeentehuis, de gemeentewerf, de directieket in Ter Borch, binnensportaccommodaties (die niet bij een MFA horen) en de buitenschoonmaak van de dorpshuizen

is in één bestek Europees aanbesteed. Met deze aanbesteding is ingezet op kwaliteitsverbetering en goed opdrachtgeverschap (denk aan arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden, maar ook aan inclusiviteit ofwel de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt). De verwachtingen op het gebied van kwaliteit van het werk en goed opdrachtgeverschap zijn waargemaakt.

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo	
		2023	2024
Formatie	Fte per 1.000 inwoners (2020)	8,25	8,53
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners (2020)	7,49	7,46
Apparaatskosten	Kosten per inwoner (2020)	€ 784	€ 888
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen (2020)	15,93%	20,27%
Overhead	% van totale lasten (2020)	12,32%	14,22%

Gemeente specifiek	Norm	Tynaarlo	
		2023	2024
Betaaldiscipline	Percentage betalingen waarbij wettelijke betaaltermijn (30 dagen) is behaald	89,95%	88,40%
Betalingstermijn	Gemiddelde betalingstermijn	19 dagen	20 dagen

2. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	Opleidingsplan			
	1.1	Opstellen meerjarenplan, afstemming HRM, aanbesteding opleiders.	In ontwikkeling	
2.	Koppeling met MijnOverheid			
	2.1	Inrichting software, aanpassen werkprocessen, afstemming met derden, communicatie, kennis/opleiding medewerkers.	In ontwikkeling	
3.	Identiteitsvaststelling			
	3.1	Opleiding medewerkers en actualiseren werkprocessen.	In ontwikkeling	
4.	Correcte gegevens			
	4.1	Kwaliteitscontroles uitvoeren en communicatie medewerkers.	Ja	
5.	Europese aanbesteding			
	5.1	Vorbereiden en organiseren aanbesteding, marktconsultaties opstellen. Programma van eisen.	Ja	
6.	Organisatie verkiezingen Europees Parlement			
	6.1	Vorbereiden en organiseren van de verkiezingen.	Ja	

3. Toelichting op afwijkingen

1.1 Opleidingsplan

Er is een concept opleidingsplan gereed ter bespreking met concernmanager en HRM. Verwachting is een door hun goedgekeurd plan in de begrotingsopgave voor 2026 te kunnen meenemen.

2.1 Koppeling met MijnOverheid

Voor de burgerzakensoftware is de koppeling met de MijnOverheid berichtenbox gerealiseerd. Het is nog niet in gebruik genomen, omdat we de koppeling nog niet hebben kunnen testen. De verwachting is dat dit eind Q1 2025 gereed is.

3.1 Juiste Identiteitsvaststelling

Door personeelsswisselingen en de reisdocumentenpiek zijn nog niet alle werkprocessen geactualiseerd en is de kennis van sommige medewerkers niet op het gewenste niveau. Alle medewerkers hebben de training Identiteit en Identiteitsdocumenten gevolgd. De verwachting is dat eind Q1 2025 alle medewerkers het theorie-examen hebben gehaald en de planning is dat eind Q2 de processen zijn geactualiseerd.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taak-veld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotings-wijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Verschil
0.1	Bestuur	1.637.379	195.650	1.833.029	2.904.509	-1.071.480
0.2	Burgerzaken	1.742.210	105.156	1.847.366	1.926.065	-78.699
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	530.004	-44.645	485.359	896.309	-410.950
0.4	Overhead	13.705.411	201.402	13.906.812	14.550.785	-643.973
0.5	Treasury	-27.104	32.801	5.697	-88.388	94.084
0.61	OZB woningen	296.433	0	296.433	279.372	17.061
0.62	OZB niet-woningen	19.789	0	19.789	19.788	1
0.64	Belastingen overig	5.820	0	5.820	5.820	0
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	500.000	-500.000	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	295.992	10.000	305.992	255.636	50.356
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	66.810	-200.000	-133.190	231.280	-364.470
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	1.477.786	-1.470.436	7.350	0	7.350
Totaal lasten		20.250.530	-1.670.072	18.580.458	20.981.177	-2.400.719

Baten

Taak-veld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotings-wijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Verschil
0.1	Bestuur	3.205	0	3.205	-462	-3.668
0.2	Burgerzaken	632.533	0	632.533	745.389	112.856
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	251.816	0	251.816	2.102.553	1.850.737
0.4	Overhead	1.166.152	202.500	1.368.652	1.672.225	303.573
0.5	Treasury	745.490	151.417	896.907	943.694	46.787
0.61	OZB woningen	5.058.075	0	5.058.075	5.135.032	76.956
0.62	OZB niet-woningen	1.530.447	0	1.530.447	1.508.524	-21.923
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	61.771.154	1.043.087	62.814.241	62.922.118	107.877
0.8	Overige baten en lasten	32.102	0	32.102	7.839	-24.262
Totaal baten		71.190.974	1.397.004	72.587.978	75.036.912	2.448.934

Resultaat voor bestemming	50.940.445	3.067.076	54.007.521	54.055.735	48.215
----------------------------------	-------------------	------------------	-------------------	-------------------	---------------

Taak-veld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotings-wijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Verschil
0.10	Toevoegingen aan reserves	1.449.937	7.431.776	8.881.713	9.110.503	-228.790
0.10	Onttrekkingen aan reserves	4.420.528	5.307.210	9.727.738	8.948.299	-779.439

Saldo Hoofdstuk	53.911.035	942.510	54.853.546	53.893.531	-960.014
------------------------	-------------------	----------------	-------------------	-------------------	-----------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 48.000. Dit hoofdstuk heeft een negatief resultaat na bestemming van € -960.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 0.1 Bestuur

Het taakveld Burgerzaken kent een nadeel van € 1.075.000. Dit bestaat uit een nadeel op de lasten van € 1.071.000 en een nadeel op de baten van € 4.000.

Dotatie voorziening pensioenen wethouders

Het nadeel op het taakveld is voor het overgrote deel te verklaren doordat er een dotatie aan de voorziening pensioenen wethouders heeft plaatsgevonden. Dit wordt veroorzaakt door een lagere rekenrente en een indexatie van de pensioenen. Jaarlijks hebben we een verplicht moment voor actualisatie van de pensioenen, een zogenaamde actuariële berekening. Deze jaarlijkse verplichte berekening leidt in dit jaar tot een nadeel van € 810.000 als gevolg van een benodigde dotatie aan de voorziening.

Dotatie voorziening wachtgeld

Op basis van de huidige doorrekeningen (eveneens de jaarlijkse actuariële berekening, zie het punt hiervoor) heeft een dotatie plaatsgevonden aan de voorziening wachtgeld van € 140.000. Dit doordat de uitbetaalde wachtgeld hoger uitvallen dan waar in eerste instantie rekening mee was gehouden.

Re-integratiekosten oud-wethouders

Als gevolg van re-integratieverplichtingen kunnen oud-wethouders naast een vergoeding voor re-integratieactiviteiten ook een vergoeding krijgen voor training en/of opleiding. Dit leidt tot € 52.000 aan extra kosten, waarmee geen rekening is gehouden op voorhand.

Accountantskosten

Onder andere als gevolg van meerwerk met betrekking tot de jaarrekeningcontrole 2023 is een nadeel ontstaan op de accountantskosten van € 43.000.

Taakveld 0.2 Burgerzaken

Het taakveld Burgerzaken kent een voordeel van € 34.000. Dit bestaat uit een nadeel op de lasten van € 79.000 en een voordeel op de baten van € 113.000.

Reisdocumenten

Er zijn over 2024 326 meer reisdocumenten aangevraagd dan voorspeld. Dit jaar was het eerste jaar van de paspoortpiek. Ondanks dat een stuk meer aanvragen was opgenomen in de planning, lag het werkelijke aantal nog hoger. Vooral het aantal paspoortaanvragen >18 lag een flink stuk hoger dan verwacht (1.531 meer). De inkomsten voor de paspoorten bedroegen bijna € 100.000 meer dan begroot. De inkomsten van de identiteitskaarten lagen zo'n € 20.000 lager. Onder aan de streep zorgt dit voor zo'n € 75.000 meer legesinkomsten op de reisdocumenten. Doordat er meer aanvragen reisdocumenten zijn gedaan, waren de rijksafdrachten ook € 55.00 hoger dan verwacht.

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Het taakveld Beheer overige gebouwen en gronden kent per saldo een voordeel van € 1.440.000. Dit bestaat uit een nadeel op de lasten van € 411.000 en een voordeel op de baten van € 1.851.000.

Beheer gebouwen tijdelijk in eigendom

De panden die we tijdelijk in beheer hebben zorgen voor tijdelijke extra lasten van € 104.000 ten opzichte van de begroting. Daar staan ook diverse inkomsten zoals huren en doorberekening van servicekosten tegenover. In totaal zorgt dit voor een voordeel op de baten van € 125.000.

Ontwikkel locaties

De gemaakte kosten voor herontwikkeling van de locaties de Kooi en de Bladergroenschool worden geactiveerd onder de immateriële vaste activa en uiteindelijk ook in een grondexploitatie opgenomen. Dit wordt in 2025 verwacht en voor Bladergroenschool in de eerste helft van 2026.

Voor de locaties de Kooi en de Bladergroenschool, 't Punthoes en Rutgers van Bergen zijn diverse kosten gemaakt en subsidies ontvangen. Deze kosten en subsidies zijn geactiveerd op de balans onder de immateriële vaste activa. Per saldo is het resultaat in de exploitatie nihil. Voor zowel de baten als de lasten zorgt dit voor een overschrijding van € 256.000.

Verkopen van gronden

De verkopen van diverse gronden gaan gepaard met een voordeel aan de batenkant van € 114.000.

Verkoop woning Zeijen.

In 2024 is een woning aan de Ubbenaseweg in Zeijen verkocht, waardoor we per saldo een voordeel hebben behaald van ruim € 505.000.

Herwaardering afgewaardeerde gronden

Zoals te doen gebruikelijk worden de overige afgewaardeerde gronden elk jaar geherwaardeerd. Dit jaar was er aanleiding om de marktwaarde per m2 van de afgewaardeerde gronden aan te passen. Dit heeft geresulteerd in een hogere herwaardering van ruim € 1,38 miljoen en op dit taakveld tot een voordeel op de baten van € 823.000.

Taakveld 0.4 Overhead

Het taakveld Overhead kent per saldo een nadeel van € 340.000. Dit bestaat uit een nadeel op de lasten van € 644.000 en een voordeel op de baten van € 304.000.

Bedrijfsvoering

Binnen het taakveld overhead vallen de meeste baten en lasten onder de bedrijfsvoeringsbudgetten. Het totale nadeel op de bedrijfsvoeringsbudgetten bedraagt € 206.000. Dit wordt, volgens de gemaakte afspraken onttrokken aan de reserve bedrijfsvoering. Het negatieve resultaat bestaat uit tal van voor- en nadelen. De belangrijkste zijn: een voordeel op studie- en congreskosten € 255.000, een voordeel Wet Open overheid € 83.000, een nadeel op automatiseringslasten van € 222.000 en een nadeel op de loonsommen en inhuur derden van € 244.000 als gevolg van inhuur voor het opvullen van vacatures en opvangen van ziekte en voor de uitbreiding van de formatie met 3 beleidsregisseurs.

Voorziening verlofsparen

In de cao-gemeenten 2022 is het “verlofsparen” in het leven geroepen. Bij alle uren die volgens de cao-gemeenten als bron kunnen dienen voor het verlofsparen is sprake van een niet gelijke omvang van de opbouw en de afbouw. Voor deze verlofuren moet met ingang van het verslagjaar 2022 een voorziening worden gevormd op grond van het BBV. Als gevolg van cao-stijgingen en toename van gespaarde uren moet € 170.000 aan de voorziening worden toegevoegd.

Taakveld 0.5 Treasury

Het taakveld Treasury kent per saldo een voordeel van € 141.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 94.000 en een voordeel op de baten van € 47.000.

Rente Schatkistbankieren

Door de stijgende rentepercentages krijgt de gemeente weer rente op de tegoeden die worden aangehouden in de schatkist. Uiteindelijk is meer rente ontvangen dan bij de voortgangsrapportage is ingeschat. Dit zorgt voor een voordeel op de baten van € 180.000.

Taakveld 0.62 OZB niet woningen

Het taakveld OZB-niet woningen kent een voordeel van € 77.000 op de baten. Dit voordeel ontstaat voornamelijk door de definitieve waarde inschatting.

Taakveld 0.7 Algemene uitkering

Het taakveld Algemene uitkering kent een voordeel van € 108.000. Dit bestaat uit een voordeel op de baten van € 108.000.

Decembercirculaire 2024

Het voordeel ontstaat voornamelijk uit bijstellingen vanuit de decembercirculaire 2024 van € 190.000.

Definitieve maatstaven en afrekeningen

Eind 2024 werden steeds meer maatstaven (de basis voor de hoogte van de algemene uitkering) definitief en wordt afgerekend over de diverse maatstaven. Daarnaast worden ook de afrekeningen over voorgaande jaren definitief gemaakt. Dit leidt tot een nadeel op de baten van € 72.000.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Het taakveld overige baten en lasten kent een voordeel van per saldo € 26.000. Dit bestaat uit een voordeel van € 50.000 op de lasten en een nadeel van € 24.000 op de baten.

Budget onvoorzien incidenteel

In 2024 is het niet noodzakelijk gebleken om het structurele budget voor onvoorziene, incidentele uitgaven in te zetten. Dit leidt tot een voordeel van € 34.000.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

Het taakveld Vennootschapsbelasting kent een nadeel van € 364.000. Dit nadeel ontstaat doordat de hoogte van de definitieve aangifte gedurende het jaar lastig te voorspellen is als gevolg van het verschil tussen het werkelijke resultaat en het fiscale resultaat. Het saldo is het gevolg van de definitieve aangifte over 2023.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het taakveld mutaties reserves kent een nadeel van per saldo € 1.008.000. Dit bestaat uit een hogere dotatie aan de reserves van € 229.000 en een lagere onttrekking aan de reserves van € 779.000.

Toevoegingen aan reserves

De hogere dotatie aan de reserves ontstaat doordat er minder toegevoegd is aan de reserve mee te nemen gelden, doordat er in 2024 meer is uitgegeven dan bij de najaarsbrief was verwacht. Dit gaat om een voordeel van € 50.000. Verder heeft nog een dotatie aan de reserve participatie plaatsgevonden van € 139.000. Dit bedrag is niet in de begroting opgenomen. Volgens afspraak mag het saldo van de baten en de lasten van inburgering en asielzoekers worden verrekend met de reserve participatie. Daarnaast is volgens afspraak met de raad € 139.000 toegevoegd aan de reserve combinatiefunctionarissen als gevolg van niet uitgeven van middelen.

Onttrekkingen aan reserves

De lagere onttrekking aan reserves heeft een aantal oorzaken. De voornaamste reden is lagere uitgaven op de maatschappelijke kredieten dan bij de voortgangsrapportage is ingeschat.

Hoofdstuk 1 || Veiligheid

1. Hoogtepunten

Integraal Veiligheidsbeleid 2022-2025 (IVB)

In het IVB is aangegeven waar de focus voor de komende vier jaren ligt, namelijk:

- Aanpak overlast personen met verward gedrag
- Aanpak ondermijning
- Aanpak jeugdproblematiek
- Weerbaarheid digitaal gebied
- Incident- en rampenbestrijding

Het IVB wordt tweejaarlijks uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. Het huidige uitvoeringsprogramma geldt voor 2024 en 2025. Hierin staat concreet beschreven wat er op de gestelde prioriteiten wordt uitgevoerd. De verantwoording wordt onder andere gedaan via de VTH-rapportages, via het presidium en via de jaarrekening.

Crisis- en rampenbestrijding

Voorwaarden van een veilig Tynaarlo zijn onder andere de bereikbaarheid, beschikbaarheid en inzetbaarheid van de hulpdiensten tijdens het bestrijden van rampen en crises. Vanuit onze regierol zien we hierop toe. In 2024 heeft er een grote systeem oefening plaatsgevonden op Groningen Airport Eelde. Binnen deze oefening zat een grote component voor Bevolkingszorg. Dit zijn de processen voor de gemeente tijdens de crisis- en rampenbestrijding.

Samenwerking Thorbecke Academie

De Thorbecke Academie is onderdeel NHL Stenden Hogeschool en gericht op overheidsopleidingen. Je kan er onder andere Integratie Veiligheidskunde studeren. De AANT-gemeenten hebben samen met de politie nu enkele jaren een samenwerking met de Thorbecke Academie. Er worden onderzoeksvragen opgesteld door de betrokken organisaties. Studenten hebben deze vervolgens als (stage)opdracht uitgewerkt. Door gebruik te maken van de denkkraft en capaciteit van de studenten zijn wij in staat om complexe veiligheidsvragen in kaart te brengen en de onderzoeksrapporten bieden meteen actiepunten en aanbevelingen die de organisatie weer kunnen oppakken.

Effectief samenwerken in het Tactisch Veiligheidsoverleg (TVO)

De gemeente Tynaarlo werkt met het Tactisch Veiligheidsoverleg (TVO), onder regie en voorzitterschap van de beleidsadviseurs veiligheid. Deelnemers aan dit overleg zijn de politie, de Toegang (WMO en Jeugd), het Zorg- en veiligheidshuis Drenthe (ZVHD) en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz).

Ondermijnende criminaliteit

In 2024 zijn er verschillende integrale acties uitgevoerd binnen de gemeente. Deze waren gericht op ondermijnende criminaliteit. Enkele hebben plaatsgevonden rondom de luchthaven en elders in de gemeente gericht op eventuele misstanden met arbeidsmigranten. Bij de controles wordt er onder andere samengewerkt met de Koninklijke Marechaussee, politie, Nederlandse Arbeidsinspectie, belastingdienst, gemeentelijke toezichthouders en het RIEC.

Jaarwisseling

De jaarwisseling van 2023-2024 is erg onrustig verlopen. Voornamelijk in Eelde is het uit de hand gelopen qua gebruik van (zwaar) illegaal vuurwerk door grote groepen jeugd en intimidatie van bewoners. Ook in de nasleep hebben er nog incidenten plaats gevonden. Afgelopen jaar is er flink geïnvesteerd in de aanpak van de problematiek, zowel bestuurlijk als strafrechtelijk. Ook hebben de bewoners zelf een positieve bijdrage geleverd aan de jaarwisseling 2024-2025. Dit heeft geresulteerd in een positieve ontwikkeling. De jaarwisseling blijft echter voorbereiding en aandacht behoeven.

Evenementen

In 2024 is het nieuwe evenementenbeleid van de gemeente door de gemeenteraad vastgesteld.

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2022	2023	2024
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	30	30	N.n.b.
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,4	0,6	N.n.b.
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,5	2,0	N.n.b.
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	0,9	0,9	N.n.b.
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	5,0	3,0	N.n.b.

Meetdatum 03-02-2025

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

2. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	De gemeente Tynaarlo is een Veilige gemeente: Onze inwoners voelen zich veilig			
1.1		Op basis van het uitvoeringsprogramma veiligheid uitvoering geven aan de gestelde prioriteiten.	Ja	
2.	Overlast personen met verward gedrag			
2.1		Integrale aanpak van de grootste overlastgevers.	Ja	
3.	Ondermijnende criminaliteit en bestuurlijk weerbaarheid			
3.1		Uitvoeren PvA a.d.h.v. preventie, bewustwording, trainingen, meldpunt en integraal oppakken van signalen.	In ontwikkeling	
3.2		Beleid rond mensenhandel verder uitwerken.	In ontwikkeling	
4.	Cybercrime			
4.1		Plan van aanpak cybercrime.	Ja	
4.2		Problematieken netwerk in kaart brengen.	Ja	
4.3		Prioriteiten en doelgroepen bepalen.	Ja	
5.	Weerbaarheid digitaal gebied			
5.1		Bewustwording koppeling met incident- en rampenbestrijding vergroten.	In ontwikkeling	
6.	Incident- en rampenbestrijding			
6.1		Oefening doen met de volledige crisisstructuur op het gebied van digitale weerbaarheid.	In ontwikkeling	
6.2		Ontwikkelingen uitvoeren van het project bevolkingszorg.	Ja	
7.	Jeugdoverlast en middelen gebruik			
7.1		Voorkomen en bestrijden van jeugdoverlast door integrale aanpak met ketenpartners onder regie van de gemeente.	Ja	
7.2		Voorlichting aan jongeren over drank en drugsgebruik.	In ontwikkeling	
7.3		Intensieve samenwerking tussen zorg en veiligheid.	Ja	

3. Toelichting op afwijkingen

3.1 en 3.2 ondermijnende criminaliteit

Er zijn verschillende activiteiten uitgevoerd. In het uitvoeringsprogramma veiligheid is ook aangegeven dat we te weinig capaciteit hebben om hier structureel de benodigde aandacht aan te geven. Dit is verwerkt in de begroting van 2025. Deze extra capaciteit wordt in de eerste helft van 2025 geworven.

5.1 en 6.1 Weerbaarheid digitaal gebied en crisisoefening

Hierin wordt er samengewerkt met verschillende afdelingen binnen de gemeente. Doordat meerdere functies een periode vacant zijn geweest zijn de geplande activiteiten nog niet uitgevoerd. Inmiddels verloopt deze samenwerking weer goed en wordt er gestreefd om de geplande activiteiten van 2024 uit te voeren in de eerste helft van 2025.

7.2 voorlichting jongeren

In 2024 is er een integrale aanpak voor jongeren omtrent evenementen opgezet. Ook is er een samenwerking opgezet tussen handhaving, beleid Jeugd, beleid Veiligheid en VNN. Voorlichting is hier een onderdeel van, maar in 2024 zijn er nog onvoldoende activiteiten ontplooid op dit onderwerp.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taak-veld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotings-wijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Verschil
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.167.249	7.398	2.174.646	1.967.329	207.318
1.2	Openbare orde en veiligheid	770.628	31.956	802.584	949.461	-146.877
Totaal lasten		2.937.876	39.354	2.977.230	2.916.790	60.441

Baten

Taak-veld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotings-wijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Verschil
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	317	0	317	0	-317
1.2	Openbare orde en veiligheid	28.563	0	28.563	1.138.731	1.110.168
Totaal baten		28.880	0	28.880	1.138.731	1.109.851

Saldo Hoofdstuk	-2.908.997	-39.354	-2.948.351	-1.778.059	1.170.292
------------------------	-------------------	----------------	-------------------	-------------------	------------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 1.170.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Het taakveld Crisisbeheersing en brandweer kent per saldo een voordeel van € 207.000. Dit bestaat volledig uit een voordeel op de lasten.

Veiligheidsregio Drenthe

De lasten voor deelname aan de Veiligheidsregio vielen € 40.000 lager uit dan geraamd, omdat een gedeelte van de kosten door de gemeente bij het btw-compensatiefonds gedeclareerd kon worden.

Nieuwbouw brandweerposten

Door vertraging in de nieuwbouw van kazernes is er sprake van een incidenteel voordeel op de lasten van € 148.000.

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Het taakveld Openbare orde en veiligheid kent per saldo een voordeel van € 963.000. Dit bestaat volledig uit een nadeel op de lasten van € 147.000 en een voordeel op de baten van € 1.110.000.

Openbare orde en veiligheid

De lasten vielen € 103.000 hoger uit dan geraamd, door met name extra inhuur van BOA's bij Veiligheidszorg Drenthe en de afwikkeling van een nog openstaande oudere verplichting. Daartegenover staat een voordeel op de baten van € 100.000 vanwege een opgelegde dwangsom.

Nij Begun

Nij Begun is een project waarin gemeenten in Groningen en het noorden van Drenthe gecompenseerd worden voor de gevolgen van de aardgaswinning.

Op 11 december jl. heeft een Bestuurlijk Overleg Groningen (BOG) plaatsgevonden tussen Rijk en de regio. In het BOG is afgesproken dat de afgesproken financieringssysteem de basis vormt voor de dekking van de additionele kosten die door de regionale overheden worden gemaakt. Voor de gemeente Tynaarlo komt dit neer op een bedrag van € 1.024.000. Omdat deze middelen pas na het BOG zijn overgemaakt is het niet mogelijk geweest deze middelen te besteden in 2024. Er is in 2024 voor € 63.000 aan kosten gemaakt.

Hoofdstuk 2 || Verkeer en vervoer en waterstaat

1. Hoogtepunten

Herinrichting Hoofdweg tussen Eelde en Paterswolde

De werkzaamheden zijn eind december afgerond. De weg is officieel geopend. De bus rijdt over de Hoofdweg.

Herstel bruggen Waterwijk

Op de brug Woltsingel na zijn de bruggen in Waterwijk hersteld. Het dek van de brug Woltsingel wordt in de 1^e helft van 2025 vervangen.

Vervanging bruggen Oude Dijk, Nieuwe Dijk en Zwetdijk

De werkzaamheden zijn afgerond.

Vervanging bruggen Kibbelslaglaan en Bunnerveenseweg

De vervanging van de brug Kibbelslaglaan is gestart, de brug Bunnerveenseweg volgt volgens planning in april 2025.

2. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	SPV			
	1.1	Updaten (jaarlijks) en opstellen van een meerjarenplanning.	In ontwikkeling	
2.	Beheerplannen			
	2.1	Updaten, laten vaststellen door college en ter kennisneming aan de raad	In ontwikkeling	
3.	Herinrichting Hoofdweg			
	3.1	Herinrichten Hoofdweg tussen centrum Eelde en centrum Paterswolde.	Ja	
4.	Fietspad Oude Tolweg Zuidlaren			
	4.1	Aanleg ontbrekende schakel tussen woonwijk en centrum Zuidlaren.	In ontwikkeling	
5.	Herinrichting Esweg en aansluiting Esweg-Legroweg			
	5.1	Afstemmen met inwoners en komen tot een gedragen plan.	In ontwikkeling	
6.	Doorfietsroute			
	6.1	Aanleg doorfietsroute tussen Zuidlaren en Haren.	In ontwikkeling	
7.	Herstel bruggen Waterwijk			
	7.1	Uitvoering herstelwerkzaamheden brug Woltsingel (1 ^e helft van 2025).	In ontwikkeling	
8.	Vervanging brug De Knijpe			
	8.1	Vorbereiding is gestart, uitvoering naar verwachting in de loop van 2026.	In ontwikkeling	
9.	Vervanging bruggen Oude Dijk, Nieuwe Dijk en Zwetdijk			
	9.1	Aanbesteden, start werkzaamheden, werkzaamheden afgerond	Ja	
10.	Vervanging bruggen Kibbelslaglaan en Bunnerveenseweg			
	10.1	Uitvoering van de brug Kibbelslaglaan is gestart, brug Bunnerveenseweg volgt volgens planning in april 2025	In ontwikkeling	
11.	Beleidsplan openbare verlichting			
	11.1	Laten vaststellen door college en ter kennisneming aan de raad	In ontwikkeling	

3. Toelichting op afwijkingen

SPV

Het Strategisch Plan verkeersveiligheid is in februari 2025 aangeboden aan het college ter vaststelling en wordt daarna aan de raad aangeboden ter kennisneming. Bij de perspectievennota komen wij met het verzoek om financiële middelen voor het uitvoeren van projecten benoemd in het SPV.

Beheerplannen

De beheerplannen wegen, kunstwerken en beschoeiingen, openbare verlichting en groen worden in het eerste kwartaal van 2025 vastgesteld door het college en daarna ter kennisneming aan de raad aangeboden.

Fietspad Oude Tolweg

In 2015 is een betonnen fietspad aangelegd van de scholen in Zuidlaren naar Westlaren. Het laatste stukje van deze route gaat door een woonwijk, met alle gevaren van dien. Denk hierbij aan auto's die uit inritten draaien. Dit project voorziet in het doortrekken van het fietspad om de woonwijk Oude Tolweg naar Westlaren. We zijn bezig met het Definitieve Ontwerp (DO), daarna vragen we een vergunning aan om het fietspad over het huidige onverharde pad weg aan te leggen. Wanneer we de vergunning hebben, gaan we over tot de uitvoering.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taak-veld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotings-wijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Verschil
2.1	Verkeer en Vervoer	5.029.276	-207.758	4.821.519	4.341.613	479.905
2.5	Openbaar vervoer	57.954	-50.000	7.954	7.954	0
Totaal lasten		5.087.230	-257.758	4.829.473	4.349.568	479.905

Baten

Taak-veld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotings-wijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Verschil
2.1	Verkeer en Vervoer	83.339	0	83.339	152.185	68.846
2.5	Openbaar vervoer	0	0	0	50.196	50.196
Totaal baten		83.339	0	83.339	202.381	119.042

Saldo Hoofdstuk	-5.003.891	257.758	-4.746.133	-4.147.187	598.947
------------------------	-------------------	----------------	-------------------	-------------------	----------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 599.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Het taakveld Verkeer en vervoer kent per saldo een voordeel van € 549.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 480.000 en een voordeel op de baten van € 69.000.

Onderhoud wegen

De kosten voor onderhoud van wegen, inclusief inzet tractie, vielen € 215.000 lager uit dan geraamd. De belangrijkste verklaring hiervoor is dat het bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2023 beschikbaar gestelde incidentele budget van € 175.000 niet gebruikt hoefde te worden.

Herinrichting komgrens Zuidlaren

De werkzaamheden voor de herinrichting van de komgrens zijn doorgeschoven naar het volgende jaar. Dit leidt tot een voordeel op de lasten van € 65.000. Tegenover dit voordeel staat een nadeel van gelijke omvang in hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning (taakveld 0.10 mutatie reserves), omdat er een kleiner beroep op bestemmingsreserves gedaan hoeft te worden ter dekking van de kosten van dit maatschappelijk krediet. Per saldo budgettair neutraal

Openbare verlichting

Doordat met name de energiekosten fors lager uitvielen dan geraamd is er een voordeel op de lasten van openbare verlichting van € 242.000.

Verkeerseducatie

De kosten voor deelname aan de verkeerseducatie vielen € 32.000 hoger uit dan geraamd. Hier tegenover staat een even groot voordeel aan de batenkant omdat ook de ontvangen subsidie hoger uitviel. Per saldo budgettair neutraal.

Taakveld 2.2 Openbaar vervoer

Het taakveld Openbaar vervoer kent per saldo een voordeel van € 50.000. Dit bestaat uit een voordeel op de baten van € 50.000, vanwege het vrijvallen van gereserveerde bijdrage voor de aanleg van rolstoelvriendelijke bushaltes waar geen betalingsverplichting tegenover staat.

Hoofdstuk 3 || Economie

1. Hoogtepunten

Uitvoeringsagenda (Vrijtijds) Economie

De uitvoeringsagenda is opgebouwd uit twee delen: economische zaken (EZ) en vrijetijdseconomie (VTE). Het onderdeel EZ richt zich met name op de MKB-bedrijven, de bedrijventerreinen en bereikbaarheid. De Vrijtijdseconomie is gestoeld op de pijlers gastvrijheid, vitale vakantieparken en regiopromotie.

Ondernemersverenigingen en de BIZ Zuidlaren

Op 5 maart 2024 was de officiële start van de Stichting Vriezer Ondernemers (SVO). De start werd luister bijgezet door een goed bezochte ondernemersbijeenkomst.

Verenigd Ondernemend Zuidlaren (VOZ) heeft een Bedrijveninvesteringszone (BIZ) opgericht. Wij hebben onze medewerking daaraan verleend en een verordening daartoe opgesteld welke eind 2024 in de gemeenteraad is vastgesteld. Eén van de voorwaarden voor inwerkingtreding is dat een ruime meerderheid van de ondernemers (of eigenlijk pandgebruikers) hiermee akkoord moet gaan. Begin 2025 (27 januari jl.) is ruimschoots aan alle voorwaarden voldaan, waardoor de BIZ formeel is ingesteld. Met het oprichten van deze BIZ genereert de vereniging meer middelen om onder andere activiteiten en evenementen te organiseren.

Succesvolle regionale samenwerking recreatie en toerisme

Het wandelnetwerk is een netwerk met genummerde knooppuntpalen dat zoveel mogelijk gaat over (onverharde) wandelpaden en rustige wegen. Het netwerk maakt het voor de wandelaar mogelijk om zelf routes op maat te maken. Het wandelnetwerk in onze gemeente is op 17 januari 2024 officieel geopend.

De samenwerkingspartijen Zuidlaardermeer (Provincie Groningen, Provincie Drenthe, gemeenten Groningen, Midden-Groningen en Tynaarlo, Stichting Het Groninger Landschap, Stichting Het Drentse Landschap, Waterschap Hunze en Aa's en Waterbedrijf Groningen) hebben de samenwerking geformaliseerd door het ondertekenen van de samenwerkingsoverkomst. De overeenkomst werd getekend tijdens de feestelijke opening van het pontje Zuidlaardermeer. In de overeenkomst staan de uitgangspunten en randvoorwaarden voor de samenwerking ten aanzien van het Zuidlaardermeergebied. Op deze manier werken we samen aan het beschermen, beleven en benutten van, op en rond het Zuidlaardermeer. Partners trekken hierin samen op met (recreatie)ondernemers en bewoners.

Vitale sector

Eind september is de Visie op Verblijfsrecreatie vastgesteld. Als Gemeente Tynaarlo streven wij een gastvrij en levendig Tynaarlo na. Een vitale recreatiesector is hierbij van belang. Een gezonde sector is goed voor de leefbaarheid in onze gemeente; het levert niet alleen economisch voordeel op, maar ook sociaal maatschappelijk voegt het iets toe.

Regiopromotie

Ontdek Tynaarlo is de nieuwe digitale (toeristische) kaart doe in samenwerking met Wolfmaps is gemaakt. De (web)bezoeker kan op deze manier de gemeente op een leuke, toegankelijke manier ontdekken. De kaart bevat alle toeristische informatie.

De Geotour is onverminderd populair. De data in de applicatie laat zien dat deze digitale schatzoekers gemiddeld 3 dagen in de regio Kop van Drenthe verblijven. Voor Toeristische organisaties en bedrijfsleven is het een mooi middel om het toerisme te bevorderen.

GAE

Aandelen

De aandelenoverdracht is in 2024 succesvol afgerond volgens het raadsbesluit binnen de gestelde termijn. De gemeente Tynaarlo heeft zijn aandelenpakket, om niet, terug laten vloeien naar de Groningen Airport Eelde N.V.

Integrale gebiedsvisie

Overeenkomstig het amendement bij vaststelling van de omgevingsvisie is in de tweede helft van het jaar gewerkt aan een integrale gebiedsvisie voor GAE. Deze is aan het eind van het jaar opgeleverd met als doel deze begin 2025 te laten vaststellen door de gemeenteraad.

Inbreiding/revitalisering bedrijventerreinen

Eind 2024 hebben wij met onderzoeksbureau STEC afgestemd om het onderzoek te starten op onze bedrijventerreinen naar de inbreidingsmogelijkheden op de bedrijventerreinen en om daarbij ook de koppelkansen voor de thema's/opgaven op het gebied van duurzaamheid, klimaatbestendigheid en vergroening van die bedrijventerreinen in beeld te brengen.

De resultaten van dit onderzoek worden in de eerste helft van 2025 verwacht.

Regio Groningen - Assen

Het evaluatie en actualisatie proces van de samenwerking Regio Groningen-Assen is in het eerste kwartaal 2024 door de regio gestart. Ook uw raad is hierin betrokken (bijvoorbeeld via de enquête van febr./mrt dit jaar en het regiocongres van 5 april jl.).

De eerste resultaten zijn eind vierde kwartaal 2024 opgeleverd binnen de RGA.

Op basis van de resultaten komen wij eerste helft van 2025 met onze visie en standpunt ten aanzien van dit regionale samenwerkingsverband. Hierbij zullen wij ingaan op doel, rol, vorm en inhoud van deze samenwerking en de financiële en personele aspecten daarvan. Wij zullen uw raad tijdig in de gelegenheid stellen om uw standpunt te bepalen over de continuering van de samenwerking. De huidige samenwerkingsafspraken lopen tot en met 2025.

Centrum Eelde

In juni 2024 hebben wij het 'Centrumplan Eelde, participatieproces' en het bijbehorende rapport 'Verkenning economische waarde en ontwikkelstrategie' aan de gemeenteraad aangeboden. Na de zomer is gestart met het uitwerken van een stedenbouwkundig plan. Hierbij wordt een realiteitslag gemaakt met een meer integrale benadering en ook kijkend naar de uitvoerbaarheid zodat het eindresultaat een stedenbouwkundig plan betreft dat recht doet aan wat de Eeldenaren ons hebben meegegeven. Hierbij is en wordt veelvuldig overleg gepleegd met grondeigenaren en ondernemers over inhoud en proces. Ook andere stakeholders worden betrokken bij de diverse werksessies.

Ook hebben wij inmiddels onderzoek gedaan naar de huidige parkeersituatie en naar de uitbreidings- en groeimogelijkheden voor de detailhandel.

Het proces om te komen tot een stedenbouwkundig plan en beeldkwaliteitsplan zal in 2025 doorlopen en dan ook worden afgerond.

De meest actuele stand van zaken van het onderzoek naar de omvang van het cultuurhuis in Eelde, (besluitvorming hierover wordt in Q3 2025 verwacht) zal ook in het plan worden meegenomen.

Centrumontwikkeling Zuidlaren

Het project centrumontwikkeling Zuidlaren bestaat uit drie onderdelen: de herontwikkeling van de voorzijde van het voormalige PBH-terrein, de herinrichting van het openbare gebied in het centrum (Stationsweg-Millystraat) en een subsidieregeling voor verbeteringen aan panden.

In oktober 2023 heeft uw raad ingestemd met het Stedenbouwkundig Plan (SBKP) voor het PBH-terrein en het starten met het maken van een herinrichtingsplan

Herontwikkeling voorzijde vm. PBH

De vertaling van het stedenbouwkundig plan in een ruimtelijk plan (voorheen bestemmingsplan) zit in de afrondende fase.

Voor het PBH-terrein volgen we twee trajecten, een voor de supermarktlocaties en een voor de rest van het voorzijde terrein.

Voor de supermarktlocaties hebben wij een aanbestedingstraject gestart met als doel een overeenkomst te sluiten met een ontwikkelende partij voor realisatie van die locaties binnen de kaders van de gemeenteraadsbesluitvorming. De planning is de aanbesteding begin Q2 2025 afgerond te hebben. Aansluitend volgt dan de ruimtelijke procedure. Voor het overige terreindeel zijn de voorbereidingen ook in de afrondende fase en hebben alle onderzoeken in 2024 plaatsgevonden. Ook die procedure verwachten wij in Q2 2025 formeel te kunnen starten.

Herinrichting openbare ruimte centrum Zuidlaren

Het herinrichtingsplan voor de openbare ruimte is eind 2024 na een uitgebreid participatietraject in concept gereed. Op basis hiervan is een kredietvoorstel voorbereid dat begin 2025 aan de gemeenteraad ter besluitvorming wordt voorgelegd. (Inmiddels heeft de gemeenteraad in januari 2025 het krediet beschikbaar gesteld).

Na dat het krediet beschikbaar is zal het plan worden gepresenteerd aan de bevolking, ondernemers en overige belangstellenden, waarna ons college het definitief plan zal vaststellen en in uitvoering zal brengen. Het bestek gereed voorzien wij nu in het tweede deel van 2025 gevolgd door een aanbesteding van de werkzaamheden en uitvoering in 2026.

Subsidieregeling

Een voorstel voor een subsidieregeling voor verbetering van panden zit eveneens in de afrondende fase en komt ook in Q2 2025 in besluitvorming.

Businesspark Ter Borch

We merken dat er veel belangstelling is voor vestiging op het Businesspark. Voor het middenterrein op Businesspark Ter Borch hebben zich in de tweede helft van 2024 meerdere geïnteresseerden met een soortgelijk initiatief gemeld. Volgens het Didam-arrest wordt voor het selecteren van een initiatiefnemer/ koper een openbare selectieprocedure voorbereid.

Dit zal in 2025 worden uitgevoerd.

Daarnaast zijn in 2024 de bouwwerkzaamheden van het dierenziekenhuis afgerond. Het gebouw is inmiddels ook al in gebruik genomen.

De huidige initiatieven lijken niet altijd direct aan te sluiten op de ontwikkelstrategie uit 2016. Daarom zullen wij die in 2025 tegen het licht gehouden en actualiseren.

Ook hebben wij contact gezocht met de gemeente Groningen om in 2025 de eerder gemaakte mediationafspraken te evalueren

Bedrijventerrein Vriezerbrug

De verkoopovereenkomst van de laatste kavel op bedrijventerrein Vriezerbrug is in 2024 gesloten en de levering daarvan wordt begin 2025 verwacht (Inmiddels heeft de levering begin februari 2025 plaatsgevonden).

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2022	2023	2024
Functiemenging	%	47,6%	48,1%	N.n.b.
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	192,9	202,2	N.n.b.

Meetdatum 03-02-2025

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

2. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	Zichtbaar, bereikbaar en ondersteunend loket door onderhouden contacten, organiseren en/of deelnemen aan bijeenkomsten en afleggen bedrijfsbezoeken en netwerkbijeenkomsten			
	1.	Afleggen bedrijfsbezoeken en organiseren netwerk-bijeenkomsten.	Ja	
2.	Verbeteren ondernemersklimaat door het toepassen en uitvoeren van het uitvoeringsprogramma economie 2020-2024			
	2.1	Uitvoeren activiteiten volgens actielijst uitvoeringsagenda.	Ja	
	Continueren samenwerkingen zoals Kop van Drenthe en het Recreatieschap			

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
3.	3.1	Toezen op en uitvoeren van activiteiten volgens onder andere merk-activatieplan en jaarprogramma.	Ja	
4.	Samenwerking Regio Groningen-Assen			
	4.1	Evalueren en visie op deelname na 2025 ontwikkelen.	In ontwikkeling	
5.	Revitaliseringsplan Centrum Eelde en ontwikkelen ruimtelijke (afwegings) kaders			
	5.1	Uitvoeren verkeers en parkeer onderzoek.	Ja	
	5.2	Afhankelijk uitkomsten en besluitvorming stedenbouwkundig plan opstellen.	In ontwikkeling	
	5.3	Projectplan en/of faciliteren bouwplaninitiatieven.	In ontwikkeling	
6.	Goede Bedrijvenlocaties			
	6.1	Uitvoeren onderzoek inbreidings- en revitaliserings/verduurzamings mogelijkheden bestaande bedrijvenlocaties en daarin ook ondernemers(verenigingen) in te betrekken.	In ontwikkeling	
7.	Stimuleren recreatie en toerisme			
	7.1	Evalueren samenwerking Kop van Drenthe.	Ja	

3. Toelichting op afwijkingen

6.1 De uitvoeren van het onderzoek naar de inbreidings- en revitaliserings-/verduurzamingsmogelijkheden van bestaande bedrijvenlocaties heeft doordat begin 2024 een vacature eerst moest worden her ingevuld, en urgentie voor onder andere inzet aandelenpositie GAE, centrumplan en BIZ Zuidlaren vertraging opgelopen. Met dit onderzoek is eind 2024 gestart.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taak-veld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotings-wijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Verschil
3.1	Economische ontwikkeling	439.136	55.502	494.638	491.882	2.756
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.545.527	567.777	2.113.304	204.054	1.909.250
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	316.755	-10.171	306.584	305.547	1.037
3.4	Economische promotie	354.352	-78.045	276.307	191.116	85.191
Totaal lasten		2.655.771	535.062	3.190.833	1.192.599	1.998.233

Baten

Taak-veld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotings-wijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Verschil
3.1	Economische ontwikkeling	0	0	0	479	479
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.522.412	0	1.522.412	582.082	-940.330
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	248.923	0	248.923	228.143	-20.780
3.4	Economische promotie	488.004	100.000	588.004	715.450	127.446
Totaal baten		2.259.340	100.000	2.359.340	1.526.155	-833.185

Saldo Hoofdstuk	-396.431	-435.062	-831.493	333.555	1.165.048
------------------------	-----------------	-----------------	-----------------	----------------	------------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 1.165.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Het taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur kent per saldo een voordeel van € 969.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 1.170.000 en een nadeel op de baten van € 201.000.

Bedrijventerreinen

Het resultaat op de grondexploitaties van bedrijventerrein Vriezerbrug-Zuid, businesspark Ter Borch en uitbreiding bedrijventerrein Vriezerbrug leidt tot een voordeel van € 580.000 dat volledig toe te rekenen valt aan Vriezerbrug-Zuid. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 627.000 en een nadeel op de baten van € 201.000. In de paragraaf grondbeleid wordt onder andere nader ingegaan op oorzaak van de voordelen van het grondbedrijf.

Centrumplan Eelde

De lasten voor de uitwerking van het Centrumplan Eelde vielen € 367.000 lager dit jaar uit dan geraamd. Deze onderuitputting van het budget schuift door naar het volgende jaar. In de voortgangsrapportage 2024 is het volledige benodigde restant bedrag voor de uitwerking van het Centrumplan Eelde van € 550.000 aangevraagd, omdat op dat moment nog niet duidelijk was of realisatie in 2024 plaats zou vinden of (gedeeltelijk) naar 2025 doorgeschoven zou worden. Naar nu blijkt is loopt uitvoering door in 2025. Tegenover dit voordeel staat een nadeel van gelijke omvang in hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning (taakveld 0.10 mutatie reserves), omdat een kleiner beroep op de reserve grote projecten gedaan hoeft te worden ter dekking van de kosten van dit maatschappelijk krediet. Per saldo budgettair neutraal.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Het taakveld Economische promotie kent per saldo een voordeel van € 213.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 85.000 en een voordeel op de baten van € 127.000.

Toeristenbelasting

De inkomsten uit toeristenbelasting vielen € 103.000 hoger uit dan geraamd. Dit voordeel bestaat uit een nagekomen afrekening over het vorig jaar van € 35.000 en een hogere opbrengst over 2024 van € 68.000. Het voordeel op de toeristenbelasting kent een structureel karakter en is eveneens meegenomen in de mogelijke ombuigingen in het kader van het oplossen van de 'ravijnjaren' 2026 en verder.

Hoofdstuk 4 || Onderwijs

1. Hoogtepunten

Accommodatiebeleid (onderdeel onderwijs)

In 2024 is verder gewerkt aan de uitvoering van het accommodatieplan Zuidlaren. Inmiddels zijn in Zuidlaren het Stroomdal, de Lichtkring en Schuilingsoord gereed. De komende twee jaar komen de Zuid-Wester, de Schuthoek en Jonglaren nog aan de beurt.

Evaluatie verordening Sociaal Medische Indicatie

In 2024 is de evaluatie van deze verordening geweest. Dit heeft geleid tot een aanpassing van de verordening. Op dit moment wordt gekeken of dit onderdeel beter Jeugd of WMO past.

Jaarverantwoording kinderopvang en lea/vve (Lokaal Educatieve Agenda en Voor- en Vroegschoolse Educatie)

Ieder jaar controleert onderwijsinspectie of de gemeente heeft voldaan aan de wettelijke eisen die de wet stelt. In 2024 zijn beide jaarverantwoordingen weer goedgekeurd.

Kind- en Jeugdvisie

Samen met een groot veld aan externe partners is er een kind- en jeugdvisie vastgesteld. Zeer enthousiast is iedereen aan de slag gegaan wat heeft geleid tot een heel erg mooi resultaat: een kind- en jeugdvisie. Deze visie heeft geleid tot vier coalities: Kansrijke Start, Kansrijk in- en om de school, Passend Zorg en Jongeren in een Kansrijke omgeving. Deze leiden weer tot verschillende "tafels"(werkgroepen). In het voorjaar van 2025 hopen we het convenant met alle partijen af te sluiten en is de stuurgroep kind- en jeugd een feit!

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2022	2023	2024
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	N.n.b.	2,3	N.n.b.
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	16	16	N.n.b.
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,2%	1,9%	N.n.b.

Meetdatum 03-02-2025

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

2. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	Opstellen Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs			
	1.1	Samen met de schoolbesturen opstellen van het IHP, waarin is opgenomen hoe binnen de gemeente op lange termijn wordt omgegaan met de onderwijshuisvesting.	In ontwikkeling	
2.	Nationaal Programma Onderwijs			
	2.1	In 2023 hebben scholen aangegeven waar ze op willen inzetten. De uitvoering daarvan start in begin schooljaar 2023-2024.	Ja	
3.	Zorgstructuur onderwijs en opvang			
	3.1	De zorgstructuur voor kinderopvang is in concept compleet, we gaan dit implementeren.	Ja	
4.	VVE beleid			
	4.1	Uitvoering van het beleid planperiode 2023-2026.	Ja	
	Uitvoering Accommodatieplan Zuidlaren			

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
5.	5.1	De uitvoering verder vormgeven.	Ja	

3. Toelichting op afwijkingen

Integraal Huisvestingsplan

In 2024 is het IHP fase 1 opgesteld. Hierin is een inventarisatie gedaan naar de huidige stand van zaken.

In dit krijgt het IHP een vervolg in 2025 met een 2^e fase, waarin we onder andere kijken naar verduurzaming en gevolgen van de wetswijziging. Dit was eerder gepland maar de wetswijziging is nu pas voorzien in 2026.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taak-veld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotings-wijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Verschil
4.1	Openbaar basisonderwijs	121.187	6	121.192	119.675	1.517
4.2	Onderwijshuisvesting	4.369.162	-1.108.413	3.260.749	3.351.378	-90.629
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	875.834	53.163	928.997	889.470	39.527
Totaal lasten		5.366.182	-1.055.245	4.310.938	4.360.523	-49.586

Baten

Taak-veld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotings-wijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Verschil
4.1	Openbaar basisonderwijs	4.779	0	4.779	0	-4.779
4.2	Onderwijshuisvesting	204.655	0	204.655	444.534	239.879
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	246.977	0	246.977	219.598	-27.378
Totaal baten		456.411	0	456.411	664.133	207.722

Saldo Hoofdstuk	-4.909.772	1.055.245	-3.854.527	-3.696.391	158.136
------------------------	-------------------	------------------	-------------------	-------------------	----------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 158.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting

Het taakveld Onderwijshuisvesting kent per saldo een voordeel van € 149.000. Dit bestaat uit een nadeel op de lasten van € 91.000 en een voordeel op de baten van € 240.000.

Accommodatiebeleid Zuidlaren (AB-Zuidlaren)

Door de vertraging van de uitvoering van het AB-Zuidlaren vinden investeringen in onderwijshuisvesting en sportaccommodaties later plaats dan geraamd. Daarom is het budget voor kapitaallasten in de voortgangsrapportage incidenteel met € 834.000 naar beneden bijgesteld. Bij het vaststellen van de jaarrekening vallen de kapitaallasten net iets hoger uit dan verwacht, hetgeen leidt tot een incidenteel nadeel op de lasten van € 31.000.

Multifunctionele accommodaties

Op de exploitaties van MFA Borchkwartier, Yders Hoes en Zeijen is sprake van een per saldo voordeel van € 123.000. Enerzijds zijn de inkomsten uit huur, doorberekende servicekosten en horecaopbrengsten € 230.000 hoger dan geraamd. Daar tegenover staat een nadeel op de lasten van € 107.000, met name door een overschrijding op de geraamde energielasten.

Tijdelijke huisvesting tijdens bouw

De kosten voor tijdelijke huisvesting voor het lager onderwijs vanwege de nieuwbouw van scholen viel € 38.000 lager uit dan geraamd. Door een vertraging in de nieuwbouw hoefde in 2024 geen gebruik gemaakt te worden van tijdelijke huisvesting.

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Het taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken kent per saldo een voordeel van € 12.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 40.000 en een nadeel op de baten van € 27.000.

Subsidie peuterspeelzalen

De lasten voor het subsidiëren van peuterspeelzalen vielen € 65.000 lager uit dan geraamd. Er zijn minder kinderen van alleen- en geen verdienende ouders die in aanmerking komen voor deze subsidieregeling.

Voor- en vroegschoolse educatie peuters AZC

Door niet geraamde lasten voor de educatie van peuters uit asielzoekerscentra is er sprake van een nadeel op de lasten van € 33.000.

Hoofdstuk 5 || Sport, cultuur en recreatie

1. Hoogtepunten

Sportaccommodaties

Accommodatieplan Zuidlaren

In 2024 is verder gewerkt aan de uitvoering van het accommodatieplan Zuidlaren. De stand van zaken van de onderwijshuisvesting staat vermeld in hoofdstuk 4.

Het project accommodatiebeleid zit in de uitvoeringfase voor Zuidlaren. In 2024 is aan 3 projecten gewerkt:

- Nieuwbouw sporthal De Zwet. De nieuwbouw van een dubbele sporthal is voorbereid in 2024; gestart medio 2025 en wordt opgeleverd medio 2026.
- Nieuwbouw gymzaal Gouden Regenlaan. De gymzaal is in 2024 circulair gesloopt; vervolgens is gestart met de bouw in 2024. De oplevering medio mei 2025.
- Nieuwbouw Gymzaal Julianalaan. In verband met tijdelijke huisvesting voor onderwijs is de locatie nog niet beschikbaar, wel is in 2024 al naar de stedenbouwkundige inpassing van de nieuwbouw gekeken.

Voetbalvelden Wenackers FC Zuidlaren.

In 2024 heeft FC Zuidlaren, ruim 800 leden, opnieuw het tekort aan speelvelden onder de aandacht gebracht. Dat tekort is het gevolg van ledengroei. De club heeft heel veel teams met name in de jongere jeugd.

Daarnaast is ook de bespeelbaarheid van de velden een knelpunt. Het kost Gemeentewerken – mede als gevolg van de wisselende weersomstandigheden (dan weer droogte dan weer langere perioden van regen) - steeds meer moeite om kwalitatief goed velden te leveren. Het gevolg is dat steeds meer leden uitwijken naar andere verenigingen en de vereniging minder aantrekkelijk is.

Door zowel de vereniging als Gemeentewerken wordt de aanleg van een kunstgrasveld als een uitkomst gezien.

Hockeyveld Zuidlaren

Wethouder Kuipers heeft op 8 januari 2024 de in gebruik neming van het nieuwe blauwe kunstgras waterveld van HC Hondsrug officieel ingehuldigd.

In de loop van 2024 is samen met de hockeyvereniging de veldbehoefte voor de komende jaren verkend. Vastgesteld is dat de hockeyvereniging eerst genoeg heeft aan het blauwe veld. In tegenstelling tot eerder bevindingen, kan een tweede hockeyveld niet worden onderbouwd.

Om in te kunnen spelen op groei, is – in afstemming met korbalvereniging Ritola – bepaald dat het in 2025 te vervangen korbalveld multifunctioneel wordt. Het nieuwe korbalveld krijgt de afmeting van een half hockeyveld, zodat de hockeyvereniging – indien nodig als gevolg van groei – hier dan ook gebruik van kan maken.

Beachpark Zuidlaren.

Doordat het tweede hockeyveld niet wordt aangelegd op het buiten sportterrein De Zwet, ontstaat daar ruimte om een beachpark aan te leggen. Deze al in 2019 geuite wens door de sportverenigingen; de sport combinatiefunctionarissen en de scholen kan dan worden ingevuld op het buitenterrein De Zwet. De initiatiefnemers hebben het plan “Beachpark Zuidlaren” in 2024 geüpdatet.

Padelbanen Tennisvereniging De Marsch Eelde-Paterswolde en ZTC Zuidlaren

De realisatie van padelbanen bij de tennisclubs TV De Marsch in Eelde-Paterswolde en ZTC in Zuidlaren is niet eenvoudig, omdat de accommodaties aan woonbuurten grenzen. Padel zorgt voor meer geluidsbelasting voor de buurt, dan de tennissport.

Het plan van overkapping van de padelbanen van TV De Marsch, waardoor geen sprake meer is van extra geluidsbelasting voor de buurt, is zo ver dat dit in 2025 kan worden gerealiseerd. Ook ZTC Zuidlaren onderzoekt de mogelijkheden van overkapte padelbanen.

Clubgebouw Tennisvereniging AYR Vries.

Tennisvereniging AYR is in 2024 gestart met het verwijderen van de bestaande kantine – en kleedaccommodatie. In 2025 moet het nieuwe clubgebouw opgeleverd zijn.

De zwembaden.

De drie zwembaden hebben sinds december 2024 een andere, meer op de situatie toegeruste: een directeur-bestuurder en een kleine Raad van Toezicht.

De stichting heeft opdracht gegeven voor de verdere verduurzaming van zwembad Aqualaren door zonnepanelen. Hiervoor heeft de gemeenteraad in juli 2023 een krediet van € 380.000 beschikbaar gesteld. Met deze aanvullende maatregelen bespaart het zwembad ca. 70.000 m3 gas per jaar en heeft het geen gasaansluiting meer. Dit project wordt in 2025 uitgevoerd en afgerond.

Volgens de exploitatie-overeenkomst tussen de gemeente en de stichting zwembaden is in 2024 een evaluatie gehouden van de periode 2021-2023. Uit die evaluatie komt naar voren dat de energie- en onderhoudskosten voor de zwembaden fors meer dan trendmatig gestegen zijn. In de overeenkomst is bepaald dat de gemeente de exploitatievergoeding hierop zal aanpassen in 2025.

Sport, bewegen en leefstijl

De buurtsportcoaches en experts van SportDrenthe ondersteunen sportaanbieders en geven uitvoering aan taken die niet door de reguliere sportaanbieders worden opgepakt waarbij de focus ligt op het activeren van kwetsbare doelgroepen.

- De ketenaanpak valpreventie senioren is door de buurtsportcoaches van SportDrenthe uitgerold. Grote groepen senioren worden nu door de hele gemeente structureel benaderd en bereikt voor fittesten, valrisicotesten, cursussen valpreventie (InBalans), voorlichting en divers beweegaanbod. Er wordt samengewerkt met zorg- en welzijnspartijen, sport- en beweegaanbieders en een grote groep vrijwilligers.
- Aansluitend op de ketenaanpak valpreventie is het sport- en beweegaanbod voor senioren uitgebreid. Hierbij is niet alleen aandacht voor de fysieke gezondheid maar zeker ook voor het sociale aspect.
- Het sport- en beweegaanbod voor kwetsbare doelgroepen is uitgebreid door de buurtsportcoaches in samenwerking met andere partijen. Er zijn onder meer beweeggroepen gestart voor mensen met overgewicht, bewegingsarmoede en andere fysieke of mentale uitdagingen en het aanbod aan wandelgroepen is uitgebreid.
- In Zeijen is een nieuwe groep Gezond Natuurwandelen opgestart. Dankzij de niet-aflatende inzet van een grote groep betrokken mensen zijn nu elke week ruim 30 vrijwilligers en meer dan 50 wandelaars actief in Zeijen, Eelde en Zuidlaren. Deelnemers zoeken elkaar ook buiten de wandelmomenten op en geven aan het sociale aspect enorm te waarderen.
- Maandelijks worden er op verschillende locaties lessen 'kleuters en senioren in beweging' gegeven. Het project brengt een groep kleuters en bewoners van een woonzorgcentrum samen.
- In mei vond het eerste Peuterfestival plaats met informatie en activiteiten een leven lang met plezier bewegen voor ouders en peuters.
- De inzet van buurtsportcoaches voor jeugd en jongeren is geïntegreerd in de kind- en jeugdvisie. Onderdeel van de uitvoering is 'de dynamische schooldag' waarvoor 2 buurtsportcoaches een opleiding hebben gevolgd.
- In samenwerking met volksvermaken Vries, lokale ondernemers en de glazen keet activiteiten voor de jeugd georganiseerd op een kunstijsbaan op de Brink in Vries.
- Zwemlessen georganiseerd voor (veelal wat oudere) Oekraïense kinderen.
- Begeleiding van een aantal scholen bij het halen en behouden van diverse vignetten voor de 'gezonde school'.
- In samenwerking met jongerenwerk door het jaar heen activiteiten georganiseerd voor jonge mantelzorgers.
- Binnen Sport Maakt Actief, voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, onder meer 3 jongvolwassenen begeleid naar meer participatie in de samenleving.
- Gemeentebreed in samenwerking met sportaanbieders een olympische week aangeboden voor de jeugd.

Lokaal Sport- en beweegakkoord: Sportief Gezond Samen

Binnen het lokaal sportakkoord 2023 t/m 2026 werkt de gemeente Tynaarlo vanuit de eigen rol samen met partners uit het netwerk sport en onderwijs. Het Rijk heeft een uitvoeringsbudget beschikbaar gesteld. In 2024 heeft dit geleid tot negen nieuwe initiatieven die aansluiten bij de gezamenlijke ambities binnen het genoemde netwerk. Er is onder meer ingezet op verenigingsondersteuning, gezonde leefstijl,

buurtactiviteiten en bewegen in de openbare ruimte. Voorts is een brede bijeenkomst voor sportaanbieders georganiseerd rondom het thema 'sociaal veilig sportklimaat'. Het herijkt lokaal sportakkoord maakt onderdeel uit van het integraal GALA-plan, waarmee ook verschillende ketenaanpakken, onder andere Gezond Gewicht, zijn opgepakt. Zie ook hoofdstuk 6 (GALA).

Speelvoorzieningen en beweegparken

In het Coalitieakkoord 2022-2026 is aangegeven dat "beweegparken" als belangrijk worden gezien.

In 2024 zijn vanuit verenigingen maar ook inwoners verschillende aanvragen voor een pumptrack dan wel mountainbike- skillspark geweest; vanuit Vries; Eelde en Zuidlaren. Het meest voldragen is het plan voor een skillspark Zuidlaren fietstoerclub De Dobberieders.

Ook is in 2024 de haalbaarheid van een survivalbaan in Eelde-Paterswolde bekeken, waarbij met name de locatiekeuze nader onderzoek vergt.

Met de participatieve aanpak binnen het speelruimtebeleid hebben diverse buurt- en dorpsinitiatieven geleid tot vernieuwde speel- en beweegplekken in Zuidlaren, Eelde, Paterswolde, Zuidlaarderveen. In de wijk Spierveen in Paterswolde is eind 2024 een nieuwe beweegroute gerealiseerd. Deze beweegroute is mogelijk gemaakt dankzij het initiatief en de financiering van, de inmiddels opgeheven, wijkvereniging Spierveen. In Rietwijk-Noord in Ter Borch is op participatieve wijze gewerkt aan de planvorming voor inrichting van de laatste twee nieuwe speelplekken in de wijk. Een groep buurtbewoners vormde in het proces de schakel tussen de gemeente en de rest van de bewoners. Naast deze grotere bewonersinitiatieven zijn op enkele speelplekken in Zuidlaren, Eelde en Vries verouderde speeltoestellen vervangen door nieuwe speeltoestellen. Het speel- en beweegpark bij Zorgboerderij De Stiep in Zuidlaren is in 2024 gerealiseerd en feestelijk geopend. Zuidlaarderveen heeft bij dorpshuis de Zaandorre het beweegpark uitgebreid met een jeu de boulesbaan. Het dorp Tynaarlo is gestart met draagvlakonderzoek en locatieonderzoek voor een beweeg- en fitnesspark in het dorp. Dit heeft ertoe geleid dat dorpsbelangen Tynaarlo gestart is met het opstellen van een projectplan dat mogelijk in 2025 zal leiden tot de realisatie van een beweeg- en fitnesspark in Tynaarlo.

Verder zijn in 2024 11 speelplekken officieel rookvrij gemaakt, in het kader van de Rookvrije Generatie. Dit brengt het totaal aantal rookvrije speelplekken op 12.

Er is opdracht verleend om in 2025 te komen tot geactualiseerd speelruimtebeleid in de bredere context van een beweegvriendelijke omgeving à sporten, spelen, bewegen en ontmoeten.

Cultuurvisie vastgesteld

Het hoogtepunt voor cultuur in 2024 was de vaststelling van de cultuurvisie '*De magie van kunst en cultuur*' 2025-2028. In de cultuurvisie is onze ambitie voor cultuur voor de komende 8 jaar vastgelegd. In 2032 ziet u in de gemeente Tynaarlo dat:

1. Er cultuureducatie voor al onze jonge inwoners is.
2. Er culturele ontmoetingen dichtbij en gecentreerd mogelijk zijn.
3. Vieren we cultureel erfgoed mensgericht.

Met deze cultuurvisie krijgen we vitale culturele organisaties met levensvatbare en innovatieve activiteiten. We laten hiermee zien dat we voor lange tijd (2025-2032) aandacht besteden aan het culturele klimaat (van) in onze gemeente. De cultuurvisie is de lange lijn, de stip op de horizon waar we naar toe willen. De uitvoeringsagenda een nadere concretisering waarin staat wat we samen met het culturele veld willen bereiken. In aanloop naar de uitvoering is de eerste uitvoeringsagenda voor 2025 door het college vastgesteld.

Cultuur

Cultuurcoaches ondersteunen culturele organisaties, verenigingen, kunstenaars en inwoners. Een kleine greep uit de hoogtepunten van 2024.

- Begeleiding 3 winnaars Open Call 2023 (Nadim Rahimi, Milou Meijer en Marieke Schenk)
- Organiseren Open Call 2024 bij de Glazen Keet in Vries voor het stimuleren en verder op weg helpen van jong cultuurtalent.
- Deelname culturele activiteiten aan Festival vitaal in Zuidlaren in samenwerking met lokale ondernemers stimuleren en ondersteunen.
- Vijftig keer een culturele organisaties en/of verenigingen, culturele ondernemers ondersteund onder andere geholpen bij een subsidieaanvraag en aandacht voor zichtbaarheid en verbinding.
- In het verlengde van de ondersteuning van muziekverenigingen in 2023 zijn in 2024 een aantal koren extra ondersteund.

- Zes keer een nieuwsbrief en 2 keer flits met informatie voor (verenigingen en cultuur geïnteresseerden.) het culturele netwerk en geïnteresseerden.
- Nieuw concept cultuur in de keet ontwikkeld en zes keer C cultuur in de keet gerealiseerd:
 1. Voorjaarmarkt Zuidlaren promo gemeente en cultuur (samen met Neie Noaber Jongerenwerk en RTV Tynaarlo)
 2. Tynaarlo Lands bioscoop Tynaarlo
 3. Jeugdsoos Donderen
 4. Vijverfestival Vries
 5. Festival Vitaal Zuidlaren
 6. Keet in Zeijen – Zeijen Binnenste Buiten
 7. Glazen Keet Vries
- Nieuw concept voor De tafel van de Burgemeester in de ontvangsthal van het gemeentehuis ontwikkeld.
- Ongeveer zes keer per jaar mag een culturele parel(s) uit de gemeente zich presenteren op de tafel van de burgemeester:
 1. Open Call 2023 met werk van 10 deelnemers
 2. Textielkunstenaar Annemieke van den Berg van Saparoea (Mooi Miek)
 3. 12 Koren uit de gemeentegids
 4. Jitske Rinsma, Wim Peters en Hilde Barendse (VTNL)
 5. Natuurfotograaf Ger Brink

BOR-schouw

We hebben afgelopen jaar niet de gebruikelijk de BOR-schouw uitgevoerd. Dit had met name te maken met capaciteitsproblemen bij de uitvoerende partij waardoor in de niet gewenste periodes een schouw uitgevoerd kon worden. Echter de reguliere onderhoudswerkzaamheden worden ook gecontroleerd d.m.v. toezicht. Hierin zijn geen grote afwijking geconstateerd t.o.v. het afgesproken kwaliteitsniveau. In 2025 gaan we de gebruikelijke BOR-schouw weer uitvoeren.

Bomen hebben het lastig

Als groene long tussen Assen en Groningen zijn bomen in groten getale aanwezig in de openbare ruimte. Wat we hebben zijn we zuinig op! Echter de bomen hebben het lastig. De laatste jaren hebben we regelmatig een te droge zomer gehad dat invloed heeft op de vitaliteit van de bomen. De gevolgen zijn onder andere zichtbaar door meer dood hout in de kronen en bomen zijn gevoeliger voor ziektes. Ook door graafwerkzaamheden t.b.v. kabels en leidingen, de toename in aanschaf van zonnepanelen op particuliere daken en tuinen, overlast van bladval en plaaginsecten staat het bomenbestand onder druk. Over al deze punten blijft een goede communicatie met de inwoners belangrijk.

Wanneer we dan toch bomen moeten kappen zorgen we ervoor dat we weer net zo veel bomen terug planten, of zelfs meer dan dat we kappen. Soms planten we daarom extra bomen of een bosje aan op een andere plek dan waar gekapt wordt, bijvoorbeeld buiten de dorpen. Ook hebben we afgelopen jaar weer extra aandacht besteedt aan bodem- en groeiplaats omstandigheden en hebben we zo goed mogelijk proberen te handelen om wortelschade te voorkomen

Regulier onderhoud

Beheer van groen betekent ook dat soms bomen moeten worden gekapt of vervangen. Aan het begin van het kapseizoen communiceren we, via onze eigen kanalen, over ons groenonderhoud. Dus waarom het soms noodzakelijk is om groen te verwijderen of te vervangen en welke keuzes de gemeente maakt. Bij omvorming van groen, waarbij de straat een ander aanzicht krijgt, worden omwonenden altijd vooraf geïnformeerd.

Bij andere niet vergunningsplichtige kap- of snoeiwerkzaamheden worden in de betreffende straat kaartjes uitgedeeld waarop uitgelegd wordt dat de gemeente bezig is met (kap)werkzaamheden.

Samenwerken met Landschapsbeheer Drenthe in Streekbeheer

Wij hebben 27 vrijwilligersgroepen in de gemeente die actief zijn op 18 natuurterreinen in de gemeente en 3 fruitboombrigades.

Het jaarplan (prestatieafspraken met de gemeente) bestaat uit een groot aantal activiteiten uitgevoerd door Landschapsbeheer Drenthe met als doel Streekbeheer in de gemeente Tynaarlo te ondersteunen, faciliteren en verder te versterken. Een groot aantal natuurterreinen, landschapselementen en openbaar groen worden structureel onderhouden door het netwerk.

Biodiversiteit

Ook in de 2024 hebben we volgens het plan: “Bevorderen biodiversiteit in de openbare ruimte” een aantal extra stappen gezet om te komen tot meer biodiversiteit in de openbare ruimte. Afgelopen jaar zijn er wederom aanpassingen doorgevoerd om het leefgebied voor de aanwezig flora en fauna te verbeteren. Denk hierbij onder andere aan aanpassingen in het maaibeheer, gefaseerd uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden, inzaaien van inheemse bloemenmengsels, aanplanten van inheemse beplanting en het aanleggen van natuurvriendelijke oevers. Deze aanpassingen worden de komende jaren verder doorgevoerd.

Invasieve exoten en dierlijke plagen

Zowel op het land als in het water hebben we op een aantal locaties in de gemeente last van invasieve exoten. Denk daarbij onder andere aan de Japanse Duizendknoop, de Reuzenberenklauw en de waterwaaier. Ook wordt er veel overlast ondervonden van dierlijke plagen zoals de eikenprocessierups en engerlingen. Zowel de invasieve exoten als dierlijke plagen zijn zo effectief en efficiënt mogelijk beheerst dan wel bestreden binnen de technische en financiële mogelijkheden die er waren. We constateren wel dat de bestrijding van exoten steeds meer aandacht vergt en de destijds beschikbare middelen ontoereikend zijn.

Gedragscode soortbescherming gemeenten 2023

In 2024 is de gedragscode soortbescherming vastgesteld door het college. De Omgevingswet (Ow) beschermt Nederlandse natuurgebieden en plant- en diersoorten. Activiteiten/werkzaamheden in de openbare ruimte kunnen negatieve effecten hebben op individuele planten, dieren en bepaalde rust- en voortplantingsplaatsen. Door te handelen volgens de *Gedragscode soortbescherming gemeenten 2023* worden de negatieve effecten op (lokale) populaties van beschermde dieren en planten inzichtelijk gemaakt en voorkomen of beperkt. Zonder Gedragscode handelt de gemeente tijdens aanleg-, beheer en onderhoud van de openbare ruimte in strijd met de, in de Omgevingswet opgenomen regelingen en is ontheffing van het rijk of de provincie nodig. Dit is voorkomen door de Gedragscode door het College van toepassing te verklaren. De Wet natuurbescherming (Wnb) is opgegaan in de Omgevingswet die per 1 januari 2024 inwerking is getreden.

Vitaal Platteland/ Natuur & Landschap

In 2024 zijn bijdragen geleverd aan de bescherming van de weidevogels en aan het project Bloemrijke akkers 2024 van Agrarische Natuur Drenthe.

Op basis van (burger)initiatieven zijn er vanuit de streek twee nieuwe landschapsprojecten onder leiding van Landschapsbeheer Drenthe voorbereid: De uitvoering van het Landschap- en ervenproject Midlaren is in 2024 gestart.

Het Landschap- en boerenervenproject Yde-De Punt start komend voorjaar (2025). Beide projecten hebben onder andere als resultaat het herstel en behoud van de biodiversiteit en versterking van de landschappelijke kwaliteiten.

In 2024 hebben wij een bijdrage geleverd t.b.v. het opstellen van een landbouwvisie voor Noord-Drenthe. Op initiatief van LTO-Noord afd. Noord-Drenthe wordt er sindsdien een visie opgesteld van onderop, voor alle boeren en tuinders – leden en niet leden. In de visie wordt beschreven wat de agrarische ondernemers in Noord-Drenthe willen met de toekomst van hun bedrijven in relatie tot het omliggend gebied. Het richt zich daarbij enerzijds op een rendabele landbouw. Anderzijds op het bevorderen van een gezonde leefomgeving. Naar verwachting wordt de visie in de loop van 2025 opgeleverd.

Voedselbossen zijn landschaps- en natuurversterkende elementen en leveren meerwaarde voor biodiversiteit, klimaatadaptatie en transitie in de landbouw. Via een financiële bijdrage aan het Drent Voedselbosloket faciliteren wij initiatiefnemers van voedselbossen. Zij kunnen bij dit loket terecht voor advies, begeleiding en realisatie van hun plannen.

Aan meerdere gebiedsprocessen en -opgaven is ook in 2024 vanuit de gemeente Tynaarlo actief inzet gepleegd en waarbij de provincie de regie heeft. Het gaat om de volgende projecten:

Met Stichting Het Drentse Landschap als initiatiefnemer is de realisatie van het Hunze(deel)project Noordma, tussen het Zuidlaardermeer en Tusschenwater in het voorjaar van 2024 gestart. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan realisatie van de natuur- en wateropgaven vanuit het provinciale Programma Natuurlijk Platteland (PNP). Naar verwachting wordt dit voorjaar (2025) het project

opgeleverd. Onder de noemer van 'cluster Noordelijk N33' is in 2024 gestart met het ontwikkelen en voorbereiden van het Hunze deelproject Tusschenwater fase 2. Voor het nieuwe provinciegrens-overschrijdende Hunze deelproject Wolfsbarge-Semlinie - ten noorden van De Groeve - is het de verwachting dat de voorbereiding in het voorjaar van 2025 start.

Vanuit hetzelfde programma PNP en met éénzelfde opgave is in het Drentsche Aa gebied onder andere het deelgebied Polder Oosterland-Lappenvoort de (technische) voorbereiding in 2024 doorgegaan. Naar verwachting kan in 2025 hiervoor de planologisch procedure door de beide provincies Groningen en Drenthe starten. Voor het deelproject Roodzanden - tussen Zeegse en Oudemolen – is het planologisch traject inmiddels afgerond. Nadat het vergunningentraject doorlopen is kan de uitvoering van dit project ook starten

De Provincie en het Waterschap Noorderzijlvest hebben voor het stroomdalgebied van het Eelderdiep (en Peizerdiep) een nieuw gebiedsproces Kop van Drenthe voorbereid. Dit naar aanleiding van het traject van de Optimalisatie van De Onlanden. In dit gebied spelen vanuit klimaat, water, landbouw en natuur veel opgaven die samen met een gebiedsgerichte aanpak moeten gaan zorgen voor het toekomst- en klimaatbestendig maken van het hydrologische systeem. De eerste fase is in 2024 afgerond en heeft geresulteerd in samenwerkingsafspraken met onder andere de gemeenten als gebiedspartners, de instelling van een bestuurlijke adviescommissie (BAC Noord-West) een ambtelijk programmateam en een uitgebreide inventarisatie van het gebied. In 2025 start een nieuwe fase in dit proces.

Behalve het sinds 2016 tot 2027 lopende Programma Natuurlijk Platteland is door het Rijk in 2022 het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) opgesteld en is de Provincie Drenthe vervolgens gestart met een doorvertaling hiervan naar het Drents Programma Landelijk Gebied (DPLG). Uiteindelijk levert dit een gebiedsplan/-programma op waarin de programma's Stikstof, Natuurlijk Platteland en Toekomstgerichte Landbouw worden samengevoegd.

Ten aanzien van deze programma's/opgaven is er momenteel echter een behoorlijke dynamiek op landelijk niveau. Enerzijds doordat het nieuwe kabinet een streep gezet heeft door het NPLG. Anderzijds door recente rechtelijke uitspraken m.b.t. het stikstofdossier. Wat dit betekent voor de verschillende opgaven, vertaald in projecten, hangt mede af van de oplossingen en maatregelen op Rijksniveau.

Ondanks de streep door het NPLG heeft de provincie Drenthe van het Rijk al wel middelen ontvangen om vanuit het DPLG onder andere wettelijk verplichte natuur en wateropgaven te gaan realiseren. Aan de gemeente Tynaarlo zal daarom, onder de nieuwe titel *Toekomstgericht Landelijk Gebied Drenthe (TLGD)*, ook in 2025 hiervoor inzet gevraagd worden.

Waterschap Hunze en Aa's werkt sinds 2022 - vanuit de Kaderrichtlijn Water - aan het project Natuurvriendelijke oevers Noord-Willemskanaal. Medio 2027 zijn de werkzaamheden afgerond.

Budget Dorpsraden

Vanuit het coalitieakkoord 2022-2026 hebben we bestaande dorpsraden beter gefaciliteerd door een zelf te besteden dorpsbudget. We hebben in 2024 bijeenkomsten georganiseerd met de elf dorpsbelangenverenigingen voor een juiste invulling van deze middelen en afspraken gemaakt. In 2025 organiseren wij nogmaals bijeenkomsten met de elf dorpsbelangenverenigingen voor onderlinge uitwisseling wat er tot dan met het dorpsbudget is gedaan en we kennen de middelen toe voor 2025. De intentie is dat wij het budget dorpsraden ook na 2026 willen voortzetten door uit de begroting deze dorpsbudgetten te blijven financieren. Daarom volgt begin 2026 een evaluatie. Voor voortzetting zullen dan ook na 2026 in de begroting extra middelen beschikbaar moeten worden gesteld.

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2022	2023	2024
Niet-Sporters	%	45,1%	N.n.b.	N.n.b.

Meetdatum 03-02-2025

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

2. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	Positieve gezondheid			
1.1		Integratie positieve gezondheidsmodel bij de programma's 'Gezond en Fit'.	Ja	
2.	Iedereen doet mee			
2.1		Inzet buurtsportcoaches en cultuurcoaches voor activiteiten gericht op integratie, drempelverlaging, gezonde leefstijl, etc. doelgroepen sociaal domein.	Ja	
3.	Aanpak bewegingsarmoede Uitvoering #een leven lang bewegen			
3.1		Bestendigen samenwerking binnen het lokaal sportakkoord Tynaarlo.	Ja	
4.	Aanpak overgewicht			
4.1		Bestendigen samenwerking binnen het lokaal preventie-akkoord Tynaarlo	Ja	
5.	Verenigingsondersteuning			
5.1		Maatwerkondersteuning van sport- en cultuuraanbieders.	Ja	
5.2		Uitvoering herijkt lokaal sportakkoord.	Ja	
5.3		Uitvoering motie 'ondersteuning verenigingen en stichtingen'.	Ja	
6.	Gezonde Leefomgeving			
6.1		Inzetten op beweegvriendelijke inrichting van de omgeving en initiatieven rondom beweegparken en speelplekken.	Ja	
7.	Ondersteunen in de instandhouding en ontwikkeling van gemeentelijke en niet gemeentelijke sportaccommodaties			
7.1		Begeleiden van sportvereniging en stichtingen bij accommodatie vraagstukken (en accommodaties subsidie-aanvragen).	Ja	
8.	Verstevigen Drentse Samenwerking op sport, bewegen en gezondheid			
8.1		Samen met de Drentse partners uitvoering geven aan het integraal meerjarenplan 'Drenthe Samen gezond in beweging'. Aandachtspunten 2022 zijn gericht op gezond gewicht, verantwoord middelengebruik, mentaal welbevinden en 'een leven lang bewegen'.	Ja	
9.	Cultuurvisie			
9.1		Een cultuurvisie ontwikkelen met daarin zowel de zachte kant als de harde kant.	Ja	
10.	Revitalisering Museum De Buitenplaats			
10.1		Partners bij elkaar brengen en vanuit de verschillende invalshoeken afspraken maken over de revitalisering.	Ja	
11.	Beleidsplan bibliotheekwerk 2020-2024			
11.1		Transformatie van het traditionele bibliotheekwerk naar een bredere voorziening.	Ja	
12.	Terugplaatsen en vervangen Hoogholtjes Midlaren			
12.1		Subsidie aanvragen, laten ontwerpen en maken van 2 hoogholtjes, plaatsing icm uitvoering Noordma.	In ontwikkeling	
	Natuurwaardenkaart			

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
13.	13.1	Laten uitvoeren van onderzoek naar de natuurwaarden in de gemeente.	In ontwikkeling	
14.	Soorten managementplan			
	14.1	Laten uitvoeren van onderzoek naar gebouwbewonende-vleermuissoorten	In ontwikkeling	
15.	Drents Programma Landelijk Gebied			
	15.1	Gebiedsgericht werken aan natuur, water en klimaat voor een toekomstbestendig landelijk gebied.	In ontwikkeling	
16.	LEADER			
	16.1	Facilitering bewonersinitiatieven bij LEADER subsidietrajecten en de uitvoering hiervan.	Ja	
17.	Vergroten Biodiversiteit			
	17.1	Evaluatie biodiversiteitsbeleid.	Ja	
18.	Duurzaamheidslening stichting de zwembaden			
	18.1	Plan verduurzaming zwembad Aqualaren.	Ja	

3. Toelichting op afwijkingen

Natuurwaardenkaart zou in 2024 opgesteld worden. De gemeentelijke Natuurwaardenkaart is een vervolgstap op het provinciale Natuurwaardenkaart. De planning was dat het provinciaal document in 2023 opgeleverd zou worden. Echter eind vorig jaar is een eerste concept gedeeld. Wanneer het provinciaal document gereed is kunnen wij het gemeentelijk document opstellen. Wij gaan ervan uit dat we dit jaar deze doelstelling vervolg kunnen geven.

De realisatie – doelstelling voor het Soortenmanagement plan is aangepast. Zie hiervoor de nadere toelichting in paragraaf 10 Duurzaamheid.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Verschil
5.1	Sportbeleid en activering	735.849	-15.379	720.470	539.590	180.880
5.2	Sportaccommodaties	3.038.164	616.574	3.654.738	3.295.046	359.692
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	562.414	-32.159	530.255	511.747	18.508
5.4	Musea	1.064.943	262.000	1.326.943	1.324.552	2.391
5.5	Cultureel erfgoed	140.668	-20.017	120.651	98.286	22.365
5.6	Media	680.856	102.245	783.101	804.821	-21.720
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	3.872.701	282.810	4.155.511	3.856.079	299.432
Totaal lasten		10.095.594	1.196.074	11.291.668	10.430.121	861.547

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Verschil
5.1	Sportbeleid en activering	95.478	151.056	246.534	319.065	72.531
5.2	Sportaccommodaties	668.418	-3	668.415	674.057	5.643
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	25.000	25.000
5.5	Cultureel erfgoed	17.564	0	17.564	40.066	22.502
5.6	Media	27.652	102.100	129.752	137.507	7.755
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	12.637	44.737	57.374	113.997	56.622
Totaal baten		821.750	297.890	1.119.639	1.309.692	190.053

Saldo Hoofdstuk	-9.273.845	-898.184	-10.172.029	-9.120.429	1.051.600
------------------------	-------------------	-----------------	--------------------	-------------------	------------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 1.052.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering

Het taakveld Sportbeleid en activering kent per saldo een voordeel van € 253.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 181.000 en een voordeel op de baten van € 73.000.

Investeringsplanning sport

In het budget voor de investeringsplanning sport zijn de structurele kapitaallasten opgenomen voor de volledige in de planning opgenomen investeringen. Omdat nog niet alle beoogde investeringen gerealiseerd zijn, is sprake van een incidentele onderuitputting van het budget. Dit leidt tot een voordeel op de lasten van € 38.000.

Combinatiefunctionarissen

De lasten voor de uitvoering van de Brede regeling combinatiefunctionarissen vielen € 138.000 lager uit dan geraamd omdat een deel van de kosten ten laste van de brede specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) kon worden gebracht. Het gaat hierbij om een incidenteel voordeel. De structureel begrote lasten blijven nodig voor uitvoering van deze taak.

Specifieke uitkering stimulering sport

De te ontvangen specifieke uitkering voor de stimulering van sport, waaruit btw dat drukt op sportvoorzieningen kan worden bekostigd, valt hoger uit dan waar in de begroting rekening mee is gehouden. Dit leidt tot een voordeel op de baten van € 69.000.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties

Het taakveld Sportaccommodaties kent per saldo een voordeel van € 365.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 360.000 en een voordeel op de baten van € 6.000.

Exploitatiebijdrage zwembaden

De lasten voor de exploitatiebijdrage vielen € 146.000 lager uit dan geraamd. Het budget is in 2022 structureel opgehoogd, de daadwerkelijke bijstelling van de af te dragen bijdrage zal plaatsvinden na afronden van het kosten- en batenonderzoek voor de exploitatie van de zwembaden. Dit onderzoek was in 2024 nog niet afgerond.

Sporthallen en gymzalen

De lasten voor de exploitatie en instandhouding van sporthallen en gymnastieklokalen vielen € 197.000 lager uit dan geraamd, met name door lagere energiekosten.

Taakveld 5.7 Openbaar groen

Het taakveld Openbaar groen kent per saldo een voordeel van € 356.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 299.000 en een voordeel op de baten van € 57.000.

Onderhoud openbaar groen

De lasten vielen € 190.000 lager uit dan geraamd. Het bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2023 beschikbaar gestelde incidentele budget van € 175.000 voor groenonderhoud hoefde niet gebruikt te worden.

Vervangen pontje Zuidlaardermeer

De eindafrekening leidde tot een extra last van € 34.000. Hier staat aan de batenkant een voordeel van € 34.000 tegenover vanwege een provinciale subsidiebijdrage. Per saldo budgettair neutraal.

Implementatie wandelnetwerk

De gemeentelijke bijdrage viel € 35.000 lager uit dan geraamd. Er was veiligheidshalve rekening gehouden met een eindafrekening over voorgaand jaar hetgeen toch niet nodig is gebleken.

Beleidsontwikkeling natuur en landschap

Door vertraging in de uitvoering schuiven de kosten van dit maatschappelijk krediet door naar het volgende jaar. Dit leidt tot een voordeel op de lasten van € 60.000. Tegenover dit voordeel staat een nadeel van gelijke omvang in hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning (taakveld 0.10 mutatie reserves), omdat er een kleiner beroep op de bestemmingsreserves gedaan hoeft te worden ter dekking van deze kosten. Per saldo budgettair neutraal.

Hoofdstuk 6 || Sociaal domein

1. Hoogtepunten

IZA/GALA

De werkagenda Gezonde Marke is samen met vele partners opgesteld. De gemeente is met name betrokken bij de coalities Mentaal Gezondheid, Gezondheid & Leefstijl en Kwetsbare Inwoners. Onze inzet was vooral gericht op de ontwikkeling en uitvoering van de ketenaanpakken, Zorgzame Gemeenschappen en Inloopvoorzieningen.

Inclusie

De visie op inclusie is in september 2024 door de gemeenteraad vastgesteld. Dit is een belangrijke eerste stap in een proces dat in 2025 voortgezet wordt door het opstellen van een lokale inclusie agenda.

Kind- en Jeugdvisie

Na een breed gedragen proces is de nieuwe Kind- en Jeugdvisie voorgelegd aan de gemeenteraad. Met deze visie en de bijbehorende structuur geven we invulling aan de opdracht dat de jeugd van Tynaarlo zo kansrijk mogelijk opgroeit.

Meer Welzijn Minder Zorg

In september 2024 zijn alle partners van MWMZ uitgenodigd op de jaarbijeenkomst waar de thema's netwerken en gegevens uitwisselen centraal stonden.

Mantelzorg

Vanaf 2024 kunnen mantelzorgers gedurende 3 jaar gebruik maken van de Mantelzorgapp. Inmiddels maken 104 inwoners gebruik van de app. Aan 120 mantelzorgers is in 2024 het mantelzorgcompliment uitgereikt.

Versterken mentale gezondheid

In 2024 zijn de voorbereidingen getroffen voor de opening van een inloopvoorziening voor inwoners met (lichte) mentale problematiek. Dit is een succesvolle samenwerking tussen welzijn, inwoners, diverse zorgaanbieders en de gemeente.

Daarnaast is er in 2024 een jongerenstudio gestart in Zuidlaren, onder de naam 'Make your Move'. Hierin werken jongeren aan hun talent, vrij van (prestatie)druk en is er altijd ruimte voor laagdrempelig contact en gesprek.

Kadernota Inkomen, Ontwikkeling en Werk

In december 2024 is de nieuwe Kadernota Inkomen, Ontwikkeling en Werk 2025-2028 vastgesteld. In de kern gaat deze nota over zoveel mogelijk bestaanszekerheid voor onze inwoners. We willen dat inwoners beschikken over een voldoende en voorspelbaar inkomen. Wanneer toeleiden naar werk niet mogelijk is zorgen we voor een zinvolle invulling van de dag, maar bieden we ook mogelijkheden voor inwoners zich te ontwikkelen. Deze nota heeft een nauwe relatie met de Kadernota armoede en schuldenaanpak.

Kadernota Een Leven met Zekerheid

In juni 2024 is de nieuwe Kadernota Een Leven met Zekerheid door de gemeenteraad vastgesteld. Met deze nota geven we richting aan onze armoede en schuldenaanpak voor de jaren 2025 t/m 2028.

Net als in de Kadernota Inkomen, Ontwikkeling en Werk is ook in deze nota het centrale thema bestaanszekerheid. Speerpunten van de aanpak zijn, preventie, laagdrempelige toegang, ondersteuning op maat en nazorg. De energiecrisis heeft ons geleerd dat een grote groep inwoners financieel kwetsbaar is. We hebben daarom de inkomensgrens voor onze regelingen verhoogd naar 130% van het sociaal minimum.

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2022	2023	2024
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	666,5	678,6	N.n.b.
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	72,1%	73,2%	N.n.b.
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	213,3	192,6	216,5
Lopende re- integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	145,7	N.n.b.	N.n.b.
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	12,2%	10,2	11,2%
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,7%	0,6%	0,5%
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,3%	0,3%	0,2%
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	550,00	530,00	490,00

2. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	Meer Welzijn, Minder Zorg			
1.1		Uitvoering geven aan convenant Meer Welzijn, Minder Zorg.	Ja	
2.	Opstellen Woon-Zorgvisie			
2.1		Visie op snijvlak van wonen en zorg opstellen.	In ontwikkeling	
3.	Clïëntervaringsonderzoek Wmo en Jeugd			
3.1		CEO uitvoeren en toewerken naar continuïteitsmeting.	Ja	
4.	Inclusiebeleid / Lokale inclusie agenda			
4.1		Opstellen Lokale inclusie agenda.	In ontwikkeling	
5.	Hervormingsagenda Jeugd			
5.1		Kindvisie opstellen Regionale aanpak ontwikkelen.	Ja	
6.	Uitvoering IZA & GALA			
6.1		Uitvoering IZA en GALA plan.	In ontwikkeling	
7.	Inburgering			
7.1		Obv de evaluatie beleid bijstellen.	In ontwikkeling	
8.	Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming			
8.1		Aanstellen aandachtsfunctionarissen; starten met implementatie plan van aanpak.	Ja	
9.	Opvang Oekraïners			
9.1		Afschalen begeleiding.	In ontwikkeling	
10.	Oekraïne			
10.1		Faciliteren Nederlandse les.	Ja	
11.	Opstellen kadernota werk, inkomen en meedoen			
11.1		Nieuwe kadernota opstellen.	Ja	
12.	Armoede- en schuldenbeleid			
12.1		Kaders herijken en opstellen uitvoeringsprogramma.	Ja	

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
13.	School als Wijk			
	13.1	Deelnemen in de preventieve voorziening School als Wijk.	Ja	
14.	Dorpsvisies			
	14.1	Realisatie 2 dorpsvisies.	In ontwikkeling	

3. Toelichting op afwijkingen

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taak-veld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotings-wijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Verschil
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.026.274	3.204.496	7.230.770	7.938.339	-707.569
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.900.519	-36.886	1.863.633	1.775.734	87.899
6.3	Inkomensregelingen	10.824.186	2.843.768	13.667.954	13.071.026	596.928
6.4	WSW en beschut werk	-225.000	-43.000	-268.000	-306.209	38.209
6.5	Arbeidsparticipatie	519.941	57.302	577.243	606.588	-29.345
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.027.494	417.505	1.444.998	1.406.547	38.451
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	48.902	-47.358	1.544	0	1.544
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	3.267.311	88.595	3.355.906	3.183.333	172.573
6.71b	Begeleiding (WMO)	1.011.507	867.505	1.879.012	2.037.248	-158.236
6.71c	Dagbesteding (WMO)	1.054.133	-182.629	871.504	652.382	219.122
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	1.326.448	-1.024.888	301.561	157.702	143.859
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	139.116	1.664.145	1.803.261	2.484.367	-681.107
6.72b	Jeugdhulp behandeling	1.671.057	-430.268	1.240.789	1.553.072	-312.283
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	695.823	144.966	840.789	1.034.599	-193.810
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	617.131	-476.343	140.788	134.493	6.295
6.73a	Pleegzorg	432.530	809.484	1.242.015	1.542.638	-300.624
6.73b	Gezinsgericht	1.266.380	-618.255	648.125	635.624	12.501
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	1.363.920	-813.920	550.000	650.645	-100.645
6.74a	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	1.204.584	1.795.416	3.000.000	3.649.092	-649.092
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.427.864	-827.864	600.000	472.922	127.078
6.74c	Gesloten plaatsing	0	0	0	12.810	-12.810
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	28.000	28.000	0	28.000
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	108.480	-1.820.800	-1.712.320	-2.588.775	876.455
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	8.061	0	8.061	0	8.061
6.82b	Jeugdreclassering	334.010	63.918	397.928	419.980	-22.052
6.82a	Jeugdbescherming	671.476	46.454	717.930	775.745	-57.815
Totaal lasten		34.722.145	5.709.343	40.431.488	41.299.905	-868.417

Baten

Taak-veld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotings-wijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Verschil
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	201.727	4.787.996	4.989.723	7.200.033	2.210.310
6.3	Inkomensregelingen	6.418.000	1.233.000	7.651.000	7.921.079	270.079
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	10.317	0	10.317	34.034	23.717
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	203.796	0	203.796	222.383	18.586
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	0	4.200	4.200	-13.419	-17.619
Totaal baten		6.833.840	6.025.196	12.859.036	15.364.109	2.505.073

Saldo Hoofdstuk	-27.888.305	315.853	-27.572.452	-25.935.795	1.636.656
------------------------	--------------------	----------------	--------------------	--------------------	------------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 1.637.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Het taakveld Samenkracht en burgerparticipatie kent per saldo een voordeel van € 1.503.000.

Kindvisie: De hier begrote lasten zijn grotendeels bekostigd door inzet GALA middelen, dit resulteert in een voordeel van € 125.000. Met een voorstel resultaatbestemming wordt dit budget in 2025 alsnog besteed.

NoordMidden-Drentse inkoop samenwerking: Per saldo een nadeel van € 88.000 door minder baten voor inzet eigen personeel. Hier tegenover staat een voordeel voor wel begrote, maar niet gerealiseerde personeelslasten.

Programma Sociale vernieuwing: Is bij de voortgangsrapportage 2023 meegenomen en niet volledig uitgegeven, een voordeel van € 120.000.

Actieagenda Vries: Betreft meegenomen gelden met als doel deze in de jaren 2024 en 2025 te besteden. Voor 2024 een voordeel van € 241.000. Bij de voortgangsrapportage 2025 wordt voorgesteld om deze middelen die uit de Argi worden gedekt in een krediet te stoppen.

Welzijnsbudget: Een deel van de begrote uitgaven op het welzijnsbudget is ten laste van de Brede SPUK-uitkering in het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) gebracht. Daarom is er sprake van onder uitputting op het Welzijnsbudget, een incidenteel voordeel van € 209.000.

Inburgering: Een voordeel op het budget inburgering van € 107.000 door extra rijksbijdragen voor asiel (inburgering), maatschappelijke begeleiding statushouders en jeugdhulp voor kinderen in een AZC. De niet bestede gelden worden toegevoegd aan de reserve participatie (verantwoording in hoofdstuk 0) en blijven beschikbaar voor het doel waarvoor ze zijn toegekend.

Opvang Oekraïners: De opvang van Oekraïners laat, ten opzichte van de bijgestelde begroting 2024 (via de voortgangsrapportage 2024), een voordeel zien van € 551.000. Met een voorstel resultaatbestemming wordt het voordeel wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Oekraïne.

Preventiefonds: Het preventiefonds is bestemd voor medefinanciering van nieuwe, innovatieve, op preventie gerichte, collectieve voorzieningen op het gebied van Welzijn, Welbevinden, Eenzaamheid, Zingeving, Sociale Cohesie, Onderlinge steun en leun. De uitputting van dit budget verschilt per jaar en is afhankelijk van initiatieven van derden. Het voordeel in 2024 bedraagt € 76.000.

Taakveld 6.2 Wijkteams

Het taakveld Wijkteams kent per saldo een voordeel van € 88.000. Dit als gevolg van een nadeel van € 43.000 op de loonkosten inhuur personeel derden en een voordeel op POH van € 102.000.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen

Het taakveld Inkomensregelingen kent per saldo een voordeel van € 787.000. De uitvoering van deze regelingen ligt bij het WPDA. Het voordelige saldo is met name een gevolg van een voordelige eindafrekening t.o.v. de bijgestelde begroting van € 346.000. Dit heeft gestaan in de 2^e bestuursrapportage, die na het uitkomen van onze eigen voortgangsrapportage is ontvangen, vandaar dat deze niet eerder is verwerkt. Bij de jaarrekening 2023 zijn er middelen gereserveerd voor de uitkeringen energietoeslag. Aanvragen konden worden gedaan tot en met augustus 2024. De ontvangen Rijksbijdrage minus uitgekeerde energietoeslagen betreft een voordeel van € 311.000.

Taakveld 6.4 Begeleide participatie

Het taakveld begeleide participatie kent per saldo een voordeel van € 38.000, veroorzaakt door een voordelige afrekening t.o.v. de bijgestelde begroting.

Taakveld 6.5 Arbeidsparticipatie

Het taakveld Arbeidsparticipatie kent per saldo een nadeel van € 29.000. Dit nadeel heeft betrekking op de kosten voor re-integratie.

Taakvelden 6.06 t/m 6.71d (Wmo)

De taakvelden van de WMO laten per saldo een voordeel zien van € 481.000.

Er zijn minder uitgaven t.o.v. begroot op de Maatwerkvoorzieningen. Ook Huishoudelijke hulp laat een voordeel zien. Dit wordt onder andere veroorzaakt door het voordelige effect van een andere wijze van afrekenen. Het aantal cliënten lijkt te stabiliseren, waarbij voorzien was in een stijging.

Op begeleiding is juist meer uitgegeven, nadeel € 216.000. Dagbesteding laat een voordeel zien van € 219.000. Ook het taakveld WMO Overige maatwerkarrangementen kent per saldo een voordeel van € 144.000.

Taakvelden 6.72 t/m 6.74c en 6.82a/b (Jeugdhulp)

Het totale nadeel betreft € 2.114.000 en is, ten opzichte van de bijgestelde begroting, een procentuele overschrijding van het budget van 18,8%.

Het grootste nadeel zit in de volgende categorieën:

- Begeleiding
- Behandeling
- Dagbesteding
- Pleegzorg
- Jeugdhulp met verblijf

Met de (door)ontwikkeling van het dashboard blijven we scherp op onze uitgaven om zo bij te dragen aan een realistische begroting. Het beeld in Tynaarlo sluit aan bij het landelijke namelijk duurdere zorg, verschuiving van goedkopere naar duurdere zorg, en een (lichte) toename in cliënten.

Taakveld 6.81a Beschermd wonen

Het taakveld Beschermd wonen kent een voordeel van € 859.000 veroorzaakt door een voordelige eindafrekening ten opzichte van de bijgestelde begroting 2024 (via de voortgangsrapportage 2024).

Hoofdstuk 7 || Volksgezondheid en milieu

1. Hoogtepunten

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Met het GALA geeft het rijk de gemeente de opdracht om in te zetten op preventie door inzet op sport en bewegen, gezondheid en sociale basis. De aanpak staat beschreven in het plan van aanpak GALA & Sportakkoord 2023-2026. Concreet gaat het onder meer om ketenaanpakken op het gebied van Valpreventie senioren, Welzijn op Recept, Gezond Gewicht en Kansrijke Start (de eerste 1000 dagen van een kind). Het herijkt lokaal sportakkoord en de inzet van cultuurcoaches, buurtsport- en beweegcoaches maakt integraal onderdeel uit van het GALA-plan. De ketenaanpak valpreventie is in 2024 stevig neergezet door de buurtsportcoaches in samenwerking met diverse partners (zie hoofdstuk 5). Voor wat betreft Kansrijke Start is er een lokale coalitie opgestart en is er een actieve verbinding met de Kind- en Jeugdvisie. Welzijn op Recept is gestart als pilot met een welzijn ondersteuner huisartsen (WOH) bij 2 praktijken. De pilot is geslaagd en zal in 2025 worden uitgebreid. Ook is er een start gemaakt met de ketenaanpakken Gezond Gewicht van jong tot oud.

Preventie

Op het gebied van preventie zijn verschillende stappen gezet, met name voor de jongere inwoners van Tynaarlo. De projectleider preventieketens is aan de slag gegaan met de lokale coalitie Kansrijke Start, ketenaanpakken Gezond Gewicht en Rookvrije Generatie. Ook heeft preventie via de Kind- en Jeugdvisie een duidelijkere positie gekregen. Op het gebied van alcoholpreventie is er weer een succesvolle editie van een GoZero-feest geweest. Zie verder hoofdstuk 5 en 6.

Rookvrije Generatie

Er is een Plan van Aanpak opgeleverd die ons in de gelegenheid stelt activiteiten en samenwerking (bijvoorbeeld met de lokale horeca) vorm te geven. Zo zijn in 2024 11 speelplekken officieel rookvrij gemaakt, in het kader van de Rookvrije Generatie. Dit brengt het totaal aantal rookvrije speelplekken op 12.

Inzamelen huisvuil en stimuleren afvalscheiding

In 2024 is gekozen voor een nieuwe afvalinzamelaar; Remondis. Remondis zamelt de moeilijk te bereiken adressen in met een aangepaste kleine inzamelauto. Voor de adressen waar nog steeds problemen rond de inzameling optreden is een plan met de gemeente gemaakt, voor het oplossen van deze knelpunten. Problemen rond de inzameling kunnen rechtstreeks bij Remondis worden gemeld. De gemeente kijkt op de achtergrond mee naar de meldingen.

Verder zijn de grijze containers voor restafval vervangen, vanwege verouderde chips in de containers en is de Afvalstoffenverordening, inclusief uitvoeringsbeleid, vastgesteld.

In 2024 is 18% van het ingezamelde PMD (plastic, metalen en drankenkartons) afgekeurd. In het eerste kwartaal was dit 25%. Het percentage is gedurende het jaar afgenomen naar 17% in het vierde kwartaal. Deze afname is gerealiseerd door flyers aan de containers te hangen waar afval in was aangeboden dat niet onder PMD viel. Overigens is besloten in 2025 te stoppen met het apart inzamelen van PMD en dit materiaal achteraf uit het afval te laten halen op de verwerkingslocatie. Door deze maatregel is geen sprake meer van afkeur van PMD.

Met inzameling en verwerking van glas en GFT (groente, fruit en tuinafval) gaat het heel goed. Bij glas was geen sprake van afkeur, bij GFT was het afkeurpercentage 2%.

Bij textiel was het afkeurpercentage 6%. Het betreft voornamelijk nat geworden textiel. Dit is de reden dat besloten is textiel alleen nog in bovengrondse verzamelcontainers in te zamelen.

Vooruitgang in Begraven: Efficiënter en Toekomstbestendig

Afgelopen jaar zijn mooie stappen gezet binnen het thema begraven. De begraafplaatsadministratie is verbeterd met een nieuwe digitale agenda, waardoor externe partijen efficiënter kunnen plannen. De actualisatie van de beheersverordening zorgt voor een toekomstbestendig beleid. Met de uitbreiding van begraafplaats de Walakker wordt gewerkt aan extra begraafplekken om ook op lange termijn voldoende ruimte te bieden. Op de begraafplaats aan de Oude Coevorderweg is het nu weer mogelijk om urnen bij te zetten in nieuwe urnengraven. Bovendien is de samenwerking tussen beheer en administratie versterkt door een structureel driemaandelijks overleg, wat de dienstverlening verder ten goede komt.

Warmtetransitie

De uitvoering van de warmtetransitie vindt plaats volgens de in 2022 vastgestelde Transitievisie Warmte. Net als in 2023 is in 2024 aandacht besteed aan de aanpak van energiearmoede, vanuit ontvangen rijks gelden. Daarnaast bestaat onze aanpak uit het ondersteunen en stimuleren van (bestaande en nieuwe) bewonersinitiatieven bij het verduurzamen van woningen, onder andere met uitvoeringssubsidie voor lokale initiatieven. Ook is er gestart met het ontwikkelen van een uitvoeringsplan voor de Fledders. Daarnaast is er in samenwerking met Rijk, provincie Groningen en betrokken gemeenten gewerkt aan de aanpak van maatregel 29 vanuit Nij Begun. Maatregel 29 betreft een isolatieaanpak en het doel is om vóór 2035 zoveel mogelijk woningen te isoleren in alle gemeenten in de provincie Groningen en de Noord-Drentse gemeenten Aa en Hunze, Noordenveld en Tynaarlo.

RES en hernieuwbare energie

De ambities binnen de pijler hernieuwbare energie van het programma duurzaamheid, geven richting aan onze bijdrage in de Regionale Energie Strategie. In het najaar van 2024 is het participatietraject voor de kleine zonneparken gestart. Toen is ook gestart met een haalbaarheidsonderzoek naar een gemeentelijk sociaal zonnepark. Op basis van dat onderzoek worden besluiten genomen over eventuele vervolgstappen en het uitvoeren van het participatietraject gericht op het in de Omgevingsvisie aangewezen zoekgebied voor grote zonneparken. Het gemeentelijk beleidskader zon op land kan naar verwachting eind 2025 worden vastgesteld door de gemeenteraad.

Programma duurzaamheid

Voor een uitgebreider toelichting op de uitvoering van de vijf pijlers van het programma duurzaamheid verwijzen wij u naar de paragraaf Duurzaamheid van de jaarrekening.

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2022	2023	2024
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	88	77	N.n.b.
Hernieuwbare elektriciteit	%	63,4%	N.n.b.	N.n.b.

Meetdatum 03-02-2025

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

2. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	Betere dekking AED's en burgerhulpverleners			
1.1		Campagne Hartveilig Drenthe, lokaal in Tynaarlo en regionaal in Drenthe.	Ja	
2.	Versterken aanpak lokaal gezondheidsbeleid gericht op gezondheidspreventie			
2.1		Bestendigen samenwerking op de thema's verantwoord middelengebruik en gezond gewicht.	Ja	
3.	Bovenlokale samenwerking op gezondheidspreventie			
3.1		Samen met de Drentse partners uitvoering geven aan het integraal meerjarenplan 'Drenthe Samen gezond in beweging'. Aandachtspunt en 2024 zijn gericht op gezond gewicht, verantwoord middelengebruik, mentaal welbevinden en 'een leven lang bewegen'.	Ja	
4.	Integrale aanpak gezondheidspreventie			
4.1		Uitvoering PvA GALA en Sportakkoord.	In ontwikkeling	
5.	Verduurzamen gemeentelijk wagenpark			
5.1		Zoveel mogelijk het wagenpark verduurzamen.	In ontwikkeling	
6.	Faciliteren sociaal zonnepark			
6.1		Verkennen haalbaarheid en mogelijkheden sociaal zonnepark.	In ontwikkeling	

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
7.	Faciliteren opzetten lokale energie coöperaties			
	7.1	Continueren uitvoeringsregeling Ondersteuning bewoners-initiatieven duurzaamheid en uitvoeringsregeling Lokale energie-initiatieven. Daarnaast mogelijkheden onderzoeken als onderdeel van het participatietraject beleidskader zon op land.	In ontwikkeling	
8.	Stimuleren afvalscheiding			
	8.1	Inwoners helpen het afval in de juiste afvalbak aan te bieden.	In ontwikkeling	

3. Toelichting op afwijkingen

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Verschil
7.1	Volksgezondheid	1.596.598	376.382	1.972.980	1.922.357	50.623
7.2	Riolering	2.314.737	14.000	2.328.737	2.455.732	-126.995
7.3	Afval	2.794.684	180.723	2.975.407	2.953.421	21.986
7.4	Milieubeheer	2.174.135	461.896	2.636.032	1.884.835	751.196
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	531.906	30.501	562.407	544.122	18.286
Totaal lasten		9.412.061	1.063.502	10.475.563	9.760.467	715.097

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Verschil
7.1	Volksgezondheid	0	270.867	270.867	329.427	58.560
7.2	Riolering	3.245.495	0	3.245.495	3.223.228	-22.267
7.3	Afval	3.713.752	-80.000	3.633.752	3.808.594	174.842
7.4	Milieubeheer	628.859	0	628.859	304.004	-324.855
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	410.914	0	410.914	423.902	12.989
Totaal baten		7.999.020	190.867	8.189.887	8.089.155	-100.732

Saldo Hoofdstuk	-1.413.041	-872.635	-2.285.676	-1.671.311	614.365
------------------------	-------------------	-----------------	-------------------	-------------------	----------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 614.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 7.1 Volksgezondheid

Het taakveld Volksgezondheid kent per saldo een voordeel van € 109.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 50.000 en een voordeel op de baten van € 59.000.

Bijdrage Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD-Drenthe)

De lasten voor de bijdrage aan de GGD-Drenthe vielen € 142.000 lager uit dan geraamd. Dit verschil wordt voor een bedrag van € 74.000 verklaard door een voordelige afrekening van de GGD over het voorgaande jaar (2023) en door de gemeente gedeclareerde btw bij het btw-compensatiefonds. Daarnaast is in de voortgangsrapportage het budget incidenteel opgehoogd, waarbij abusievelijk een budgetverhoging is doorgevoerd van € 52.000 voor Veilig Thuis die eigenlijk op het taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie verantwoord had moeten worden.

Bijdrage jeugdgezondheidszorg

De kosten voor jeugdgezondheidszorg voor 0-4-jarigen vielen € 29.000 hoger uit dan geraamd.

Taakveld 7.2 Riolering

Het taakveld Riolering kent per saldo een nadeel van € 149.000. Dit bestaat uit een nadeel op de lasten van € 127.000 en een nadeel op de baten van € 22.000.

Riolering

De gemeente kent voor de rioolheffing een kostendekkend tarief. Bij het berekenen van dit tarief is een inschatting gemaakt van de verwachte kosten voor overhead. Deze kosten vielen lager uit dan geraamd door een lagere ureninzet, waardoor er bij het opstellen van de jaarrekening minder geput hoeft te worden uit de voorziening riolering. Dit leidt tot een nadeel op de lasten van € 163.000.

Taakveld 7.3 Afval

Het taakveld afval kent per saldo een nadeel van € 197.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 22.000 en een voordeel op de baten van € 175.000.

Plastic, metaal en drankkarton (PMD)

De baten op inzameling van PMD-afval vielen fors hoger uit dan geraamd. Dit leidt tot een incidenteel voordeel van € 162.000. In de voortgangsrapportage is de verwachte opbrengst naar beneden bijgesteld als gevolg van de vele afkeur van afval en de extra kosten daardoor. In 2024 is een actieve campagne gevoerd (middels hangen van flyers aan de containers) om mensen te wijzen op de problemen van afkeur PMD. Dit lijkt te hebben bijgedragen aan het ontstane voordeel.

Taakveld 7.4 Milieubeheer

Het taakveld Milieubeheer kent per saldo een voordeel van € 426.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 751.000 en een nadeel op de baten van € 325.000.

Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)

De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling RUD viel lager uit, doordat allereerst sprake was van een winstuitkering ten laste van het rekeningresultaat en de reserves van de RUD over het boekjaar 2024. Daarnaast was er aanmerkelijk minder ureninzet (80%) nodig voor de uitvoering van de taken door de uitvoeringsdienst voor de gemeente Tynaarlo dan geraamd.

Duurzame leefomgeving

De binnen het budget beschikbare structurele middelen zijn niet volledig uitgegeven doordat dezen gedekt konden worden binnen de diverse subsidieregelingen en door capaciteitswisselingen in het gemeentelijke team duurzaamheid. Ook de geplande kosten voor de opzet van een communicatieplatform konden in 2024 in zijn geheel gedekt worden uit een ander budget (Uitvoering Klimaatakkoord). Dit leidt tot een incidenteel voordeel op de lasten van € 115.000.

Regionale energietransitie

Het traject voor het opstellen van het beleidskader is later gestart dan verwacht, na de zomer. En ook hier konden kosten gedekt worden uit een al beschikbare subsidie. Dit leidt tot een voordeel op de lasten van € 40.000.

Uitvoeringskosten klimaatakkoord

Mede door de vertraging van de lancering van het communicatieplatform en latere start van de Lokale Uitvoeringsagenda vielen de lasten € 77.000 lager uit dan geraamd.

Tijdelijke capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)

De lasten voor de uitvoering van deze regeling vielen in 2024 lager uit dan geraamd. Dit leidt tot een voordeel op de lasten van € 325.000 en een even groot nadeel op de baten, omdat er minder inzet uit de door het rijk beschikbaar gestelde specifieke uitkering nodig is.

Sociaal zonnepark

In de voortgangsrapportage is het budget voor het onderzoeken van de mogelijkheden van een sociaal zonnepark in de gemeente doorgeschoven naar het volgende jaar via de mee te nemen gelden. Doordat de activiteiten toch in 2024 plaats konden vinden is er sprake van een nadeel op de lasten van € 50.000. Hier staat tegenover dat de hiermee samenhangende taak al uitgevoerd is, waardoor sprake is van een besparing van gelijke omvang in het volgende jaar.

Hoofdstuk 8 || Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

1. Hoogtepunten

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De Omgevingswet bundelt een groot aantal wetten en regelingen over de leefomgeving. Doel is om het wetstelsel te vereenvoudigen en overzichtelijker te maken. Het moet makkelijker worden om te zien wat er wel en niet kan en procedures worden over het algemeen sneller. De wet staat ook een meer integrale benadering van het omgevingsbeleid voor en er wordt meer ruimte gegeven aan lokaal maatwerk. Die keuzes zijn vooral te maken in het Omgevingsplan.

De afgelopen jaren hebben we organisatie voorbereid op de komst van de Omgevingswet. We hebben onze digitale systemen en werkprocessen daarop aangepast en de inwerkingtreding is zonder veel problemen verlopen. Op basis van de ervaringen die we opdoen worden de processen waar nodig verder geoptimaliseerd.

Op 1 januari 2024 hebben we 'automatisch' een omgevingsplan van rechtswege gekregen. Dat houdt in dat het juridisch kader van de huidige bestemmingsplannen en beheerverordeningen van kracht blijft. Stap voor stap vormen we onze bestemmingsplannen en beheerverordeningen om naar een gemeentebreed Omgevingsplan. Dat traject moet voor 2032 gereed zijn.

In 2024 zijn we gestart met een traject waarin we een handboek Omgevingsplan en een deelomgevingsplan "wonen" ontwikkelen. Deze producten zijn in 2025 gereed. Het handboek en het eerste deelomgevingsplan geven ons houvast en richting om tot een gemeentebreed Omgevingsplan te komen.

Volkshuisvesting

In 2024 is in de regio Groningen – Assen woningmarktonderzoek uitgevoerd in opdracht van de gemeenten, woningcorporaties en provincie. Het woningmarktonderzoek wordt begin 2025 gepubliceerd. Met de resultaten kan worden getoetst of (regionale) ambities en afspraken nog in lijn zijn met de kwantitatieve en kwalitatieve behoefte. En, als het nodig is, kunnen die ambities en afspraken vervolgens worden bijgesteld. Dit wordt dan vastgelegd in het Regionaal Woondocument en het daarbij behorende Regionaal Instemmingsmodel.

Woonwagengebeleid

Sinds de vaststelling van de Woonvisie 2023-2027 hanteren wij een wachtlijst voor verhuur van vrijkomende gemeentelijke woonwagengeplaatsen aan de Wam in Zuidlaren. Op de wachtlijst staan 6 huishoudens vermeld (per 1-1-2025).

In het in 2024 uitgevoerde woningmarktonderzoek RGA is het aantal woonwagengeplaatsen in de regio in kaart gebracht. Hoewel dat vooraf de verwachting was, blijkt het onderzoek blijkt echter niet te kunnen worden gehanteerd voor het verkrijgen van inzicht in de lokale behoefte in Tynaarlo, zoals in de gemeentelijke Woonvisie aangegeven. Hiervoor is echter aanvullend onderzoek nodig. Dit onderzoek wordt in 2025 uitgevoerd. Afhankelijk van de uitkomsten hiervan zal blijken of het aantal standplaatsen aan de Wam toereikend is, of moet worden uitgebreid.

Voortgang woondeal Regio Groningen Assen

Op 23 februari 2023 is de woondeal Regio Groningen- Assen getekend door gemeenten, de provincies Drenthe en Groningen en het Rijk. De Woondeal Regio Groningen- Assen is een overeenkomst met een inspanningsverplichting voor de partijen om de woningbouw te versnellen. Daarbij is een aantal thema's benoemd waarop gemeenten, provincies en het Rijk zich inspannen.

Voor de realisatie van de tot en met 2030 afgesproken woningbouw aantallen liggen wij ook in 2024 nog steeds op schema. Wij zullen ons ook de komende jaren inspannen om de woningbouw te realiseren.

Wetsvoorstel Versterking regie Volkshuisvesting en andere ontwikkelingen wet- en regelgeving

Op termijn, zo geeft het Rijk aan, zet men in om de woondeals om te zetten naar woningbouwprogramma's. Het Rijk heeft hiervoor het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting in voorbereiding. De wet heeft als doel het juridisch instrumentarium van gemeenten, provincies en het Rijk op het gebied van volkshuisvesting te versterken. Een belangrijk sturingsinstrument is de verplichting voor gemeenten om een volkshuisvestelijk programma op te stellen. We verwachten

wetswijzigingen waarbij de gemeentelijke woonvisie uiterlijk in 2027 op moet gaan in een volkshuisvestelijk programma.

Een ander aangekondigd instrument is de verplichting om te beschikken over een urgentieverordening. In 2024 zijn de voorbereidingen gestart voor een regionale urgentieverordening. Naar verwachting is de concept regionale urgentieverordening gereed eind 2025.

Meldpunt ongewenst gedrag verhuurder

Sinds 1 juli is de Wet goed verhuurderschap van kracht. De wet heeft als doel dat verhuurders zich netjes gedragen richting hun (kandidaat-)huurders. De wet wil discriminatie, intimidatie, het geven van onvoldoende informatie, of het rekenen van te hoge kosten of borg tegengaan. Volgens de Wet goed verhuurderschap hebben wij sinds 1 januari 2024 een meldpunt waar huurders terecht kunnen met klachten over verhuurders. In 2024 hebben wij 1 melding ontvangen.

Vanaf 1 juli 2024 zijn de regels uitgebreid door de Wet betaalbare huur. Die wet geeft extra regels, over de maximale huurprijs en huurprijsverhoging voor woningen en kamers. Het meldpunt wordt vanaf 2025 uitgebreid met informatie over de Wet betaalbare huur.

Meerjarige Prestatieafspraken

Eind 2023 zijn er meerjarige prestatieafspraken voor 2024 – 2028 gemaakt met Woonborg, Stichting Eelderbouw en hun huurdersverenigingen. Voor elk thema is geformuleerd wat de partijen gedurende de looptijd van de meerjarige prestatieafspraken willen bereiken. Jaarlijks wordt in een jaarschijf ingevuld welke concrete acties de partijen het volgende jaar willen uitvoeren om het geformuleerde doel dichterbij te brengen. De jaarschijf van 2024 wordt in het eerste kwartaal van 2025 geëvalueerd in een bestuurlijk overleg met de betrokken partijen.

Startbouwimpuls

Voor drie woningbouwprojecten is eind 2023 een Startbouwimpuls subsidie toegekend van € 520.000 vanuit het Rijk voor de realisatie van 53 betaalbare woningen. De Startbouwimpuls is bedoeld voor woningbouwprojecten (vanaf 10 woningen) waarvan de startbouw dreigt te vertragen. De subsidie is uitgekeerd aan de gemeente. Wij hebben 75% van de subsidie overgemaakt naar de initiatiefnemers onder voorwaarde start bouw. Wij verwachten dat deze projecten volgens planning uiterlijk in worden 2026 opgeleverd.

Publieke woningbouw

In 2024 is gewerkt aan een publieke woningbouwmonitor. Met de woningbouwmonitor kunnen inwoners en andere belanghebbenden informatie vinden over de status van woningbouwprojecten, zoals het jaar van oplevering, de projectfase, de aantallen en de locaties op een kaart. De monitor zal begin 2025 gereed en online beschikbaar zijn.

Surfstrand / verplaatsing waterscouts Zuidlaardermeer Midlaren

Het surfstrand wordt heringericht. De inrichtingswerkzaamheden zijn in 2024 gestart. Het bestemmingsplan is in 2024 onherroepelijk geworden. De waterscouts krijgen op deze locatie een kavel om hun clubgebouw en een botenloods te realiseren. Zij werken op dit moment hun bouwplan uit.

Bouwplan initiatieven

Via het “intakeloket bouwplaninitiatieven” behandelen wij bouwplaninitiatieven (bouwplan verzoeken die gericht zijn op het toevoegen van één of meerdere woningen of bedrijvenpanden of -locaties).

Ook in 2024 is het aantal verzoeken voor medewerking aan een bouwplan initiatief onverminderd hoog gebleken.

Helaas is vanwege ziekte en vacatures in het Fysieke Domein, met name begin 2024, de (verdere) behandeling van deze verzoeken in de eerste helft van 2024 getemporeerd. Na de zomer 2024 kan dit weer, onder andere door als maatregel tijdelijke inhuur toe te passen, in de volle omvang worden behandeld.

Inmiddels zijn dan ook nagenoeg alle eind vorig jaar, nog net voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet door uw raad voor zienswijzen vrijgegeven initiatieven vastgesteld.

GAE heeft in 2024 de voorbereiding getroffen voor herontwikkeling van een voormalige landingsbaan naar een bedrijvenpark (bedrijvenpark Bravo). Als uitvloeisel van de eind 2023 vastgestelde Omgevingsvisie hebben wij een gebiedsvisie voor het terrein van GAE opgesteld. De visie is bedoeld als kader om ontwikkelingen en initiatieven (zoals bedrijvenpark Bravo) op het terrein van GAE te beoordelen. Deze visie is op 28 januari 2025 in de gemeenteraad behandeld en geamendeerd vastgesteld.

Gemeentelijke woningbouwprojecten

Project (Woonwijk) Ter Borch

Entreegebied Zuid

Op basis van het bestemmingsplan kunnen er 80 complexmatige woningen gerealiseerd worden in Entreegebied-Zuid. Voor het selecteren van een ontwikkelaar is een openbare selectieprocedure doorlopen. Begin 2025 zal deze procedure worden afgerond en een ontwikkelaar worden geselecteerd die 80 complexmatige woningen zal realiseren. Van deze 80 appartementen is 30% bestemd voor sociale woningbouw. De verwachting is dat er eind 2025 gestart zal worden met de bouwwerkzaamheden.

Entreegebied Noord

In december 2021 is het bestemmingsplan voor de realisatie van de supermarkt Ter Borch vastgesteld in de gemeenteraad. Tegen dit besluit is beroep bij de Raad van State aangetekend door een aantal partijen. De Raad van State heeft in oktober 2024 uitspraak in de bodemprocedure gedaan en de beroepen ongegrond verklaard.

Doordat de supermarkt nog niet op het elektriciteitsnet is aangesloten laat de opening van de supermarkt nog op zich wachten.

Rietwijk Noord

In 2024 is de aanbesteding van het woonrijp maken van Rietwijk-Noord definitief gegund aan de aannemer en is er gestart met de woonrijp werkzaamheden.

Twee particuliere kavels aan de Glanslibel zijn in verkoop gegaan en in optie genomen. Aan de Glanslibel zijn nu nog 2 particuliere kavels beschikbaar. Hier is momenteel nog de blauwe keet van de gemeente gesitueerd. De verwachting is dat deze laatste twee kavels in 2025 in de verkoop worden gebracht.

Keizerlibel

Zoals eerder gemeld is geconstateerd dat de projectmatige woningen op de Keizerlibel te ver naar voren zijn gebouwd. Hierdoor ligt een deel van de kabel- en leidingenstrook in de voortuinen in plaats van in een gemeentelijke groenstrook en is aan de achterzijde niet de twee meter water geleverd. Wij zijn hierover in overleg gegaan met de ontwikkelaar en de bewoners van de woningen. Er is inmiddels een oplossing gevonden die recht doet aan het beeld dat voor dit eiland is vastgelegd en waar alle partijen zich in kunnen vinden. De vaststellingsovereenkomst is door alle partijen ondertekend en de notaris geeft uitvoering aan de vaststellingsovereenkomst.

Kavelverkoop

Uitgiftes verlopen voorspoedig en in 2025 verwachten we de laatste kavels in de verkoop te kunnen brengen.

Vries Zuid

Meer dan de helft van de in totaal 75 woningen zijn gereed of in aanbouw. In 2022 zijn de eerste projectmatige kavels verkocht. De eerste particuliere kavels zijn in 2023 verkocht. Op 2 kavels na, zijn nu alle kavels verkocht. In de wijk komen 10 seniorenwoningen en 22 starterswoningen (waarvan 10 koop en 12 huur). Eind 2025 wordt een begin gemaakt met de woonrijpwerkzaamheden.

Laarhove

In 2024 is het bestemmingsplan Laarhove vastgesteld en in werking getreden. Het plan is nog niet onherroepelijk omdat er nog een beroepszaak loopt. Het bestemmingsplan maakt maximaal 285 woningen mogelijk, we voorzien er op dit moment 265 waarvan 51% goedkoop (huur en koop), 29% middelduur en 20% duur. In 2024 is voor dit project een Woningbouwimpulssubsidie ontvangen van ca € 2,1 miljoen. De laatste maanden van 2024 zijn gebruikt om de aanbesteding voor het bouwrijpmaken voor te bereiden en de laatste onderzoeken te verrichten. Op moment van schrijven is nog niet duidelijk wat de recente stikstofuitspraak van de Raad van State over intern salderen (van toepassing op Laarhove) betekent voor de aanbesteding en de planning.

Locaties De Kooi en Bladergroenschool in Eelde-Paterswolde

In 2024 is een projectgroep geformeerd en is in samenspraak met SEW het al eerder voorbereide plan voor realisatie van 24 grondgebonden sociale huurwoningen op locatie De Kooi in participatie gebracht.

De resultaten daarvan worden verwerkt. Medio 2025 zal een definitief plan voor De Kooi worden opgeleverd.

Voor locatie Bladergroenschool is eind 2024 ook een projectleider aangesteld en een projectgroep geformeerd. Samen met SEW zal ook voor die locatie worden gewerkt aan een plan voor sociale huurwoningen. Wij verwachten dat een concept plan tweede helft 2025 in participatie kan worden gebracht.

Flexwonen

Realisatie van flexwonen is, mede vanwege de forse onrendabele top, gekoppeld aan realisatie van een AZC in Vries Zuid.

De eerder in 2024 verwachte besluitvorming over een AZC gecombineerd met flexwonen is uitgesteld. Er zal opnieuw locatie onderzoek worden gedaan voor realisatie van het AZC.

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2022	2023	2024
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	€ 341	€ 393	€ 409
Demografische druk	%	91,5%	91,6%	92,7%
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	€ 690	€ 698	€ 759
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	€ 726	€ 732	€ 792

2. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	Implementatie Omgevingswet			
1.1		Opstellen handboek en uitvoeringsplan voor omzetting beheersverordeningen en bestemmingsplannen naar omgevingsplannen de komende jaren.	In ontwikkeling	
2.	Kwantitatief uitbreiden en kwalitatief op peil houden dan wel verbeteren van de sociale volkshuisvesting/ woningvoorraad door onder andere jaarlijks de prestatieafspraken te herzien			
2.1		Monitoren en evalueren prestatieafspraken.	Ja	
3.	Op basis Omgevingsvisie nieuwe woningbouw mogelijkheden onderzoeken			
3.1		Haalbaarheid/ uitvoerbaarheid diverse locaties verkennen (bijv. Hoofdweg Paterswolde) via ofwel actieve grondpolitiek, ofwel ruimtelijke- en doelgroepen kaders voor initiatiefnemers.	In ontwikkeling	
4.	Opvang bijzondere doelgroepen			
4.1		Mogelijkheden verkennen en uitwerken om één of meerdere locaties in te zetten voor flexwonen	In ontwikkeling	
5.	Verdere planrealisatie Ter Borch en Vries Zuid			
5.1		Verdere gronduitgiftes.	Ja	
6.	Planontwikkeling Laarhove en Diverse vrijkomende locaties Eelde-Paterswolde			
6.1		Uitwerken bestemmingsplan Laarhove, starten Omgevingsplan procedure. Starten planvorming De Kooi en Bladergroenschoollocatie	Ja	
7.	Op basis van de kaders Omgevingsvisie en Woonvisie actualiseren gemeentelijk Grondbeleid en Nota Grondinventarisatie			
7.1		Opstellen Nota Grondbeleid 2024.	In ontwikkeling	
7.2		Opstellen Nota Grondinventarisatie.	In ontwikkeling	

3. Toelichting op afwijkingen

7.1 Opstellen Nota Grondbeleid

7.2 opstellen Nota Grondinventarisatie.

Vanwege extra inzet op (nieuwe) projectdossiers, verwervingen en personele mutaties, is de startdatum uitgesteld. De uitvraag ten behoeve van bureauselectie is in december 2024 gestart. Wij zetten nu in op het in Q2 2025 starten met actualisatie van beide nota's. Naar verwachting zal de geactualiseerde nota Grondbeleid eind Q3 2025 ter besluitvorming kunnen worden aangeboden.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taak-veld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotings-wijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Verschil
8.1	Ruimte en leefomgeving	987.263	205.765	1.193.028	1.399.136	-206.109
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	5.613.237	408.119	6.021.356	2.934.727	3.086.629
8.3	Wonen en bouwen	2.006.473	712.058	2.718.532	2.723.420	-4.889
Totaal lasten		8.606.973	1.325.942	9.932.915	7.057.284	2.875.632

Baten

Taak-veld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotings-wijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Verschil
8.1	Ruimte en leefomgeving	19.007	0	19.007	495.593	476.586
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	5.564.420	0	5.564.420	7.248.031	1.683.611
8.3	Wonen en bouwen	906.791	999.811	1.906.602	2.027.511	120.908
Totaal baten		6.490.219	999.811	7.490.030	9.771.134	2.281.105

Saldo Hoofdstuk	-2.116.755	-326.131	-2.442.886	2.713.851	5.156.737
------------------------	-------------------	-----------------	-------------------	------------------	------------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 5.157.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 8.1 Ruimte en leefomgeving

Het taakveld Ruimte en leefomgeving kent per saldo een nadeel van € 270.000. Dit bestaat uit een nadeel op de lasten van € 206.000 en een voordeel op de baten van € 476.000.

Omgevingswet

De lasten voor het voorbereiden en implementeren van de Omgevingswet vielen € 49.000 lager uit dan geraamd. Bovendien kon een gedeelte van de gemaakte kosten doorberekend worden aan het Omgevingsplatform Drenthe. Dit leidt tot een voordeel op de baten van € 153.000, waarmee de netto uitgaven € 204.000 lager zijn dan geraamd. Deze onderuitputting van het budget schuift door naar het volgende jaar. Tegenover dit voordeel van € 202.000 staat een nadeel van gelijke omvang in hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning (taakveld 0.10 mutatie reserves), omdat er een kleiner beroep op de bestemmingsreserves gedaan hoeft te worden ter dekking van de kosten van dit maatschappelijk krediet.

Glasvezel

De afwikkeling van de verkoop van het glasvezelnetwerk door Coöperatie Glasvezel Noord bij Donderen en Zeijen/Vries leidt tot een incidenteel voordeel van € 48.000 door inkomsten uit een claw back vergoeding voor de verstrekte gemeentelijke subsidie en rente over door de gemeente verstrekte lening.

Bouwplaninitiatieven

Het faciliteren en begeleiden van bouwplaninitiatieven leidt tot een nadeel op de lasten van ongeveer € 255.000 en een voordeel op de baten van € 255.000, per saldo budgettair neutraal.

In de paragraaf grondbeleid lichten we de belangrijkste verschillen toe.

Taakveld 8.2 Grondexploitaties

Het taakveld grondexploitaties (niet-bedrijventerreinen) kent per saldo een voordeel van € 4.770.000. Dit taakveld maakt deel uit van de grondexploitaties.

In de paragraaf grondbeleid lichten we de belangrijkste verschillen toe. Dezen zijn behaald op de grondexploitaties Ter Borch, PBH-achterzijde en Vries-Zuid.

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen

Het taakveld Ruimte en leefomgeving kent per saldo een voordeel van € 116.000. Dit bestaat uit een nadeel op de lasten van € 5.000 en een voordeel op de baten van € 120.000.

Energiearmoede

De lasten voor de uitvoering van de regeling energiearmoede vielen € 217.000 hoger dan geraamd. Hier staat een voordeel tegenover op de baten van eveneens € 217.000 in de vorm van een door het rijk verstrekte specifieke uitkering. Per saldo budgettair neutraal.

Spoedzoekers

De uitgaven voor spoedzoekers, waarvan het budget deel uitmaakt van het maatschappelijk krediet flexibele volkshuisvesting, vielen € 112.000 hoger uit dan geraamd voor het jaar 2024. Tegenover dit nadeel staat een voordeel van gelijke omvang in hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning (taakveld 0.10 mutatie reserves), door middel van de inzet van de bestemmingsreserve die ter dekking van deze kosten beschikbaar is.

Soortenmanagementplan

De lasten voor het opstellen van het soortenmanagementplan vielen € 197.000 lager uit dan geraamd. Dit voordeel is ontstaan oor vertraging in de uitvoering vanwege de afhankelijkheid van medeoverheden en derden bij de uitvoering. Deze onderuitputting van het budget schuift door naar het volgend jaar. Tegenover dit voordeel staat een nadeel van gelijke omvang in hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning (taakveld 0.10 mutatie reserves), omdat er een kleiner beroep op de bestemmingsreserves gedaan hoeft te worden ter dekking van de kosten van dit maatschappelijk krediet.

Vitaal Platteland

De lasten vielen € 79.000 lager uit dan geraamd, doordat er vertraging is ontstaan bij het opstellen vaststellen van de natuurwaardekaart en de basiskwaliteit. De vertraging komt door de afhankelijkheid van medeoverheden en derden bij de uitvoering.

Bouwvergunningen

Door met name het doorschuiven van een vergunning voor een bouwproject van eind 2024 naar begin 2025 vielen de opbrengsten lager uit dan geraamd. Dit leidt tot een incidenteel nadeel van € 97.000.

Paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Bij het opstellen van de begroting en jaarrekening dienen de voorzienbare en kwantificeerbare risico's zo goed mogelijk in beeld te worden gebracht. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing dient ten minste te worden opgenomen:

- Inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- Inventarisatie van de risico's;
- Het beleid over de weerstandscapaciteit en de risico's;
- Een kengetal voor de: netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit;
- Een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Beleid over weerstandsvermogen: weerstandscapaciteit en de risico's

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing bij deze jaarrekening is een actualisatie van het inzicht dat in de begroting 2025 is opgenomen.

De uitkomst van de actualisatie geeft een verhouding tussen de geïnventariseerde risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit is gebaseerd op de inzichten die bij het opstellen van de jaarrekening beschikbaar zijn.

We richten ons in de paragraaf weerstandsvermogen op de risico's (na correctie) met een omvang groter dan € 250.000. De kleinere risico's tellen wel mee voor de totale risico-omvang, maar zijn niet meer toegelicht. Hiermee komt de focus meer te liggen op de risico's die grote gevolgen kunnen hebben voor onze gemeente. De kleinere risico's zijn benoemd en worden periodiek intern beoordeeld en besproken.

Voor veel voorzienbare risico's worden beheersmaatregelen getroffen om het effect van het optreden van een risico zo klein of voorspelbaar mogelijk te maken. De bruto risico's worden door het treffen van maatregelen daarom kleinere, zogenaamde "netto risico's". Deze "netto risico's" dienen door het weerstandsvermogen volgens de eerdergenoemde verhouding opgevangen te kunnen worden.

De risico's worden tweemaal per jaar doorgerekend, namelijk bij het opstellen van de begroting en van de jaarstukken. Bij de doorrekening geven we op verzoek van de gemeenteraad aan of het risico hoger of lager is geworden ten opzichte van de voorgaande versie.

Weerstandscapaciteit (jaarrekening 2024)

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken.

Deze weerstandscapaciteit bestaat uit een tweetal elementen:

- 1) Weerstandscapaciteit in de exploitatiesfeer
 - onvoorzien incidenteel en structureel;
- 2) onbenutte belastingcapaciteit
- 3) Weerstandscapaciteit in de vermogenssfeer
 - algemene reserve calamiteiten;
 - algemene reserve grote investeringen;
 - reserve inkomensfunctie.

Tabel Weerstandscapaciteit Tynaarlo (bedragen in duizenden euro's)
(standen op basis van inzichten 31-12-2024)

Weerstandscapaciteit exploitatie (x € 1.000)

Hieronder de stand per 31-12-2024

Onvoorzien		
Onvoorzien incidenteel	34	
Onbenutte belastingcapaciteit *1		
OZB tot normtarief (artikel 12)	4.749	
Totaal weerstandscapaciteit exploitatie		4.783

Weerstandscapaciteit vermogen (31-12-2024)

Algemene Reserve Calamiteiten	9.542	
Algemene Reserve Grote investeringen	23.937	
Bestemmingsreserve Grondexploitatie	3.351	
Totaal weerstandscapaciteit vermogen		36.830
Totale weerstandscapaciteit		41.613

*1 Het bedrag aan onbenutte belastingcapaciteit is berekend op basis van de tarieven OZB 2024 en de laatst bekende WOZ-waarde afgezet tegen het zogenaamde artikel-12-tarief.).

Beoordeling omvang van de risico's

Hoe komen we tot de benodigde weerstandscapaciteit?

Bij iedere begroting en jaarrekening actualiseren wij de risico's. We gaan na of er nieuwe risico's zijn bijgekomen en/of risico's vervallen. Van de risico's die we lopen vindt een inschatting plaats van de omvang en van de kans dat het risico zich voordoet. Bij het bepalen van de omvang is ook van belang of het om een structureel risico gaat of een incidenteel risico. Afhankelijk van de mogelijkheden om de risico's te beheersen vindt vervolgens een correctie naar beneden plaats. Alle risico's na correctie tellen wij op. Dat totaal is de benodigde weerstandscapaciteit.

De risicobeoordeling is gebaseerd op de inzichten die in het voorjaar van 2025 beschikbaar zijn en al gedane berekeningen bij het opstellen van de begroting 2025. Voor de grondexploitaties maken we jaarlijks een actuele exploitatie opzet, die wordt voorzien van een risicoanalyse, in overeenstemming met het BBV. De informatie die uit deze risicoanalyse per grondexploitatie komt, bevat specifieke informatie per complex en past daardoor minder in de standaardmethode.

Toelichting op risico's (na demping door beheersmaatregelen) groter dan € 250.000

Grondexploitaties € 8.260.000

(risico inschatting is vanwege de start van het project Laarhove gewijzigd t.o.v. begroting 2025, najaar 2024)

Wij hanteren voor de inventarisatie van de risico's voor grondexploitaties en de afdekking van deze risico's de richtlijnen van de Commissie BBV. Hierbij is het o.m. niet langer toegestaan algemene posten onvoorzien en risico's op te nemen in de grondexploitaties. Daarnaast dient de zogenaamde "percentage of completion-methode" te worden gehanteerd voor het nemen van winsten vanuit grondexploitaties.

Om het juiste bedrag aan te nemen winst te kunnen bepalen dienen de risico's bij deze methode van winstnemen te worden gesplitst in projectgebonden risico's en macro-economische risico's. De te nemen winsten dienen gecorrigeerd te worden met alleen de projectgebonden risico's de macro economische risico's dienen te worden afgedekt binnen het weerstandstandsvermogen.

Wij hanteren de RISMAN-methode voor het bepalen van projectgebonden risico's om op een verantwoorde manier winst te kunnen nemen. De macro-economische risico's worden bepaald met behulp van een Monte Carlo-simulatie van de geconsolideerde grondexploitaties. De macro-economische risico's (€ 8,26 miljoen) worden voor 100% afgedekt binnen het weerstandsvermogen.

Het risico is ten opzichte van de stand bij de begroting 2025 toegenomen met € 4,66 miljoen.

Naast deze berekening is de invulling van projectteams een risico. Door een toename van projecten en bouwplaninitiatieven, de krapte op de arbeidsmarkt, de strengere toepassing van de wet DBA en door verloop binnen de afdelingen R&DO en GW kost het moeite om de continuïteit van inzet vanuit de diverse disciplines in projectteams te borgen.

Benodigd weerstandsvermogen verbonden partijen € 1.019.000
(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2025, najaar 2024)

Elke verbonden partij heeft een bepaald weerstandsvermogen nodig. In niet alle gevallen is dit benodigde weerstandsvermogen bij de verbonden partijen aanwezig. Hiervoor nemen we het ontbrekende gedeelte van het weerstandsvermogen op in onze risicoparagraaf.

Decentralisaties sociale domein € 1.042.650
(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2025, najaar 2024)

We zijn momenteel bezig met het realistisch begroten van de uitgaven en inkomsten in het sociaal domein. Hierbij hebben we te maken met een aantal onzekerheden zoals de effecten van de Hervormingsagenda jeugd, de effecten van de toenemende vergrijzing en de verandering in systematiek van het onderdeel beschermd wonen. Daarnaast is de compensatie vanuit het Rijk voor de tekorten nog onzeker en hebben we te maken met eventuele niet voorziene prijsstijgingen door nieuwe aanbestedingen. Omdat we de financiële effecten hiervan nog niet goed in beeld hebben, laten we voornamelijk het risicobedrag ongewijzigd.

Daarnaast geldt in zijn algemeenheid dat er verschillen kunnen ontstaan als gevolg 'openeinderegelingen', waardoor een toename van de vraag naar zorg, of de noodzaak voor duurdere zorg leidt tot hogere uitgaven. Ook hebben we door ervaring geleerd dat het voor kan komen dat een inwoner met extreme zorgvraag (3 ton per jaar) plotseling een groot effect heeft op de uitgaven. De omvang van de risico's is daarmee niet direct en volledig te beïnvloeden. Daarnaast geldt dat veel indicaties en verwijzingen (ongeveer 60%) via andere verwijzers gaan. Hier geldt nadrukkelijk niet, wie bepaalt, betaalt. Door de inzet van POH Jeugd hebben we beter zicht op de verwijzingen en afstemming met de huisartsen.

Gevolgen van een lokale ramp € 250.000
(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2025, najaar 2024)

De kans op een lokale ramp is klein, maar kan wel grote gevolgen hebben. Het risico na correctie is niet gewijzigd en blijft € 250.000. Overigens is dit een zo specifiek en vaak uniek risico dat de daadwerkelijke omvang veel groter kan zijn en dat in die situaties bezien moet en kan worden of ook op landelijke fondsen of steun gerekend kan worden.

Project Accommodatiebeleid Zuidlaren € 630.000
(risico inschatting is ongewijzigd t.o.v. begroting 2025, najaar 2024)

Via de perspectievennota in 2024 heeft, op basis van de aanbestedingsresultaten gymzaal Goudenregenlaan en sporthal De Zwet, een bijstelling van de ramingen plaatsgevonden. Er is aanvullend krediet beschikbaar gesteld op de kostenstijgingen op te vangen. Het bedrag ter dekking van de risico's kan daarom ongewijzigd blijven t.o.v. voorgaande jaren.

Voor diverse verwachte/beoogde locatieontwikkelingen (bijv. herontwikkeling Bladergroenschoollocatie) en andere projecten is de invulling van het projectteam een steeds groter wordend risico.

Door een toename van projecten en bouwplaninitiatieven, de krapte op de arbeidsmarkt, de strengere toepassing van de wet DBA en door verloop binnen de afdelingen R&DO en GW kost het moeite om de continuïteit van inzet vanuit de diverse disciplines in projectteams te borgen. Invulling zal deels via detachering plaatsvinden. Dit gaat meestal gepaard met hogere inhuur kosten. Dit risico wordt ondervangen door hier in de kredietaanvraag per project rekening mee te houden.

*Schade ten gevolgen datalekken en cyber risico's € 450.000
(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2025, najaar 2024)*

Datalekken

Binnen gemeenten worden veel persoonsgegevens verwerkt. Op grond van Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) zijn gemeenten verantwoordelijk voor goed en veilig beheer van deze gegevens en zijn ze aansprakelijk voor schade die ontstaat door eventuele datalekken. Bovendien kan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) forse boetes opleggen als persoonsgegevens “op straat komen te liggen” en/of de beveiligingsmaatregelen niet op orde zijn. Om dat te beheersen worden intern de standaarden van de BIO - de Baseline Informatiebeveiliging Overheden – gehanteerd.

Cyber risico's

Het kan gaan om schades door operationele systeemstoringen, maar ook om verlies van data, aansprakelijkheid en cybercrime door hacking, systeem-inbraak, gegevensdiefstal en DDoS-aanvallen. Financiële gevolgen daarvan kunnen bijvoorbeeld extra kosten voor herstel, aansprakelijkheid en boetes zijn.

Samen met de functionarissen voor Informatiebeveiliging en Privacy worden de risico's en de beheersmaatregelen telkens tegen elkaar afgewogen.

Omvang weerstandsvermogen

De omvang van het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio. Ratio's kunnen beschouwd worden als indicatie.

De ratio voor het weerstandsvermogen wordt aldus berekend:

$$\text{Ratio van het weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} \text{ oftewel: } \frac{41.613}{13.094}$$

De ratio van het weerstandsvermogen is 318%.

Het verloop van het weerstandsvermogen ziet er als volgt uit:

Verloop weerstandsvermogen Bedragen in € 1.000	JR 2023	JR 2024	B 2024	B 2025
Stand Argi op 31-12	18.674	23.937	14.921	23.745
Stand Arca op 31-12	7.897	9.542	9.542	9.542
BR Grondexploitatie	3.351	3.351	2.100	0
Onvoorzien incidenteel	34	34	34	34
Onbenutte belastingcapaciteit	4.861	4.749	4.861	4.748
Weerstandscapaciteit	34.817	41.613	31.458	38.069
Benodigde capaciteit	8.292	13.094	9.542	8.434
Ratio	420%	318%	330%	451%
Ratio excl. onb. Belastingcap.	361%	282%	279%	395%

De waarderingstabel uit de nota weerstandsvermogen en risicomanagement bedraagt als volgt:

Ratio	Betekenis
>200%	Uitstekend
140%-200%	Ruim voldoende
100%-140%	Voldoende
80%-100%	Matig
60%-80%	Onvoldoende
<60%	Ruim onvoldoende

Het weerstandsvermogen in deze jaarrekening heeft een ratio van 318%. Inbegrepen in deze berekeningsmethodiek is het meetellen van de onbenutte belastingcapaciteit, zijnde € 4,7 miljoen, terwijl de totale OZB-opbrengsten in de huidige situatie ongeveer € 6,6 miljoen bedraagt. Concreet gaat het dan dus om een verhoging van OZB van 71%. Het effectueren van deze ruimte is bovendien niet op korte termijn te realiseren. De ratio weerstandsvermogen zonder rekening te houden met de onbenutte belastingcapaciteit bedraagt 282%. Hiermee is de conclusie dat Tynaarlo op grond van de hierboven opgenomen waarderingstabel 'uitstekend' scoort op deze ratio.

Nog steeds constateren wij dat er sprake is van gestegen kosten op verschillende terreinen, wereldwijd heerst een tendens van stijgende inkooprijzen, onder meer ingegeven door globale schaarste. Verschillende ontwikkelingen in de wereld, waaronder de Russische invasie in Oekraïne sinds februari 2022 werkt hierbij als versterkende factor. Het is de vraag in welke mate dit financiële gevolgen voor ons heeft/zal hebben; wij zullen dit blijven monitoren.

Tot slot zien we ons ook geconfronteerd met risico's die we nog niet gekwantificeerd hebben maar die mogelijk wel financiële gevolgen met zich meebrengen.

*Naast de grotere risico's zoals eerder in deze paragraaf benoemd, is er ook nog een bedrag meegenomen voor kleinere risico's (< € 250.000). Samen zijn dit ongeveer een 20-tal risico's die zijn ingeschat op afgerond € 1,4 miljoen.

Kengetallen

We zijn verplicht tot het opnemen van een zestal kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en deze kengetallen te beoordelen. In onderstaande tabel staan de kengetallen:

Kengetallen	JR 2023	JR 2024	B 2024	B 2025
Netto schuldquote	25%	25%	87%	91%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	19%	20%	83%	85%
Solvabiliteitsratio	53%	57%	37%	40%
Structurele exploitatieruimte	4,28%	3,33%	2,45%	0,35%
Grondexploitatie	0,43%	7%	0%	16%
Belastingcapaciteit	78%	80%	78%	80%

Netto schuldquote

Een goed kengetal om de hoogte van de schuld te beoordelen is de netto schuld als aandeel van de baten; de netto schuldquote. Om goed inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote weergegeven zonder en met correctie voor verstrekte leningen. In de VNG-handreiking "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan het begrotingstotaal (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Onze netto schuldquote valt in deze jaarrekening in de categorie voldoende. De afwijking ten opzichte van de begroting is voornamelijk het gevolg van investeringen die later plaatsvinden en daarmee effect hebben op de benodigde financiering en de middelen die beschikbaar zijn in de schatkist. Het saldo van de langlopende leningen is afgenomen terwijl de verwachting was dat die zouden stijgen.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee het bezit gefinancierd is met eigen vermogen. In de VNG-handreiking "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer een solvabiliteitsratio hoger is dan 30% dit als voldoende kan worden bestempeld en lager dan 20% als onvoldoende. Door het positieve jaarrekeningsaldo 2024, en de toevoeging daarvan aan de ARGI, neemt het eigen vermogen minder snel af dan bij de begroting van 2024 was verwacht.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte is een maatstaf voor het verschil tussen structurele baten en lasten met in achtneming van beperkingen en verruiming van de exploitatie door dotatie en onttrekking aan reserves. De maatstaf geeft aan welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Er is geen VNG-norm voor het niveau van dit kengetal. Een positief getal geeft aan dat er meer structurele baten dan lasten zijn. Dat duidt op houdbare financiën.

Grondexploitaties

Dit percentage geeft informatie over de boekwaarde van bouwgronden in exploitatie (BIE) in verhouding tot de totale gemeentelijke baten. Er is geen VNG-norm voor de hoogte van deze ratio. Hoe lager de ratio hoe minder de relevantie van negatieve waardeontwikkeling van NIEGG en BIE voor de begroting en daarmee een lager risico voor de gemeente. De boekwaarden van de grondexploitaties zijn gestegen. Dit is ontstaan voornamelijk door het in exploitatie nemen van Laarhove, wat een negatief effect heeft op deze ratio.

Belastingcapaciteit

Dit percentage geeft de hoogte van de gemiddelde lasten per meerpersoonshuishouden in 2024 uit hoofde van OZB, rioolheffing en reinigingsheffing weer ten opzichte van het landelijk gemiddelde. We zitten onder het landelijke gemiddelde (100%).

Samenhang kengetallen

De relatief grote grondpositie zien we terugkomen in de verschillende kengetallen. We hebben relatief veel vreemd vermogen (leningen) om deze gronden te financieren. Een grote grondpositie maakt ons kwetsbaar voor negatieve waardeontwikkelingen en rentestijgingen. Om nadelige schommelingen op gronden op te vangen, nemen we dan ook een bedrag mee van € 8,3 miljoen in de benodigde weerstandscapaciteit en hebben we een bestemmingsreserve grondexploitaties gevormd ter grootte van € 3,3 miljoen.

Risico's gerangschikt naar invalshoek		Kans	Risico-kans in %	Risico-omvang	Som	Beheersingsmaatregel	Correctie factor	Risico na correctie (Jaarrekening 2024)	Begroting 2025
Grondexploitatie. Voor een toelichting op deze risico's wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid en de paragraaf Weerstandsvermogen.						Zie tekstuele toelichting. Risico afwijkend bepaald.		8.260.000	3.600.000
Benodigd weerstandsvermogen verbonden partijen	*	Voorstelbaar en waarschijnlijk dat dit voorkomt.		Gebaseerd op weerstandsvermogen verbonden partijen		Begrotingen van gemeenschappelijke regelingen worden na vaststelling door de raad in de begroting opgenomen. Tussentijds wordt de ontwikkeling van de resultaten van gemeenschappelijke regelingen gemonitord. Bij de voortgangsrapportage worden aanpassingen, als noodzakelijk, opgevoerd.		1.019.000	1.019.000
Decentralisaties in het sociaal domein	*	Mogelijk en voorstelbaar dat dit voorkomt.	70%	1.655.000	3.475.500	We hebben in deze jaarrekening de best mogelijke inschatting gemaakt.	70%	1.042.650	1.042.650
De gevolgen van een lokale ramp.		Ongewoon en komt zelden voor.	10%	2.500.000	250.000		0%	250.000	250.000
Project accommodatiebeleid Zuidlaren Toename in bouwkosten door stijgende prijzen.		Voorstelbaar en waarschijnlijk dat dit voorkomt.	70%	1.500.000	1.050.000	Keuzes te maken en in contracten uitgaan van aanneemsommen. Risico kan verkleind worden, maar voor Zuidlaren is de fase van bestekken aanbesteden nog niet gerealiseerd. Daar zit nog het risico.	40%	630.000	630.000

Risico's gerangschikt naar invalshoek		Kans	Risico-kans in %	Risico-omvang	Som	Beheersingsmaatregel	Correctie factor	Risico na correctie (Jaarrekening 2024)	Begroting 2025
Cyber risico's		Mogelijk en voorstelbaar dat dit voorkomt.	30%	2.500.000	750.000	De systemen worden/zijn ingericht volgens uitgangspunten Baseline Informatieveiligheid Overheid en Tynaarlo is aangesloten bij de Informatiebeveiligingsdienst (IBD). Daarbij hebben we met (cloud)leveranciers verwerkersovereenkomsten waarin harde afspraken staan opgenomen hoe veilig met onze gegevens om te gaan. Verder monitoren we diverse processen vanuit ICT, is onze firewall up to date en hebben applicatiebeheerders periodiek overleg met de leveranciers (ook over veiligheid).	40%	450.000	450.000
Overige risico's na correctie met een omvang kleiner dan € 250.000								1.442.000	1.442.000
TOTAAL=benodigde weerstandscapaciteit								13.093.650	8.443.650

* Berekende risicosom = (risicokans x risico-omvang) x 3 als gevolg van het structurele karakter van het risico. Uitgangspunt hierbij is dat deze risico's maximaal drie jaar gedekt worden uit het weerstandsvermogen.

Financiering

Inleiding

In deze paragraaf worden de onderwerpen behandeld die behoren tot het treasurybeleid van onze gemeente. Treasury kan worden omschreven als het inzichtelijk hebben van de in- en uitgaande geldstromen en de beheersing van de hieraan verbonden risico's en het rapporteren hierover. De uitvoering van de treasuryfunctie dient op een prudente wijze de publieke taak en vindt plaats binnen de wettelijke kaders, zoals die in de wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) zijn vastgelegd en in het treasurystatuut van de gemeente. In de wet FIDO staan transparantie en risicobeheersing centraal.

Algemene ontwikkelingen

Liquiditeitsplanning

In 2024 is geen liquiditeitsplanning opgesteld. Om te komen tot een gedegen liquiditeitsplanning is een hele hoop informatie nodig. Het is bijvoorbeeld noodzakelijk om een meerjarige investeringsplanning te hebben waarin de investeringen goed zijn weggezet in de tijd. Hetzelfde geldt voor geactualiseerde grondexploitaties. Er wordt aan gewerkt om alle informatie inzichtelijk te krijgen. Op het moment dat alle benodigde informatie voor handen is wordt de liquiditeitsplanning weer geactualiseerd.

Renteverwachtingen

Bij het opstellen van de begroting 2024 is rekening gehouden met een kort-geld rentepercentage van 1% en van 3,5% als lang-geld rentepercentage. In 2024 zijn geen nieuwe langlopende en kortlopende leningen afgesloten. Gemiddeld lag de rente voor een 5 jaars fixe-lening de laatste 3 maanden van 2024 rond de 2,72%.

Treasurybeheer

Renterisicobeheer

In de wet FIDO is een kasgeldlimiet en een renterisiconorm gegeven om de invloed van (externe) rentewijzigingen op de financiële resultaten van de gemeente te beperken.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is opgenomen om een grens te stellen aan de korte financiering. Dit is financiering met een looptijd van maximaal één jaar. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage (8,5%) van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. Voor 2024 zijn de jaarlasten, voor mutaties met reserves, begroot op € 97,7 miljoen. De toegestane kasgeldlimiet komt daarmee op € 8.305.000

Berekening kasgeldlimiet jaarrekening 2024

	Bedragen X 1.000	1e kw 2024	2e kw 2024	3e kw 2024	4e kw 2024
1	Saldo vlottende passiva	12.358	8.826	8.928	17.491
2	Saldo vlottende activa	29.438	19.832	21.426	28.464
3	Verschil (2-1)	17.080	11.006	12.498	10.973
4	Toegestane kasgeldlimiet	8.305	8.305	8.305	8.305
	Ruimte (4+3)	25.385	19.311	20.803	19.278

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de ruimte in de kasgeldlimiet gedurende 2024 niet is overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld (schuld met een rent typische looptijd van minimaal één jaar) door onder andere het aanbrengen van spreiding in de looptijden in de leningenportefeuille. De gemeente loopt risico als nieuwe leningen worden aangetrokken, of als een renteherziening van toepassing is. De norm wordt berekend door een in de Uitvoeringsregeling FIDO vastgesteld rentepercentage van 20% te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal.

In de volgende tabel wordt het renterisico van 2024 weergegeven op basis van de jaarrekening en het renterisico van 2025 t/m 2027 op basis van de begroting van 2025.

Renterisico	2024	2025	2026	2027
Renteherziening	0	0	0	0
Betaalde aflossingen	12.795.000	5.808.000	822.000	836.000
Renterisico	12.795.000	5.808.000	822.000	836.000

Renterisiconorm:	
Begrotingstotaal per 1-1	97.700.000
Door ministerie vastgesteld percentage	20%
Renterisiconorm	19.540.000

Onderschrijding	6.745.000
------------------------	------------------

Uit bovenstaande tabel blijkt dat onze gemeente in 2024 de renterisiconorm niet heeft overschreden. In totaal is voor € 12.795.000 aan leningen afgelost in 2024. Hiervoor zijn de in de schatkist aanwezige middelen aangewend. Er heeft geen herfinanciering plaatsgevonden.

Kredietrisicobeheer

Kredietrisico's doen zich voor bij de verstrekte geldleningen. In onderstaande tabel is aangegeven aan welke risicogroep leningen zijn verstrekt en welke zekerheden zijn overeengekomen.

Risicogroep	Met/zonder hypothecaire zekerheid	Restantschuld X € 1.000, --	%
Stichting Eelder Woningbouw	Zonder	4.528	85,2
Sportverenigingen	Zonder	513	10,4
Lening Glasvezel	Zonder	252	4,4
Totaal		5.293	100,0

Bij het verstrekken van de leningen is destijds beoordeeld dat het risico dermate laag was dat het niet nodig was een hypothecaire zekerheid te vestigen. Jaarlijks wordt gemonitord hoe het risico zich ontwikkelt. Voor een aantal leningen geldt dat bij faillissement van de tegenpartij de onderpanden aan de gemeente terugvallen. Ten opzichte van 2023 is de schuld omvang met afgerond € 0,5 miljoen is afgenomen als gevolg van aflossingen. De lening Glasvezel wordt in 2025 afgelost.

Gemeentefinanciering

Schatkistbankieren

In februari 2013 heeft het kabinet het voorstel 'Wijziging van de wet financiering decentrale overheden (Fido) in verband met het rentedragend aanhouden van liquide middelen in 'Rijksschatkist' bij de Tweede Kamer ingediend. Het wetsvoorstel verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Geld en vermogen mogen niet langer bij bijvoorbeeld banken buiten de schatkist worden aangehouden. Dagelijks wordt het saldo op de bankrekeningen boven de € 500.000 afgestort naar de schatkist. Daardoor blijft de Gemeente Tynaarlo altijd onder het drempelbedrag.

De hoogte van het drempelbedrag is per 1 juli 2021 aangepast. De drempel is afhankelijk van de financiële omvang van een decentrale overheid, afgemeten aan de omvang van de begroting. De drempel is voor Tynaarlo betreft 2% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 1.000.000. Voor de gemeente Tynaarlo geldt voor 2024 een drempel van € 1.955.000. Hieronder zijn de gemiddelde saldi voor de liquide middelen per kwartaal opgenomen.

1 ^e kwartaal 2024	€ - 1.703.000
2 ^e kwartaal 2024	€ - 807.000
3 ^e kwartaal 2024	€ - 1.499.000
4 ^e kwartaal 2024	€ - 1.358.000

Financiering

De financiering van gemeentelijke activiteiten is gebaseerd op integrale financiering. De totale financieringsbehoefte van de gemeente is de graadmeter. Bij de nu geldende renteontwikkeling wordt eerst de ruimte die de kasgeldlimiet geeft optimaal benut om kort geld aan te trekken voor onder andere voorfinanciering van investeringen. Het moment van consolidatie van kort geld naar lang geld hangt onder meer af van de renteontwikkelingen op de korte en lange termijn en de ruimte binnen de kasgeldlimiet. De looptijd van de geldlening wordt bepaald door de aard van de te financieren investeringen, de resterende looptijd van de bestaande leningen en de te betalen rentepercentages bij de verschillende termijnen van de leningen. Voor de financiering van grondaankopen worden veelal fixe-leningen afgesloten. Bij het aantrekken van geldleningen wordt bij tenminste 2 financiële instellingen een offerte gevraagd.

Relatiebeheer

Het totale betalingsverkeer vindt nog plaats bij een tweetal banken, zijnde Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Rabobank. Het betalingsverkeer tussen het Rijk en de gemeente en de betalingen aan derden vindt geheel plaats via de BNG.

Toerekening van rente

Onderstaande overzicht geeft aan hoe het saldo van betaalde rente over externe financiering en ontvangen rente over externe financiering wordt toegerekend aan de grondexploitaties en de taakvelden.

<u>Geen rente over het eigen vermogen</u>	Werkelijk 2024	Begroot 2024
Renteschema (x 1.000)		
Externe rentelasten over korte en lange financiering	€ 879.446	€ 967.350
Externe rentebaten	€ -6.075	€ -15.957
Totaal door te rekenen externe rente	€ 873.371	€ 951.393
Rente die aan grondexploitaties moet worden doorberekend	€ -5.410	€ -21.654
Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld	€ -243.674	€ -243.674
Rentebaat van doorverstrekte leningen indien daarvoor een specifieke lening is aangetrokken	€ 243.674	€ 243.674
	€ -5.410	€ -21.654
Saldo door te rekenen externe rente	€ 867.961	€ 929.739
Rente over eigen vermogen	€ -	€ -
Rente over voorzieningen	€ -	€ -
	€ -	€ -
De aan taakvelden toe te rekenen rente	€ 867.961	€ 929.739
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	€ 1.034.706	€ 1.106.680
Rente resultaat op taakveld treasury	€ -166.745	€ -176.941

Bestaande opgenomen geldleningen

Hieronder is een overzicht opgenomen van de leningen ultimo 2024.

Staat van opgenomen geldleningen per 31 december 2024										
Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Datum raadsbesluit	Lening nummer	O S R	Jaar van laatste aflossing	Rente percentage	Restantbedrag van de geldlening per 1/1/2024	Opgenomen geldleningen 2024	Rente 2024	Aflossing 2024	Restantbedrag van de geldlening per 31/12/2024
FINANCIERING ALGEMEEN										
15.000.000	B&W25-02-03	BNG 96734	s	2053	4.860	12.742.917		611.267	184.638	12.558.279
4.000.000	B&W29-11-05	BNG101002	s	2030	3.820	1.120.000		41.880	160.000	960.000
777.434		BNG 400090747		2029	5.940	455.343	0	27.047	65.377	389.966
19.777.434	Totaal					14.318.260		680.194	410.015	13.908.245
FINANCIERING WONINGBOUW										
11.560.187	B&W25-07-06	BNG 102047	s	2036	5.110	4.913.079		243.674	385.340	4.527.740
11.560.187	Totaal					4.913.079	0	243.674	385.340	4.527.740
FINANCIERING GRONDEXPLOITATIE										
6.000.000		bng 40108818		2024	2.750	6.000.000		1.352	6.000.000	0
6.000.000		bng.40109497		2024	1.290	6.000.000		77.400	6.000.000	0
5.000.000		bng 40112077		2028	990	5.000.000		49.500	0	5.000.000
5.000.000		bng 40113179		2025	-150	5.000.000		-7.500	0	5.000.000
5.000.000		bng 40113180		2029	90	5.000.000		4.500	0	5.000.000
27.000.000	Totaal					27.000.000	0	125.252	12.000.000	15.000.000
58.337.621	ALGEHEEL TOTAAL					46.231.339	0	1.049.120	12.795.354	33.435.985

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

Datum: 23 juni 2025

Paraaf: *FBe*

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf heeft betrekking op de gemeentelijke belastingen, rechten en het kwijtscheldingsbeleid. Het besluit begroting en verantwoording (BBV) stelt eisen aan de verslaggeving rond de lokale heffingen. Het BBV is opgenomen dat in de paragraaf lokale heffingen moet worden ingegaan op:

- a. De inkomsten uit de lokale heffingen;
- b. Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- c. Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van de tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
- d. Een aanduiding van de lokale lastendruk;
- e. Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Met de informatie uit deze paragraaf wordt voldaan aan de eisen in het BBV.

Inkomsten

Omschrijving	Inkomsten 2024	Inkomsten 2023
OZB-woningen	5.101.377	4.921.572
OZB niet-woningen (eigenaren en gebruiker)	1.508.524	1.592.333
Afvalstoffenheffing	3.331.433	2.868.612
Rioolheffing	3.064.870	2.897.947
Forensenbelasting	95.307	96.317
Toeristenbelasting	620.144	635.508
Begraafrechten (lijkbezorgingsrechten)	451.495	448.957
Leges omgevingsvergunningen e.a.	2.211.598	1.391.714

Beleidsuitgangspunten

In het coalitieakkoord "Iedereen hoort erbij en doet ertoe!" zijn de hoofdlijnen van het beleid voor de periode 2022 tot en met 2026 uiteengezet. Ten aanzien van de verschillende heffingen worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- OZB: het streven is de lasten voor inwoners en ondernemers niet meer dan trendmatig te laten stijgen;
- Afvalstoffen- en rioolheffing: kostendekkend niveau;
- Leges: in principe kostendekkend;
- Heffingskorting gemeentelijke belastingen: er zal nagegaan worden of dit instrument, dat momenteel in 5 gemeenten wordt toegepast, ook voor onze gemeente ingevoerd kan worden.

Dit heeft zich in de begroting 2024 vertaald in de volgende uitgangspunten:

Omschrijving	Uitgangspunt 2024 en verder:
OZB-tarief woningen	Trendmatige aanpassing van 2%
OZB-tarief eigenaar niet-woning	Trendmatige aanpassing van 2%
OZB-tarief gebruiker niet-woning	Trendmatige aanpassing van 2%
Forensenbelasting	Trendmatige aanpassing van 2%
Toeristenbelasting	Op basis van het advies aan de raad over het vaststellen van de belastingverordening 2023 zijn de tarieven voor 2024 niet gewijzigd en vastgesteld op: € 1,15 voor overnachtingen bij campings en groepsaccommodaties € 1,50 voor overige overnachtingen
Afvalstoffenheffing	Kostendekkendheid, met eventuele inzet voorziening
Rioolheffing	Kostendekkendheid, met eventuele inzet voorziening
Lijkbezorgingsrechten	Tarieven indexeren volgens reguliere prijsindexatie van de gemeentelijke begroting
Leges	Toewerken naar kostendekkend, consistent met voorgaande jaren, niet-gemaximeerde, niet-kostendekkende tarieven verhogen met 5%.

Baten en lasten leges en heffingen

Gemeenten moeten sinds 2017 bij hun kostendekkende heffingen de nieuwe regels van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) toepassen. Van belang is dat het gaat om ramingen van baten en lasten ten tijde van het vaststellen van de belastingverordeningen. Kruissubsidiëring tussen de verschillende belastbare feiten in de belastingverordeningen is mogelijk.

Ons uitgangspunt is dat de tarieven voor de gemeentelijke dienstverlening kostendekkend zijn. Hier werken we al een aantal jaren naartoe.

Leges

Totale legesverordening	Totale lasten	Legesopbrengsten 2024	Kostendekking 2024	Kostendekking 2023
totaal	2.268.936	2.211.598	97%	85%

Over het totaal van de legesverordening zijn de tarieven in 2024 97% kostendekkend (2023). Dit is hoger dan zowel de raming in de begroting 2024 als de realisatie 2023. De belangrijkste reden hiervoor ligt in de lagere opbrengst omgevingsvergunningen. De verklaring hiervoor bij hoofdstuk 2.

Hoofdstuk 1

	Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening	Totale lasten	Leges-opbrengsten 2024	Kostendekking 2024	Kostendekking 2023
	Burgerlijke stand	89.103	75.355	85%	82%
	Reisdocumenten	535.203	514.351	96%	82%
	Rijbewijzen	98.221	117.789	120%	111%
	Basisregistratie personen	12.484	10.428	84%	113%
	Overige publiekszaken	5.940	5.070	85%	95%
	Gemeentearchief	-	-	-	-
	Muziek- en collectevergunningen	-	-	-	-
	Bijzondere wetten	71.314	37.814	53%	61%
	Diversen	34.256	22.395	65%	61%
		846.520	783.202	93%	86%

De mate van kostendekkendheid van hoofdstuk 1 is 93%. Dit is iets hoger dan de kostendekkendheid in de begroting 2024 (86%) en de realisatie 2023 (86%).

Hoofdstuk 2

	Hoofdstuk 2 Dienstverlening in het kader van de Omgevingswet	Totale lasten	Leges-opbrengsten 2024	Kostendekking 2024	Kostendekking 2023
	Voorfase	91.116	-	-	-
	Activiteit bouwen	783.364	1.224.913	156%	-
	Planologische wijziging	301.898	109.884	36%	-
	Overige activiteiten	175.321	45.568	26%	-
	Milieubelastende activiteiten	29.043	27.145	93%	-
		1.380.742	1.407.510	102%	86%

De mate van kostendekkendheid van hoofdstuk 2 is in totaliteit 102%. Dit is iets hoger dan de geraamde kostendekkendheid in de begroting 2024 (100%). Wel is het volume van zowel de lasten als baten ruim € 500.000 hoger dan geraamd vanwege een aantal niet voorziene grote vergunningsaanvragen. Een vergelijking met het vorige jaar is niet goed mogelijk, omdat met ingang van 2024 de tariefstructuur vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet is aangepast.

Hoofdstuk 3

	Hoofdstuk 3 Dienstenrichtlijn	Totale lasten	Leges-opbrengsten 2024	Kostendekking 2024	Kostendekking 2023
	Horeca	7.889	7.447	94%	94%
	Organiseren evenementen	15.878	7.223	45%	43%
	Landelijk Register Kinderopvang	17.907	6.216	35%	29%
		41.673	20.886	50%	51%

De mate van kostendekkendheid van hoofdstuk 3 is 50% (2023). Dit is in lijn met zowel de begroting 2024 als de realisatie van vorig jaar (51%).

Afvalstoffenheffing

	Totale lasten	Overhead	BCF BTW	Eind totaal lasten	Overige opbrengsten	Opbrengsten heffing	Kosten dekking 2024	Kosten dekking 2023
Afvalstoffenheffing	2.940.771	427.861	414.568	3.783.200	444.644	3.331.433	99,8%	100,0%

De afvalstoffenheffing is 99,8% kostendekkend met een onttrekking aan de voorziening reiniging van € 245.000.

Rioolheffing

	Totale lasten	Overhead	BCF BTW	Eind totaal lasten	Overige opbrengsten	Opbrengsten heffing	Kosten dekking 2024	Kosten dekking 2023
Rioolheffing	2.455.732	427.259	340.238	3.223.229	158.358	3.064.870	100%	100%

De rioolheffing is 100% kostendekkend met inzet van de voorziening riolering voor een bedrag van € 811.450.

Begraafrechten (lijkbezorgingsrechten)

	Totale lasten	Overhead	Correctie 28%	Eind totaal lasten	Opbrengst-en rechten	Inzet voor-ziening	Overige op-brengsten	Kosten dekking 2024	Kosten dekking 2023
Begraafrechten	544.122	187.126	-204.749	526.498	451.495	-33.392	5.800	81%	88%

Het oppervlak van de begraafplaatsen bestaat voor 28% uit graven voor onbepaalde tijd. In de op 11 juni 2019 door de gemeenteraad vastgestelde notitie "Begraven in Tynaarlo" is voorgesteld 28% van de lasten te corrigeren voor graven met rechten voor onbepaalde tijd. Dit percentage wordt iedere 4 jaar herijkt.

Na correctie bedragen de totale lasten € 526.498 en de totale baten € 423.902, waarmee de kostendekkendheid in 2024 op 81% uitkomt.

Lokale lastendruk 2024 van een meerpersoonshuishouden afgezet tegen andere gemeenten in Drenthe o.b.v. een woning met gemiddelde WOZ-waarde

Gemeente	Gemiddelde WOZ-waarde 2024 €	OZB tarief %	Bedrag OZB €	Afval €	Riool €	Totaal 2024 €	Totaal 2023 €
Borger-Odoorn	341.014	0,1592	543	238	265	1.046	1.032
Coevorden	347.393	0,1390	483	324	228	1.036	1.002
Westerveld	445.816	0,0945	421	302	220	943	973
Noordenveld	416.800	0,0952	397	281	298	976	918
Emmen	302.554	0,1369	414	284	236	934	913
Hoogeveen	329.703	0,1446	477	287	159	923	899
Assen	338.428	0,1456	493	267	179	939	888
De Wolden	455.155	0,0859	391	241	236	868	838
Midden-Drenthe	375.705	0,0976	367	239	239	844	803
Aa en Hunze	396.396	0,0933	370	265	165	800	779
Meppel	369.098	0,1140	421	218	183	822	761
Tynaarlo	458.216	0,0832	381	222	189	792	732

Bron: Atlas lokale lasten 2024 en 2023 Coelo: www.coelo.nl

Kwijtschelding van belastingen, heffingen en rechten

Inwoners met een inkomen op bijstandsniveau komen in aanmerking voor kwijtschelding van lokale heffingen. Van rechten (leges) wordt in principe geen kwijtschelding verleend. Burgemeester en wethouders kunnen een hardheidsclausule toepassen voor het bieden van maatwerk.

In 2024 is in totaal voor € 132.050 aan lokale heffingen kwijtgescholden. Dit betrof in 2023 een totale kwijtschelding van € 115.646.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

Werkplein Drentsche Aa, Veiligheidsregio Drenthe, Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Drenthe, Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe, Meerschop Paterswolde, Recreatieschap Drenthe en Publiek Vervoer.

Vennootschappen en coöperaties

Groningen Airport Eelde, NV Holding Enexis, Waterleidingmaatschappij Drenthe en Bank Nederlandse Gemeenten.

Verenigingen en stichtingen

Vereniging Drentse Gemeenten, Vereniging Nederlandse Gemeenten en Vereniging van gemeenten aandeelhouders Essent Noord-Nederland (VEGANN).

Overige verbonden partijen

Vrijwillig samenwerkingsverband Regio Groningen-Assen, Regeling zonder meer Noord-Midden-Drentse samenwerking (NMD).

Gerelateerde partijen

Stichting Zwembaden Tynaarlo, Stichting Trias, Stichting Biblionet en Stichting Baasis.

Verbonden partij	Belang Tynaarlo op totale begroting verbonden partij	Bijdrage (-) /ontvangst (+) begroting 2025	Bijdrage (-) /ontvangst (+) jaarrekening 2024
Gemeenschappelijke regelingen			
Werkplein Drentsche Aa (WPDA)	17 %	-4.235.000	-3.910.000
Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	5,78 %	-1.940.000	- 1.786.000
Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)	4,7 %	-1.426.000	-1.393.000
Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)	4,6 %	-1.238.000	-951.000
Meerschop Paterswolde	14,5 %	-125.000	-118.000
Recreatieschap Drenthe	6,25 %	-65.000	-80.000
Publiek Vervoer	2,31 %	-30.000	-28.000
Totaal gemeenschappelijke regelingen		- € 9.059.000	- € 8.267.000
Vennootschappen en coöperaties			
NV Groningen Airport Eelde*)	14 %	-120.000	-120.000
NV Holding Enexis	0,19 %	275.000	313.000
NV Waterleiding Maatschappij Drenthe	2,31 %	0	0
Bank Nederlandse Gemeenten NV	0,08 %	100.000	100.000
Totaal vennootschappen en coöperaties		€ 255.000	€ 293.000
Stichtingen en verenigingen			
Vereniging van Drentse gemeenten (VDG)	7,5 %	-24.000	-24.000
Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG)	0,08 %	-67.000	-54.000
VEGANN	0,19 %	0	0
Totaal stichtingen en verenigingen		- € 91.000	- € 78.000
Overige verbonden partijen			
Regio Groningen-Assen	4,5 %	-300.000	-300.000
Noord-Midden-Drentse samenwerking (NMD)	14 %	-139.000	- 273.000
Totaal overige verbonden partijen		-€ 439.000	-€ 573.000
Totale bijdrage		-€ 8.578.866	-€ 8.625.000

*) De gemeente Tynaarlo heeft in de loop van 2024 al haar aandelen in NV Groningen Airport Eelde van de hand gedaan en daarmee is haar belang van 14% komen te vervallen.

Overzicht gemeenschappelijke regelingen

Werkplein Drentsche Aa (WPDA), GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 3.910.000	€ 800.000	€ 931.000	€ 12.073.000	€ 12.369.000	€ 0
Doel	Uitvoeren van taken op het gebied van Werk en Inkomen, waaronder de Wet sociale werkvoorziening.				
Bestuurlijk belang	Collegeregeling met afvaardiging van de wethouders van de gemeenten Assen, Aa en Hunze en Tynaarlo.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt in 2024 € 3.910.000 bij (dit is Inclusief niet begrote uitgaven voor de uitbetaling van de energietoeslag). Het belang van de gemeente Tynaarlo in de totale begroting van de WPDA is 17%, die van Assen 70% en Aa en Hunze 13%.				
Ontwikkelingen/risico	Per 1 januari 2023 is de leeftijd waarop de kostendelersnorm van toepassing is, verhoogd van 21 jaar naar 27 jaar. Dit heeft gevolgen voor de hoogte van de uitkeringen. Compensatie vindt plaats in het macrobudget.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2024 van de WPDA.				

Veiligheidsregio Drenthe, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 1.786.000	€ 2.427.000	€ 2.453.000	€ 26.716.000	€ 26.326.000	€ 834.000
Doel	Uitvoeren van brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.				
Bestuurlijk belang	Collegeregeling met afvaardiging van de burgemeesters van de twaalf Drentse gemeenten.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt 5,78 % bij aan de begroting van de veiligheidsregio.				
Ontwikkelingen/risico	Er is sprake van mogelijk extra kosten als de nieuwbouw stagneert. Daarnaast moeten hogere kosten gemaakt worden voor opleiden en oefenen om voldoende vrijwilligers beschikbaar te hebben voor de primaire taken van de organisatie.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2024 van de VRD.				

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe, GR (incl. Veilig Thuis Drenthe)					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 1.393.000	€ 3.931.000	€ 2.808.000	€ 7.931.000	€ 8.647.000	€ 328.000
Doel	Bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van de inwoners van Drenthe.				
Bestuurlijk belang	Collegeregeling met afvaardiging van de wethouders van de Drentse gemeenten.				
Financieel belang	In 2024 draagt de gemeente € 959.024 bij aan de GGD voor jeugdgezondheidszorg en overige programma's. Dit is exclusief de bijdrage voor Veilig Thuis Drenthe die voor 2024 € 434.012 bedraagt.				
Ontwikkelingen/risico	De grootste risico's bevinden zich op het gebied van arbeidsmarkt en het niet voldoen aan de AVG, en ook cybercrime en digitale verstoring.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2024 van de GGD.				

Omgevingsdienst Drenthe, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 951.000	€ 661.000	€ 1.837.000	€ 5.091.000	€ 8.908.000	€ 1.177.000
Doel	Provinciale samenwerking (gemeente en provincie) ter behartigen van de belangen op het gebied van milieuvoorschriften.				
Bestuurlijk belang	College- Statenregeling met afvaardiging van wethouders uit de Drentse gemeenten en de gedeputeerde van de provincie Drenthe.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 4,6% bij aan de begroting 2024.				
Ontwikkelingen/risico	De belangrijkste risico's vinden plaats op het gebied van ziekteverzuim en de arbeidsmarktproblematiek.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2024 van de RUD.				

Meerschap Paterswolde, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 118.000	€ 602.000*	€ 484.000*	€ 1.781.000*	€ 2.190.000*	-€ 20.646*
Doel	Behartigen van gemeenschappelijke belangen op het gebied van openluchtrecreatie.				
Bestuurlijk belang	Gecombineerde regeling met afvaardiging vanuit de raden en de colleges van de gemeenten Groningen en Tynaarlo.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 14,5% bij aan de begroting van het Meerschap.				
Ontwikkelingen/risico	De bestrijding van invasieve exoten zoals de bereklauw en de Japanse duizendknoop is een aandachtspunt.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2023 van het Meerschap Paterswolde.				

Recreatieschap Drenthe, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 80.000	€ 1.607.000	€ 1.624.000	€ 879.000	€ 957.000	€ 202.000
Doel	Behartigen van gemeenschappelijke belangen op het gebied van recreatie en toerisme.				
Bestuurlijk belang	Gecombineerde regeling met afvaardiging van raden en colleges van de Drentse gemeenten en Ooststellingwerf.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt in 2024 voor 6,25% bij aan de begroting met een bedrag van € 62.975 en aan het Stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme met een bedrag van € 17.077.				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2024 van het Recreatieschap.				

Publiek Vervoer, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 28.000	€ 353.000	€ 483.000	€ 82.000	€ 189.000	€ 130.000
Doel	Vervoer van inwoners met een beperking in Groningen en Drenthe.				
Bestuurlijk belang	Samenwerkingsorganisatie van de gemeenten in de provincies Drenthe en Groningen en het dagelijks bestuur van het OV-bureau Groningen-Drenthe.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 2,31 % bij aan de begroting.				
Ontwikkelingen/risico	In 2021 is besloten om de vervoerscontracten tot en met 2024 te verlengen.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarstukken 2024 van Publiek Vervoer Groningen – Drenthe.				

Overzicht vennootschappen en coöperaties

NV Holding Enexis					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
€ 313.000	€ 5,4 miljard*	€ 5,3 miljard*	€ 4,0 miljard*	€ 5,1 miljard*	€ 72 miljoen*
Doel	Netbeheerder voor gas- en elektriciteit.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder				
Financieel belang	0,19% van het aandelenkapitaal (285.485 aandelen).				
Ontwikkelingen/risico	De energietransitie heeft gevolgen voor de activiteiten en het investeringsniveau van het bedrijf. Netwerken moeten worden uitgebreid en verzaamd. Enexis heeft door middel van aandeelhoudersleningen haar eigen vermogen versterkt om de uitbreiding van het netwerk voor de energietransitie te kunnen financieren. Onze gemeente heeft daar geen bijdrage aan geleverd.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op het jaarverslag 2023 van Enexis Holding NV. De vermelde bijdrage is voortsnog het begrote bedrag 2024.				

NV Waterleidingmaatschappij Drenthe					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
€ 0	€ 53,2 miljoen*	€ 56,4 miljoen*	€ 166,1 miljoen*	€ 182,8 miljoen*	€ 3,1 miljoen*
Doel	Drinkwatervoorziening voor de inwoners van Drenthe.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. 45 stemmen van de 1946 in totaal. Dus 2,31%.				
Financieel belang	De gemeente Tynaarlo bezit 45 (2,31%) van de in totaal 1946 aandelen. De aandelen hebben een nominale waarde van €2.250.				
Ontwikkelingen/risico	Het grondwater, waar WMD drinkwater van maakt, raakt meer en meer vervuild. Omdat deze stoffen moeilijk te verwijderen zijn moet het water aanvullend worden gezuiverd door middel van geavanceerde nieuwe zuiveringstechnieken om er drinkwater van te maken.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2023 van de WMD.				

Bank Nederlandse Gemeenten NV					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
€ 100.000	€ 4,6 miljard*	€ 4,7 miljard*	€ 107 miljard*	€ 111 miljard*	€ 254 miljoen*
Doel	Met gespecialiseerde dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. De gemeente Tynaarlo bezit 43.243 aandelen (0,08%). Elk aandeel heeft een nominale waarde van € 2,50 per aandeel.				
Financieel belang	De gemeente Tynaarlo ontvangt dividend naar rato van het aantal aandelen.				
Ontwikkelingen/risico	Vanuit bancaire oogpunt was 2022 een goed jaar met gezonde financiële resultaten. BNG Bank heeft 12,3 miljard euro aan nieuwe langlopende leningen gerealiseerd				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2023 van de BNG.				

Overzicht stichtingen en verenigingen

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 54.000	€ 51,7 miljoen*	€ 56,3 miljoen*	€ 112,8 miljoen*	€ 118,8 miljoen*	€ 2,9 miljoen*
Doel	De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is de organisatie die alle gemeenten in Nederland en de overzeese gebieden verbindt. De vereniging heeft als doel om de lokale overheid te versterken, zodat gemeenten haar inwoners optimaal kunnen bedienen.				
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft stemrecht in de ledenvergaderingen van de VNG.				
Financieel belang	Voor 2024 wordt € 53.490 bijgedragen aan de VNG.				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn ontleend aan het jaarverslag 2023 van de VNG.				

Vereniging Drentse Gemeenten (VDG)					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€24.000	€ 76.000*	€ 66.000*	€ 547.000*	€ 500.000*	€ 6.000*
Doel	De Vereniging van Drentse gemeenten (VDG) is een provinciale afdeling van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en is een belangrijk en gewaardeerd platform met vier functies: kennis en expertise, netwerken en ontmoeten, afstemmen en samenwerken, en interne en externe verbindingen realiseren.				
Bestuurlijk belang	De burgemeesters en/of wethouders van de Drentse gemeenten zijn lid van het algemeen bestuur.				
Financieel belang	Voor 2024 draagt de gemeente € 0,67 per inwoner bij aan de VDG. Daarnaast voert de VDG nog andere projecten uit waarvoor ze apart een factuur versturen (onder andere veteranendag, onderwijsmonitor, procesbegeleiding Drents Zorglandschap).				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2022 van de VDG.				

Vereniging van gemeenten aandeelhouders Essent Noord-Nederland (VEGANN)					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
€ 0	-	-	-	-	-
Doel	Vertegenwoordigen van de belangen van de (kleine) aandeelhouders van Essent.				
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de algemene ledenvergadering.				
Financieel belang	Het financiële belang in de vereniging is minimaal. Er wordt contributie aan de VEGANN betaald op basis van € 0,01 per inwoner.				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	-				

Overzicht overige verbonden partijen

Convenant Regio Groningen-Assen					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 300.003	€ 4.726.000*	€ 3.796.000*	€ 4.871.000*	€ 3.072.000*	-€ 930.000*
Doel	Deelnemers onderschrijven de inzet op integrale ontwikkeling en versterking van de regio via inzet op de pijlers: Economie, Mobiliteit en Wonen.				
Bestuurlijk belang	Stuurgroep met bestuurlijke vertegenwoordiging vanuit de provincies en deelnemende gemeenten.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 4,5 % bij aan de begroting in 2023: € 300.003.				
Ontwikkelingen/risico	De Stuurgroep heeft op 23 oktober 2020 de Actualisatie Regiovisie Groningen-Assen vastgesteld. Hierbij is voor de periode van 2021 tot en met 2025 de gezamenlijke bijdrage van de twee provincies en zeven gemeenten vastgesteld op € 6,65 miljoen per jaar. Het rekeningresultaat 2022 van -€ 930.000 is verrekend met de reserves.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2022 van Regio Groningen – Assen.				

Regeling zonder meer Noord-Midden-Drentse samenwerking (NMD)					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 273.000	-	-	-	-	-
Doel	De vijf gemeenten uit Noord- en Midden Drenthe (NMD) kopen samen ondersteuning in op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugdwet.				
Bestuurlijk belang	De 'regeling zonder meer' is een gemeenschappelijke regeling, een vorm van samenwerking die in de wet geregeld is. De vorm van deze regeling is een set afspraken over publiekrechtelijke samenwerking. De verantwoordelijkheden van de colleges en gemeenteraden veranderen niet en de medewerkers blijven in dienst van de eigen gemeente.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 14 % bij aan de begroting in 2024				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	-				

Kapitaalgoederen

In deze paragraaf geven wij u inzicht in het beheer en onderhoud van onze kapitaalgoederen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud daarvan is medebepalend voor het voorzieningenniveau en de uitstraling van de gemeente.

Algemene financiële kaders met betrekking tot kapitaalgoederen

Financiële verordening

Op 12 mei 2020 is onze financiële verordening door de raad vastgesteld. In deze verordening gaat artikel 15 specifiek in op kapitaalgoederen. Dit artikel draagt het college op ten minste eens in de vier jaar onderhoudsplannen openbare ruimte en onderhoud gebouwen aan de gemeenteraad ter vaststelling aan te bieden. Met de ingang van de Omgevingswet is de verplichting tot het opstellen van een gemeentelijk rioleringsplan vervallen. Artikel 3.14 van de Omgevingswet stelt: "Het college van burgemeester en wethouders kan ter invulling van de taak, bedoeld in artikel 2.16, eerste lid, onder a, onder 1° tot en met 3°, een gemeentelijk rioleringsprogramma vaststellen."

Met het oog op beheersing van de lokale lastenontwikkeling is het logisch om van een dergelijk onverplicht programma op te stellen.

Nota activeren, waarderen en afschrijven 2020

De nota activeren, waarderen en afschrijven 2020 is vastgesteld door de raad op 12 mei 2020. In deze nota staat hoe we financieel omgaan met investeringen en met onderhoudslasten.

Beheer openbare ruimte (BOR)

De verankering van de kwaliteit vindt plaats in het zogenaamde stuk Beheer Openbare Ruimte (BOR). Dit stuk is in februari 2002 door de raad vastgesteld en in 2015 geactualiseerd. Met de keuze van de raad voor het scenario "sober en degelijk" zijn toen voor de verschillende gebieden in de openbare ruimte kwaliteitsniveaus vastgelegd. Deze niveaus gelden nog steeds, maar worden geüpdatet en verwerkt in beheerplannen.

Jaarlijks wordt de staat van onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte (groen en wegen), door een externe partij, doorgelicht. De algemene conclusie is dat we de buitenruimte wat betreft groen en wegen op een afgesproken basisniveau wordt onderhouden.

Beheerplannen

De beheerplannen voor de onderdelen, weg- en groenonderhoud, kunstwerken en verlichting worden in het 1^e kwartaal van 2025 door het college vastgesteld en ter kennisneming aan uw raad aangeboden. De beheerplannen vormen met de vastgestelde kwaliteit in de BOR stukken en de bekende hoeveelheden de basis voor de begroting. De beheerplannen geven in hoofdzaak aan, wat beheren we buiten, wat idealiter de beheerkosten per onderdeel zijn en hoeveel budget er beschikbaar is. Dit gezien in een langjarige periode. Na vaststelling worden de plannen vierjaarlijks herzien en hierover wordt verantwoording afgelegd.

Beleid

Nr.	Onderhoudsactiviteit	Beleidskader	Beheerplan	Beschikking over een voorziening (ja/nee)	Korte toelichting (onder andere jaar van herziening nota en/of plan, looptijd plan)
1a.	Wegen	Beheer Openbare Ruimte (BOR)	Wegen SPV	Nee	Het Strategisch Plan Vekeersveiligheid (als opvolger van het FWK) wordt in Q1 2025 in het college besproken en daarna aan de raad aangeboden.

Nr.	Onderhoudsactiviteit	Beleidskader	Beheerplan	Beschikking over een voorziening (ja/nee)	Korte toelichting (onder andere jaar van herziening nota en/of plan, looptijd plan)
1b.	Wegenbeheerplan	Beheer Openbare Ruimte (BOR)		Nee	Gereed in 2025 als beheerplan.
2.	Openbare verlichting	Licht in de openbare ruimte		Nee	Gereed in 2025 als beheerplan.
3.	Kunstwerken en beschoeiing.	Beheer Openbare Ruimte (BOR).		Nee	Gereed in 2025 als beheerplan.
4.	Riolering	Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) Lokale Adaptatiestrategie	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan Gemeente Tynaarlo Lokale uitvoeringsagenda Klimaatbeleid	Ja	In december 2022 is het GWRP 2023-2027 door de raad vastgesteld. De LUA is in september 2024 door de raad vastgesteld.
5.	Groen	Beheer Openbare Ruimte (BOR) Landschapsonwikkelingsplan. Invasieve exoten Biodiversiteit Bomenstructuurplan, Monumentale en herdenkingsbomen, Groene Dorpenplan, Speelruimteplan, Over hoeken (verkoop snippergroen). Beheerplan Groen	FSC Bosplan	Nee	Het kapbeleid is in 2024 herschreven en wordt opgenomen in de APV. De APV wordt ter vaststelling aan de raad aangeboden in het eerste of tweede kwartaal van 2025. Gereed in 2025 als beheerplan.
6.	Gebouwen	Sober en doelmatig.	Ultimo	Ja	Wordt jaarlijks voor de komende 10 jaar vastgesteld.

Wegbeheer

Basisgegevens/uitgangspunten

De lengte van het gemeentelijk wegennet bedraagt ca. 470 km. Het aantal km fietspad bedraagt 109 km. Aan zandwegen is 44 km in onderhoud. De lengte van de te onderhouden voetpaden bedraagt 185 km. Daarnaast zijn er nog 78 vaste bruggen en een sluis.

De verandering van het klimaat en intensiteiten van de regenbuien zijn met name bij de zandpaden zichtbaar. In en na een natte periode is er meer schade (diepe uitspoeling) aan de zandpaden en overlast voor omgeving. Er moet vaker worden hersteld. Als voorbeeld gelden de Schipborgerweg en de Zeegsersteeg in Zeegse. Er wordt bij het opstellen van de beheerplannen bekeken of de beschikbare budgetten voldoende zijn.

	Km	M²	Aantal
Asfaltwegen binnen de bebouwde kom	95	498.433	616
Asfaltwegen buiten de bebouwde kom	161	649.692	352
Fietspaden	110	237.540	671
Voetpaden	185	373.855	3016
Zandwegen	44	162.246	80
Totaal asfalt	317	1.294.812	1390
Totaal elementenverharding	396	1.281.182	9054
Lichtmasten			8393

De wegen en voetpaden die onder groen vallen zijn niet in deze tabel opgenomen. Jaarlijks bijwerken van de data zorgt voor wat schommelingen in de aantallen.

Consequenties voortvloeiende uit het beleidskader

Met de beschikbare middelen voeren we op de meest efficiënte wijze het onderhoud aan de wegen uit. Hierbij kijken we naar functie van het wegvak, type verharding, intensiteiten, enz. De weginspectie (CROW-methode) wordt uitgevoerd na de winter door zowel eigen personeel als externe specialisten. De uit de inspectie voortvloeiende werkzaamheden worden volgens het gemeentelijk aanbestedingsbeleid aanbesteed.

Wijziging op beleidskader

Binnen het taakveld 2.1 (hoofdstuk 2) kennen we de onderdelen (onderhoud wegen, bruggen, onkruidbestrijding, openbare verlichting, gladheidbestrijding en vergunningen).

In de huidige systematiek waarop de wijze van het wegbeheer wordt uitgevoerd, wordt in het gekozen niveau (basis) rekening gehouden met verschillende onderdelen. Hierbinnen vallen onder andere: wettelijke kaders, verkeersveiligheid, Klimaat adaptief (RAS) en duurzaamheid, milieu, materiaalkeuzes en financiën. Bekeken zal worden of de aspecten veiligheid, functionaliteit en levensbestendigheid een hogere prioriteit kunnen krijgen.

Fietspaden

We hebben ruim 109 kilometer fietspad in onze gemeente. Dit gaat van doorgaande paden tot aan kleine recreatieve schelpenpaden. In 2019 hebben we onze ambitie in beeld gebracht, dit is geactualiseerd in 2021 in het Fietspaden en Wegen Knelpuntenplan (FWK). Dit plan is samen met onze inwoners opgesteld en aan de raad voorgelegd. Het FWK is opgenomen in het Strategisch Plan Verkeersveiligheid.

Budgetten wegen

Omschrijving	2024 Werkelijk	2024 Begroting na wijziging	2025 Begroting	2026 Begroting	2027 Begroting	2028 Begroting
Onderhoud wegen	1.712.229	1.974.990	2.140.620	2.182.514	2.199.711	2.248.455
Kapitaallasten wegen	204.706	204.706	298.707	365.198	516.198	515.740
Onderhoud verlichting	125.870	115.759	118.883	121.975	125.148	128.280
Kapitaallasten verlichting	130.034	130.034	129.323	189.241	212.643	235.844
Totaal	2.172.839	2.425.489	2.687.533	2.858.928	3.053.701	3.128.319

Bedragen afgerond op € 1.000

Lichtmasten

Middels het nieuwe technische beheersplan 'Licht in de openbare ruimte' wordt voor de periode 2025/2029 de nieuwe lijn uitgezet hoe technisch om te gaan met verlichting in de openbare ruimte.

Binnen het huidige onderhoudsbudget (hoofdstuk 2.1) worden geen vervangingen van armaturen/lampen en lichtmasten uitgevoerd. Dit budget wordt enkel gebruikt voor het dagelijks onderhoud, verhelpen storingen en veiligstellen bij calamiteiten. Voor het terugdringen van het energieverbruik zullen er meer grootschalige vervangingen moeten plaats vinden waarbij extra geïnvesteerd zal moeten worden. Hiervoor is een beheerplan opgesteld voor vijf jaar, voor de afgelopen jaren waren middelen beschikbaar gesteld, voor de komende jaren moeten er opnieuw middelen worden gevoteerd.

In het kader van 'licht waar het licht moet zijn en donker op plekken waar het kan', worden waar mogelijk lichtmasten verwijderd voor besparingen op energie- en onderhoudskosten. Jaarlijks worden, naast het regulier onderhoud en het oplossen van storingen, lichtmasten vervangen en (verouderde) armaturen met hogere vermogens verwijderd. Als vervanging wordt voor passende led armaturen gekozen.

Samen met gemeente Midden-Drenthe en gemeente Noordenveld is gezamenlijk een beheercontract opgesteld en daarnaast een bestek vervaardigd voor het dagelijks onderhoud en de grote vervangingen. Deze zijn inmiddels ieder voor zich aanbesteed.

Kunstwerken en beschoeiing

Basisgegevens/uitgangspunten

	Meter	Aantal
Betonbruggen		60
Houten bruggen		18
Sluizen		1
Stalen beschoeiing	3317	
Kunststof beschoeiing	1475	
Houten beschoeiing	4145	
Betonnen beschoeiing	90	

Beleidskader

Voor het onderhoud wordt jaarlijks een onderhoudsprogramma opgesteld. De gemeenteraad heeft in februari 2002, en dit in 2015 bestendigd, besloten om voor de kunstwerken en beschoeiing uit te gaan van een basis kwaliteitsniveau, inhoudende sober en doelmatig onderhoud. Het reguliere onderhoud bestaat uit het schoonmaken en desgewenst schilderen van de bruggen, vervangen van enkele planken en het repareren van betonerosie.

Wijziging op beleidskader

Geen

Toekomst

Er heeft in 2018, 2019 en 2020 een externe inspectie plaatsgevonden van alle bruggen waarbij zowel het onderhoud op de korte als de middellange termijn inzichtelijk is gemaakt. Uit deze inspectie blijkt dat de huidige budgetten op de korte en middellange termijn (drie jaar) voldoende zijn voor het onderhouden van de bruggen en de beschoeiingen. Onderhoud bestaat uit schilderen, planken vervangen, coaten beton, betonreparatie en incidenteel vervangen van lichte houten beschoeiingen. Door gewijzigde regelgeving is bij een deel van de bruggen de draagkracht onvoldoende volgens de huidige eisen. De afgelopen jaren is er aanvullend onderzoek naar gedaan. Dit zijn kostbare onderzoeken, omdat er van de bestaande bruggen weinig aanleggegevens bekend zijn. Inmiddels zijn 6 betonnen bruggen uit de jaren 50 en 60 doorgerekend. Hieruit bleek de draagkracht niet volgens de huidige normen te zijn. Drie van deze bruggen zijn al vervangen (Oude Dijk, Nieuwe Dijk en Zwetdijk). De bruggen in de Kibbelslaglaan en de Bunnerveenseweg worden in 2025 vervangen. De voorbereiding voor vervanging van de brug in De Krijpe is gestart.

Budgetten kunstwerken en beschoeiing

Omschrijving	2024 Werkelijk	2024 Begroting na wijziging	2025 Begroting	2026 Begroting	2027 Begroting	2028 Begroting
Onderhoud	368.149	372.718	443.945	416.728	421.926	413.032
Kapitaallasten	24.922	24.922	29.020	76.808	127.963	154.623
Totaal	393.071	397.640	472.965	493.536	549.889	567.655

Bedragen afgerond op € 1.000

Rioolbeheer

Basisgegevens/uitgangspunten

In de gemeente ligt ruim 354 km vrij vervalriolering, 132 km persleiding, 440 drukunits, 95 rioolgemalen, 7 randvoorzieningen en 7 IBA's (Individuele Behandeling Afvalwater). In totaal zijn 15.538 percelen aangesloten op het gemeentelijk rioelstelsel. In 2025 gaan we weer een aantal riolen en gemalen vervangen dan wel renoveren (jaarlijks terugkerend).

	Km	Aantal
<i>Rioolaansluitingen</i>		15.538
<i>Rioolgemalen</i>		95
<i>Randvoorzieningen</i>		7
<i>Trottoir- en straatkolken</i>		17.484
<i>Vrij vervalriolering</i>	354	
<i>Drukleiding</i>	132	
<i>Individuele Behandeling Afvalwater</i>		7
<i>Drukunits</i>		440

Beleidskader

Het Gemeentelijk Water en Riolerings Plan (GWRP) is de weerslag van de wettelijke verplichting dat de gemeenten een rioleringsnota moeten hebben. Deze nota bepaalt de normen voor de kwaliteit van het milieu, het onderhoud en nieuwe ontwikkelingen van het rioelsysteem en wordt eens in de vier jaar geactualiseerd.

Onder de Omgevingswet is het GWRP formeel een Gemeentelijk Water- en Riolerings Programma geworden

In december 2022 heeft de raad de huidige versie van het GWRP vastgesteld. Onderdeel in het GWRP is de planning van uitvoering en de hoogte van de heffing.

Als de planning van uitvoering wordt bijgesteld, heeft dit gevolgen voor de heffing. De financiële component wordt daarop afgestemd. Jaarlijks wordt de rioolheffing bepaald en afgestemd op de werkelijke uitgaven.

In het huidige GWRP zijn de ontwikkelingen met betrekking tot de Omgevingswet, stresstesten en klimaatadaptatie meegenomen.

We voldoen in de hele gemeente op rioleringsgebied aan het waterkwaliteitsspoor dan wel de basisinspanning. Voor 2025 staat er een aantal rioolvervangingen op de planning. De uitvoering van Westlaren lopen door tot en met 2026. De voorbereidingen voor de aanpassing van de Dorpsstraat in Tynaarlo zijn in 2024 uitgevoerd. Uitvoering is gestart en wordt, afhankelijk van de nutsbedrijven, afgerond in 2025. In Eelde wordt in 2025 een afkoppelleiding gelegd tussen het centrum en de waterberging in Spierveen.

Klimaatadaptatie

In 2023 is de Lokale Adaptatiestrategie door de raad vastgesteld. In dit document worden de kaders geschetst voor we omgaan met de gevolgen van het veranderende klimaat in Tynaarlo. Voor het onderdeel wateroverlast is dit een nadere uitwerking van het GWRP. Het gaat ook over hitte, droogte, overstromingsrisico, bodemdaling en verzilting. De Lokale Adaptatiestrategie is in 2024 uitgewerkt in een Lokale Uitvoeringsagenda. Deze agenda is in september 2024 in de raad vastgesteld en is inmiddels in uitvoering.

Budgetten riolering

Omschrijving	2024 Werkelijk	2024 Begroting na wijziging	2025 Begroting	2026 Begroting	2027 Begroting	2028 Begroting
Onderhoud	967.415	680.085	739.136	725.553	742.559	821.379
Kapitaallasten*	1.046.457	1.046.457	1.158.476	1.396.201	1.586.022	1.574.398
Totaal	2.013.872	1.726.542	1.897.612	2.121.754	2.328.581	2.395.777

* excl. nog geplande investeringen GRP. De financiën zijn in vergelijking tot eerdere jaren beter toegespitst op acties uit het GWRP. Dat resulteert in wat hogere kosten.

Bedragen afgerond op € 1.000

Groenbeheer

Het totaal te beheren areaal groen is 606 ha, waarbij de volgende onderverdeling van toepassing is:

	Ha	Aantal
Cultuurlijke beplanting	90	
Natuurlijke beplanting	154	
Intensief gras (gazon)	74	
Extensief gras (berm, bloemenweide)	235	
Begraafplaatsen	20	
Sportvelden	33	
Speelplaatsen		105
Speeltoestellen		469
Sporttoestellen		103
Zandbakken		12

Beleidskader

De verankering van de kwaliteit van het groenbeheer vindt plaats in het zogenaamde stuk Beheer Openbare Ruimte (BOR). Dit stuk is in februari 2002 door de raad vastgesteld en in 2015 geactualiseerd. Met de keuze van de raad voor het scenario “sober en degelijk” zijn toen voor de verschillende gebieden in het groen de kwaliteitsniveaus vastgelegd. Deze niveaus gelden nog steeds, maar worden geüpdatet en verwerkt in beheerplannen.

Het beheerprogramma GBI Groen stelt ons in staat om de planning ten aanzien van groenonderhoud te optimaliseren en te differentiëren, zodat er efficiënter kan worden gewerkt. Hierbij valt te denken aan de uitvoeringsplannen, maar ook het schouwen met betrekking tot de kwaliteitsniveaus.

Ook kunnen voor andere beleidsvelden de kosten voor groenonderhoud worden berekend.

Tynaarlo ligt met 174 m2 groen per inwoner ruim boven het landelijk gemiddelde van 47 m2. Hierdoor zijn de kosten van onderhoud openbaar groen hoger, maar het vele groen geeft ook de meerwaarde als groene long aan. Tynaarlo kenmerkt zich door een landschap met veel bomen, gras en hagen. Als gemeente hebben we een aantal bossen in ons bezit. De beheerskosten van bossen zijn laag.

BOR

We onderhouden onze buitenruimte op een BOR-basis niveau (gazons worden op een laag niveau beheerd), volgens de afspraken met de raad. Door mechanisatie en omvormingen kunnen we met minder budget de uitbreiding van arealen en minder eigen personeel het BOR-basis niveau nog steeds halen. In de afgelopen jaren is er jaarlijks geschouwd.

Speelvoorzieningen

Op 16 februari 2010 is het Speelruimteplan Gemeente Tynaarlo vastgesteld. Daar waar we nieuwe speelplaatsen aanleggen of toestellen vervangen wordt dit op een participatieve wijze gedaan. Het huidige budget is toereikend om aan de vraag van nieuwe speelvoorzieningen te voldoen.

Biodiversiteit

In 2021 is het beleidsplan 'bevorderen biodiversiteit in de gemeentelijke openbare ruimte' vastgesteld. Daarmee is structureel € 35.000,- beschikbaar gesteld voor de uitvoering. Afgelopen jaren zijn op meerdere locaties diverse werkzaamheden uitgevoerd. Van nieuwe aanleg tot gewijzigd beheer. Vele locaties vragen eerst afstemming met de bewoners en vergt dus tijd. Komende jaren gaan we door met het plannen maken om de openbare ruimte vriendelijker te maken voor de flora en fauna. Denk hierbij onder andere aan aanpassingen in het maaibeheer, gefaseerd uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden, inzaaien van inheemse bloemenmengsels, aanplanten van inheemse beplanting en het aanleggen van natuurvriendelijke oevers.

Bij het opstellen van nieuwe onderhoudscontracten wordt extra aandacht gegeven aan de voorgestelde beheermaatregelen ter bevordering van de biodiversiteit zoals beschreven in het beleidsplan. Bij ruimtelijke plannen worden kansen om biodiversiteit te bevorderen volop benut. Ook gaan we weer meewerken aan diverse (particuliere) gebiedsprojecten waar biodiversiteit vaak een rol speelt.

Invasieve exoten

Onze natuur houdt geen rekening met landsgrenzen. Steeds vaker zien we nieuwe dieren of planten Nederland binnenkomen. Soms hebben ze meerwaarde, soms zijn het ook plagen omdat hier (nog) geen natuurlijke vijanden aanwezig zijn. In 2020 is het beleid invasieve exoten vastgesteld. Dit beleid beschrijft welke invasieve exoten we in Tynaarlo hebben of kunnen krijgen en wat de beste manier is om ze te beheren en te beheersen. Hierbij wordt met name aansluiting gezocht bij de wettelijke taken van de gemeente. De gemeente is in samenwerking met Meerschapp Paterswolde, de provincies en de waterschappen een pilot gestart met als doel tot een betere beheersing van invasieve waterplanten in Ter Borch en het gebied Paterswoldsemeer te komen. Dit heeft in Ter Borch geleid tot een samenwerking met de bewoners van de wijk, om tot een meer integrale aanpak te komen.

Budgetten groen

Omschrijving	2024 Werkelijk	2024 Begroting na wijziging	2025 Begroting	2026 Begroting	2027 Begroting	2028 Begroting
Onderhoud	1.141.680	1.379.195	1.205.037	1.236.374	1.268.542	1.300.283
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal	1.141.680	1.379.195	1.205.037	1.236.374	1.268.542	1.300.283

Bedragen afgerond op € 1.000

Gebouwenbeheer

Basisgegevens/uitgangspunten

De totale vastgoedlijst van de gemeente telde met de aanvang 2024 totaal 105 registraties verdeeld over 14 verschillende taakvelden van de begroting. Hiervan is er 1 verkocht in 2024.

Deze 105 registraties zijn als volgt onderverdeeld:

- 64 gebouwen worden niet door de gemeente onderhouden omdat:
 - 1 of de gemeente hier geen eigenaar van is, of omdat de gebouwen en grond zijn verpacht en daarmee tijdelijk vervreemd,
 - 2 of de gebruiker het recht van opstal heeft waardoor de gebruiker de eigenaar van de opstal is,
 - 3 of omdat volgens een overeenkomst tussen de gebruiker en de gemeente al het onderhoud voor rekening is en wordt uitgevoerd door de gebruiker,
 - 4 of omdat het schoolgebouwen betreft (15 stuks) waarvoor de schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor het onderhoud.
- 34 gebouwen begin 2024 werden via de voorziening "onderhoud gebouwen" onderhouden;
- 6 gebouwen, die wij tijdelijk in beheer en onderhoud hebben (ondergebracht in taakveld 0.3). Het onderhoud voor deze gebouwen wordt betaald uit de post "gebouwen in eigendom en

tijdelijk beheer” totdat besluitvorming over de lange termijn van deze gebouwen genomen is en duidelijk is of deze gebouwen structureel in onderhoud bij de gemeente komen of niet. Dit is mede afhankelijk van de beleidskeuzes welke worden gemaakt in het accommodatiebeleid en project cultuurhuizen.

De vastgoedportefeuille van de 40 (34 + 6) te onderhouden gebouwen was als volgt verdeeld over de taakvelden binnen de begroting

Taakveld	Taakveld omschrijving	Gebouwsoort	Aantal
0.3	Beheer overige gebouwen en grond	Woningen en woonwagens	10
0.4	Overhead	gemeentehuis	1
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	Brandweerposten	3
4.2	Onderwijs huisvesting	Multifunctionele accommodaties	3
5.2	Sport	Sportaccommodaties	6
5.5	Cultureel erfgoed	Kerktorens en molens	4
5.6	Media Bibliotheek	Bibliotheek	1
5.7	Openbaar groen en recreatie	Toiletgebouw	1
6.1	Samenkracht/burgerparticipatie	Welzijnsaccommodaties	3
7.3	Afval	Gemeentewerf	1
7.5	Begraafplaatsen	Bergingen en aula's	7
Totaal			40
In taakveld 0.3 is één woning verkocht in 2024, hierdoor komt het aantal eind 2024 op 39 uit			

Beleidskader

Het doel van het gemeentelijk vastgoed is het ondersteunen en faciliteren van de wettelijke taken, eigen organisatie en beleidstaken. Hiertoe wordt de huisvestingscomponent uit beleidsstukken van de verschillende taakvelden (sport, welzijn, cultuur) samengevat in accommodatiebeleid. Het accommodatiebeleid vormt, naast het beleid over huisvesting van de gemeentelijke organisatie en diensten, de basis voor vastgoedbeleid en portefeuillebeheer.

Het vastgoedbeleid betreft een doorvertaling van het accommodatie en huisvestingsbeleid naar portefeuille management. Hierin worden de technische, en exploitatie technische keuzes, uitgangspunten en financiële uitwerking opgenomen. In die doorvertaling worden ook andere beleidsambities (zoals duurzaamheids- en inclusiebeleid) betrokken.

Binnen onze huidige vastgoedportefeuille van 40 panden onderscheiden we kernvastgoed en verhandelbaar vastgoed. Onder kernvastgoed wordt verstaan gebouwen die activiteiten huisvesten waarvoor we een wettelijke of beleidsmatige verplichting hebben en huisvesting van het gemeentelijk apparaat.

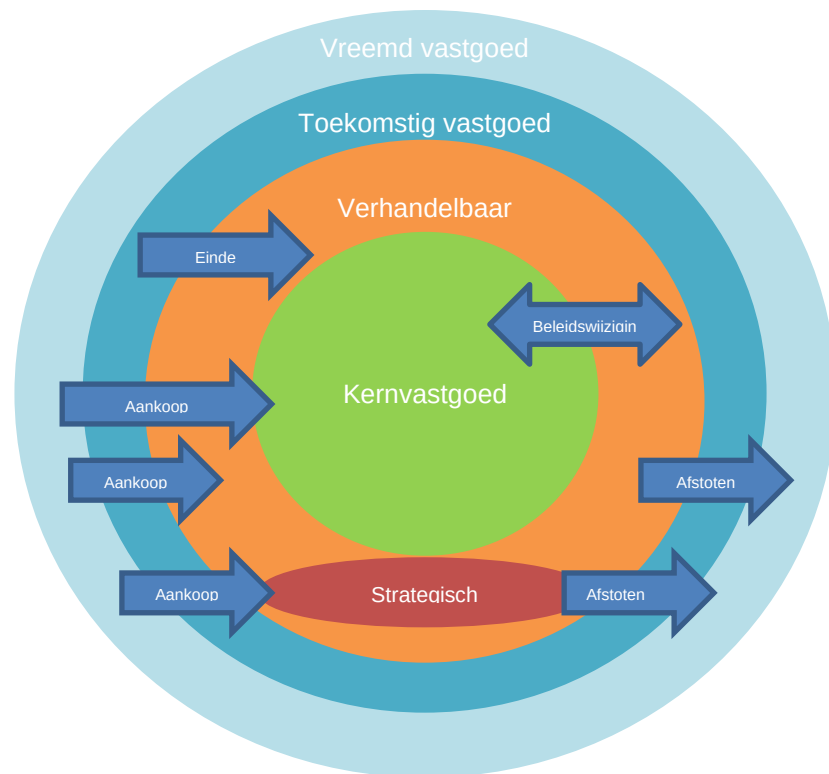
Kernvastgoed

Deze gebouwen (in 2024 19 stuks) willen we duurzaam (langdurig) in stand houden, hiervoor gebruiken we de voorziening “Onderhoud gebouwen”. Vanwege het langdurig in stand houden zullen deze gebouwen tenminste conform de wet- en regelgeving, verduurzaamd moeten worden. Hiervoor is het meerjaren duurzaamheidsplan (MJDP) opgesteld. In sommige gevallen is het financieel technisch beter om vervangende nieuwbouw te realiseren dan om te verbouwen en te verduurzamen. Dit geldt onder andere een voor een aantal sportaccommodaties. Dit is via project accommodatiebeleid ook in planning gezet. Datzelfde geldt voor de brandweerposten (in uitvoering door de VRD) en de gemeentewerf.

In 2024 vielen 19 gebouwen onder kernvastgoed: 3 Multifunctionele accommodaties (ook wel MFA's, deze huisvesten een combinatie van onderwijs sport en welzijn/cultuur activiteiten), 6 binnensportaccommodaties, 1 gemeentehuis, 1 gemeentewerf, 3 brandweerposten en 5 bergingen op de begraafplaatsen.

In 2022 is de VRD begonnen met de vervanging van de brandweerposten. De nieuwe brandweerposten Eelde en Vries zijn in gebruik genomen. In 2024 zou met de brandweerpost Zuidlaren begonnen worden maar deze is vertraagd door bezwaren uit de omgeving, de verwachting is dat de bouw in 2025 kan starten. De 3 nieuwe brandweerposten worden na gereedkomen overgedragen aan de VRD. De brandweerposten veranderen dan van categorie, van “kernvastgoed” naar “toekomstig vastgoed”. Toekomstig vastgoed is vastgoed in eigendom van derden dat bij opheffen of verplaatsen van de activiteit weer onze eigendom wordt.

In 2024 zijn de plannen gemaakt voor de vervanging van de gebouwen op de gemeentewerf. Binnen deze plannen bood de mogelijkheid zich aan het gebouw aan de Paralelweg 1a te kopen. Deze is aangekocht om binnen het project te renoveren. Hierdoor wordt het nieuw te bouwen volume kleiner. Planvorming voor de functionele inpassing in dit gebouw in combinatie met nieuwbouw zijn in 2024 verder uitgewerkt.

Verhandelbaar vastgoed

Begin 2024 vallen 21 gebouwen onder verhandelbaar: 5 woningen, 2 woonwagenstandplaatsen, 2 kerktorens, 2 molens, 2 aula's, 1 bibliotheek, 3 dorpshuizen, 3 tijdelijke huisvesting onderwijs, 1 toiletvoorziening.

Verhandelbaar vastgoed zijn gebouwen die activiteiten huisvesten waar we geen wettelijk of beleidsmatige verplichting voor hebben maar die we wel in stand houden. Deze zouden we dus kunnen afstoten. Dit gebeurt meestal op natuurlijke momenten bijvoorbeeld als de gebruiker vertrekt. Tot die tijd zullen deze gebouwen onderhouden moeten worden dit gebeurt via de voorziening "Onderhoud gebouwen". Ook zullen deze gebouwen, afhankelijk van de verwachte instandhoudingstermijn, verduurzaamd moeten worden.

Van bovenstaande opsomming worden 6 gebouwen onderhouden via de begrotingspost "gebouwen tijdelijk in beheer en eigendom" onderhouden is omdat nog onduidelijk is of we deze gebouwen houden of afstoten of omdat deze gebouwen in afwachting van gebiedsontwikkeling in ons eigendom zijn. De verdeling van deze 6 gebouwen is als volgt: 3 tijdelijke onderwijshuisvesting, 1 bibliotheek, 1 dorpshuis en 1 toiletgebouw. Met het gereedkomen van het nieuw en geactualiseerd accommodatiebeleid wordt verwacht dat dorpshuizen en bibliotheken een beleidsmatige verplichting worden. In dat geval zullen 3 dorpshuizen en de bibliotheek kernvastgoed worden, wat het kernvastgoed naar 19 laat groeien.

In 2022 is het afstoten van de 2 aula's in gang gezet. Dit heeft onder andere vanwege het zogenoemde Didam arrest vertraging opgelopen. Het was de bedoeling dat deze in 2024 verkocht zouden zijn, hier zijn echter nog geen kopers voor gevonden.

De vrijgekomen standplaats in Zuidlaren is opnieuw verhuurd. De andere is volgens de woonvisie opgeheven.

In 2024 zijn één woning vrij van huur gekomen en verkocht.

Het aantal objecten in verhandelbaar vastgoed is 21 stuks met de start van 2024 en is afgenomen naar 20 stuks.

	Start 2024	Na mutaties in 2024
Kernvastgoed	19	19
Verhandelbaar vastgoed	21	20
Totaal	40	39

Onderhoudsniveau

Voor de gebouwen die onderhouden worden via de voorziening is het doel het zo efficiënt mogelijk in stand houden van onze gebouwen zodat een veilige functievervulling in deze gebouwen kan plaatsvinden met zo min mogelijk verstoringen. Het uitgangspunten voor het gebouwenonderhoud is eeuwigdurende instandhouding op het niveau “sober en doelmatig”.

De definitie van onderhoud is dat wat er is in stand wordt gehouden. Verbeteringen en toevoegingen van gebouwendelen vallen niet onder “onderhoud”, maar betreffen investeringen en moeten apart gefinancierd worden. Via ons vastgoed registratieprogramma kunnen we het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen op een doeltreffende wijze te plannen en in een meerjaren onderhoudsplanning (MJOP) te zetten. Op basis van de MJOP wordt jaarlijks, met de jaarrekening, doorgerekend of de voorziening en in de begroting opgenomen dotatie nog voldoen. Indien nodig worden dit bijgesteld.

Uitvoering gebouwenonderhoud

Al het geplande noodzakelijk onderhoud aan de gebouwen wordt jaarlijks uitgevoerd volgens de betreffende jaarschijf in de MJOP. Hierbij worden overigens voor uitvoering nogmaals kritisch gekeken naar de noodzaak tot uitvoering. Met name bij gebouwen die op de nominatie staan te worden afgestoten, worden alleen de noodzakelijke onderhoudsactiviteiten uitgevoerd om het functioneren tot het einde van de exploitatie te waarborgen. Ook in 2024 is daarom niet al het geplande onderhoud uitgevoerd.

Ontwikkelingen

Op het gebied van gemeentelijk vastgoed zijn een aantal ontwikkelingen die invloed hebben op de vastgoedportefeuille en daarmee onderhoudsvoorziening. De mate van invloed kan nu nog niet volledig concreet worden gemaakt qua vertaling naar de onderhoudsvoorziening. Het betreft de volgende ontwikkelingen:

Duurzaamheid

Begin 2020 is het “Meerjaren duurzaamheidsplan gemeentelijke gebouwen” vastgesteld, in het kort MJDP genoemd. Dit plan voorziet in het energieneutraal en aardgasloos maken van gebouwen in eigendom van de gemeente die we duurzaam willen exploiteren. In grote lijnen bestaat het plan uit het vervangen van lichtbronnen door LED, het installeren van PV-panelen, het op natuurlijke momenten verhogen van de isolatie en het uit faseren van de aardgas verwarmingsinstallatie.

In 2024 zijn de voorbereidingen en voorafgaande noodzakelijke werkzaamheden voor het leggen van PV-panelen gestart, denk aan vervangen dakbedekking, vergroten meterkasten en draagkracht van daken verbeteren.

Project accommodatiebeleid

Het project accommodatiebeleid zit in de uitvoeringfase voor Zuidlaren. Voor onze vastgoedportefeuille houdt dit in dat we vervangende nieuwbouw plegen voor 1 sporthal en 2 gymzalen.

Nieuwbouw sporthal De Zwet

Alle plannen zijn in 2024 volgens planning uitgewerkt naar uitvoeringsniveau, startbouw medio 2025

Nieuwbouw gymzaal Gouden Regenlaan

De oude gymzaal is circulair gesloopt en aan het einde van het jaar was de nieuwe gymzaal wind en water dicht. Oplevering medio mei 2025.

Nieuwbouw Gymzaal Julianalaan

In verband met tijdelijke huisvesting voor onderwijs is de locatie nog niet beschikbaar, wel is in 2024 al naar de stedenbouwkundige inpassing van de nieuwbouw gekeken.

Het vernieuwde en geactualiseerde accommodatiebeleid en cultuurhuizen

In afwachting van het vernieuwde en geactualiseerde accommodatiebeleid en project cultuurhuizen zijn voor het ontwikkelen of afstoten van maatschappelijk vastgoed geen stappen gezet. Hierdoor is een aantal gebouwen niet afgestoten en voorlopig in eigendom aangehouden. Deze zijn voornamelijk onderhouden via de begrotingspost gebouwen tijdelijk in beheer en eigendom.

Samenvatting

Tynaarlo is al meer dan tien jaar een van de beste woongemeenten van Drenthe. Een titel waar we trots op mogen zijn en die we vast willen houden. Dit wordt ingegeven door een hoog aandeel groen per inwoner, de bomen, waaronder monumentale bomen, de hagen en de groenstructuur. Passend hierbij zijn de vele oude gebakken klinkerwegen, zandwegen, oude gebouwen en cultuurhistorie die onze gemeente rijk is.

Al met al wordt er door de werknemers van Tynaarlo hard gewerkt om de buitenruimte aan te laten sluiten bij het met de raad afgesproken BOR-niveau. Maar de uitdaging blijft bestaan.

Riolering technisch heeft de gemeente Tynaarlo e.e.a. goed op orde. Het riooltarief is laag en er zijn minimale rioolknelpunten bij extreme regenval. We voldoen aan de basisinspanning of het waterkwaliteit spoor. Zorgen in de riolering, zitten voornamelijk op financieel gebied. Door vervanging van riolering zullen de kapitaallasten gaan stijgen, waardoor het tarief voor de rioolheffing gaat stijgen. Een onzekere factor zijn de stresstesten en de klimaatadaptaties, vanwege de mogelijke investeringen die voortvloeien uit de resultaten van de testen.

In 2024 zagen we weer een aantal extreme buien over onze gemeente trekken. Dit heeft veel overlast veroorzaakt in bijvoorbeeld Midlaren en Zeegse. We hebben met de aanwonenden gekeken naar de problematiek en gezamenlijk geconstateerd dat de wateroverlast niet door alleen maatregelen op gemeentegrond te realiseren opgelost kan worden. Er is een bureau ingeschakeld dat de gehele omgeving in kaart heeft gebracht en mogelijk oplossingen heeft aangedragen. Voor de bewustwording is dit een goede oplossing gebleken. We moeten het samen oplossen en ook is de conclusie is dat dit soort buien niet altijd in buizen op te vangen zijn. Dat betekent dat je naar de omgeving kijkt en het water daarnaartoe brengt waar het geen schade aanricht. We hebben recentelijk een opdracht uitgezet om de gehele gemeente in kaart te brengen. Overlast is helaas niet te vermijden. Ook onze inwoners kunnen hier hun steentje in bijdragen, door diezelfde steentjes minder aan te brengen dan wel anders aan te brengen. We brengen dit onder de aandacht via het project "Steenbreek".

We gaan het groenonderhoud blijvend oppakken met de werknemers die eerder bij Alescon in dienst waren en nu via de WPDA in onze eigen onderhoudsteams geplaatst zijn. We geven ze bij Tynaarlo een veilige basis.

Een zorg die we delen met meerdere gemeenten om ons heen, zijn de invasieve exoten, bijvoorbeeld de Japanse duizendknoop. Een lastig te bestrijden exoot die zoveel mogelijk wordt gemaaid met de maai-zuig combinatie. Daar waar de machine niet bij kan wordt er met de hand/bosmaaier gemaaid en afgevoerd. Waar nieuwe kleine plekken ontstaan kunnen we die soms nog weghalen met de kraan. En wij hebben een pilot lopen om de Japanse duizendknoop te lijf te gaan met de stroomlans.

Verder constateren we dat door de aandacht voor de Japanse Duizendknoop de bestrijding van de invasieve bereklauw minder aandacht krijgt. Deze plant zie je steeds vaker in bermen en langs randen van weilanden.

We kunnen onze gebouwen nog steeds goed onderhouden ondanks prijsstijgingen veroorzaakt door de coronacrisis. Met de aanpassingen van de administratie voortkomend uit de accountantscontrole zijn we ook op dit gebied weer actueel en toekomstbestendig. Aandachtspunt blijft het op peil houden van de structurele dekking van de onderhoudskosten. Het verduurzamingsplan, MJDP, voor ons vastgoed loopt vertraging op door het niet honoreren van de aanvraag voor het aanbrengen van PV-panelen op de gebouwen. Op termijn heeft dit invloed op het halen op tijd behalen van de wettelijke doelstellingen verduurzamen.

Grondbeleid

Beleidsuitgangspunten

De Nota Grondbeleid vormt tezamen met de wettelijke voorschriften vooral opgenomen in het BBV en de Omgevingswet het kader voor deze paragraaf. In bovenstaande nota en regelgeving zijn onder andere beleidsregels opgenomen met betrekking tot risicomanagement, waarderingsgrondslagen, resultaatbepaling, het instellen dan wel liquideren van complexen, de wijze van verkopen, de bepaling van verkoopprijzen en de planning en control cyclus. De paragraaf grondbeleid vormt een vast onderdeel van de begroting en verantwoordingscyclus van de gemeente. In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan haar grondbeleid.

De Nota Grondbeleid wordt in de loop van 2025 geactualiseerd. Vooral om beleids- en spelregelaanpassingen vanwege wijzigingen van het BBV en in overige wet- en regelgeving (Omgevingswet i.p.v. Wro en de uitspraak Didam) door te kunnen voeren.

Zo zijn in het BBV de risico management voorschriften voor bouwgrondexploitatie een aantal jaren geleden gewijzigd (deze worden uiteraard wel al door ons toegepast, zie hierna "risico's en weerstandsvermogen"). Ook heeft uw raad via de vaststelling van de gemeentelijke woonvisie ingestemd met het hanteren van een sociale kavelprijs bij verkooptransacties aan onze woningcorporaties ten behoeve van realisatie van sociale huurwoningen en zal voor CPO (collectief particulier opdrachtgeverschap) uitgiftes een op de Didam vereisten toegesneden uitgifteprocedure moeten worden vastgesteld.

Ontwikkelingen Woningmarkt en Bedrijfshuisvesting

De gemiddelde transactieprijs van een bestaande woning bedroeg in het 4e kwartaal van 2024 € 483.000. Dit is een stijging van 11,5% ten opzichte van een jaar eerder (NVM 2024). De woningmarkt is nog steeds oververhit. Stijgende lonen, een dalende hypotheekrente en ruimere leennormen resulteerden in een grotere vraag naar woningen en een aanhoudende woningprijsstijging. Het aanbod bestaande bouw is echter beperkt en de nieuwbouwproductie trekt aan. Het aantal verleende bouwvergunningen is tot en met de maand november hoger dan het totaal verleende bouwvergunningen in 2023. De focus in nieuwbouwprojecten ligt op betaalbare woningen voor starters en dus minder om doorstroming te bevorderen. Dit vertaalt zich in kleiner wordende nieuwbouwwoningen en hogere vierkante meterprijzen. Hiermee lijkt de situatie niet snel te veranderen.

In 2025 zullen de lonen een stuk minder hard stijgen dan in 2024. Het CPB verwacht dat de cao-lonen gemiddeld met 4,3% zullen stijgen. De nieuwe leennormen 2025 pakken voor sommige huishoudens iets gunstiger uit, maar voor anderen juist niet. Per saldo is het effect van de nieuwe leennormen in 2025 dan ook minder groot dan in 2024. Ook is de verwachting dat de hypotheekrente uiteindelijk ook licht gaat dalen.

De Rabobank verwacht dat de huizenprijzen in 2025 naar verwachting met 9,2% zullen stijgen. Zowel DNB als de ING verwachten een lagere stijging van respectievelijk 7,5% en 5,5%.

De gemiddelde transactieprijs voor een nieuwbouwwoning bedroeg in het 4e kwartaal van 2024 €470.000. Op jaarbasis is sprake van een stijging van 1,6%. De trend van kleiner wordende nieuwbouwwoningen zet zich door (NVM 2024).

In Noord-Drenthe bedroeg de gemiddelde transactieprijs in het vierde kwartaal € 456.042. Ten opzichte van een jaar eerder een stijging van 14,7% (NVM 2024)

Tynaarlo biedt een kwalitatief goede en gewilde leefomgeving. Binnen Tynaarlo zien wij een grote vraag naar woningbouwkavels. In de bestaande woningmarkt is sprake van een grotere vraag dan dat er aan aanbod is. Nieuwbouw vult dit gat voor een deel. Particuliere kaveluitgifte wordt in vrijwel alle gevallen overschreven en ook de projectmatige woningbouwkavels worden goed verkocht. Dit geldt zowel voor de grotere uitleggebieden aan de rand van de kerndorpen als voor de diverse inbreidingslocaties daarbinnen.

De interne en externe makelaars van de gemeente verwachten dat deze situatie zich voor Tynaarlo ook in 2025 zal voortzetten maar wel met de kanttekening dat er op dit moment steeds minder kavels beschikbaar en in de verkoop zijn.

Het aanbod voor bedrijfsmatig vastgoed is stabiel, terwijl de vraag zich nog steeds concentreert op kwalitatief hoogwaardig vastgoed op toplocaties. De verwachting is dat deze ontwikkeling zich doorzet in 2025. Dat betekent dat de vooruitzichten minder positief zijn voor bedrijfsmatig vastgoed op mindere locaties en van een lager kwaliteitsniveau.

De ontwikkeling van bedrijventerreinen zijn in hoge mate afhankelijk van de economische ontwikkelingen in Nederland en in de regio Groningen in het bijzonder. Naast de hoge energiekosten is er sprake van een dalende koopkracht als gevolg van de inflatie. Dit heeft een negatieve invloed op de afzet en daarmee de winsten.

Met al eerder de vaststelling van de het bestemmingsplan Vries Zuid, en in 2024 ook het bestemmingsplan Laarhove en de oude schoollocaties De Kooi en Bladergroen in Eelde-Paterswolde wordt de eerstkomende jaren op de vraag ingespeeld.

Er bestaat vraag naar lokale / regionale bedrijvenkavels. Op bedrijventerrein Vriezerbrug is in 2024 de laatste (zicht)kavel verkocht (levering heeft januari 2025 plaatsgevonden), wij verwachten dat op de bestaande terreinen deze lokale vraag goeddeels kan worden opgevangen. Daarnaast zijn er nog kavels op het (boven)regionale bedrijventerrein Businesspark Ter Borch beschikbaar.

Samenvatting Grondbedrijf 2024 op hoofdlijnen

Per 1 januari 2025 zijn alle grondexploitaties geactualiseerd op basis van recente inzichten en doorgerekend naar de stand per 1-1-2025. Verder is voor de bepaling van de winstnemingen uit de verschillende grondexploitaties de percentage of completion methode (PoC) gevolgd. Bij de bepaling van de tussentijdse winst dient rekening te worden gehouden met de risico's die specifiek samenhangen met de nog te realiseren kosten en opbrengsten van de individuele grondexploitaties (projectgebonden risico's). De te nemen winst mag niet worden gecorrigeerd met risico's ten aanzien van (macro) economische ontwikkelingen. Elk jaar wordt ook de eerder opgestelde risicoanalyse op basis van de RISMAN-methode per project geactualiseerd.

Winstnemingen hebben tot gevolg dat de boekwaarde hoger wordt. Hierdoor worden ook de financieringslasten hoger. Vanzelfsprekend worden hiermee ook de toekomstige winstnemingen lager. Voor de overige niet projectgebonden risico's (macro-economische risico's) vindt een risicoanalyse plaats op de geconsolideerde grondexploitaties. Deze risico's worden binnen het weerstandsvermogen afgedekt.

In de volgende alinea's wordt een samenvatting op hoofdlijnen weergegeven van de belangrijkste onderdelen van het grondbedrijf, de per 1 januari 2025 geactualiseerde grondexploitaties en de initiatieven.

Prognose kaveluitgifte en –verkoop

In onderstaande tabel wordt de prognose weergegeven van de kaververkopen in de onderscheiden grondexploitaties, aangevuld met de daadwerkelijke realisatie over 2024.

Woningbouwlocaties

Binnen de woningbouw grondexploitaties zijn in 2024 in totaal 16 kavels verkocht waarvan er 11 kavels daadwerkelijk zijn geleverd. Dit betreft 10 kavels in Vries Zuid en 1 kavel in Ter Borch. Dit is nagenoeg gelijk aan de prognose. Vries Zuid is volop in ontwikkeling. Inmiddels zijn in Vries Zuid, op twee kavels na, alle kavels in optie waarvan er 3 zijn verkocht.

	prognose grex	Verkocht		opties per 31-12-2024	prognose kaververkoop					
		gepasseerd	niet gepasseerd							
PROJECT	2024	2024	2024	2024	2025	2026	2027	2028	>2029	totaal vanaf 2025
Ter Borch	4	1	2	3	5	43	20	20		88
Vries Zuid	9	10	3	8	11	2				13
Totaal kavels (excl. bedrijventerreinen)	13	11	5	11	16	45	20	20	0	101

Bedrijventerreinen

De laatste kavel (zichtlocatie) op bedrijventerrein Vriezerbrug is in 2024 verkocht en wordt naar verwachting geleverd in 2025.

Businesspark Ter Borch is volop in ontwikkeling en het plan krijgt langzamerhand zijn definitieve vorm. Ook voor het Businesspark geldt dat ondernemers enigszins terughoudend zijn en over het algemeen grote investeringen zoveel mogelijk uitstellen. Er is een grote afnemer afgehaakt voor het middenterrein. Om deze reden is de looptijd van de grondexploitatie Businesspark Ter Borch verlengd tot 11 jaar en eindigt loopt nu tot en met 2035 waar deze eerder eindigde voor 2033. De Regio Groningen-Assen hanteert in haar 'Bedrijventerreinen Monitor 2025' een periode van 8-10 jaar, dus tot eind 2034. Met het oog op het nu inregelen van diverse aanbestedingsprocedures vanwege het Didam-arrest en vanwege een robuuste planning nemen we echter eind 2035 als uitgangspunt voor de grondexploitatie. Als financiële beheersmaatregel voor het overschrijven van de 10-jaars termijn voor grondexploitaties nemen we het schrappen van de opbrengstenstijging over het laatste (11e) jaar van de grondexploitatie op. De omvang van deze maatregel betreft in 2035 een korting van ca. 50K op de geraamde opbrengsten.

Over de uitgestelde leveringen wordt rente betaald. Zie onderstaande tabel.

	prognose grex	Verkocht		opties per 31-12-2024	prognose kavelverkoop					
		gepasseerd	niet gepasseerd							totaal vanaf 2025
PROJECT	2024	2024	2024	2024	2025	2026	2027	2028	>2029	
Bedrijventerr.Vriezerbrug in m²	5.336	0	10.671	0	10.671					10.671
Business Park Ter Borch in m²	7.913	0	8.900	0	2.928	4.985	4.985	4.985	81.822	99.705
Totaal aantal m2	13.249	0	19.571	0	13.599	4.985	4.985	4.985	81.822	110.376

Boekwaardeverloop

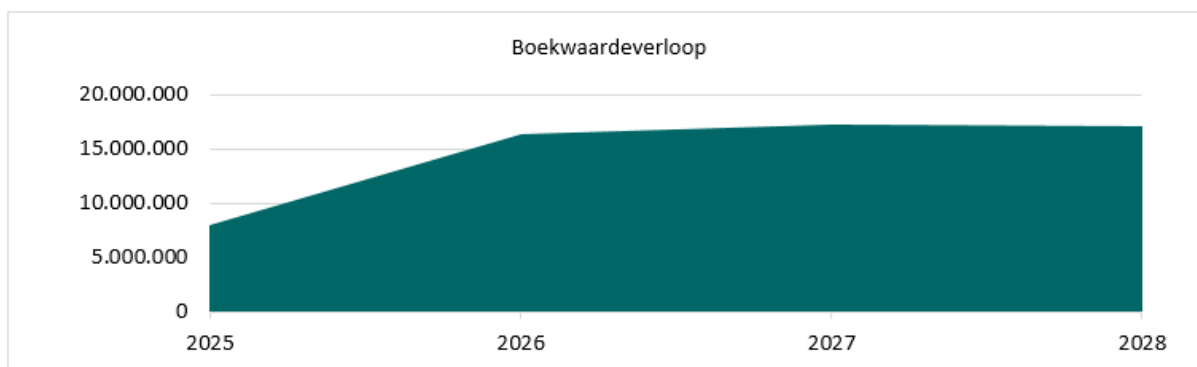
Met betrekking tot de boekwaarde worden twee categorieën onderscheiden. Ten eerste de projecten in exploitatie (de grondexploitaties) en ten tweede de overige materiele vaste activa (voorheen de niet in exploitatie genomen gronden).

Onderstaande tabel laat de boekwaarden per 1-1-2025 zien en geeft het verwachte boekwaardeverloop weer vanaf 2025 voor de eerstkomende jaren.

	Boekwaarde per 1 januari 2025	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2026	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2027	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2028
Projecten in exploitatie	8.031.184	16.391.303	17.272.581	17.069.656
Overige materiele vaste activa	6.358.472	6.327.734	6.300.070	6.275.172
	14.389.656	22.719.038	23.572.651	23.344.828

Projecten in exploitatie

Het boekwaardeverloop van de “projecten in exploitatie” zijn gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2025. In de boekwaarde per 1 januari 2025 is rekening gehouden met winstnemingen tot en met het jaar 2024. Vanaf het jaar 2025 is rekening gehouden met verwachte winstnemingen. Wanneer de komende jaren opnieuw winst wordt genomen wordt de boekwaarde weer hoger. Verderop in deze paragraaf wordt nog een nadere toelichting gegeven op de ontwikkelingen in deze categorie. Zie onderstaande grafiek.

De totale boekwaarde van de grondexploitaties per 1 januari 2025 is gestegen door start van het project Laarhove, investeringen in met name Businesspark Ter Borch en winstnemingen. Zoals ook blijkt uit grafiek zal naar verwachting de eerste twee jaren een stijging gaan plaatsvinden door investeringen. Hierdoor stijgen de financieringslasten. Daarna blijft de boekwaarde redelijk stabiel.

Onderstaande tabel laat het verwachte verloop van de boekwaarden van de grondexploitaties zien.

Projecten in exploitatie	Boekwaarde per 1 januari 2025	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2026	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2027	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2028
Ter Borch	419.026	2.299.065	-6.665	337.735
Business Park Ter Borch	4.192.179	5.312.179	6.052.179	6.892.179
Vriezerbrug bedrijventerrein	754.351	-40.120	-7.002	
Laarhove	4.106.556	10.693.556	12.165.556	10.391.556
Vries Zuid	-1.440.927	-1.873.377	-931.487	-551.814
Totaal	8.031.184	16.391.303	17.272.581	17.069.656

Overige gronden

Het boekwaardeverloop voor de komende jaren van de projecten genoemd onder “overige materiële vaste activa”, voorheen “niet in exploitatie genomen gronden” vertoont een stabiel beeld. De gronden in de categorie “overige materiële vaste activa” zijn alle afgewaardeerd. Zoals te doen gebruikelijk is (een deel) van deze gronden aan het einde van het jaar geherwaardeerd waardoor de huidige marktwaarde van sommige gronden is dan per einde vorig jaar. Hierdoor is de voorziening van de afwaardering voor een deel van de gronden vrijgevallen ten gunste van het exploitatieresultaat (zie verderop). Er mogen geen rente en andere kosten meer (mogen) worden toegevoegd aan deze gronden waardoor de boekwaarden van de meeste gronden de komende jaren ongewijzigd blijft. Zodra gronden worden verkocht daalt de boekwaarde. De afname van de boekwaarde voor de komende jaren van de verspreide gronden door verkoop van deze gronden is een inschatting.

Overige materiële vaste activa	Boekwaarde per 1 januari 2025	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2026	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2027	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2028
Verspreide Gronden	307.380	276.642	248.978	224.080
Vriezerbrug Zuid	2.463.092	2.463.092	2.463.092	2.463.092
Loopstukken fase 2	302.060	302.060	302.060	302.060
Tienelswolde	200.310	200.310	200.310	200.310
Prins Bernhardhoeve vm erfpachtsgronden	375.048	375.048	375.048	375.048
Goudenregenlaan	38.363	38.363	38.363	38.363
Broekveldt	44.011	44.011	44.011	44.011
Dagmavo Paterswolde	-34.026	-34.026	-34.026	-34.026
Percelen Brongebied	469.680	469.680	469.680	469.680
Gronden De Bronnen	1.711.073	1.711.073	1.711.073	1.711.073
Aankoop gronden Leyten	481.482	481.482	481.482	481.482
Totaal	6.358.472	6.327.734	6.300.070	6.275.172

Voor de in herontwikkeling met (onder andere woningbouw te nemen locaties/ gronden in Eelde – Paterswolde (De Kooi en Bladergroenschool) is een projectadministratie ingericht. In 2024 is een plan in participatie gebracht voor locatie De Kooi. In 2025 wordt raadsbesluitvorming hierover verwacht. In 2025 zal voor Bladergroenschool locatie een plan worden uitgewerkt in samenwerking met SEW. Uw raad, wetende dat op basis van een verrichte plankostenscan wel een negatief exploitatieresultaat wordt verwacht, heeft hiervoor kredieten gevoteerd van respectievelijk € 405.000 en € 485.000. De reeds gemaakte kosten worden eerst geactiveerd onder de immateriële vaste activa. Verderop wordt weergegeven om welke bedragen het gaat.

Resultaten grondbedrijf samengevat

Zoals blijkt uit onderstaande tabel is in het jaar 2024 met de projecten en (eerder) afgesloten projecten per saldo een positief resultaat behaald van € 6.277.966.

Project	Winst	Verlies
Vrijval voorziening afwaarderingen	5.801.685	2.879.775
Herwaardering gronden Tienelswolde	113.510	
Ter Borch	2.425.333	
Bedrijventerrein Vriezerbrug	22.288	
Businesspark Ter Borch	0	
Verkoop woning Zeijen	505.678	
Vries Zuid	289.247	
Totaal	9.157.741	2.879.775
positief saldo	6.277.966	

De winst op de projecten Groote veen en Zuidoevers Zuidlaardermeer bedroeg in 2023 in totaal € 206.894. Deze projecten zijn ultimo 2023 afgesloten en komen derhalve niet meer terug in bovenstaande tabel.

We kunnen tussentijds winst nemen uit de projecten Ter Borch, Vries Zuid en bedrijventerrein Vriezerbrug voor een totaalbedrag van ruim € 2,7 miljoen.

In 2024 is een voorziening gevormd van € 2.879.775 voor het verwachte resultaat van het project Laarhove. De geactualiseerde grex per 1 januari 2025 laat een verbetering zien waardoor een deel van deze voorziening (€ 1.981.859) kan vrijvallen. Echter, gezien de nog vele onzekerheden, de WBI-subsidie en risico's wordt voorgesteld om dit bij de bestemming van het resultaat op te nemen in een bestemmingsreserve.

Verder hebben we in 2024 een woning aan de Ubbenaseweg in Zeijen verkocht waardoor we per saldo een voordeel hebben behaald van ruim € 505.000.

Zoals te doen gebruikelijk worden de overige afgewaardeerde gronden elk jaar geherwaardeerd. Dit jaar was er aanleiding om de marktwaarde per m2 van de afgewaardeerde gronden aan te passen. Dit heeft geresulteerd in een hogere herwaardering van ruim € 1,38 miljoen.

Tot slot is de eerder gevormde voorziening voor de gronden Laarhove deels vrijgevallen doordat deze gronden zijn opgenomen in de grex.

In exploitatie genomen gronden

Gehanteerde parameters

Per 1 januari 2025 is er in alle actieve grondexploitaties gerekend met onderstaande parameters. In een aantal (delen van) projecten is een uitzondering gemaakt op de toepassing van een inflatie over de opbrengsten. Zo is de inflatie op de opbrengsten niet toegepast op de nog te realiseren opbrengsten van onder andere de projecten bedrijventerrein Vriezerbrug en ook niet over gronden welke al zijn uitgegeven of waarover reeds afspraken zijn gemaakt met ontwikkelaars c.q. wordt onderhandeld. Voor de kavels voor sociale huurwoningen voor onze corporaties hebben wij afspraken gemaakt voor een vaste grondprijs met CPI-index per sociale woning. De gehanteerde parameters zijn beoordeeld en akkoord bevonden door de accountant.

Parameter	Was 2024	Wordt 2025	Opmerking
Index kosten:	3,00%	3,00%	
Index baten:	2,00%	2,00%	Niet algemeen toegepast
Rentekosten:	1,11%	1%	Omslagrente
Rentebaten:	1,11%	1%	Omslagrente

Binnen de gemeente is er geen sprake van direct aan de grondexploitaties gerelateerde financieringen (projectfinanciering). De grondexploitaties worden gefinancierd door de algemene dienst van de gemeente.

Tot en met het jaar 2024 gingen we voor de rentetoerekening aan de grondexploitaties uit van het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente, naar verhouding van het vreemd vermogen/totaal vermogen.

Echter, omdat de belastingdienst een andere toerekening van rente hanteert is de noodzaak voor een afwijkend rentepercentage voor grondexploitaties komen te vervallen. De commissie BBV heeft daarom nieuwe belangrijke richtlijnen m.b.t. de rentetoerekening aan grondexploitaties vastgesteld.

Deze nieuwe richtlijnen zien toe op rentetoerekening van de omslagrente aan de grondexploitaties en niet meer het gemiddelde rentepercentage zoals hiervoor genoemd. Vanaf het jaar 2025 hanteren we voor de grondexploitaties de omslagrente welke voor het jaar 2025 is vastgesteld op 1%.

Voorzien resultaat op startwaarde en eindwaarde

De geactualiseerde grondexploitaties sluiten, met uitzondering van Laarhove, alle positief. De voorziene resultaten zijn gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties (exclusief winstnemingen vanaf 2024). Op dit moment en na de winstnemingen tot en met het jaar 2023, voorzien wij een winstvoorraad in de lopende grondexploitaties (excl. Laarhove) van ongeveer € 6,61 miljoen op contante waarde en € 6,99 miljoen op eindwaarde. Zie onderstaande tabel.

Project	Contante waarde 1-1-2025 vóór winstneming	Eindwaarde vóór winstneming
Bedrijventerr.Vriezerbrug	55.817	57.509
Businesspark Ter Borch	634.370	707.746
Ter Borch	4.907.560	5.157.895
Vries Zuid	1.015.409	1.067.205
Laarhove	-907.916	-1.002.904
Totaal	5.705.240	5.987.451

Prognose van winstnemingen

Onderstaande tabel laat de winstneming over het jaar 2024 zien en een prognose van de winstnemingen voor de komende jaren. Het totaal aan verwachte winstnemingen vanaf 2024 begeeft zich tussen het hierboven genoemde exploitatieresultaat van € 6,61 miljoen uitgedrukt in contante waarde en € 6,99 miljoen op eindwaarde. Dit is inherent aan de verplichting om tussentijds winst te nemen.

Zoals aangegeven betreft het een prognose en kan deze aanzienlijk wijzigen wanneer er sprake is van wijzigende marktomstandigheden.

Bij de nog te starten grondexploitaties PBH-voorzijde en bijvoorbeeld de vrijkomende woningbouwlocaties in Eelde- Paterswolde worden op voorhand op basis van de huidige (markt)inzichten geen significante (tussentijdse) winstnemingen verwacht.

Verwachte en of correctie op winstnemingen per ultimo	Genomen winsten vanaf 2017 t/m 2021	2022	2023	2024	2025	2026	>2027
Bedrijventerr.Vriezerbrug	540.356	-13.875	-14.683	22.288	33.321	557	0
Laarhove	0	0	0	0	0	0	0
Businesspark Ter Borch	0	0	0	0	0	0	719.942
Ter Borch	13.125.801	1.665.379	453.473	2.425.333	650.039	884.270	1.023.853
Vries Zuid	0	40.875	216.037	289.247	290.281	230.406	159.783
Totaal	13.666.157	1.692.379	654.827	2.736.868	973.641	1.115.233	1.903.578

Strategische gronden (MVA) voorheen (NIEGG)

Door de afschaffing van de niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) zijn alle niet in exploitatie genomen gronden zonder (verdere) afwaardering overgeheveld naar strategische gronden (MVA) tegen de boekwaarde per 1 januari 2016. Dit betreft alle gronden waarvoor geen grondexploitatie is opgesteld. Het toerekenen van rente en andere kosten aan deze gronden is niet langer toegestaan.

Centrumontwikkeling Zuidlaren

Eventuele voorbereidingskosten en of aanloopkosten voor nieuwe ontwikkelingen mogen maximaal 5 jaar worden geactiveerd onder de immateriële vaste activa.

Daarna moet er een grondexploitatie worden vastgesteld.

De gemaakte kosten voor het project Laarhove zijn inmiddels overgegaan naar de grondexploitatie. De gemaakte kosten en nog te maken kosten voor de voorzijde van het PBH-terrein, herontwikkeling van locatie De Kooi worden geactiveerd onder de immateriële vaste activa en uiteindelijk ook in een grondexploitatie opgenomen. Dit wordt in 2025 verwacht en voor Bladergroenschool in de eerste helft van 2026.

Voor de kosten van uitwerking van de overige onderdelen van de Centrumontwikkeling Zuidlaren is dat niet het geval. Hier vindt geen bouwgrondexploitatie plaats. Voor het uitwerken van een herinrichtingsplan is een krediet beschikbaar gesteld van € 700.000, -
Van dit krediet is per 1 januari 2025 € 663.621 uitgegeven en is er in het jaar 2022 een voorschot ontvangen aan subsidies van € 300.000, -

Daarnaast is eind 2024 het herinrichtingsplan openbare ruimte in concept opgeleverd. Voor de uitvoering daarvan is een raming opgesteld. In januari 2025 is door de raad het benodigde (aanvullend) krediet beschikbaar gesteld.

Voor de locaties De Kooi en Bladergroenschool zijn kredieten beschikbaar gesteld van respectievelijk € 405.000 en € 485.000.

Per 1 januari 2025 is per saldo € 914.332 voorbereidings- en of aanloopkosten uitgegeven voor respectievelijk centrumontwikkeling Zuidlaren, de voorzijde PBH-terrein en de vrijgekomen herontwikkellocaties. De ontvangen WBI-subsidies zijn in mindering gebracht op de getoonde boekwaarde per 31 december 2024.

Immateriële vaste activa	Boekwaarde per 1 januari 2024	Uitgaven	Inkomsten	Opname grex	Boekwaarde per 31 december 2024
PBH-voorzijde	464.931	311.444	114.429		661.946
PBH-achterzijde	742.181			742.181	0
Centrumontwikkeling Zuidlaren	143.363	220.263			363.626
Herontwikkellocaties	88.597	55.588	255.425		-111.240
Totaal	1.439.072	587.295	369.854		914.332

Waardering gronden

De waarderingsgrondslag voor strategische gronden is de verkrijgingsprijs of duurzaam lagere (markt)waarde. Alle strategische gronden zijn op deze wijze gewaardeerd.

In onderstaande tabel worden de boekwaarden per m² weergegeven van de strategische gronden (MVA). Voor de Prins Bernhardhoeve geldt dat de gemaakte kosten zijn/worden geactiveerd onder immateriële vaste activa.

Project	Boekwaarde per m2
Verspreide Gronden	1,73
Vriezerbrug Zuid	5,50
Loopstukken fase 2	5,50
Gronden De Bronnen	5,50
Tienelswolde	6,00
Prins Bernhardhoeve vm erfpachtsgronden	22,73
Aankoop gronden Leyten	22,63
Broekveldt	6,00
Percelen Brongebied	4,00

Initiatieven

Het, onder de regels van kostentoerekening en –verhaal, faciliteren en begeleiden van bouwplaninitiatieven (ontwikkelplanologie), mits hieromtrent op basis van de ruimtelijke beleidskaders en afwegingen een positieve grondhouding kan worden aangenomen, is een wettelijke taak op basis van de Omgevingswet.

Een initiatiefnemer heeft een plan of idee voor (en de beschikking over) een locatie waarop hij/zij een of meer woning(en) of ander(e) gebouw(en) wil bouwen. In veel gevallen zal hiervoor een bijdrage aan het bevoegde gezag moeten worden betaald. Deze bijdrage is onder andere voor de kosten van het begeleiden van de (in opdracht en op kosten van de initiatiefnemer opgestelde) plannen, het aanleggen van openbare voorzieningen en het inrichten van de openbare ruimte. Dit noemen we kostenverhaal. Overheden zijn verplicht om die kosten te verhalen.

Via het “intakeloket bouwplaninitiatieven” wordt gezien of de gevraagde afwijking van het vigerende planologisch regime als kansrijk kan worden gezien. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als het plan tegemoet komt aan beleidsdoelen van de gemeente zoals onder andere verwoord in de Omgevingsvisie en de Woonvisie van de gemeente.

Hierbij wordt vanuit een Ja, mits-houding beoordeeld of het idee passend is of te maken is uit oogpunt van een “evenwichtige toedeling van functies aan locaties”.

Het verhalen van kosten start nadat ambtelijk een plan als kansrijk is beoordeeld. De kosten die daarvoor door de gemeente zijn gemaakt (dus ook voor plannen die niet kansrijk te maken zijn), zijn niet verhaalbaar en blijven dus voor rekening van de gemeente. Hiervoor is in de begroting een bedrag gereserveerd.

Is een initiatief kansrijk, dan kan een initiatiefnemer overgaan tot verdere planuitwerking. Omdat je bij het plannen maken altijd oog moet hebben voor je omgeving, gaat de initiatiefnemer zelf in overleg met belanghebbenden voordat het plan kant-en-klaar bij de gemeente wordt ingediend. De initiatiefnemer ontvangt van de gemeente een participatierichtlijn die daarbij kan worden toegepast.

Vervolgens dient de initiatiefnemer een gemotiveerd verzoek in bij het “intakeloket” van de gemeente. Dit verzoek zal een schetsplan voor het project moeten bevatten (waarbij de initiatiefnemer rekening houdt met de in de eerste reactie (beoordeling die geleid heeft tot een beoordeling als kansrijk en het daarbij uitspreken van een positieve grondhouding met daarin aangegeven aandachtspunten) en een verslag van de (participatie)traject dat over het bouwplan is gevoerd. In het verzoek moet worden aangegeven hoe in de planuitwerking is omgegaan met de in dat traject gemaakte opmerkingen of naar voren gebrachte bezwaren. (Heeft dit geleid tot plan aanpassingen? Zo ja, welke, zo nee, waarom niet).

Na ontvangst van het verzoek worden bij positieve beoordeling globaal de volgende stappen doorlopen:

- Ambtelijke beoordeling intakeloket;
- er wordt een anterieure overeenkomst gesloten voor de werkzaamheden en kosten die ten behoeve van het bouwplaninitiatief worden gemaakt;
- het college van burgemeester en wethouders neemt een besluit over het verzoek;
- er wordt een anterieure overeenkomst gesloten voor de werkzaamheden en kosten die ten behoeve van het bouwplaninitiatief worden gemaakt;
- de gemeenteraad wordt geïnformeerd over de positieve grondhouding t.a.v. het verzoek;
- de initiatiefnemer laat alle noodzakelijke onderzoeken uitvoeren (zoals flora- en fauna, archeologie, bodemkwaliteit, geluid, etc.);
- de initiatiefnemer laat (door een stedenbouwkundig bureau) een omgevingsplan opstellen, deze moet de ruimtelijke onderbouwing van het project bevatten;
- de planologische procedure wordt gestart;
- de gemeenteraad stelt het omgevingsplan vast;
- de initiatiefnemer vraagt een vergunning aan voor de bouw van het (woning)bouwplan;
- start bouw;

Initiatiefnemers moeten er rekening mee houden dat de ruimtelijke procedure en de voorbereiding daarvan in de praktijk minimaal 1,5 jaar in beslag zal nemen (dit is zonder een evt. beroepsprocedure bij de Raad van State). Ook wordt de initiatiefnemer erop gewezen dat de gemeenteraad een ander standpunt kan innemen met betrekking tot het bouwplan (en dus niet overgaat tot het vaststellen van een Omgevingsplan, of dat er andere omstandigheden ontstaan die de medewerking aan het bouwplan verhinderen.

De initiatiefnemer kan er ook voor kiezen, in plaats van een wijziging omgevingsplan met daarna een vergunningaanvraag voor bouwen, een aanvraag in te dienen waarmee zowel het bouwen als het

afwijken van het omgevingsplan kan worden vergund. Het gaat dan om een procedure waarbij de gemeenteraad een bindend advies geeft. De noodzakelijke onderzoeken zijn dan hetzelfde als bij een wijziging van het omgevingsplan, ook moet de initiatiefnemer nog steeds een ruimtelijke onderbouwing voor het project laten opstellen. Anders dan de stappen met een * worden dan de procedurestappen:

- de aanvraag wordt in behandeling genomen;
- de gemeenteraad verstrekt een bindend advies;
- het college verleent een vergunning;
- start bouw.

Via deze weg neemt de procedure minder tijd in beslag, maar er wordt enkel vergunning verleend voor het bouwplan, een eventuele latere verandering aan het gebouw of toevoeging van een extra gebouw vraagt opnieuw een afwijkingsvergunning van het omgevingsplan.

We merken in de afgelopen jaren dat meer tijd moet worden gestoken in het ambtelijk beoordelingsgedeelte (de start van de intake) van het proces. Dit heeft meerdere oorzaken. Zo leidt de aandacht voor het tekort aan woningen voor starters en senioren ertoe dat meer plannen worden voorgelegd op plekken waar dit op basis van gemeentelijk ruimtelijk beleidsuitgangspunten niet wenselijk is en wordt vaker gekozen voor locaties waar woningbouw meer onderbouwing vraagt, bijvoorbeeld omdat de landschappelijke inpassing complexer is of vanwege cultuurhistorische waarden. Verder worden locaties waarvoor jaren geleden een verzoek is gedaan, opnieuw voorgelegd.

Ook is het aantal verzoeken onverminderd hoog.

Hoewel de grotere tijdsinvestering en dus de toename van de niet toerekenbare en verhaalbare kosten in 2024 nog niet geleid heeft tot een overschrijding van het beschikbare budget bouwplaninitiatieven wordt de grens wel bereikt. Zeker wanneer voor de beoordeling steeds meer extern ingehuurde capaciteit wordt ingezet.

Daarnaast levert de toegenomen hoeveelheid initiatieven en toenemende inzet voor de eerste beoordelingsfase ook een capaciteitsvraagstuk op. Bij de beoordeling van deze verzoeken zijn meerdere vakdisciplines betrokken.

Deze disciplines (m.n. RO, Stb, Civiele techniek, groen, verkeer en water) worden ook ingezet voor reguliere taken en t.b.v. de diverse al in gang gezette (langlopende) op initiatief van de gemeente zelf gestarte woningbouw en overige ontwikkelprojecten. De hoeveelheid gemeentelijke projecten (of het verkennen van de mogelijkheden daartoe, zgn. initiatieffase) is de laatste jaren enorm toegenomen. Ook de komende jaren worden naar verwachting weer een aantal nieuwe ontwikkelprojecten gestart. Wij verwachten dan ook gelet op de toegenomen benodigde inzet in nog verdere mate naast de vaste formatie hiervoor tijdelijk extra capaciteit te moeten inhuren.

In financiële zin bedroeg op 1 januari 2024 de boekwaarde van het budget initiatieven € 139.416. Per saldo hebben we in het jaar 2024 in totaal € 153.213 aan kosten minus eventuele opbrengsten gemaakt. Van de totale boekwaarde is € 178.038 afgeboekt ten laste van het budget initiatieven.

Het saldo geactiveerde kosten initiatieven per 31 december 2024 is - € 171.105. Dit is een negatief bedrag omdat in het jaar 2024 veel initiatieven in behandeling zijn genomen en de in de anterieure overeenkomst opgenomen exploitatiebijdragen (vooraf) in rekening zijn gebracht terwijl de kosten nog niet (geheel) zijn gemaakt. We ontvangen een exploitatiebijdrage alvorens we kosten gaan maken.

Het verloop van de voorziening initiatieven is als volgt:

Saldo per 1-1-2024	Toevoeging	Onttrekking	Saldo per 31-12-2024
139.416	125.000	178.038	86.378
139.416	125.000	178.038	86.378

Het verschil tussen het saldo van de voorziening en de geactiveerde boekwaarde dient als buffer voor de al aangegane verplichtingen en mogelijke terugbetalingen m.b.t. nabetalingsclausules.

Voorziening afwaardering gronden

De voorziening afwaardering gronden dient om het verschil op te vangen tussen de historische kostprijs van de grond en de huidige actuele marktwaarde van de grond (zie ook onder gronden niet in exploitatie).

Er vindt geen rentetoerekening meer plaats en eventuele andere kosten, met name inzet capaciteit, komen ten laste van de algemene dienst.

Het saldo van deze voorziening per 31 december 2024 is ca. 9,70 miljoen. In het jaar 2024 zijn er mutaties geweest door herwaardering en ingebruikneming van (een deel) van de gronden.

Zie onderstaand tabel voor het verloop van deze gronden.

Verloop voorziening afgewaardeerde gronden				
Project	Saldo per 1-1-2024	Toevoeging	Vrijval	Saldo per 31-12-2024
Vriezerbrug Zuid	1.952.459	0	559.794	1.392.665
Broekveldt	766.559	0	17.604	748.955
Loopstukken 2e fase	275.605	0	104.351	171.254
Percelen Brongebied	2.014.466	0	199.614	1.814.852
Gronden De Bronnen	4.716.301	0	388.880	4.327.421
Laarhove	0	2.879.775	1.981.859	897.916
Gronden PBH	2.900.000	0	2.549.583	350.417
	12.625.390	2.879.775	5.801.685	9.703.480

Risico's en weerstandsvermogen

Beleidskader

De projectgebonden risico's worden jaarlijks op basis van de RISMAN-methode geïnventariseerd. Deze methode behelst kortweg het in kaart brengen van de aanwezige risico's vanuit verschillende invalshoeken (politiek, maatschappelijk, financieel, ruimtelijk, juridisch, organisatorisch, technisch enz.) Aan de hand van deze inventarisatie worden de belangrijkste risico's vastgesteld en de kans van optreden. Het financiële gevolg van het optreden van een bepaald risico worden apart beoordeeld met getallen.

Projectgebonden risico's

De uitkomst van deze risicoanalyse is een totaalbedrag van ruim € 2,58 miljoen aan projectgebonden risico's. De te nemen winsten in het jaar 2024 zijn gecorrigeerd met dit bedrag. Per 1-1-2024 was dit risico berekend op € 3,37 miljoen. Een afname van ruim € 0,79 miljoen van de projectgebonden risico's. Dit komt met name door de afname van risico's voor Ter Borch en Vries Zuid. Voor het project bedrijventerrein Vriezerbrug zijn geen risico's meer geïdentificeerd.

In onderstaande tabel worden de geïnventariseerde projectgebonden risico's per project weergegeven.

Projectgebonden risico's grondexploitaties per 1-1-2025	Berekend risico 2024	Berekend risico 2025
Bedrijventerr.Vriezerbrug	0	0
Businesspark Ter Borch	1.870.144	1.735.000
Ter Borch	973.035	781.588
Vries Zuid	535.150	72.125
totaal	3.378.329	2.588.713

Macro economische risico's

Daarnaast zijn de macro-economische risico's berekend in verband met de bepaling van het benodigd weerstandsvermogen. Hiervoor hebben we een risicoanalyse op de geconsolideerde grondexploitaties uitgevoerd. Deze risicoanalyse is uitgevoerd met nagenoeg dezelfde opzet als de risicoanalyse van vorig jaar.

De risicoanalyse is uitgevoerd in de vorm van een Monte-Carlo simulatie. Alle hierboven genoemde actieve grondexploitaties zijn hierin meegenomen. De analyse bevat uitsluitend macro economische risico's en geen projectgebonden risico's.

Het macro-economisch risico is berekend op € 8,26 miljoen. Vorig jaar was dit nog € 3,60 miljoen. De macro-economische risico's zijn dus met € 4,66 miljoen toegenomen. Dit komt met name door het in exploitatie nemen van het project Laarhove.

De Commissie BBV heeft ten aanzien van risico-inventarisatie en -afdekking voor grondexploitaties nieuwe richtlijnen opgesteld. Ook is het niet langer toegestaan algemene posten onvoorzien en risico's op te nemen in de grondexploitaties.

Daarnaast dient de zogenaamde "percentage of completion-methode" te worden gehanteerd voor het nemen van winsten vanuit grondexploitaties.

Om het juiste bedrag aan te nemen winst te kunnen bepalen dienen de risico's bij deze methode van winstnemen te worden gesplitst in projectgebonden risico's en macro-economische risico's. De te nemen winsten dienen gecorrigeerd te worden met alleen de projectgebonden risico's de macro-economische risico's dienen te worden afgedekt binnen het weerstandsvermogen.

Bovenstaande heeft geleid tot het toepassen van een andere methodiek voor risico-inventarisatie en -afdekking voor grondexploitaties.

Vanaf het jaar 2017 hanteren wij de RISMAN-methode voor het bepalen van projectgebonden risico's om op een verantwoorde manier winst te kunnen nemen. De macro-economische risico's worden vanaf dat moment bepaald met behulp van een Monte-Carlo simulatie van de geconsolideerde grondexploitaties.

Volgens het beleid worden deze macro-economische risico's voor 100% afgedekt binnen het weerstandsvermogen.

Duurzaamheid

Wij streven ernaar Tynaarlo te verduurzamen. Dit brede maatschappelijke thema staat hoog op de maatschappelijke en gemeentelijke agenda. In veel beleidsvelden komt de aandacht voor duurzaamheid aan bod, of het nu gaat om woningbouw en gebouwen, verkeer en vervoer, economie, water en groenbeheer.

Planvorming Programma Duurzaamheid

In het duurzaamheidsprogramma 2020-2030 hebben we de opgaven beschreven en onze ambities bepaald. We zien de gemeente als één van de partijen die bijdraagt aan de duurzaamheidsopgave.

We werken daarom niet alleen. Samen met inwoners, bedrijven, kennisinstellingen en (maatschappelijke) organisaties zijn we aan de slag. De ene keer als aanjager, de andere keer als ondersteuner, dan weer als verbinder. Ieder thema en elk project vraagt om maatwerk. Welke rol we als gemeente oppakken, bekijken we dan ook per onderwerp. Zo spelen we in op dat wat nodig is.

Daarbij gaan we uit van onze leidende principes: (1) lokale kracht, (2) gemeente als voorbeeld en (3) kennis delen.

De stip op de horizon

Onze ambitie is kort maar krachtig: In Tynaarlo realiseren we in 2030 een CO₂-reductie van 49% en in 2050 een reductie van 95% ten opzichte van 1990. Daarmee zetten we een duidelijke stip op de horizon. We willen CO₂ reduceren en bewegen in die richting door in te zetten op vijf pijlers. Bij alle activiteiten die we ondernemen, vragen we ons af welke CO₂-effecten die hebben. We proberen daarbij zo goed mogelijk in beeld te brengen wat die effecten zijn en welke keuzes er te maken zijn.

De vijf pijlers voor de visie zijn:

- ☐ Pijler 1: 'Hernieuwbare energie'
- ☐ Pijler 2: 'Woningen en gebouwen'
- ☐ Pijler 3: 'Mobiliteit'
- ☐ Pijler 4: 'Circulaire economie'
- ☐ Pijler 5: 'Natuur en Milieu'

Monitoring

Jaarlijkse monitoren we de CO₂-reductie, die wordt betrokken bij de reguliere Planning&Control cyclus. We zijn in de loop van 2021 begonnen met het ontwikkelen van een gemeentelijke CO₂-monitor. De eerste versie is in 2022 gereedgekomen. Jaarlijks wordt de CO₂-monitor geactualiseerd. In het vierde kwartaal 2024 is de CO₂-monitor weer geactualiseerd. De beperking is dat de CO₂-gegevens altijd twee jaar achterlopen.

Tweejaarlijks worden de duurzaamheidsdoelen en ambities in de raad geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Een eerste evaluatie van "het programma duurzaamheid gemeente Tynaarlo 2020-2030" werd tijdens de gemeenteraadsvergadering van 30 januari 2024 besproken. Bij de besluitvorming is een motie aangenomen om aanvullend op het programma duurzaamheid concrete, kwantificeerbare doelen te gaan formuleren. De voorbereidingen zijn getroffen om hierover een raadsbijeenkomst te laten plaatsvinden in januari 2025.

Ontwikkelen communicatieplatform duurzaamheid

In 2023 is advies voor een communicatiestrategie voor duurzaamheid opgesteld. Een belangrijk onderdeel in de uitvoering van deze communicatiestrategie is een communicatieplatform duurzaamheid. Dit wordt dé plek waar de inwoner naartoe kan op het gebied van duurzaamheid. In 2024 is gestart met de ontwikkeling van het platform, waarvan de lancering in 2025 zal plaatsvinden.

Regionale Energiestrategie

Er ligt een sterke relatie tussen het Programma duurzaamheid en de Regionale Energie Strategie. Drenthe is één van de dertig regio's in Nederland die een Regionale Energie Strategie (RES) heeft ontwikkeld. Hierin wordt beschreven welke bijdrage de regio levert aan het behalen van de doelstellingen uit het Nationaal Klimaatakkoord. In de RES maken we afspraken welke energiemaatregelen we in onze regio nemen op het gebied van hernieuwbare energie, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag- en energieinfrastructuur.

De ambities binnen onze pijler hernieuwbare energie en hoe we die willen bereiken, geven ons richting om onze bijdrage in de RES inhoud te kunnen geven. De Regionale Energie Strategie 1.0 Drenthe is in 2021 vastgesteld. Tweejaarlijks wordt het voortgangsdokument voor de RES-regio Drenthe opgesteld en tussentijds wordt gemonitord via de halfjaarlijkse voortgangsrapportage. Het meest recente voortgangsdokument is gepubliceerd in maart 2023. Het nieuwe voortgangsdokument wordt in april 2025 verwacht. De meest recente halfjaarlijkse voortgangsrapportage is in juli 2024 gepubliceerd. Op basis van deze meest recente voortgangsdokumenten wordt geconcludeerd dat de RES ambitie voor 2030 haalbaar is maar vraagt van alle betrokkenen een “stevige inspanning en een voortvarende aanpak” en is mede afhankelijk van externe factoren zoals de ontwikkelingen met betrekking tot de beschikbare netcapaciteit.

pMiek en transportschaarste

De energietransitie is in volle gang. De verschuiving naar duurzame energiebronnen en elektrificatie van diverse sectoren resulteert erin dat de vraag naar energie-infrastructuur het aanbod overstijgt. Dit leidt tot transportschaarste en maakt het maken van keuzes nodig om investeringen in het energienet te prioriteren. Om gezamenlijke keuzes te kunnen maken heeft elke provincie een provinciaal Meerjarenprogramma Energie en Klimaat (pMIEK) ontwikkeld. Het pMIEK voorziet netbeheerders van input voor de investeringsplannen (IP), die om de twee jaar worden geactualiseerd. In 2023 is de Drentse pMIEK 1.0 opgeleverd. In 2024 is door de provincie in samenwerking met netbeheerders en gemeente gewerkt aan de pMIEK 2.0 en deze is in januari 2025 opgeleverd. Het voornemen was om in de pMIEK2.0 ook de maatschappelijke prioritering op middenspanningsniveau op te nemen. Echter door het ontbreken van de benodigde data om deze prioritering goed uit te voeren, is dit onderdeel toch buiten de pMIEK2.0 gehouden. Het proces om tot een prioritering op middenspanningsniveau te komen wordt nog verder vormgegeven. Zodra meer duidelijkheid is over dit proces worden de raad en het college hierover geïnformeerd.

In de nu vastgestelde PMIEK2.0 hebben vier concrete projecten de PMIEK-status gekregen. Dit betreft drie projecten op hoogspanningsniveau (Emmen, Emmen Bargermeer en Zeijerveen) en het project aftakking waterstofbackbone Emmen.

Ontwikkelingen zon-PV

In de gemeentelijke Omgevingsvisie wordt op hoofdlijnen beschreven hoe hernieuwbare energie een plek kan krijgen in onze gemeente. Dit beleid op hoofdlijnen wordt uitgewerkt in een beleidskader zon op land via een participatietraject. Het participatietraject voor de kleine zonneparken is in het najaar van 2024 gestart. In het najaar 2024 is ook gestart met een haalbaarheidsonderzoek naar een gemeentelijk sociaal zonnepark. Op basis van dat onderzoek worden besluiten genomen over eventuele vervolgstappen en het uitvoeren van het participatietraject gericht op het in de Omgevingsvisie aangewezen zoekgebied voor grote zonneparken. Het gemeentelijk beleidskader zon op land kan naar verwachting eind 2025 worden vastgesteld door de gemeenteraad.

De Drentse versnellingsaanpak zon op dak is gereed. Als onderdeel van de versnellingsaanpak is in de gemeenten Aa en Hunze, Coevorden, De Wolden, Hoogeveen, Tynaarlo en Noordenveld het project ‘Zon op Dak Drenthe’ vervolgd. Daarbij zijn geïnteresseerde MKB-ondernemers en agrarische ondernemers geadviseerd en begeleid bij het verduurzamen van hun agrarische erf door middel van het opwekken van duurzame energie en het verminderen van hun energieverbruik.

Warmtetransitie

De uitvoering van de warmtetransitie vindt plaats volgens de in 2022 vastgestelde Transitievisie Warmte. Vooral energiebesparing staat centraal, met isoleren als eerste belangrijke stap. De focus voor de komende jaren ligt vooral op het helder informeren en begeleiden van inwoners om in actie te komen. We sluiten daarbij aan bij de inzet van lokale initiatieven (de lokale kracht), die gericht is op energiebesparing en verduurzaming

Uitvoeringsniveau en Rijksmiddelen

In 2023 is de Transitievisie Warmte op een niveau richting scenario 3 (zie paragraaf 7.3 van de Transitievisie Warmte) uitgevoerd en het doel was om ook in 2024 de visie volgens scenario 3 uit te voeren, met gebruik van de extra rijksmiddelen die in 2023 voor de periode t/m 2027 beschikbaar zijn gesteld. Voor een belangrijk deel zijn deze middelen bedoeld voor de aanpak van energiearmoede en een lokale aanpak isolatie voor woningen met een laag energielabel.

Door de uitwerking en toekomstige uitvoering van maatregel 29 (zie alinea maatregel 29), zijn de voorbereidingen op een lokale aanpak isolatie in Tynaarlo stopgezet. Voor 2025 wordt onderzocht hoe de nog beschikbare middelen voor de lokale aanpak isolatie én de overige middelen voor energiearmoede (die tot eind 2026 beschikbaar zijn), in aansluiting op maatregel 29 kunnen worden ingezet. Dit vindt in afstemming plaats met alle betrokkenen bij de uitwerking van maatregel 29.

Maatregel 29

In 2023 zijn we betrokken geraakt bij de uitwerking van Maatregel 29 uit de kabinetsreactie 'Nij Begun' op het rapport "Groningers boven gas". Maatregel 29 betreft een isolatieaanpak en het doel is om zoveel mogelijk woningen te isoleren vóór 2035, in alle gemeenten in de provincie Groningen en de Noord-Drentse gemeenten Aa en Hunze, Noordenveld en Tynaarlo. We zien de uitvoering van Nij Begun als een mooie kans waar onze inwoners flink van zullen profiteren. De uitwerking van maatregel 29 vindt in afstemming met de 13 gemeenten, provincie Groningen en het Rijk plaats en dit heeft eind 2024 geleid tot een concept-subsidieregeling waarvan de consultatie in januari 2025 is gestart.

Lokale kracht

De gemeente Tynaarlo wil inwoners, groepen en buurten die samen willen werken of al bezig zijn, helpen en begeleiden. Dit helpt om krachten te bundelen en gezamenlijk aan de overgang naar duurzame warmte te werken. Bewoners die zelf initiatieven nemen, kunnen gebruik maken van gemeentelijke steun in de vorm van subsidies voor duurzame projecten en lokale energie-initiatieven. De initiatieven kunnen gebruik maken van de gemeentelijke subsidieregeling ondersteuning duurzame bewonersinitiatieven en de uitvoeringsregeling Lokale Energie-Initiatieven. Bij deze laatste kunnen initiatieven tot maximaal 15.000 euro aanvragen.

In 2024 zijn verschillende subsidieaanvragen toegekend. Vanuit deze subsidie zijn diverse energie-activiteiten voor inwoners georganiseerd. Onder andere drukbezochte energiecafés in Eelde-Paterswolde, diverse bewonersavonden en activiteiten in Midlaren, de Fledders en Zuidlaren. Ook heeft in Zuidlaren een optrommelactie plaatsgevonden. Via de regeling Lokale Energie-Initiatieven zijn ook de vrijwilligersvergoedingen uitgekeerd aan meer dan 20 actieve energiecoaches en warmtescanners in de gemeente, waar veelvuldig gebruik van wordt gemaakt. In 2024 werd het 750e energiecoach-gesprek uitgevoerd en vond de 200e warmtescan plaats.

In navolging op het onderzoek naar een wijkenergieplan voor de buurt de Fledders in Vries, is door de gemeente 2024 gestart met het opstellen van een wijkuitvoeringsplan voor de wijk. Ook Buurteam De Fledders is betrokken bij dit traject. De planning is om het uitvoeringsplan in 2025 te laten vaststellen door het college en mogelijk ook de raad.

In september 2024 is de LUA vastgesteld door de raad, de Lokale uitvoeringsagenda van het klimaatbeleid. De LUA richt zich op een gemeente brede aanpak van klimaatverandering, breder dan alleen het gemeentelijk areaal. Deze aanpak richt zich sterk op lokale initiatieven stakeholders, zoals scholen, instellingen, bedrijven en wijk- en buurtverenigingen. Ook is er al aansluiting bij particuliere initiatieven, zoals voedselbossen. Er zijn stappen gezet richting een subsidieregeling voor particuliere klimaatmaatregelen, deze wordt in 2025 ingevoerd. Er is contact gelegd met alle basisscholen om samen te gaan werken bij het klimaat adaptief inrichten van de schoolomgeving en over het programma Junior Klimaatcoach, dat in 2025 op het programma staat. Er komt een onderdeel klimaat op de website duurzaam Tynaarlo, waar ook initiatieven binnen de gemeente gebruik van kunnen maken.

In 2024 is het bewonersinitiatief Klimatorium Tynaarlo ondersteund. Door middel van een haalbaarheidsonderzoek en verschillende bijeenkomsten heeft een initiatiefgroep de basis gelegd voor het oprichten van een klimaatcentrum in Tynaarlo, naar Deens model. De doelstelling van het Klimatorium sluit aan bij de ambities van de gemeente en de LUA, er liggen dan ook kansen voor samenwerking.

Flexteam warmte

In 2023 is regionaal het Flexteam Warmte Drenthe opgezet door de Drentse gemeenten en de provincie Drenthe. Het Flexteam is als uitvoerend ondersteuningsteam met gemeenten en voor de inwoners in de wijken, dorpen en buurten aan de slag met uitvoeringsplannen en projecten. In 2024 is het Flexteam gestart met inzet bij Wijkuitvoeringsplan de Fledders en heeft het Flexteam ondersteuning gegeven bij het uitzetten van de eerste twee haalbaarheidsonderzoeken uit de Transitievisie Warmte.

Energiearmoede

In 2022 en 2023 heeft gemeente Tynaarlo een specifieke uitkering van het Rijk ontvangen waarmee kwetsbare huishoudens in huur- en koopwoningen ondersteund kunnen worden bij het nemen van energiebesparende maatregelen om op korte termijn de energierekening te verlagen. Begin 2023 is de wijkgerichte aanpak gestart en deze is doorgelopen in 2024. Deze aanpak is voorbereid en uitgevoerd met de woningcorporaties, huurdersverenigingen en de Energiecoöperatie Drentse Aa. De wijkgerichte aanpak houdt in dat energiecoaches bij huishoudens langsgaan om te kijken wat er in huis aan energiebesparing is te realiseren. Ook neemt de coach kleine energiebesparende maatregelen mee en een energiedisplay. In 2025 wordt de aanpak weer doorontwikkeld in afstemming met de samenwerkingspartners.

Ook hebben er in 2024 een tweetal Fixteam-acties plaatsgevonden. Het Fixteam komt bij bewoners thuis langs om te kijken welke kleine maatregelen mogelijk zijn om energie te besparen en voeren deze ook meteen uit. Eén in Zuidlaren en één actie in De Groeve en Zuidlaarderveen. Per actie hebben 80-100 huishoudens zich aangemeld. In het laatste kwartaal 2024 heeft het collegebesluit genomen om het Fixteam voort te zetten in 2025-2026.

In april 2024 is een gemeentelijke isolatiesubsidieregeling voor energiebesparende maatregelen voor woningeigenaren gestart. Dit heeft in 2024 geleid tot enkele tientallen aanvragen van de subsidie. De regeling loopt door in 2025.

Drents Energieloket

We helpen inwoners en organisaties om stappen te zetten naar verduurzaming van hun woning. Daarvoor werken we in Drenthe onder meer samen binnen het Drents Energieloket. Daar kunnen inwoners terecht voor onafhankelijk advies over maatregelen en financiering. Ontwikkelingen hebben geleid tot een flinke toename in verduurzaming en dat vraagt ook om doorontwikkeling van het Drents Energieloket. In 2024 is hiervoor een nieuwe samenwerkingsoverkomst opgesteld en hier heeft het college akkoord op gegeven. De doorontwikkeling richt zich op het versterken van de basis (meer adviseurs, extra communicatie, doorontwikkeling CRM-systeem en tools) en het loket is nu ondergebracht bij de provincie.

Soortenmanagementplan

Bij het isoleren van daken of gevels kunnen onbedoeld beschermde diersoorten, zoals vleermuizen, zwaluwen of huismussen worden verstoord en hun onderkomens worden vernietigd. Dit is in strijd met de Omgevingswet (eerder bekend als de Wet natuurbescherming). De meest robuuste oplossing om de isolatieopgave en natuurbescherming te combineren betreft een vergunning op basis van gebiedsgerichte SMP's (soortenmanagementplan). Door gebruik te maken van deze gebiedsbrede vergunning is het onder andere voor onze inwoners eenvoudiger om isolatie aan te brengen omdat er niet meer voor elke woning een ecologisch onderzoek nodig is. Wij zullen een aanbesteding voor het opstellen van een Soortenmanagementplan gaan voorbereiden, ten behoeve van de gemeentebrede vergunning. Daarbij maken we ook gebruik van de mogelijkheden die het pre-SMP biedt.

De pre-SMP methodiek houdt in dat gedurende de ontwikkeltijd om tot een SMP te komen, de gemeente onder bepaalde voorwaarden al gebruik mag maken van een tijdelijke vergunning. Op basis van deze tijdelijke vergunning mag gedurende het pre-SMP maximaal tot 30% van het particuliere woningbestand per CBS-buurt geïsoleerd worden. Wel dient vooruitlopend op het feitelijke SMP al een compensatieplan opgesteld te worden en compensatiemaatregelen (kraamverblijfplaatsen voor vleermuizen) gerealiseerd te worden. Opdracht voor het opstellen van dit plan is in 2024 verleend. Voor het plaatsen van vleermuiskasten is gekeken naar de openbare gebouwen in de gemeente. Dat levert alleen niet genoeg nieuwe plekken op. Eind 2024 is daarom ook een oproep uitgezet naar de inwoners van de gemeente. Deze oproep heeft geresulteerd in meer dan 100 aanmeldingen. Deze worden, ook in overleg met de Provincie Drenthe langsgelopen op daadwerkelijke geschiktheid.

Wanneer het compensatieplan gereed is, de compensatiemaatregelen gerealiseerd zijn en de aanbesteding voor het opstellen van het SMP is gedaan, kan de tijdelijke vergunning onder de pre-SMP-systematiek aangevraagd worden bij de Provincie Drenthe. Capaciteitsproblemen bij ecologische bureaus, winterrust en kraamperiodes kunnen echter vertragende factoren zijn in het proces rondom het (pre)-SMP.

Na het opstellen van het SMP en het verkrijgen van de gebiedsbrede vergunning dient in de uitvoeringsfase gedurende de looptijd van 10 jaar rekening gehouden te worden met extra structurele

personele inzet. Het gaat hierbij om werkzaamheden op het gebied van registratie/administratie, monitoring, evaluatie en eventuele bijsturing ten aanzien van het SMP. De omvang van de benodigde personele inzet is in deze fase nog lastig exact te benoemen. Op basis van nu bekende kentallen dient echter rekening gehouden te worden met 1 FTE.

Energie neutrale bedrijventerreinen

Bedrijventerrein De Punt heeft in maart 2023 een eigen ondernemersvereniging opgericht. Dit is een gevolg van deelname van het bedrijventerrein aan het pilotproject 'energie neutrale bedrijventerreinen 2035' van de provincie Drenthe. De Punt was één van de vier pilotlocaties in de provincie Drenthe. De oprichting van Ondernemersvereniging De Punt gaat helpen bij het toekomstbestendig, klimaatadaptief en energieneutraal maken van het bedrijventerrein. De ondernemersvereniging beraadt zich nu op de uitvoering van projecten op het bedrijventerrein. Verschillende opgaven zoals inbreiding, verduurzaming en klimaatadaptatie etc., vragen eerst om een adviesonderzoek bij de verschillende bedrijventerreinen in Tynaarlo. Eind 2024 is hiervoor een offerteaanvraag uitgezet. Na het adviesonderzoek kan de ondersteuning voor verduurzaming van Eelde de Punt en andere bedrijventerreinen worden bepaald. Hierbij kan mogelijk gebruik gemaakt worden van een specifieke uitkering voor het versterken van het organiserend vermogen en verduurzamen van bedrijventerreinen. Deze uitkering is door de Provincie Drenthe vanuit het ministerie van BZK ontvangen die in 2024 beschikbaar is gekomen.

Duurzame openbare verlichting

Donker waar het kan, voldoende licht waar nodig is. Dat is het uitgangspunt voor de openbare verlichting in onze gemeente. Als lampen vervangen worden, wordt ledverlichting aangebracht. In het buitengebied zoeken we naar alternatieven, zoals werken met reflecterende onderdelen of nachtdier vriendelijke verlichting. Bij ingrijpende werkzaamheden wordt de buurt vooraf altijd geïnformeerd. In Taarlo en Oudemolen is een pilot met straatverlichting uitgevoerd. Hierbij is gedimde, amberkleurige Ledverlichting toegepast, vriendelijker voor mens én natuur. In navolging hierop zullen meer kleine kernen in het buitengebied volgen.

Meer Jaren Duurzaamheids Plan (MJDP) gemeentelijke gebouwen 2021-2040

Het jaar 2024 heeft in het teken gestaan van voorbereidingen op het plaatsen van vergunningsvrije PV-panelen die eind 2023 zijn aanbesteed. Het vergunde plan is verder uitgewerkt naar uitvoeringsniveau en zijn de bestaande elektrisch installatie zo veel mogelijk voorbereid op de Pv panelen. Bij een drietal gebouwen moet voor het plaatsen het dak eerst vervangen worden, hierbij wordt gelijk de isolatiewaarde van het dak verhoogd. Met de vervanging van het dak van MFA Borchkwartier is in 2024 een start gemaakt dit loopt door in 2025. Op de kleine loods op de werf is niet alleen het dak vervangen maar is ook de draagconstructie verzwakt zodat deze het extra gewicht kan dragen. Het is helaas niet gelukt om in december 2024 de eerste panelen te leggen, maar in januari 2024 zijn de eerste wel gelegd.

Circulaire bouwen

In 2023 hebben we twee aanbestedingen gehad voor gemeentelijke gebouwen. Die van de sloop en nieuwbouw van de gymzaal Gouden Regenlaan en van Sporthal De Zwet. De sloop en nieuwbouw zijn gecombineerd om hiermee de markt uit te dagen circulair te bouwen. Deze aanbestedingen vallen onder het project accommodatiebeleid Zuidlaren. Naast het circulair bouwen is in deze aanbestedingen het toepassen van circulaire PV-panelen voorgeschreven.

De sloop en vervangende nieuwbouw van gymzaal Gouden Regenlaan is in 2024 gestart en deze was eind 2024 wint en waterdicht. In de nieuwbouw zijn is ca 35% van de uit de sloop vrijgekomen materialen gebruikt. 94,9% van de materialen vrijkomend uit sloop is of wordt elders hergebruikt. Er blijft dus nauwelijks afval over.

Voor de nieuwbouw wordt 99,96% van de materialen herbruikbaar. Er blijft slechts 0,04% afval over op het moment dat deze nieuwbouw aan het einde van zijn levensduur is.

De sloop en nieuwbouw van Sporthal De Zwet is in 2024 verder uitgewerkt en de eerste werkzaamheden zullen mei 2025 starten. In het ontwerp is de grootste circulaire winst dat de oude hal wordt hergebruikt. Alle vrijkomende materialen die niet ter plekke hergebruikt worden gaan naar de Stadsmijn-Achterhoek, dit is de marktplaats voor tweedehands bouwmaterialen.

Natuur, Landschap en Bevorderen biodiversiteit

In 2021 is het beleidsplan 'bevorderen biodiversiteit in de gemeentelijke openbare ruimte' vastgesteld. Daarmee is structureel € 35.000,- beschikbaar gesteld voor de uitvoering. Afgelopen jaren zijn op meerdere locaties diverse werkzaamheden uitgevoerd. Van nieuwe aanleg tot gewijzigd beheer. Vele

locaties vragen eerst afstemming met de bewoners en vergt dus tijd. Komende jaren gaan we door met het plannen maken om de openbare ruimte vriendelijker te maken voor de flora en fauna. Denk hierbij onder andere aan aanpassingen in het maaibeheer, gefaseerd uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden, inzaaien van inheemse bloemenmengsels, aanplanten van inheemse beplanting en het aanleggen van natuurvriendelijke oevers.

Bij het opstellen van nieuwe onderhoudscontracten wordt extra aandacht gegeven aan de voorgestelde beheermaatregelen ter bevordering van de biodiversiteit zoals beschreven in het beleidsplan.

Klimaatadaptatie en biodiversiteit zijn sterk met elkaar verweven. Maatregelen voor het ene dienen meestal ook het andere. Vandaar dat de gemeente nu (na vaststelling van de LUA) de Maatlat Groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving is gaan toepassen bij ruimtelijke ontwikkeling. Deze door het Rijk ontwikkelde methodiek werpt al vruchten af bij de eerst ontwikkelingen waar hij binnen de gemeente is toegepast. In 2025 valt hier meer over te melden.

Ook bij lokale initiatieven speelt biodiversiteit vaak een belangrijke rol. Vandaar dat er in de LUA ook budget is opgenomen om dergelijke initiatieven te ondersteunen. In 2025 wordt dit breed uitgezet in de gemeente.

Programma Natuurlijk Platteland/ Drents Programma Landelijk Gebied

In meerdere gebiedsprocessen en -opgaven is ook in 2024 vanuit de gemeente Tynaarlo actief inzet gepleegd en waarbij de provincie de regie heeft. Het betreft projecten die allemaal landschaps- en natuurversterkende elementen bevatten en meerwaarde leveren voor Biodiversiteit, Klimaatadaptatie en transitie in de Landbouw. Een nadere toelichting op de verschillende projecten wordt gegeven in *Hoofdstuk 5 Sport, cultuur en recreatie*

Stikstofproblematiek

Vanwege de achteruitgang van stikstofgevoelige natuur in Natura 2000 gebieden is vergroting van de stikstofuitstoot door nieuwe economische ontwikkelingen niet meer geoorloofd. In 2019 heeft de Raad van State besloten dat de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) niet meer rechtsgeldig is als kader voor stikstofreductie, natuurherstel in Natura 2000-gebieden en vergunningverlening voor nieuwe ontwikkelingen. De stikstofaanpak is een onderdeel van het DPLG. Gebiedsgerichte maatregelen worden opgenomen in het gebiedsplan. Het juridisch op slot zetten van de stikstofuitgave zorgt voor beperkingen bij nieuwe ontwikkelingen en vergunningverlening. Door recente rechtelijke uitspraken is e.e.a. nog verder op slot gezet en is het wachten op oplossingsrichtingen waar het kabinet naar verwachting in de loop van 2025 mee gaat komen.

Extra bosuitbreiding/voedselbossen

De Drentse Bomen- en Bossenstrategie is door Provinciale Staten vastgesteld in 2022 en wordt opgenomen in het DPLG. Deze strategie is een uitwerking van de landelijke bossenstrategie die is opgesteld naar aanleiding van het landelijke Klimaatakkoord, waarin staat dat het bos in Nederland in 2030 met 10% moet zijn uitgebreid ten behoeve van CO2-reductie, natuur, biodiversiteit, wateropslag, schone lucht, houtproductie en om in te recreëren. In Drenthe is de ambitie om in 2030 3.700 hectare bos aangeplant te hebben. Naast uitbreiding van (bestaand) bos kan ook met het aanplanten van (laan)bomen, landschapselementen of voedselbossen in de dorpen of op het platteland uitvoering worden gegeven aan de bossenstrategie. Naar verwachting blijft dit onderdeel uitmaken van het Toekomstgericht Landelijk Gebied Drenthe (TLGD), de opvolger van het DPLG.

In de gemeente zijn er enkele particuliere bosuitbreidingsinitiatieven als uitvoering van de bossenstrategie. Daarnaast zijn er enkele voedselbossen in voorbereiding en in uitvoering.

Goed omgaan met invasieve exoten

Onze natuur houdt geen rekening met landsgrenzen. Steeds vaker zien we nieuwe dieren of planten Nederland binnenkomen. Soms hebben ze meerwaarde, soms zijn het ook plagen omdat hier (nog) geen natuurlijke vijanden aanwezig zijn. In 2020 is het beleid invasieve exoten vastgesteld. Dit beleid beschrijft welke invasieve exoten we in Tynaarlo hebben of kunnen krijgen en wat de beste manier is om ze te beheren en te beheersen. Hierbij wordt met name aansluiting gezocht bij de wettelijke taken van de gemeente. De gemeente is in samenwerking met Meerschapp Paterswolde, de provincies en de waterschappen een pilot gestart met als doel tot een betere beheersing van invasieve waterplanten in Ter Borch en het gebied Paterswoldsemeer te komen. Dit heeft in Ter Borch geleid tot een samenwerking met de bewoners van de wijk, om tot een meer integrale aanpak te komen.

Klimaatadaptatie

Voor de uitvoering van het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie (DPRA) werkt de gemeente samen met andere gemeenten, provincies en waterschappen in de regio Groningen en Noord-Drenthe. Op basis van de Regionale Adaptie Strategie (RAS) en de Regionale Uitvoeringsagenda (RUA) heeft de gemeente een Lokale Adaptie Strategie (LAS) opgesteld. In september 2024 is ook de Lokale Uitvoerings Agenda (LUA) vastgesteld in de raad. In voorgaande paragrafen zijn al een aantal onderdelen van de LUA toegelicht.

De uitvoering van de LUA is eind 2024 van start gegaan. Een deel van de maatregelen maakt al deel uit van de lopende programma's van riolering en regionale programma's, waarin de gemeente samenwerkt met ander overheden en stakeholders.

Afgelopen jaar zijn twee klimaatadaptatiesubsidies aangewend. De impulsregeling klimaatadaptieve maatregelen is ingezet in het project Hoofdweg Eelde. In Westlaren is een groot afkoppel- en rioolsaneringsproject in uitvoering, waarvoor de gemeente ook subsidie ontvangt uit het DPRA-programma Hoge Zandgronden.

Nadat in eerdere jaren vooral droogte tot nieuwe problemen leidde, waren eind 2023 en begin 2024 extreem nat. Deze periode heeft een aantal zwakke punten in het water en rioleringssysteem blootgelegd. Ook is er redelijk veel overlast geweest door hoogwater, ondergelopen tuinen en volle kruipruimtes. Het toont aan dat alle weersextremen de gemeente voor nieuwe uitdagingen stelt. Op 6 locaties in verschillende kernen zijn maatregelen uitgevoerd. In Midlaren zijn maatregelen uitgevoerd ter beperking van wateroverlast.

Klimaatweek

Ook in 2023 hebben we deelgenomen aan de Nationale Klimaatweek. Er zijn verschillende activiteiten en projecten in de gemeente op het gebied van klimaatadaptatie uitgevoerd, onder andere met scholen. Ook zijn er twee nieuwe kinderklimaatburgemeester gekozen.

Mobiliteit

In 2024 hebben de Drentse gemeenten en de Provincie Drenthe samengewerkt aan de verduurzaming van mobiliteit en de vermindering van de CO₂-uitstoot. Dit doen zij onder andere vanuit het Regionaal Mobiliteitsplan Drenthe (RMP). Dit RMP is zelf ook in ontwikkeling. De Provincie Drenthe heeft laten weten dat het RMP als procesdocument vormgegeven zal worden en geen oplever- of vaststellingsdatum (meer) kent.

Vanuit de gemeentelijke Visie laadinfra, de Nationale en Regionale Agenda Laadinfrastructuur (NAL/RAL) en het RMP wordt door de gemeente gewerkt aan een dekkend laadnetwerk. Voor inwoners die informatie zoeken en een laadpaal willen aanvragen is er op de website van de gemeente Tynaarlo een [informatiepagina](#) ontwikkeld. Daarnaast is de gemeente zelf actief in het realiseren van dit dekkende netwerk, door op basis van onderzoek en behoefte, op geschikte locaties laadpalen te plaatsen.

Een andere versterking van het dekkende netwerk is semipubliek laden. Dit is laden op openbaar toegankelijke private locaties, zoals een parkeerterrein bij een winkel, bouwmarkt of toeristische locatie. Dit is gunstig voor bezoekers en interessant voor organisaties met een eigen parkeervoorziening. In 2024 is hiervoor, samen met de Provincie Drenthe, een informatiepakket ontwikkeld en is er onderzoek gedaan naar potentiële locaties.

Circulaire bouwen

In 2023 hebben we twee aanbestedingen gehad voor gemeentelijke gebouwen. Die van de sloop en nieuwbouw van de gymzaal Gouden Regenlaan en van Sporthal De Zwet. De sloop en nieuwbouw zijn gecombineerd om hiermee de markt uit te dagen circulair te bouwen. Deze aanbestedingen vallen onder het project accommodatiebeleid Zuidlaren. Naast het circulair bouwen is in deze aanbestedingen het toepassen van circulaire PV-panelen voorgeschreven.

Voor de gymzaal Gouden Regenlaan zijn voor sloop- en materiaalgebruik voor de nieuwbouw eisen gesteld. De aannemer gebruikt 99,9% van de materialen vrijkomend uit sloop. Er blijft dus nauwelijks afval over. Van het vrijkomende materiaal wordt 35% ter plekke in de nieuwbouw gebruikt.

Voor de nieuwbouw wordt 99,96% herbruikbaar. Er blijft slechts 0,04% afval over.

Met de sloop en nieuwbouw van Sporthal De Zwet is in de aanbestedingsdocumenten circulariteit minder uitgewerkt en meer aan de markt overgelaten. In het ontwerp is de grootste circulaire winst dat

de oude hal wordt hergebruikt. Alle vrijkomende materialen die niet ter plekke hergebruikt worden gaan naar de Stadsmijn-Achterhoek, dit is de marktplaats voor tweedehands bouwmaterialen

Huishoudelijk afval

Voorkomen van afval zorgt ervoor dat er minder afval hoeft te worden verbrand. Dit levert een reductie op van de uitstoot van CO₂. Verder zijn veel materialen die weggegooid worden nog te gebruiken (kleding), upcyclen (repareren of opknappen van bijvoorbeeld fietsen) of te recycleren (hergebruik van grondstoffen, zoals compost, papier of glas). We stimuleren inwoners op een andere manier met afval om te gaan, bijvoorbeeld door de voorlichtingscampagne 'Drenthe geeft door'.

De campagne is gericht op het voorkomen van afval en afvalscheiding door producten te delen of weg te geven in plaats van weg te gooien en wordt door alle Drentse gemeenten ondersteund.

Onder de vlag van 'Drenthe geeft door' is ook in 2024 een dag georganiseerd, waarop inwoners hun grofvuil naar de kringloopwinkel, in plaats van naar de milieustraat konden brengen. Bij de kringloopwinkel zijn de spullen direct beoordeeld. Wat nog gerepareerd of verkocht kon worden is opgepakt, spullen die echt niet meer mee konden zijn alsnog afgevoerd naar de milieustraat.

Tijdens de dag werden inwoners verder geïnformeerd over hergebruik en het repareren of opknappen van spullen.

In 2024 is door de raad de verordening inzameling gebruikte goederen vastgesteld. De vergoeding voor het innemen en verkopen van gebruikte goederen is verhoogd, waardoor de kringloopwinkel meer goederen kan innemen. Ook is er extra opslagruimte beschikbaar gesteld. Beoogd wordt inwoners meer spullen naar de kringloopwinkel te laten brengen, in plaats van naar de milieustraat.

Verder is de vergoeding voor het inzamelen van oud papier en karton (OPK) verhoogd met ingang van 2025. Ook hier beoogd de gemeente meer OPK in te laten zamelen door vrijwilligers, zodat dit materiaal gerecycled kan worden.

De 'Race tegen afval' is nog niet georganiseerd. In 2025 zullen we bekijken of er organisaties in de gemeente geïnteresseerd zijn zo'n actie op te zetten.

Drenthe breed wordt binnen de Markerein een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden voor circulaire ambachtscentra in de provincie. Uit de eerste analyses blijkt dat het opzetten van een ambachtscentrum in iedere gemeente niet haalbaar is, vanwege de hoge kosten. Kansrijker is het versterken van al bestaande netwerken rond afval en grondstoffen, zoals Repaircafés, ruilbeurzen en kringloopactiviteiten.

De ontwikkeling van gescheiden huisvuilinzameling van luiers wordt gevolgd. Luiers worden als restafval afgevoerd. De nascheidingslijn, die in 2025 operationeel is geworden bij Attero, kan luiers uit het aangeboden restafval filteren, waarna ze gerecycled zouden kunnen worden. De recyclecapaciteit moet echter nog gerealiseerd worden, bij voorkeur op initiatief van de producenten van luiers.

Restafval en PMD

Vanwege de slechte kwaliteit van het ingezamelde verpakkingsafval is ervoor gekozen te stoppen met de broninzameling van PMD (plastic, metaal en drankenkartons). Het afval dat wordt aangeboden in de grijze container wordt nagescheiden op de verwerkingslocatie bij Attero, waardoor de bruikbare materialen eruit worden gehaald. Hierdoor is geen sprake meer van afkeur en blijven naar verwachting meer grondstoffen beschikbaar voor recycling.

Ambitie/ accent	Actie 2024 / 2025	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raads- voorstel
Communicatie duurzaamheid	Ontwikkelen communicatie-platform duurzaamheid	Stimuleren duurzaam gedrag en activiteiten van bewoners en lokale initiatieven	Gemeente	2025	Nee
Regionale Energie-strategie regio Drenthe	Versterken netwerken, pMiek Uitvoering RES 1.0 en voortgangs-document RES	Vergroten aandeel hernieuwbare energie en verminderen CO2-uitstoot	Gemeente, RES-regio Drenthe	Doorlopend	Nee Nee
Kaders hernieuwbare energie.	Ontwikkelen Beleidskader zon-op-land.	Goede ruimtelijke en maatschappelijke inpassing zon op land	Gemeente	Eind 2025	Ja
Uitvoering Transitievisie Warmte	Aanpak energiearmoede, ondersteunen lokale initiatieven, communicatie, inbedding Maatregel 29	Verduurzamen woningen en gebouwen, richting aardgasloos wonen	Gemeente, stakeholders en inwoner.	Uitvoering doorlopend	nee
Herijking Transitievisie warmte	Opstellen warmteprogramma	Verduurzamen woningen en gebouwen, richting aardgasloos wonen	Gemeente	Eind 2026	Ja
Soortenmanagementplan (SMP)	Opstellen soortenmanagement plan	Beschermen van beschermde diersoorten bij isolatiemaatregelen	Gemeente	2027	Nee
Nij Begun Maatregel 29	Ontwikkelen subsidieregeling isolatie particuliere woningen	Energiebesparing en woonlasten verlagen	Rijk, provincie Groningen, gemeenten	2025	Nee
LUA	Uitvoering Lokale Uitvoeringsagenda	Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie	Gemeente, stakeholders, inwoners	Tot eind 2027	Ja
Eigen vastgoed verduurzamen.	Onder andere plaatsen PV-panelen	Duurzame gemeentelijke gebouwen	Gemeente	Doorlopend	Nee
Duurzame mobiliteit	Plaatsen openbare laadpalen.	Verminderen uitstoot CO2	Gemeente	Doorlopend	Nee
Duurzame mobiliteit	Opstarten semipubliek laden	Dekkend netwerk en verminderen uitstoot CO2	Gemeente, provincie	Doorlopend	Nee
Duurzame mobiliteit	Regionaal Mobiliteitsplan	Minder CO2-uitstoot	Gemeente, provincie	Doorlopend	Nee
Duurzame openbare verlichting	Sox-lampen vervangen door LEDS-lampen	Minder energieverbruik en CO2-uitstoot	Gemeente	Doorlopend	Nee
Circulaire economie	Apart inzamelen luiers.	Minder CO2-uitstoot	Gemeente en recycler	Als er een goede recycling-mogelijkheid is.	Nee

Ambitie/ accent	Actie 2024 / 2025	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raads- voorstel
Circulaire economie	Voorlichtingscampagne Drenthe geeft door / Geef het door.	Verbeteren broninzameling afval en daarmee recyclingmogelijkheden afvalstromen.	Alle gemeenten in Drenthe.	Doorlopend	Nee

Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

In 2024 zijn de nodige stappen gezet om onze organisatie verder te ontwikkelen om goed in te spelen op ontwikkelingen, kansen en bedreigingen in en voor onze samenleving en daarmee die samenleving nog beter te bedienen. Onze dienstverlening is gericht op onze inwoners, ondernemers en instellingen. Om hen goed te bedienen is het van belang de verantwoordelijkheden laag in de organisatie te beleggen en de regelruimte hier te verruimen. Dit vergroot onze slagvaardigheid. Dit uitgangspunt is de basis voor de verdere ontwikkeling van de organisatie. Het in 2023 gestarte programma “Samen ‘Voor de duidelijkheid’ waarmaken” is in 2024 verder doorlopen en in december afgerond. Met dit programma wordt het management geholpen onze organisatievisie in de praktijk te brengen, waarbij het doel is: ‘Hoe kunnen we iedereen in onze organisatie zo goed mogelijk in staat stellen zijn of haar werk goed te doen’. Aangezien organisatieontwikkeling nooit ‘af’ is wordt in 2025 een vervolg aan dit programma gegeven. In dit vervolg worden andere accenten voor het management gelegd, passend bij waar behoefte aan is vanuit zowel management als organisatie.

Het in 2023 ingerichte intern trainingsprogramma, waarbij we vooral gebruik maken van de expertise die in het gemeentehuis aanwezig is bij individuele medewerkers en die breder gedeeld zou kunnen worden, is erg succesvol gebleken vorig jaar. Zowel deelnemers als trainers ervaren het als leuk en zinvol, nieuwe trainingen zijn aan het programma toegevoegd. In het najaar is onze arbeidsmarktcampagne live gegaan. Met arbeidsmarktcommunicatie willen we ons werkgeversmerk versterken, zijn we beter in staat nieuwe medewerkers aan te trekken en kunnen we het binden en boeien van huidige en potentiële medewerkers beter vormgeven. De positieve effecten van de campagne waren direct merkbaar, en zijn dat nog steeds. Het functiewaarderingssysteem HR21, specifiek bedoeld voor overheidsorganisaties, wordt door een meerderheid van de gemeenten gehanteerd. HR21 beschikt over een benchmark waarmee functies met elkaar vergeleken kunnen worden. In 2022 is met instemming van de ondernemingsraad besloten de overstap naar HR21 te maken. In 2023 is dit onder externe begeleiding verder vormgegeven en in de loop van dit jaar verder opgepakt en afgerond. In 2024 zijn, net als voorgaand jaar, veel (Europese) aanbestedingen uitgevoerd over bedrijfsvoering. Door de inkoop van een aantal goederen en diensten met deze Europese aanbestedingen te doen lossen we niet alleen een aantal onrechtmatigheidsissues op, we zetten vooral stappen in het verhogen van de kwaliteit van onze dienstverlening. De vorig jaar vastgestelde informatievisie (I-visie) van de Gemeente Tynaarlo is verder uitgewerkt in (strategische) plannen op het gebied van Informatiebeheer, informatiebeveiliging en digitale dienstverlening. Tenslotte is in 2024 een start gemaakt met het opstellen van de visie op dienstverlening inclusief daarbij behorend implementatieplan. Samen met de hierboven genoemde organisatievisie en I-visie wordt de kapstok gevormd waaraan een groot deel van ontwikkelingen en ons handelen gehangen kan worden.

Externe ontwikkelingen

Terwijl intern gewerkt wordt aan het optimaal laten functioneren van de gemeentelijke organisatie, volgen extern de ontwikkelingen waarmee we geconfronteerd worden zich in rap tempo op. Na de Coronapandemie kwam de opvang van Oekraïense vluchtelingen, direct gevolgd door de bredere asielproblematiek en de oplopende inflatie waarvoor ook een beroep wordt gedaan op gemeenten. Tegelijkertijd komen er vanuit de rijksoverheid voortdurend nieuwe taken en wetten op de gemeenten af. Afgelopen jaar is veel energie gestoken in bijvoorbeeld de Wet open overheid, de nieuwe audit Wet politiegegevens, de nieuwe rechtmatigheidsverantwoording en de langverwachte invoering van de Omgevingswet.

Naast deze inhoudelijke ontwikkelingen merken we als gemeente steeds meer dat de nieuwe verhouding tussen overheid en inwoners een ander soort inzet en soms ook meer inzet van onze medewerkers vraagt. Waar ooit het aanleggen van een weg of het onderhoud van het gemeentelijk groen puur technische taken waren, zijn dit nu onderwerpen waarover inwoners graag mee willen praten en denken. Een verandering die past in de tijd en past bij de visie van het college, maar aanpassing vraagt van medewerkers die soms al decennialang anders gewend zijn. Bij projecten op het terrein van de ruimtelijke ordening is ook al langere tijd een ontwikkeling gaande op dit gebied. Waar eerder de interactie met inwoners vooral verliep via formele juridische lijnen zoals zienswijzenprocedures, werken we nu steeds meer met informelere participatieve vormen. En ook deze ontwikkeling heeft aanpassingen van onze medewerkers gevraagd en blijft dat vragen. Tot slot hebben we als gemeente een weg te vinden in een sterk veranderende markt. Zowel de arbeidsmarkt als de grotere markt van vraag en aanbod van diensten en goederen staan zwaar onder druk. Dit leidt tot grote kostenstijgingen

die op allerlei manieren onze bedrijfsvoering raken. Maar daarnaast kunnen sommige ambities, ook wanneer voldoende geld beschikbaar is, simpelweg niet of niet volgens planning worden uitgevoerd door gebrek aan materialen of mensen. Al met al zijn we als gemeente genooddaakt vaker onze grenzen aan te geven. Waar onze eerste reactie is dat we alles willen oppakken wat op ons afkomt, moeten we steeds meer en kritischer kijken naar wat we kunnen oppakken en moeten we daarbij van tijd tot tijd ook aangeven dat iets niet lukt, meer gaat kosten of langer gaat duren.

Informatieveiligheid

In 2020 is de basis gelegd voor het programma informatieveiligheid (inclusief privacy). Hiervoor is destijds een brede inventarisatie uitgevoerd van wet- en regelgeving aan de ene kant en de stand van zaken met betrekking tot deze onderwerpen aan de andere kant. Deze programmatisch uitgevoerde werkzaamheden hebben duidelijk ook geleid tot verbeterde bevindingen bij de uitvoering van de IT-audits. Hoewel er op veel plaatsen volgens richtlijnen gewerkt wordt is dit in veel gevallen nog niet geformaliseerd. Er ligt een taak voor de organisatie om de werkprocessen in overeenstemming met de BIO en de AVG te optimaliseren en relevante beleidsstukken hiervoor te actualiseren. Team Informatieveiligheid en Privacy ondersteunt de organisatie bij uitvoering van deze taak, door onder andere per vakgroep te inventariseren in hoeverre wordt voldaan aan het verplichte normenkader van de BIO. Op basis van deze inventarisatie wordt een verbeterplan opgesteld. Sinds 2021 werken we risicogericht. Hiervoor is een risicoregister aangelegd, waarin onder andere staan de op risico geclassificeerde bevindingen vanuit de IT-audit en de ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). Maar ook door onszelf geprioriteerde risico's of kwetsbaarheden in onze eigen werkprocessen. Waar dit register altijd vooral het aanknopingspunt was voor acties binnen de afdeling Informatisering & Automatisering, is dit nu uitgebreid naar acties voor alle verantwoordelijke vakgroepen organisatie breed. Er zijn afgelopen jaar 13 datalekken gemeld, waarvan er 1 vanwege het hoge risico is gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Een aantal meldingen heeft ook geleid tot een wijziging in systemen en/of processen. Ten opzichte van het voorgaande jaar is het aantal meldingen iets gestegen. Hieruit valt af te leiden dat medewerkers zich goed bewust zijn van wat een datalek is en dat deze gemeld moeten worden. Aangezien veel meldingen het gevolg zijn van menselijk handelen is het noodzakelijk om in bewustwordingssessies aandacht aan dit onderwerp te blijven besteden. Hoewel volledige beveiliging tegen digitale aanvallen onhaalbaar is, streven we ernaar de risico's zoveel mogelijk te beperken. Als onderdeel van onze inspanningen om de beveiliging van onze ICT-infrastructuur te verbeteren, worden verouderde systemen uitgefaseerd en wordt een regelmatige updatecyclus ingevoerd voor zowel server als werkplekautomatisering, om ervoor te zorgen dat beveiligingsupdates regelmatig worden toegepast. De informatiemanager wordt betrokken bij de initiële fasen van nieuwe projecten, waardoor informatiebeveiliging vanaf het begin wordt benadrukt.

Rechtmatigheidsverantwoording – toelichting

In de Rechtmatigheidsverantwoording, zoals opgenomen in de jaarrekening, licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, en ook de balansmutaties financieel rechtmatig zijn. Alle geconstateerde onrechtmatigheden die groter zijn dan de rapportagegrens van € 100.000 zijn in deze paragraaf toegelicht. Ook is beschreven welke actie(s) het college onderneemt om afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Het opnemen van de rechtmatigheidsverantwoording inclusief de toelichting in deze paragraaf bedrijfsvoering is door het ministerie BZK verplicht gesteld voor de jaarrekening 2023 en verder. Dit jaar is dus de tweede keer dat het college zich hierover moet verantwoorden richting de gemeenteraad. Voorheen kreeg u deze informatie via de accountant in hun accountantsrapport; vanaf het boekjaar 2023 ontvangt u die informatie van het college. Het ministerie van BZK heeft aangegeven dat gemeenten in hun jaarstukken een aparte rechtmatigheidsverklaring moeten opnemen, maar ook dat we in deze paragraaf bedrijfsvoering de begrotingsonrechtmatigheden moeten toelichten.

Zoals in de Modelverantwoording rechtmatigheid te lezen is, is het college van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor vastgestelde grens.

Hierna zijn de afwijkingen weergegeven die de rapportagegrens van € 100.000,- overstijgen:

Begrotingsonrechtmatigheden

Overschrijdingen op de lasten

Hoofdstuk	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Afwijking	Toelichting afwijking
<i>Overschrijding van lasten</i>	<i>inclusief toevoegingen aan de reserves</i>				
0. Bestuur en ondersteuning	21.700.467	27.462.171	30.091.680	2.629.509	Past binnen het bestaande beleid. Zie de toelichting bij de hoofdstukverantwoording
6. Sociaal domein	34.722.145	40.431.488	41.299.905	868.417	Past binnen het bestaande beleid (open einde regelingen). Zie de toelichting bij de hoofdstukverantwoording
Totaal overschrijding van lasten	65.029.585	77.826.574	102.138.962	3.497.926	

Overschrijdingen op de kredieten

Krediet	Begroting	Cumulatief t/m 2024	Afwijking	Toelichting
<i>Overschrijding van kredieten</i>				
304023311 Schuilingsoord (Ver)nieuwbouw	4.018.017	4.421.807	403.790	Voor de (ver)nieuwbouw Schuilingsoord zijn (om formele redenen die samenhangen met de rechten van de scholen) 2 kredieten beschikbaar gesteld die als één geheel gezien moeten worden. Op het andere krediet is sprake van een overschrijding van € 554.000, per saldo is er nog ruimte.
302023056 Vervanging riool Westlaren Fase 2 wegen	365.082	733.165	368.083	Het betreft hier een krediet dat onderdeel uitmaakt van een projectconstructie wegen en riool dat verspreid is over meerdere kredieten en dat naar verwachting in mei 2026 opgeleverd gaat worden. Voor het wegenonderdeel van dit project zijn 2 kredieten beschikbaar gesteld, waarbij op het andere krediet nog ruimte is voor een bedrag van € 1.515.000.
366010035 Vervangingsinvesteringen groot (grijs)	637.000	780.946	143.946	Dit krediet en ook het krediet 366010038 Vervangingsinv. fossiel 2025 maken deel uit van een groot aantal tractiekredieten, waarbij per saldo nog meer dan genoeg ruimte aanwezig is (totale ruimte bedraagt € 922.000). We gaan deze kredieten in de eerstvolgende voortgangsrapportage bundelen.
304023303 De Lichtkring (Ver)nieuwbouw	2.124.665	2.259.050	134.385	Deze overschrijding moet worden gerelateerd aan een aantal overschrijdingen op kredieten die eveneens te

Krediet	Begroting	Cumulatief t/m 2024	Afwijking	Toelichting
				maken hebben met de (ver)nieuwbouw van De Lichtkring. Per saldo levert dit een lichte overschrijding op onder de rapportagegrens (in 2024 hebben er geen uitgaven t.l.v. dit krediet plaatsgevonden). Hiermee is deze acceptabel.
366010038 Vervangingsinv. fossiel 2025	111.770	226.345	114.575	Dit krediet en ook het krediet 366010035 Vervangingsinvesteringen groot (grijs) maken deel uit van een groot aantal tractiekredieten, waarbij per saldo nog meer dan genoeg ruimte aanwezig is (totale ruimte bedraagt € 922.000). We gaan deze kredieten in de eerstvolgende voortgangsrapportage bundelen.
Totaal overschrijding van kredieten	7.256.534	8.421.313	1.164.779	

De overschrijdingen op de lasten en kredieten van totaal afgerond € 4,7 miljoen zijn opgenomen in de modelverantwoording rechtmatigheid in de jaarrekening.

Dit geldt niet voor de over- en onderschrijdingen op de baten en de onderschrijdingen op de lasten. Wij zijn van mening dat deze over- en onderschrijdingen tijdig zijn gemeld bij de gemeenteraad in deze jaarstukken. De bestendige gedragslijn van onze gemeente is dat de verschillen die ontstaan zijn in de periode tussen de voortgangsrapportage en de jaarrekening gemeld worden in de jaarrekening en daar ook worden toegelicht. Omdat deze (bestendige) gedragslijn niet expliciet is vastgelegd in de financiële verordening, zou hier toch sprake kunnen zijn van begrotingsonrechtmatigheden. We stellen voor om de financiële verordening daarom in 2025 op dit punt aan te passen ter voorkoming van mogelijke begrotingsonrechtmatigheden in de toekomst.

Wijziging ten opzichte van de boekjaren 2022 en voorgaande

De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 189 lid 3 van de Gemeentewet. Met betrekking tot de duiding van de begrotingsrechtmatigheid merken wij op dat er gedurende een relatief lange periode sprake is geweest van onduidelijkheden over hoe het rechtmatigheidsoordeel dient te worden bepaald.

De uitwerking van de beantwoording van de commissie is dat het totaalbedrag aan bruto onrechtmatigheden, dus inclusief overschrijdingen die door de raad als acceptabel zijn aangemerkt, dient te worden meegenomen bij de analyse of er sprake is van een goedkeurend rechtmatigheidsoordeel. Dit wijkt af van de boekjaren 2022 en voorgaande waarbij de accountant niet alle bruto overschrijdingen hoefde mee te nemen in zijn rechtmatigheidsoordeel.

Voorwaardencriterium

Fouten

• Individuele overeenkomsten jeugd en wmo	€ 1.750.000
• Salarissysteem	€ 544.000
• iBurgerzaken, iMakelaar en Civision Middelen (allen PinkRocade)	€ 395.000
• Vergunningensysteem	€ 101.000
• Bevoorrading kantines	€ 127.000
• WPDA energietoeslag	€ 100.000
• Totaal overige fouten < rapportagegrens € 100.000	€ 185.000
Totaal fouten	€ 3.202.000

Bovengenoemde fouten (alleen de fouten > € 100.000) vloeien voort uit het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels. Zie verder het onderdeel 'acties ter voorkoming van afwijkingen in de toekomst' hierna.

Acties ter voorkoming van afwijkingen in de toekomst

Europese aanbestedingen

Er zijn in 2023 en in 2024 diverse Europese aanbestedingen opgepakt en afgerond, waarmee de totale omvang van de geconstateerde onrechtmatigheden steeds verder verlaagd wordt. De omvang van de geconstateerde onrechtmatigheden binnen de eigen organisatie over 2024 bedroeg in totaliteit € 1,3 miljoen (exclusief de individuele overeenkomsten in het sociaal domein (via NMD-samenwerking) en inclusief de fouten < € 100.000). Door de Europese aanbestedingen wordt de huidige omvang van de onrechtmatigheden teruggebracht tot ongeveer € 0,5 miljoen met ingang van 2025. Een prestatie met mooie kwaliteitsimpuls die veel effort heeft gekost van vele mensen in de organisatie waar we trots op zijn!

De onrechtmatigheden als gevolg van de geleverde zorg in het sociaal domein, de zogenaamde individuele overeenkomsten, zijn het gevolg van het niet kunnen onderbrengen van de zorg bij de gecontracteerde partners in NMD-verband, omdat daar geen ruimte is voor de noodzakelijke zorgverlening. Formeel kan het onderbrengen van een cliënt bij een niet-contractpartner in het kader van de rechtmatigheid alleen als sprake is van dwingende spoed. Dit is niet het geval in deze dossiers, vandaar dat dit leidt tot een onrechtmatigheid. Hier speelt echter een aantal belangrijke andere factoren een rol:

- Het tussentijds 'omzetten' van de te leveren zorg naar een andere zorgpartij is in de praktijk niet wenselijk. Wisselingen van verblijf zijn voor cliënten (voornamelijk jongeren < 18 jaar) vaak enorm belastend en daarmee geen reële optie. Er is ook een band opgebouwd met de begeleiding vanuit de zorginstelling en het is niet wenselijk om dit zomaar te veranderen.
- De indicatie/verwijzing, die meestal door derden plaatsvindt, is moeilijk beïnvloedbaar. Jeugdhulpbepalingen worden vaak in crisissituaties ingezet en dan is het primair de vraag waar plaats is voor de jeugdige. Vaak is er sprake van spoed en is vooral belangrijk of zorgaanbieders ruimte hebben. Of een zorgaanbieder dan wel of niet tot onze contractpartners behoort is dan vaak van ondergeschikt belang.
- Ook de gemeentelijke organisatie kan niet altijd zorg inzetten binnen de aanbestede zorgaanbieders. Indien sprake is van crisissituaties, waarbij de gecontracteerde partijen vol zitten, zullen we de jeugdige onderbrengen bij niet-gecontracteerde zorgaanbieders. Wanneer deze zorg is ingezet kan dit bij verlenging vaak niet omgezet worden naar een gecontracteerde zorgaanbieder, omdat de jeugdige inmiddels een band opgebouwd heeft met de begeleiding en het vaak niet wenselijk is dit te veranderen.

Wet Open Overheid

Wet open overheid (Woo)

Sinds 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) van kracht. Dit is de opvolger van de Wob. Actieve openbaarmaking van overheidsinformatie wordt hiermee de norm. Op termijn wordt het voor 11 categorieën gemeentelijke documenten verplicht om deze tijdig actief openbaar te maken. Om actief openbaar mogelijk te maken verplicht de Woo om de informatiehuishouding op orde te brengen en digitale overheidsinformatie duurzaam toegankelijk te maken en te houden.

Om de implementatie van de Woo bij de gemeente Tynaarlo succesvol te volbrengen pakken we de werkzaamheden projectmatig aan en spreiden deze uit over een langere periode. Het doel is tot een open Tynaarlo te komen (uiterlijk in 2029). Hiervoor moeten concrete oplossingen tot stand komen over drie thema's.

1. Informatiehuishouding op orde
2. Actief openbaar maken
3. Duurzame toegankelijkheid

Deze drie thema's zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden en de uitwerking van de drie thema's moeten ook als zodanig worden opgepakt. Actieve openbaarmaking is namelijk alleen mogelijk als de documenten duurzaam toegankelijk zijn en de informatiehuishouding op orde is.

Nr.	Documenten	Status
1.	Wet- en regelgeving	Beschikbaar op Overheid.nl
2.	Organisatiegegevens	Beschikbaar op de website Tynaarlo
3.	Raadsstukken	Beschikbaar op de website Tynaarlo (Gemeenteraad)
4.	Bestuursstukken	Beschikbaar op de website Tynaarlo (college B&W)
5.	Stukken van adviescolleges	In ontwikkeling
6.	Convenanten	In ontwikkeling
7.	Jaarplannen en – verslagen	In ontwikkeling
8.	Woo-verzoeken	Beschikbaar op de website Tynaarlo
9.	Onderzoeken	In ontwikkeling
10.	Beschikkingen	Beschikbaar op Overheid.nl
11.	Klachten	In ontwikkeling

Actieve en passieve openbaarmaking van documenten

In het kader van transparantie en toegankelijkheid heeft de gemeente Tynaarlo stappen ondernomen om te voldoen aan de eisen van de Woo. Deze wet stelt richtlijnen voor het actief openbaar maken van documenten binnen de overheid. Conform de bepalingen van de wet, dienen specifieke documenten in elf categorieën, verspreid over verschillende fases, digitaal op een algemeen toegankelijk wijze openbaar te worden gemaakt.

In het jaar 2023 bereikten we een belangrijke mijlpaal in dit proces. In dat jaar heeft de gemeente Tynaarlo met succes de publicatie van Woo-verzoeken onder de passieve openbaarmaking op haar website geïmplementeerd. Dit initiatief draagt niet alleen bij aan de transparantie binnen de gemeente, maar stelt inwoners en belanghebbenden ook in staat om op een toegankelijke en gebruiksvriendelijke manier inzicht te krijgen in relevante documenten. Inmiddels heeft de gemeente ongeveer 70 Woo-verzoeken op haar website gepubliceerd.

Hoewel eerder de verwachting was dat de minister verantwoordelijk zou zijn voor het ontwikkelen van een systeem om documenten openbaar te maken, is de oplevering van dit systeem (genaamd PLOOI) voor onbekende tijd uitgesteld. Niettemin hebben we als gemeente Tynaarlo niet gewacht op deze ontwikkeling. We hebben actie ondernomen om de passieve openbaarmaking zelf te bewerkstelligen, wat heeft geresulteerd in het publiceren van Woo-verzoeken op onze website.

Deze succesvolle implementatie vormt een solide basis voor verdere stappen. We hebben voornemen om op vergelijkbare wijze te onderzoeken hoe we andere categorieën van documenten, zoals stukken van het adviescollege, convenanten, jaarplannen en – verslagen, onderzoeken en klachten, eveneens op een transparante wijze kunnen openbaren. Hierbij zullen we streven naar een effectieve en efficiënte

benadering om aan de eisen van de Woo te voldoen, terwijl we tegelijkertijd onze verantwoordelijkheid naar de burgers waarborgen. We zullen de ontwikkelingen nauwlettend volgen en streven naar verbeteringen in de openbaarmakingsprocessen in overeenstemming met de richtlijnen van de Woo.

Woo-index

Op 8 juni 2023 heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken een brief gestuurd naar ruim 900 bestuursorganen over de ingebruikname van de Woo-index en de bijbehorende zoekfunctie. De Woo-index, operationeel sinds 19 juni 2023, verwijst naar documentcollecties die door bestuursorganen online zijn gepubliceerd. KOOP werkt aan een aanvullende zoekfunctionaliteit om deze documenten centraal doorzoekbaar te maken. Vanaf 1 november 2024 zijn bestuursorganen verplicht om specifieke Woo-contactgegevens op te nemen in de Woo-index. Deze index, beheerd door KOOP, biedt een overzicht van actief openbaar gemaakte Woo-documenten en maakt deze toegankelijk via organisaties.overheid.nl. De gemeente Tynaarlo voldoet aan deze verplichting.

Informatiehuishouding

De Woo verplicht gemeenten om de informatiehuishouding op orde te brengen. De bepaling uit de Archiefwet, dat gemeenten documenten in een goede, geordende en toegankelijke staat moeten bewaren, wordt herhaald in de Woo. Hiermee is een aanzienlijke doorlooptijd gemoeid. Het is wenselijk voor alle te publiceren documenten een proces in te richten om documenten geschikt te maken voor openbaarmaking. Hiervoor zijn in de uitvoering van de werkprocessen aanpassingen nodig in het structureren van informatie en het publiceren van informatie om verplichte openbaarheid mogelijk te maken.

Om deze informatiehuishouding op orde te krijgen wordt er een informatiebeheerplan opgesteld. Dit plan geeft inzicht en overzicht van de informatiestromen in de organisatie.

Contactpersoon/ Woo-verzoeken

De Woo schrijft voor dat de gemeente een contactpersoon Woo heeft. Het college heeft besloten de medewerkers van het team Juridische zaken aan te wijzen als Woo-contactpersoon.

Op dezelfde afdeling worden de Woo-verzoeken, ontvangen, gecoördineerd en afgehandeld. De implementatie van de Woo heeft merkbare gevolgen voor de activiteiten van de gemeente Tynaarlo. Het jaar 2022 diende als een overgangperiode waarin we begonnen te wennen aan de nieuwe vereisten en procedures die door de Woo werden opgelegd. In dat jaar ontvingen we in totaal 15 Woo-verzoeken, variërend van burgers binnen onze gemeente tot externe individuen en instanties. Hoewel dit een inleidende ervaring was, toonde het duidelijk de toenemende vraag naar informatie en transparantie vanuit diverse hoeken.

Dit is voortgezet in het 2023, waarin 39 Woo-verzoeken zijn ingediend. Deze toename weerspiegelt de groeiende bekendheid van de wet en het toenemende vertrouwen van zowel inwoners en instanties binnen de gemeente Tynaarlo als daarbuiten om gebruik te maken van de Woo.

In het jaar 2024 zijn in totaal 82 Woo-verzoeken ingediend. De toename is met name toe te schrijven aan de plannen voor een AZC in Vries. Niet alle verzoeken zijn ingewilligd, aangezien al openbaar gemaakte documenten buiten de reikwijdte van de Woo vallen en om die reden worden afgewezen.

Wij erkennen dat Woo-verzoeken een aanzienlijke impact hebben op onze operationele capaciteit. Sommige verzoeken vergen uitgebreide inspanningen vanwege de grote hoeveelheid documenten en de noodzaak om tijdig en volledig aan het verzoek te voldoen. Desondanks blijven we ons inzetten voor een zorgvuldige afhandeling van Woo-verzoeken en het strikt naleven van de wettelijke termijnen. We streven naar een evenwicht tussen het voldoen aan onze wettelijke verplichtingen en het zorgvuldig behandelen van ieder verzoek. Door continu te werken aan de verbetering van onze processen en het waarborgen van een toegankelijke informatiestroom, willen we zowel de informatiebehoefte van onze gemeenschap vervullen als recht doen aan de doelstellingen van de wet.

Anonimiseren van documenten

In de Woo zijn weigeringsgronden opgenomen op basis waarvan het openbaar maken van informatie achterwege blijft (absolute weigeringsgronden) respectievelijk achterwege kan blijven (relatieve weigeringsgronden). Voor het toepassen van de weigeringsgronden wordt er binnen de organisatie gebruik gemaakt van verschillende programma's. Namen, woorden, zinnen en/of alinea's worden dan per document handmatig geanonimiseerd. Naast dat het tijdrovend werk is, is het ook foutgevoelig.

In het jaar 2024 is hiervoor anonimiseringssoftware in gebruik genomen, waardoor het anonimiseren grotendeels geautomatiseerd verloopt. Toch blijven bepaalde handmatige handelingen door de gebruiker noodzakelijk. Ondanks de inzet van deze software moet elk document zorgvuldig worden gecontroleerd om te verifiëren of de juiste gegevens zijn geanonimiseerd. Daarnaast moet per document worden beoordeeld of er andere weigeringsgronden van toepassing zijn. De software geeft per document aan welke weigeringsgronden zijn toegepast.

Mindset ambtenaren en bestuurders

Een fundamentele doelstelling van de Woo is ingang zetten van een cultuurverandering binnen onze organisatie. De rol van transparantie binnen een levendige democratie is van onschatbare waarde, het biedt burgers de mogelijkheid om overheid te controleren en versterkt daarmee het vertrouwen tussen beide partijen.

Het adagium van openbaarheid reikt verder dan enkel de feitelijke informatie. Zelfs persoonlijke beleidsopvattingen, mits in een niet tot individuen herleidbare vorm, dienen principieel openbaar te zijn. Het label 'vertrouwelijk' op documenten impliceert bijvoorbeeld niet automatisch dat ze niet openbaar kunnen worden gemaakt. Het is daarom van cruciaal belang om bewustwording te vergroten binnen onze organisatie, niet alleen over openbaarmaking van documenten, maar ook met betrekking tot interne en externe communicatie met belanghebbende buiten onze organisatie.

De Woo-contactpersoon merkt tot slot op dat het grote aantal Woo-verzoeken zowel de interne als externe communicatie negatief kan beïnvloeden. Dit kan ertoe leiden dat ambtenaren terughoudender worden in het open uitwisselen van gedachten, uit vrees dat dit hun positie kan schaden. Deze terughoudendheid kan de transparantie en efficiëntie van de gemeentelijke processen bemoeilijken. Dit aandachtspunt speelt niet alleen binnen de gemeente Tynaarlo, maar wordt ook door veel andere gemeenten ervaren.

Interbestuurlijk toezicht

Interbestuurlijk toezicht door de gemeenteraad

Interbestuurlijk toezicht is het toezicht van de ene overheid op de andere. Als gemeente stellen wij verantwoordingsrapportages op die naar provincie of ministeries/rijk worden gestuurd, omdat zij een toezichthoudende rol hebben. Ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat het toezicht door andere overheden soberder, selectiever en risicogerichter plaats moet vinden. Daarbij is ook de ontwikkeling dat vertegenwoordigende organen zoals de gemeenteraad het toezicht uitoefenen op de medebewindstaken die door de colleges worden uitgevoerd.

Toezichtcriteria ontwikkeld in Drenthe voor zelfbeoordeling

Samen met gemeenten in Drenthe zijn op basis van de gewijzigde wetgeving toezichtcriteria ontwikkeld, op basis waarvan een zelfbeoordeling plaats kan vinden over de mate waarin de medebewindstaken voldoende zijn uitgevoerd. Ook is in Drenthe afgesproken dat deze zelfbeoordeling een plek heeft in de P&C cyclus van de gemeente en op die manier deel uit kan maken van de jaarstukken.

Medebewindstaken

De volgende taken die door de gemeente in medebewind worden uitgevoerd worden verantwoord. Het overzicht sluit aan op het Uitvoeringsprogramma interbestuurlijk toezicht door de provincie Drenthe over het jaar 2024.

Ruimtelijke ordening

Ruimtelijke ordening	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde structuurvisie(s) conform de wettelijke vereisten.		Structuurvisies op het gebied van Cultuurhistorie en Archeologie zijn weliswaar al geruime tijd geleden vastgesteld, maar nog voldoende actueel. Eind 2023 is de Omgevingsvisie (opvolger van Het Structuurplan Tynaarlo 2006) door de raad vastgesteld.
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde bestemmingsplannen conform de wettelijke vereisten.		De bestemmingsplannen en beheerverordeningen zijn voldoende actueel en van rechtswege opgenomen in het Omgevingsplan met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024. Deze worden voor 1 januari 2032 (wettelijke termijn) geactualiseerd. Deze omzetting, waarbij tevens een actualisatieslag gemaakt wordt (bijv. door te kijken naar de ruimtelijke keuzes en uitgangspunten zoals opgenomen in de nieuwe Omgevingsvisie) is voor het onderdeel “bestaande woongebieden” gestart in 2024. In de perspectievennota 2026 wordt budget aangevraagd om de 7 beheerverordeningen/ bestemmingsplannen voor 2032 te actualiseren.

Omgevingsrecht

Omgevingsrecht	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Gemeente heeft een actueel beleid op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), inclusief veiligheid, bouwplantoetsing, bodembeleid en een probleem- en risicoanalyse.		VTH-beleid is actueel en opgegaan in de U&H-strategie 2024-2028. Deze is in januari 2024 vastgesteld.
Gemeente heeft een consistent en duidelijk, bestuurlijk vastgesteld jaarprogramma op het gebied van VTH, met voldoende operationele doelen.		Jaarprogramma is opgesteld na vaststelling U&H-strategie; staat in april gepland voor vaststelling door college.
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgesteld jaarverslag op het gebied van VTH.		Het jaarverslag 2023 wordt in eerste helft van 2024 opgeleverd. Datagegevens halen uit RxMission is een uitdaging en werkt vertragend. Verwachting is wel dat het jaarverslag tijdig, voor de door IBT gestelde uiterste datum van 15 juli, gereed is.
Uit het jaarverslag blijkt dat doelen en normen op het gebied van VTH zijn behaald volgens de wettelijke vereisten.		Moet blijken uit het nog op te leveren jaarverslag.
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgestelde kwaliteitsverordening op het gebied van VTH.		De verordening is vastgesteld door de gemeenteraad.
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Ja, het doorontwikkelen van datagegevens halen uit RxMission i.v.m. het maken van rapportages (managementinformatie)

Monumenten

Monumenten	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Gemeente heeft bij de vaststelling van nieuwe Omgevingsplannen, of bestemmingsplannen, of bij vrijstelling op bestaande plannen, aangegeven op welke wijze wordt omgegaan met in geding zijnde cultuurhistorische en archeologische waarden; deze bestemmingsplannen zijn bestuurlijk vastgesteld.		Ja, de gemeente beschikt over een Structuurvisie Archeologie (2013) en een Structuurvisie Cultuurhistorie (2014). Deze zijn kaderstellend voor de bestemmingsplannen/het Omgevingsplan worden daarin als beschermende dubbelbestemmingen verwerkt.

Monumenten	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Gemeente heeft een commissie ingesteld die adviseert over omgevingsvergunningen voor het aanpassen van een beschermd monument en vraagt deskundig advies bij vergunningverlening waarbij cultuurhistorische en/of archeologische waarden aan de orde zijn.		Ja, de gemeente beschikt over een monumentencommissie. Deze commissie is (ook) in het afgelopen jaar een aantal keer bijeengewees en heeft geadviseerd over alle ingediende aanvragen, betreffende diverse gebouwde Rijksmonumenten.
Binnen de gemeente vindt adequaat toezicht en handhaving plaats op het gebied van monumenten en archeologie; dit is ook vastgelegd in documenten.		Handhaving is organisatorisch geregeld, maar de personele inzet is beperkt ten opzichte van het gemeentelijke grondoppervlak. Er wordt echter adequaat gereageerd op meldingen.
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		De personele capaciteit voor Cultuurhistorie, Monumentenzorg en Archeologie is uiterst beperkt. Specialistische advisering wordt ingehuurd. De uitvoering op deze taakvelden beperkt zich tot de wettelijke taken bij vergunningsverlening en in advisering, uitwerking en beoordeling bij ruimtelijke plannen/procedures.

Huisvesting statushouders

Huisvesting statushouders	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling op het gebied van tijdelijke huisvesting van statushouders en heeft geen verwijtbare achterstand of loopt hierop in.		De taakstelling is gerealiseerd, maar de bestaande achterstand is niet ingelopen. Er is een deel van de statushouders gehuisvest. Een ander deel is op basis van tijdelijke huisvesting geplaatst in Vredestein en wacht nog op permanente huisvesting.
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Ja, hierover is contact met de provincie.

Archief

Archief	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Het beheer van zowel analoge als digitale overheidsinformatie voldoet aan toetsbare eisen van een toe te passen kwaliteitssysteem.		In Artikel 16 van de Archiefwet 1995 is een kwaliteitssysteem verplicht. Dit systeem is nu ook opgesteld en wordt uitgerold. De prioriteit ligt nu bij professionaliseren van het kwaliteitssysteem.

Archief	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt in goede, geordende en toegankelijke staat gebracht.		De analoge archieven zijn toegankelijk via de applicatie Maisflexis. De digitale documenten tot 2017 zijn te raadplegen via Maisflexis en vanaf 2017 in het zaaksysteem Mozard. Informatiebeheer gaat ook meer aandacht richten op het creëren van een compleet overzicht voor een informatiebeheerplan om daarna te werken aan een goede, geordende en toegankelijke staat van ons informatiehuis.
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt tijdig vernietigd dan wel overgebracht, openbaar gemaakt en beschikbaar gesteld.		De vernietiging van analoge en digitale archiefbescheiden (Maisflexis) heeft t/m het jaar 2022 plaatsgevonden (2023 in uitvoering). Het overbrengen van archieven dient nog gedeeltelijk te worden uitgevoerd. In het zaaksysteem is de vernietiging en overbrenging nu lokaal ingericht. De uitvoering is begonnen in 2023. De achterstand van het vernietigen van burgerzaken in iArchief is in een vergevorderd stadium.
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt duurzaam beheerd en is geplaatst in daartoe geëigende beheer-omgevingen.		Voor de analoge archieven is een goed geoutilleerde archiefbewaarpplaats, het plaatsingsplan is nog niet compleet. De opslag van digitale bestanden in Tynaarlo en de uitwijk in Assen wordt op adequate wijze beheerd. De digitale informatie in Mozard en Maisflexis staan beide in de cloud opgeslagen in Eindhoven en Groningen. Voor beide omgevingen zijn bewerkersovereenkomsten afgesloten.
Er is een passend verbeterplan voor het archiefbeheer; dit is alleen aan de orde als er niet (volledig) wordt voldaan aan alle bovengenoemde punten.		Door de aanschaf van een specifieke applicatie, waarmee we kunnen vastleggen waar informatie buiten het archiefsysteem om wordt opgeslagen, krijgen we een beter inzicht in het totale informatiebeheer binnen onze organisatie. Dit vergt overleg met veel medewerkers binnen onze organisatie. Er komt specifieke aandacht voor vernietigings- of bewaarmijnen volgens de selectielijst.
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Extra aandacht is noodzakelijk voor het creëren van een compleet overzicht om te bepalen waar de acties in de informatiehuis het eerste nodig zijn.

Jaarrekening 2024

Jaarrekening 2024

De jaarrekening is opgesteld volgens de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Met de jaarrekening wordt via de hoofdstukrekening en de balans met toelichting, de financiële verantwoording afgelegd over het jaar 2024.

De jaarrekening 2024 bestaat uit:

- Hoofdstukrekening
- Balans
- Toelichting op de balans
- Rechtmatigheidsverantwoording

Hoofdstukrekening

	Primitieve begroting 2024			Begroting na wijziging 2024			Werkelijk 2024			Verschil
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Saldo
0: Bestuur en ondersteuning	1.106	4.733	-3.627	1.093	3.562	-2.469	2.984	5.157	-2.173	296
1: Veiligheid	29	2.938	-2.909	29	2.977	-2.948	1.139	2.917	-1.778	1.170
2: Verkeer en vervoer en waterstaat	83	5.087	-5.004	83	4.829	-4.746	202	4.350	-4.147	599
3: Economie	1.771	2.656	-884	1.771	3.191	-1.419	811	1.193	-382	1.038
4: Onderwijs	456	5.366	-4.910	456	4.311	-3.855	664	4.361	-3.696	158
5: Sport, cultuur en recreatie	822	10.096	-9.274	1.120	11.292	-10.172	1.310	10.430	-9.120	1.052
6: Sociaal domein	6.834	34.722	-27.888	12.859	40.431	-27.572	15.364	41.300	-25.936	1.637
7: Volksgezondheid en milieu	7.999	9.412	-1.413	8.190	10.476	-2.286	8.089	9.760	-1.671	614
8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	6.490	8.607	-2.117	7.490	9.933	-2.443	9.758	7.057	2.701	5.144
Algemene dekkingsmiddelen	69.407	1.711	67.696	70.714	1.211	69.503	71.109	1.042	70.067	564
Overhead	1.166	13.705	-12.539	1.369	13.907	-12.538	1.672	14.551	-12.879	-340
Heffing VPB	0	67	-67	0	-133	133	0	231	-231	-364
Bedrag onvoorzien	0	34	-34	0	34	-34	0	0	0	34
Saldo van baten en lasten	96.164	99.134	-2.971	105.175	106.021	-846	113.102	102.348	10.754	11.600
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	4.421	1.450	2.971	9.728	8.882	846	8.948	9.111	-162	-1.008
Resultaat			0			0			10.592	10.592

De toevoegingen en de onttrekkingen aan de reserves betreffen alleen de toevoegingen en onttrekkingen die binnen de hoofdstukrekening hebben plaatsgevonden.

Hier zijn dus niet de mutaties tussen de diverse reserves onderling opgenomen. Een totaaloverzicht van alle mutaties in de reserves is opgenomen in bijlage 2 van deze jaarrekening.

EMU- saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investerings tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investerings in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het EMU-saldo van de gemeente Tynaarlo voor 2024 komt uit op € 7,9 miljoen (overschot). Het betekent dat in EMU-termen de inkomsten € 7,9 miljoen euro hoger zijn dan de uitgaven. Voor 2025 is de individuele referentiewaarde voor de gemeente Tynaarlo vastgesteld op € 5,2 miljoen.

			JR 2023	JR 2024	B 2025	B 2026	B 2027	B 2028
Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	-477	-480	-480	-480	-480	-480
		Uitzettingen	0	0	0	0	0	0
	Vlottende activa	Uitzettingen	5.271	-4.197	-14.171	0	0	0
		Liquide middelen	140	-368	-140	0	0	0
		Overlopende Activa	2.572	-745	-1.727	0	0	0
Passiva	Vaste Passiva	Vaste schuld	-6143	-12.795	46.508	17.906	-1.317	-5.463
	Vlottende passiva	Vlottende schuld	2.878	2.733	-77	0	0	0
		Overlopende passiva	1.646	5.255	3.409	3.000	-2.000	-1.000
EMU-SALDO			-449	2.739	-50.320	-21.386	-2.838	-5.984
EMU-SALDO referentiewaarde			-3.515	-5.173	-5.173	-5.173	-5.173	-5.173
Verschil EMU-saldo & referentiewaarde			3.066	7.912	-45.147	-16.210	2.335	-811

Balans

Balans per 31 december 2024
(bedragen x € 1.000,-)

ACTIVA	31.12.2024		31.12.2023	
<u>Vaste activa</u>				
<i>Immateriële vaste activa</i>				
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.052	3.222	2.031	3.470
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	1.170		1.439	
<i>Totaal immateriële vaste activa</i>				
<i>Materiële vaste activa</i>				
Investerings met een economisch nut	78.037	117.188	76.894	111.981
Investerings met een economisch nut , waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.	30.751		28.861	
Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	8.400		6.226	
<i>Totaal materiële vaste activa</i>				
<i>Financiële vaste activa</i>				
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	412	6.430	412	6.910
Leningen aan woningbouwcorporaties	4.528		4.913	
Leningen aan deelnemingen	123		123	
Overige langlopende leningen	1.367		1.462	
<i>Totaal Financiële vaste activa</i>				
Totaal vaste activa		126.840		122.361
<u>Vlottende activa</u>				
<i>Voorraden</i>				
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	10.178	10.178	487	487
<i>Totaal voorraden</i>				
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>				
Vorderingen op openbare lichamen	6.708	20.671	4.481	24.869
Overige vorderingen	877		2.039	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	13.086		18.349	
<i>Totaal uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar</i>				
<i>Liquide middelen</i>				
Kassaldi	8	140	7	508
Banksaldi	132		501	
<i>Totaal liquide middelen</i>				
<i>Overlopende activa</i>				
Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	1.789	10.727	5.464	11.471
Overige overlopende activa	8.938		6.007	
<i>Totaal overlopende activa</i>				
Totaal vlottende activa		41.716		37.335
TOTAAL ACTIVA		168.556		159.696

PASSIVA	31.12.2024		31.12.2023	
<u>Vaste passiva</u>				
<i>Eigen vermogen</i>				
Algemene reserve	33.479		26.572	
Bestemmingsreserves	51.108		51.624	
Resultaat na bestemming	10.592		6.229	
<i>Totaal eigen vermogen</i>		95.179		84.425
<i>Voorzieningen</i>				
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.731		4.733	
Voorziening ter egalisering van de kosten	1.269		733	
Voorziening voor middelen van derden met gebonden bestemming	3.870		4.893	
<i>Totaal voorzieningen</i>		10.870		10.359
<i>Vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer</i>				
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	33.436		46.231	
<i>Totaal vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer</i>		33.436		46.231
Totaal vaste passiva		139.485		138.032
<u>Vlottende passiva</u>				
<i>Netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar.</i>				
Banksaldi	5.467		1.127	
Overige schulden	4.610		6.217	
<i>Totaal netto-vlottende schulden korter dan één jaar.</i>		10.077		7.344
<i>Overlopende passiva</i>				
Vooruitontvangen bedragen betreffende uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	13.650		6.462	
Overige overlopende passiva	5.344		4.875	
<i>Totaal overlopende passiva</i>		18.994		11.337
Totaal vlottende passiva		29.071		18.681
TOTAAL PASSIVA		168.556		159.696

Het risicodragend bedrag voor de Gemeente Tynaarlo met betrekking tot gegarandeerde geldleningen bedraagt ultimo 2024 € 33.036.500

Toelichting op de balans

Toelichting op de balans per 31 december 2024

ACTIVA

Vaste activa

De vaste activa hebben ultimo 2024 een waarde van ongeveer € 126,7 miljoen en zijn onderverdeeld in immateriële, materiële en financiële vaste activa. De netto investeringen in de vaste activa bedroegen in 2024 ongeveer € 8 miljoen inclusief verminderingen, voorzieningen en bijdragen van derden. Op de vaste activa werd in 2024 voor een bedrag van ongeveer € 3,8 miljoen afgeschreven en afgelost.

De vaste activa bestaat uit:

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Immateriële vaste activa	3.221.611	3.469.955
Materiële vaste activa	117.188.443	111.981.266
Financiële vaste activa	6.429.909	6.910.160
	126.839.963	122.361.381

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende 2024:

	Boekwaarde 1-1-2024	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	Bijdragen derden	Af- schrijvingen	Boekwaarde 31-12-2024
	€	€	€	€	€	€
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.030.882	136.707	0	0	115.737	2.051.852
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	1.439.073	587.295	856.609	0	0	1.169.759
	3.469.955	724.002	856.609	0	115.737	3.221.611

Eventuele voorbereidings- en of aanloopkosten voor nieuwe en of toekomstige ontwikkelingen mogen worden geactiveerd onder de immateriële vaste activa.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden onderscheiden in: investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Het onderstaande overzicht geeft dat onderscheid van de materiële vaste activa weer.

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Investerings met economisch nut	78.037.240	76.894.408
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	30.750.775	28.860.735
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	8.400.428	6.226.123
	117.188.443	111.981.266

Er zijn geen materiële vaste activa in erfpacht uitgegeven.

Investerings met economisch nut

Deze investeringen zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. De afschrijving vindt plaats volgens de lineaire afschrijvingsmethode, naar algemeen aanvaarde grondslagen en is gebaseerd op de verwachte gebruiks- of levensduur. Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen met een economisch nut gedurende 2024.

	Boekwaarde 1-1-2024	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Mutaties voorzienin- g	Af- schrijvingen	Boekwaarde 31-12-2024
	€	€	€	€	€	€
Gronden en terreinen	14.743.193	196.431	6.052.772	-3.819.826	0	12.706.678
Woonruimten	49.915	0	0	0	0	49.915
Bedrijfsgebouwen	56.282.206	3.482.625	0	0	1.654.971	58.109.860
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	3.952.325	888.765	306.400	0	122.249	4.412.441
Vervoermiddelen	1.592.783	1.179.797	0	0	217.794	2.554.785
Machines, apparaten en installaties	91.842	0	0	0	0	91.842
Overige materiële vaste activa	182.144	0	0	0	70.426	111.718
	76.894.408	5.747.618	6.359.172	-3.819.826	2.065.440	78.037.240

In bijlage 1 van deze jaarrekening is een tabel opgenomen met betrekking tot de voortgang en uitgaven van de lopende kredieten.

Gronden en terreinen

Door de afschaffing van de niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) zijn alle niet in exploitatie genomen gronden zonder (verdere) afwaardering overgeheveld naar strategische gronden (MVA) tegen de boekwaarde per 1 januari 2016. Dit betreft alle gronden waarvoor geen grondexploitatie is opgesteld. Het toerekenen van rente en andere kosten aan deze gronden is niet langer toegestaan.

De waarderingsgrondslag voor strategische gronden is de verkrijgingsprijs of duurzaam lagere (markt)waarde. Alle strategische gronden zijn op deze wijze gewaardeerd.

In onderstaande tabel worden de boekwaarden aan het begin van het jaar, de mutaties, evenals de totale afwaardering weergegeven strategische gronden (voorheen NIEGG).

	Saldo per 1-1-2024	Mutaties 2024	Saldo per 31-12-2024	Afwaardering totaal	Saldo per 31-12-2024 na afwaardering
Gronden zonder kostprijsberekening					
Dagmavo Paterswolde	-34026,26		-34.026		-34.026
Verspreide gronden	307.380		307.380		307.380
Vriezerbrug-Zuid (v.h. Onlandweg)	3.855.758		3.855.758	1.392.666	2.463.092
Loopstukken, fase 2	473.314		473.314	171.254	302.060
De Bronnen	6.038.494		6.038.494	4.327.421	1.711.073
Tienelswolde	86.800	113.510	200.310		200.310
Prins Bernhardhoeve vm erfpachtgronden	375.048		375.048		375.048
Aankoop gronden Leyten	6.884.671	-6.052.772	831.899	350.417	481.482
Goudenregenlaan Zuidlaren	38.363		38.363		38.363
Broekveldt	792.966		792.966	748.955	44.011
Percelen Brongebied	2.284.532		2.284.532	1.814.852	469.680
Totaal	21.103.299	-5.939.262	15.164.037	8.805.565	6.358.472

In de volgende tabel is het verloop van de voorziening afgewaardeerde gronden weergegeven.

Verloop voorziening afgewaardeerde gronden				
Project	Saldo per 1-1-2024	Toevoeging	Vrijval	Saldo per 31-12-2024
Vriezerbrug Zuid	1.952.459	0	559.794	1.392.665
Broekveldt	766.559	0	17.604	748.955
Loopstukken 2e fase	275.605	0	104.351	171.254
Percelen Brongebied	2.014.466	0	199.614	1.814.852
Gronden De Bronnen	4.716.301	0	388.880	4.327.421
Laarhove	0	2.879.775	1.981.859	897.916
Gronden PBH	2.900.000	0	2.549.583	350.417
	12.625.390	2.879.775	5.801.685	9.703.480

De voorziening afwaardering gronden dient om het verschil op te vangen tussen de historische kostprijs van de grond en de huidige actuele marktwaarde van de grond.

Er vindt geen rentetoerekening meer plaats en eventuele ander kosten, met name inzet capaciteit, komen ten laste van de algemene dienst.

Het saldo van deze voorziening per 31 december 2024 is ten opzichte van 1 januari 2024 gedaald met ca. € 2,9 miljoen.

Investerings met een economisch nut , waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Deze investeringen zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. De afschrijving vindt plaats volgens zowel de lineaire als de annuïteitenmethode, naar algemeen aanvaarde grondslagen en is gebaseerd op de verwachte gebruiks- of levensduur. Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen gedurende 2024.

	Boekwaarde 1-1-2024	Vermeerderingen	Verminderen	Bijdragen derden	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2024
	€	€	€	€	€	€
Bedrijfsgebouwen	185.680	0	0	0	11.420	174.260
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	28.074.025	2.924.521	0	319.543	750.530	29.928.473
Overige materiële vaste activa	601.030	136.719	0	31.127	58.580	648.042
	28.860.735	3.061.240	0	350.670	820.530	30.750.775

In bijlage 1 van deze jaarrekening is een tabel opgenomen met betrekking tot de voortgang en uitgaven van de lopende kredieten.

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

De investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut worden onder aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervan kan bij raadsbesluit worden afgeweken. In geval van activering bij raadsbesluit wordt het actief lineair afgeschreven over de verwachte levensduur van het actief of een kortere, door de raad aan te geven tijdsduur. Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut gedurende 2024.

	Boekwaarde 1-1-2024	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Bijdragen derden	Af- schrijvingen	Boekwaarde 31-12-2024
	€	€	€	€	€	€
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	4.228.200	2.495.328	0	328.500	166.672	6.228.356
Machines, apparaten en installaties	1.997.923	290.626	0	0	116.477	2.172.072
	6.226.123	2.785.954	0	328.500	283.149	8.400.428

Financiële vaste activa

De kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Er is geen voorziening voor eventuele oninbaarheid in mindering gebracht. Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de mutaties in de financiële vaste activa die zich gedurende 2024 hebben voorgedaan.

	Boekwaarde 1-1-2024	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Aflossing	Boekwaarde 31-12-2024
	€	€	€	€	€
Kapitaalverstrekkingen aan:					
deelnemingen	412.060	0	0	0	412.060
Leningen aan:					
Woningbouwcorporaties	4.913.078	0	0	385.340	4.527.738
Deelnemingen	123.421	0	0	0	123.421
Overige langlopende leningen	1.461.601	0	0	94.911	1.366.690
	6.910.160	0	0	480.251	6.429.909

In november 2024 heeft de gemeente Tynaarlo haar volledige aandelenbezit in NV Groningen Airport Eelde 'om niet' terug laten vloeien naar de NV.

Vlottende activa

Vorraden

Vorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, wordt een verliesvoorziening getroffen voor het verschil tussen de boekwaarde en de lagere marktwaarde of wordt afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde. Indien de noodzakelijke waardecorrectie via het treffen van een voorziening is gedaan dan wordt de voorziening verhoogd of verlaagd wanneer de marktwaarde in een later stadium verder afneemt dan wel weer oploopt. In de paragraaf Grondbeleid is een nadere toelichting opgenomen met betrekking tot de in exploitatie genomen gronden. De initiatieven zijn vanaf 2018 opgenomen onder de overlopende activa als 'nog te verhalen kosten'

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	10.178.516	487.399
	10.178.516	487.399

In exploitatie genomen gronden

De gemaakte kosten voor de in exploitatie genomen gronden mogen worden geactiveerd omdat een grondexploitatie geen eenjarig proces is. Indien de verwachting is dat de geactiveerde kosten niet volledig kunnen worden terugverdiend, dient dit gedeelte onmiddellijk te worden afgewaardeerd en of als verlies te worden genomen.

In de volgende tabel wordt het boekwaardeverloop weergegeven van de projecten in exploitatie.

	Boekwaarde 1-1-2024	Uitgaven	Ontvangsten	Winstneming 2024	Boekwaarde 31-12-2024
Ter Borch	-2.991.750	1.285.723	300.280	2.425.333	419.026
Vriezerbrug bedrijventerrein	893.167	21.953	183.058	22.288	754.351
Business Park Ter Borch	3.721.354	556.623	85.798	0	4.192.179
Laarhove		7.161.803	10.000	-897.916	6.253.887
Vries Zuid	-1.135.373	420.530	1.015.331	289.247	-1.440.927
Totaal	487.398	9.446.632	1.594.466	1.838.952	10.178.516

Voorzien resultaat op startwaarde en eindwaarde

Met uitzondering van Laarhove, sluiten de geactualiseerde grondexploitaties positief. De voorziene resultaten zijn gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties (exclusief winstnemingen vanaf 2024). Op dit moment en na de winstnemingen tot en met het jaar 2023, voorzien wij een winstvoorraad in de lopende grondexploitaties van circa € 6,61 miljoen op contante waarde en € 6,99 miljoen op eindwaarde. Zie onderstaande tabel.

Project	Nog te maken kosten	Nog te ontvangen opbrengsten	Voorzien resultaat op contante waarde	Voorzien resultaat op eindwaarde
Ter Borch	5.257.536	8.405.934	4.907.560	5.157.895
Business Park Ter Borch	15.351.206	20.274.588	634.370	707.746
Vriezerbrug bedrijventerrein	68.515	863.745	55.817	57.509
Laarhove	19.220.925	23.891.000	-907.916	-1.002.904
Vries Zuid	2.407.409	1.660.637	1.015.409	1.067.205
Totaal	42.305.591	55.095.904	5.705.240	5.987.451

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of korter kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	Saldo per 31-12-2024	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo per 31-12-2024	Gecorrigeerd saldo per 31-12-2023
	€	€	€	€
Vorderingen op openbare lichamen	6.708.046		6.708.046	4.480.612
Overige vorderingen	1.027.196	150.000	877.196	2.038.761
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	13.085.682		13.085.682	18.348.529
	20.820.924	150.000	20.670.924	24.867.902

Het saldo van de vorderingen op openbare lichamen heeft voornamelijk betrekking op het BTW compensatiefonds.

Voor het schatkistbankieren wordt een drempel gehanteerd voor het geld dat buiten de schatkist gehouden mag worden. De drempel betreft 2% van het begrotingstotaal maar minimaal € 1.000.000. Voor de gemeente Tynaarlo geldt een drempel voor 2024 van € 1.955.000. Hieronder zijn de gemiddelde saldi voor de liquide middelen per kwartaal opgenomen.

1 ^e kwartaal 2024	€ - 1.703.000
2 ^e kwartaal 2024	€ - 807.000
3 ^e kwartaal 2024	€ - 1.499.000
4 ^e kwartaal 2024	€ - 1.358.000

Liquide middelen

	31-12-2024	31-12-2023
Kassaldi	8.433	7.011
Banksaldi	131.582	500.820
	140.015	507.832

Overlopende activa

De overlopende activa hebben een looptijd korter dan één jaar en worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	1.788.748	5.464.458
Overige overlopende activa	8.938.116	6.007.304
	10.726.864	11.471.762

Nog te ontvangen bedragen inzake uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

	Saldo 1-1-2024	Toe- voeging	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2024
	€	€	€	€
Rijksbijdrage SPUK Opvang Oekraïne	5.465.458	1.306.017	5.465.458	1.306.017
Spuk Sport 2024	0	120.711	0	120.711
Spuk Herinrichting Hoofdweg Eelde Paterswolde	0	328.500	0	328.500
Regio Groningen Assen subsidie pontje	0	33.520	0	33.520
	5.465.458	1.788.748	5.465.458	1.788.748

Overige overlopende activa

De overige overlopende activa zijn onder te verdelen in de volgende posten:

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Vooruitbetaalde bedragen	1.126.874	681.571
Afvalstoffenheffing	1.086.000	1.140.229
Beschermde wonen	2.573.906	2.315.007
Algemene uitkering	274.419	29.987
Nij Begun bijdrage 2024	1.024.061	0
Toeristenbelasting	584.671	542.489
Clwaback en rente CGN glasvezel	47.743	0
Vergoeding en exploitatiebijdrage	363.930	369.788
Rente en aflossing verstrekte leningen	0	100.420
Wecycle/Afvalfonds/Verpact	151.260	171.720
Eindafrekening 2024 RUD	247.837	0
OZB	113.068	9.692
Overige overlopende activa	179.872	46.745
Rente Schatkistbankieren	147.776	198.326
Afrekening verkeerseducatie	255.109	0
Dividendbelasting	24.365	55.287
Vennootschapsbelasting	620.000	346.044
Waarborgsom Vredestein	117.225	0
	8.938.116	6.007.304

Vaste Passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is te verdelen in de volgende posten:

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Algemene reserves	33.478.633	26.571.689
Bestemmingsreserves	51.107.970	51.623.942
Resultaat na bestemming	10.591.766	6.228.768
	<u>95.178.369</u>	<u>84.424.399</u>

Algemene reserves

Het verloop van de algemene reserves in 2024 wordt in het onderstaande overzicht per reserve weergegeven.

	Saldo per 1-1-2024	Best. Resultaat 2023	Toe- voeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2024
	€	€	€	€	€
Algemene reserve calamiteiten	7.897.395	0	1.644.255	0	9.541.650
Algemene reserve grote investeringen	18.674.294	6.228.768	4.759.037	5.725.116	23.936.983
	<u>26.571.689</u>	<u>6.228.768</u>	<u>6.403.292</u>	<u>5.725.116</u>	<u>33.478.633</u>

Een deel van deze Algemene reserves is vrij besteedbaar.

Voor 2025 liggen er al claims op deze reserve voor € 3.892.000. Daar staan ook stortingen tegenover ten bedrage van bijna € 2.205.000.

Bestemmingsreserves

Het verloop van de totale bestemmingsreserves in 2024 wordt in het onderstaande overzicht weergegeven. De mutaties van de verschillende bestemmingsreserve worden weergegeven in bijlage 2 van deze jaarrekening.

	Saldo per 1-1-2024	Best. Resultaat 2023	Toe- voeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2024
	€	€	€	€	€
Bestemmingsreserves	51.623.942	0	4.490.014	5.005.986	51.107.970
	<u>51.623.942</u>	<u>0</u>	<u>4.490.014</u>	<u>5.005.986</u>	<u>51.107.970</u>

Voorzieningen

Voorzieningen zijn in grote lijnen gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichtingen, c.q. het voorzienbare verlies. De voorzieningen dubieuze debiteuren € 150.000 (v.j. € 127.364), voorziening equalisatie initiatieven € 83.378 (v.j. € 139.416), voorziening afwaardering gronden € 9.703.480 (v.j. € 12.625.390) zijn verantwoord onder de vlottende activa. De overige voorzieningen zijn als volgt onder te verdelen:

	Saldo per 1-1-2024	Toevoeging	Aanwending	Saldo per 31-12-2024
	€	€	€	€
Voorziening voor verplichtingen en risico's	4.733.268	1.577.180	579.288	5.731.160
Voorziening ter equalisatie van de kosten	733.354	902.250	366.769	1.268.835
Voorziening voor middelen van derden met gebonden bestemming	4.893.099	336.098	1.359.155	3.870.042
	10.359.721	2.815.528	2.305.212	10.870.037

De mutaties van de verschillende voorzieningen worden weergegeven in bijlage 2 van deze jaarrekening.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

In het onderstaande overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2024.

	Saldo 1-1-2024	Vermeer- deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2024
	€	€	€	€
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	46.231.341	0	12.795.354	33.435.987
	46.231.341	0	12.795.354	33.435.987

De vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De totale rentelast voor het jaar 2024 met betrekking tot bovenstaande leningen bedraagt € 1.049.120

In 2025 wordt € 5.808.211 op deze leningen afgelost.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.

De waardering van de netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar geschiedt tegen nominale waarde. Deze schulden kunnen als volgt onderverdeeld worden.

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Banksaldi	5.466.692	1.126.642
Overige schulden	4.610.426	6.217.207
	10.077.118	7.343.849

Overlopende passiva

De overlopende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Vooruitontvangen bedragen uitkeringen met specifiek bestedingsdoel	13.650.257	6.461.690
Overige overlopende passiva	5.343.993	4.874.672
	18.994.250	11.336.362

Vooruitontvangen bedragen inzake uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

	Saldo 01-01-2024	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2024
	€	€	€	€
Impuls Volkshuisvesting	117.429	0	0	117.429
Aanleg rolstoelvriendelijke bushaltes	50.196	0	50.196	0
Culturele impuls	41.767	0	0	41.767
Instandhouding monumenten (BRIM)	29.743	0	0	29.743
Activiteiten 75 jaar Vrijheid	28.000	0	0	28.000
Haltevoorziening A28-N386	17.950	0	0	17.950
Vergoeding onderwijshuisvestingsbudgetten asielzoekers	333.419	210.465	120.445	423.439
Nationaal programma onderwijs	307.305	0	105.832	201.473
Rijkssubsidie tbv ventilatie en duurzaamheid schoolgebouwen	91.128	0	91.128	0
Inburgeringstrajecten wet inburgering	169.450	738.477	305.052	602.875
Onderwijsroute	60.066	0	0	60.066
Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	5.638	0	0	5.638
Spuk Sport 2022	734.089	0	0	734.089
Spuk Sport 2023	1.056.893	0	0	1.056.893
Energiearmoede	699.776	0	216.567	483.209
Kansen voor kinderen	15.113	0	15.113	0
HAR-middelen	89.589	74.240	10.326	153.503
Schoolpleinrevolutie	60.000	0	0	60.000
Nationaal isolatieprogramma	1.433.403	2.230.031	0	3.663.434
Ontzorgingsprogramma isolatie en ventilatie	0	180.366	0	180.366
SDOK	527.624	746.270	304.004	969.890
Gala middelen	73.112	0	73.112	0
Bouwimpuls	520.000	0	390.000	130.000
Woningbouwimpuls	0	2.402.756	0	2.402.756
Spuk lokale bibliotheek voorziening	0	351.989	0	351.989
Subsidie Fietssnelweg Provincie en Waterschap	0	1.775.749	0	1.775.749
Zon op Land	0	30.000	0	30.000
Overig	0	130.000	0	130.000
	6.461.690	8.870.343	1.681.775	13.650.257

Het betreft vooruitontvangen bedragen van Nederlandse overheidslichamen.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Langlopende financiële verplichtingen

In onderstaande tabel staan de contracten met de looptijd van 1 jaar of langer met een bedrag van € 40.000 of meer.

Organisatie	Omschrijving
SITA Recycling Services	Huishoudelijk afval
Connexxion Taxi Services B.V.	Publiek vervoer
Stichting Icare	JGZ 0-4, rijksvaccinatie en homestart
Stichting Neie Naaber	Welzijnswerk en diverse opdrachten
ATTERO B.V.	GFT, kunststof en restafval
Raet B.V.	Personeels- en salarisadministratie
Holstein B.V.	Bermen en watergangen
PinkRocade Local Government	ICT Diensten
Greenchoice Zakelijk N.V.	Elektriciteit
Gemeenschappelijke Regeling Gemeente	Schuldhelpverlening
BVNG Groningen B.V.	Inhuur perceel 2
Langhenkel - Talenter	Inhuur perceel 2
Flinter	Inhuur perceel 3
Aon Nederland C.V.	Brandverzekering, fee makelaar
Vandervalk+Degroot	Kolken en gemalen
Bechtle direct B.V.	Microsoft licenties
Achmea Schadeverzekeringen N.V.	Aansprakelijkheidsverzekering
PlasBossinade Advocaten N.V.	Juridische dienstverlening
BDO Audit & Assurance B.V.	Accountsdiensten
Olie Distributie Noord Beheer B.V.	Brandstoffen
Nedasco Financiële Diensten B.V.	WGA verzekering
ICO Centrum voor Kunst en Cultuur B	Cultuureducatie
Estheticon	Planeconomie TB, GV en ZL
Actief Werkt! Uitzendbureau B.V.	Inhuur perceel 1
Bidfood	Bevoorrading kantines
Roxit B.V.	Omgevingswetsoftware
EG Noord B.V.	Schoonmaak Mfa Yde, Zeijen
NIVO Noord	Schoonmaak gemeentelijke gebouwen
Vodafone Libertel B.V.	Telefonie GT mobiel
Gemnet B.V.	Secure internet diensten
Doorenbos Feestverlichting	Voorzieningen jaarmarkten
Mozard B.V.	Zaaksysteem
Stichting VluchtelingenWerk Noord-N	Maatschappelijke begeleiding statushouders
Renewi Nederland B.V.	Klein gevaarlijk afval (kca)
Kliko Service	Levering, onderhoud, reiniging diverse soorten containers
Aon Nederland Makelaars in Assurantie	Verzekeringen kunst, ongevallen
DENNTECH	Onderhoud machinepark
Stichting Christelijk Regionaal Opl	Inburgering Oekraïners
PowerHive B.V.	Voorschot 1e kwartaal 2025 energie
Kropman Installatietechniek	Onderhoud E en W installaties
Aon Nederland C.V.	Premie WA verzekering wagenpark
GMB Leidingtechnieken B.V.	Riolering
Sdu Uitgevers B.V.	Diverse jaarabonnementen PZ
Hoeksema Afvalverwerking B.V.	Bladafval
Bossers & Cnossen B.V.	Werkplekhardware
Stavoor B.V.	Taalonderwijs Nieuwe Wet Inburgering

Organisatie	Omschrijving
Veolia Gebouwenbeheer B.V.	E en W onderhoud
Brands Bouw B.V.	Bouwkundig onderhoud
Aethon Publica B.V.	Inhuur perceel 4
Stichting Yorneo	Jeugd
Accare	Jeugd
Stichting Cosis (vh Stichting Promens Care)	Jeugd
De Ruimte	Jeugd
OCRN	Jeugd
Horizon Begeleiding B.V.	Jeugd
Coöperatie Dichtbij U.A.	Jeugd
Ambiq	Jeugd
Veni Etinam B.V.	Jeugd
Mentaal Beter Cure BV	Jeugd
Stichting Pluryn	Jeugd
Mindcare Assen	Jeugd
Jeugdbescherming Noord en Veilig Thuis Groningen	Jeugd
Molendrift BV	Jeugd
Stichting Leger des Heils Welzijns- en gezondheidszorg	Jeugd
Stichting Elker	Jeugd
Lentis BV	Jeugd
Meet BV	Jeugd
Timpaan Support (dyslexie)	Jeugd
Stichting Koninklijke Visio	Jeugd
Gezinshuis de Beuk	Jeugd
De Buurderij Balloo	Jeugd
Zorgboerderij de Balloohoeve	Jeugd
Leger des Heils Jeugdbescherming en reclassering	Jeugd
Gemeente Veendam	Jeugd
GGMD voor doven en slechthorenden	Jeugd
William Schrikker Groep Jeugdbescherming en Reclassering	Jeugd
Regionaal instituut voor dyslexie	Jeugd
Helping Hands	Jeugd
Praktijk Praght	Jeugd
Vesta Zorg Klijndijk B.V.	Jeugd
Via Trox B.V.	Jeugd
Inter-Psy	Jeugd
Stichting Siriz	Jeugd
Saul	Jeugd
Stichting BEZINN	Jeugd
Stichting GGZ Drenthe	Jeugd
Parlayan BV	Jeugd
MIEP	WMO
Zorgaanb. Zorggroep Drenthe	WMO
Kersten Hulpmiddelen specialist B.V.22	WMO
De Zorgzaak	WMO
Stichting Humanitas DMH	WMO
Stichting Cosis (vh Stichting Promens Care)	WMO
Lentis BV	WMO
De Nieuwe Zorg Thuis	WMO
Otolift	WMO
Praktijk atelier Ilona Molenaar	WMO
Zorgaanbieder BeterThuis Wonen Thuiszorg	WMO

Organisatie	Omschrijving
Coöperatie Dichtbij U.A.	WMO
Scauting Coaching & Detachering B.V.	WMO
St. 's Heeren Loo Zorggroep - regio De Noorderbrug	WMO
Bouwbedrijf Geerts	WMO
Welzorg hulpmiddelen	WMO
Arckin B.V.	WMO
Buurtdiensten Nederland BV	WMO
Effect Thuisbegeleiding (vh Inter-Psy Begeleidt)	WMO
SennZi B.V.	WMO
WerkPro	WMO
Stichting Leger des Heils Welzijns- en gezondheidszorg	WMO
Helping Hands	WMO
Veni Etinam B.V.	WMO
Stichting BEZINN	WMO
Coöperatie Helpgewoon Nederland U.A.	WMO
Coöperatie De Klick	WMO
Groenzorg Norg	WMO

Gegarandeerde geldleningen

	Hoofdsom	Saldo 1-1-2024	Saldo 31-12-2024	Deel van saldo toegekend aan de gemeente	Dekking %	Risico- dragend
	€	€	€	€		€
Gegarandeerde geldleningen als achtervang	333.723.000	277.638.000	327.254.000	42.073.000	50%	21.036.500
Gegarandeerde geldleningen als garant	12.000.000	12.000.000	12.000.000	12.000.000	100%	12.000.000
	345.723.000	289.638.000	339.254.000	54.073.000		33.036.500

Wet Normering Topinkomens (WNT)

De WNT is van toepassing op Gemeente Tynaarlo. Het voor Gemeente Tynaarlo toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 233.000,- (het algemeen bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2024 bedragen x € 1 Functiegegevens	P. Koekoek Gemeentesecretaris	R.J. Puite Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	112.083	88.995
Beloningen betaalbaar op termijn	20.173	13.696
<i>Subtotaal</i>	132.256	102.691
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0
Bezoldiging	132.256	102.691
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2023 bedragen x € 1 Functiegegevens	P. Koekoek Gemeentesecretaris	R.J. Puite Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	105.950	80.728
Beloningen betaalbaar op termijn	14.809	12.146
<i>Subtotaal</i>	120.759	92.875
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0
Bezoldiging	120.759	92.875
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Modelverantwoording rechtmatigheid

Modelverantwoording rechtmatigheid

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 12 november 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag, omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee voor het jaar 2024 vastgesteld op afgerond € 3,3 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevindingen

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag afgerond € 7,9 miljoen bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van afgerond € 3,3 miljoen. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van afgerond € 4,7 miljoen acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken. Voor een toelichting hierop wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering, onderdeel toelichting rechtmatigheidsverantwoording.

Begrotingscriterium

Alle overschrijdingen van de lasten zijn in beginsel onrechtmatig. Wel heeft de gemeenteraad in de Financiële verordening gemeente Tynaarlo 2024 bepaald welke overschrijdingen acceptabel zijn. Informatie over de overschrijdingen op het budget staan vermeld in de financiële analyses van de programma's. Overschrijdingen die niet voldoen aan de richtlijnen zijn toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. Naast alle overschrijdingen van lasten zijn ook overschrijdingen van baten en onderschrijdingen van baten en lasten onrechtmatig als deze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.

1. Overschrijdingen	
• 1A Overschrijdingen lasten hoofdstukken	€ 3.497.926
• 1B Overschrijdingen investeringskredieten	€ 1.164.779
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	€ 4.662.705
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	€ 0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden (1A + 1B + 2)	€ 4.662.705
3. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid (zie ook de paragraaf bedrijfsvoering)	€ 4.662.705
4. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	€ 0

Voorwaardencriterium

In dit kader zijn de volgende fouten geconstateerd:

Fouten

• Individuele overeenkomsten jeugd en wmo	€ 1.750.000
• Salarissysteem	€ 544.000
• iBurgerzaken, iMakelaar en Civision Middelen (allen PinkRocade)	€ 395.000
• Vergunningensysteem	€ 101.000
• Bevoorrading kantines	€ 127.000
• WPDA energietoeslag	€ 100.000
• Totaal overige fouten < rapportagegrens € 100.000	<u>€ 185.000</u>
Totaal fouten	€ 3.202.000

Misbruik en Oneigenlijk gebruik criterium

Geen bevindingen.

€ 0

TOTAAL ONRECHTMATIGHEDEN

€ 7.864.705

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Burgemeester en wethouders,

P. Koekoek
gemeentesecretaris

drs. M.J.F.J. Thijsen
burgemeester

Financiële details

Totaaloverzicht kredieten

Krediet		Begroting	Cumulatief t/m 2023	Werkelijk 2024	Cumulatief t/m 2024	Restant	Toelichting jaarrekening 2024	Afsluiten?
302023092	Openbare verlichting 2022	535.825	496.008	19.740	515.748	20.077	Project loopt nog door in 2025.	Nee
302023192	Openbare verlichting 2023	372.436	0	246.370	246.370	126.066	Project loopt nog door in 2025.	Nee
302023193	Openbare verlichting 2024	348.139	0	24.516	24.516	323.623	Project loopt nog door in 2025.	Nee
306010413	Vegetatiedak MFA Borchkwartier	357.585	4.149	0	4.149	353.436	In aanbesteding.	Nee
307040656	LED en PV gemeentehuis	710.979	90.835	23.724	114.560	596.419	Uitvoering 2025.	Nee
307040657	Led en PV SH De kamp	268.766	907	12.999	13.906	254.860	Uitvoering 2024/2025.	Nee
307040661	Led en PV Aula Walakkers	64.000	286	0	286	63.714	Aanhouden ivm toekomst aula.	Nee
307040662	Generator en Led Molden de Zwaluw	136.113	668	0	668	135.445	LED gereed generator moet nog.	Nee
307040663	Led Molen de Boezemvriend	3.000	623	214	837	2.163	Project loopt door in 2025.	Nee
307040664	Led Toren Zuidlaren	12.000	311	6.567	6.878	5.122	Project loopt door in 2025.	Nee
307040665	Led Toren Vries	12.000	311	0	311	11.689	Project loopt door in 2025.	Nee
307040666	Led en PV MFA Borchkwartier	1.411.073	3.937	22.169	26.106	1.384.967	Uitvoering 2024/2025	Nee
307040667	Led en PV MFA Yders Hoes	602.836	1.194	14.202	15.395	587.441	Uitvoering 2024/2025..	Nee
307040668	PV MFA Zeijen Hoogte	620.012	4.857	18.169	23.026	596.986	Uitvoering 2024/2025.	Nee
307040669	Verduurzamen tractie + laadpalen	93.354	111.297	28.000	139.297	-45.943	Deze post loopt over meerdere jaren.	Nee
307040670	Zonnepanelen gebouwen gemeentewerf	340.000	1.245	16.166	17.411	322.589	Uitvoering 2024/2025.	Nee
300040604	Verzwaren el. installatie gemeentehuis	115.350	71.267	1.147	72.414	42.936	Uitvoering 2024/2025.	Nee
300040605	Uitbreiden vegetatiedak gemeentehuis	102.404	0	0	0	102.404	Uitvoering 2024/2025.	Nee
300040606	Revitalisering gemeentehuis	150.000	0	39.500	39.500	110.500	In uitvoering.	Nee
300040607	Veiligheid en veiligheidsbeleving	100.000	61.897	86.024	147.921	-47.921	Afrekenen	Ja
300040608	Parkeerplaats gemeentehuis	31.000	16.027	3.976	20.002	10.998	Wegendeel is afgerond.	Nee
300040609	Voorbereidingskrediet nieuwbouw gem.werf	250.000	31.138	51.325	82.463	167.537	Voorberedingsfase uitvoering 2026/2027.	Nee
300040610	Aankoop perceel Parallelweg Tynaarlo	1.000.000	0	0	0	1.000.000	Uitvoering 2025.	Nee
308016500	Transferium de Punt	650.000	0	66.802	66.802	583.198	Aanleg rotonde bij afrit A28 in voorbereiding, uitvoering eind 2025 of 2026.	Nee

Krediet		Begroting	Cumulatief t/m 2023	Werkelijk 2024	Cumulatief t/m 2024	Restant	Toelichting jaarrekening 2024	Afsluiten?
308020352	Uitwerking Centrumontwikkeling Zuidlaren	500.000	143.357	220.263	363.621	136.379	Uitwerking loopt door in 2025.	Nee
304020600	Dekvloer MFA Borchkwartier	500.000	1.675	0	1.675	498.325	In aanbesteding.	Nee
304020601	Camerabeveiliging MFA Borchkwartier	24.000	19.243	524	19.766	4.234	Aanhouden	Nee
304020602	MFA Borchkwartier Herstel constructiefou	282.000	0	0	0	282.000	In aanbesteding.	Nee
304023223	Onderwijshuisvesting Menso Altingschool	392.878	392.878	0	392.878	0	Afsluiten	Ja
304023224	Uitbreiding OBS de Veenvlinder	620.013	183.977	0	183.977	436.036	Loopt door in 2025 en 2026.	Nee
304023289	2efase tijdelijke huisvesting Ter Borch	503.000	463.350	0	463.350	39.650	Restant is voor verwijderen lokalen.	Nee
304023300	BS Jong Laren (ver)nieuwbouw	2.396.053	0	0	0	2.396.053	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023301	BS Jong Laren flexibele schil	317.624	0	0	0	317.624	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023302	BS Jong Laren Sloop, Asbest, Boekwaarde	187.104	0	0	0	187.104	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023303	De lichtkring (Ver)nieuwbouw	2.124.665	2.259.050	0	2.259.050	-134.385	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023304	De lichtkring flexibele schil	253.282	0	0	0	253.282	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023305	De Lichtkring Sloop, Asbest, Boekwaarde	356.815	351.511	0	351.511	5.304	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023306	De Schuthoek (Ver)nieuwbouw	1.906.877	213.327	0	213.327	1.693.550	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023307	De Schuthoek Sloop, Asbest, Boekwaarde	233.531	0	0	0	233.531	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023308	De Tol (Ver)nieuwbouw	5.795.436	334.972	0	334.972	5.460.464	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023309	De Tol flexibele schil	608.262	0	0	0	608.262	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023310	De Tol Sloop, Asbest, Boekwaarde	520.287	0	0	0	520.287	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023311	Schuilingsoord (Ver)nieuwbouw	4.018.017	3.070.707	1.351.100	4.421.807	-403.790	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023312	Schuilingsoord flexibele schil	553.912	0	0	0	553.912	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee

Krediet		Begroting	Cumulatief t/m 2023	Werkelijk 2024	Cumulatief t/m 2024	Restant	Toelichting jaarrekening 2024	Afsluiten?
304023313	Schuilingsoord Sloop, Asbest, Boekwaarde	621.783	368.394	0	368.394	253.389	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023314	De Zuidwester (Ver)nieuwbouw	2.153.462	246.505	0	246.505	1.906.957	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023315	De Zuidwester flexibele schil	311.591	0	0	0	311.591	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023316	De Zuidwester Sloop, Asbest, Boekwaarde	99.536	0	0	0	99.536	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023319	Het Stroomdal Sloop, Asbest, Boekwaarde	96.286	33.134	0	33.134	63.152	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023321	Harens Lyceum Sloop, Asbest, Boekwaarde	660.651	0	0	0	660.651	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023322	Uitbreiding CKC het Stroomdal	539.689	534.571	0	534.571	5.118	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023327	De Schuthoek Flexibele schil	226.392	0	0	0	226.392	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023330	Infra (ver)nieuwbouw Schuilingsoord	200.000	3.950	82.423	86.373	113.627	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023331	Infra (ver)nieuwbouw De Zuidwester	150.000	0	0	0	150.000	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023332	Infra (ver)nieuwbouw Het Stroomdal	125.000	0	0	0	125.000	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023333	Infra (ver)nieuwbouw De lichtkring	100.000	1.150	0	1.150	98.851	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023334	Infra (ver)nieuwbouw De Tol	200.000	0	0	0	200.000	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023335	Infra (ver)nieuwbouw Jonglaren	150.000	18.090	12.844	30.934	119.066	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023336	Infra (ver)nieuwbouw De schuthoek	100.000	0	0	0	100.000	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
304023340	Nieuwbouw Mariaschool	3.332.000	2.670.643	334.140	3.004.783	327.217	Project loopt door in 2025.	Nee
305026201	Gym de Zwet Sloop, Asbest, BW	92.587	23.058	11.575	34.634	57.953	In uitvoering 2024-2027.	Nee
305026203	Goudenregenl Sloop, Asbest, BW	90.529	145	63.325	63.469	27.060	In uitvoering 2024-2025.	Nee
305026204	Sporthal Wenakker + Metahal	14.058.853	194.621	592.930	787.551	13.271.302	In uitvoering 2024-2027.	Nee
305026205	Gymzaal Centrum Zuidlaren	1.812.580	0	0	0	1.812.580	Start medio 2027.	Nee
305026206	Nieuwbouw Gymzaal Goudenregenlaan	2.075.525	37.506	832.849	870.354	1.205.171	In uitvoering 2024-2025.	Nee
305025058	Aanleg onderbouw hockey en korfbal	136.290	0	0	0	136.290	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
305025059	Nieuwbouw Kantine	434.000	1.210	0	1.210	432.790	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee

Krediet		Begroting	Cumulatief t/m 2023	Werkelijk 2024	Cumulatief t/m 2024	Restant	Toelichting jaarrekening 2024	Afsluiten?
305025064	Infra Sport Zuid Es	550.000	76.897	8.263	85.160	464.840	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
305025065	Aanleg bovenbouw en verlichting	276.710	286.565	8.444	295.009	-18.299	Onderdeel AB Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
305025071	Kleed- en kantinegebouw Are you Ready	300.000	0	120.000	120.000	180.000	AYR is in het najaar begonnen met de bouw van een nieuw clubgebouw. Dat gebouw staat er medio 2025.	Nee
305025073	Kunstgras sportpark de Zwet	296.819	0	0	0	296.819	Vervanging van het Ritola korfbalveld Zuidlaren. De planning is dat dit in 2025 plaats vindt.	Nee
305025075	Infra Sport Zuid Es omleggen hoofdriool	200.000	141.328	0	141.328	58.672	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2025.	Nee
305025077	Aanleg 2 extra padelbanen TV De Marsch	68.333	0	0	0	68.333	De aanleg van de padelhal staat gepland in 2025/2026, mits de daarvoor benodigde vergunningen worden verleend.	Nee
305025078	Aanleg 2 padelbanen ZTC Zuidlaren	68.333	0	0	0	68.333	De plannen voor de bouw van een padelhal zijn in voorbereiding.	Nee
305020403	Vervanging verwarmingsinstallatie Kamp	500.000	0	0	0	500.000	Vorbereidingsfase 2025.	Nee
305020413	Gevelisolatie de Kamp	190.000	0	0	0	190.000	Vorbereidingsfase 2025.	Nee
307023056	Verv. Riool Westlaren Fase 2	1.097.707	97.712	-45.549	52.163	1.045.544	Uitvoering gestart 2024, uitvoering loopt door tot en met 2026.	Nee
307023058	Verv. Gemalen pompgemalen	277.300	140.638	32.473	173.111	104.189	Vervanging onderdelen div pompen.	Nee
307023065	Optimaliseren stelsel spierveen	75.000	6.475	0	6.475	68.525	Onderzoek en voorbereiding.	Ja
307023067	Leenakkersweg-riolering	1.016.500	105.480	30.911	136.391	880.109	Vorbereiding	Nee
307023068	Westlaren fase 3 riolering	4.106.806	80.690	564.734	645.424	3.461.382	Uitvoering gestart 2024, uitvoering loopt door tot en met 2026.	Nee
307023069	Vervanging gemalen Pompgemalen	147.000	12.614	85.393	98.007	48.993	Vervanging onderdelen div pompen.	Nee
307023075	Hoofdweg Eelde-Paterswolde (riolering)	2.910.000	303.784	1.458.688	1.762.471	1.147.529	Uitvoering 2024 en afronding 2025.	Nee
307023077	Stuwen Zwetdijk Zuidlaren	30.000	23.134	0	23.134	6.866	Onderzoek naar oplossingen.	Ja
307023078	Wateroverlast Hogeweg	42.000	9.663	0	9.663	32.337	Onderzoek en voorbereiding maatregelen.	Ja
307023079	Vervanging riolering en verharding Westl	949.408	88.790	3.518	92.308	857.100	Uitvoering gestart 2024, uitvoering loopt door tot en met 2026.	Nee
307023080	Vervanging riolering Schoolhof	60.000	31.518	0	31.518	28.482	Uitvoering maatregelen gedaan, financiële afronding 2025.	Nee
307023083	Aankoop overstorten	250.000	1.549	229.522	231.071	18.929	Uitvoering gestart 2024, uitvoering loopt door tot en met 2026.	Nee
307023085	Repareren putten en hoofdriool Oude badw	25.000	0	0	0	25.000	Onderzoek, voorbereiding.	Nee
307023086	Verv wervelventielenrioolstelsel Zuidlar	170.000	110.645	99.393	210.038	-40.038	2024 uitgevoerd, financieel afgerond.	Ja

Krediet		Begroting	Cumulatief t/m 2023	Werkelijk 2024	Cumulatief t/m 2024	Restant	Toelichting jaarrekening 2024	Afsluiten?
307023089	Riool Hageneind en Dorpsstraat Tynaarlo	745.000	0	22.910	22.910	722.090	Uitvoering gestart in 2024, afronding uitvoering en financieel in 2025.	Nee
307023090	Riool brandweerkazerne Vries	71.000	0	26.274	26.274	44.726	Uitgevoerd en afgerond.	Ja
307023091	Herstel Waterbeheersing ijsbaan Tynaarlo	100.000	0	15.850	15.850	84.150	Onderzoek uitgevoerd in 2024, uitvoering 2025.	Nee
307023092	Optimalisatie beheersys data riool/gemaa	100.000	0	0	0	100.000	Uitvoering 2025 en 2026.	Nee
307023093	Riolering Westerhorn	1.100.000	0	0	0	1.100.000	Vorbereiding gestart in 2024 uitvoering in 2025 en 2026.	Nee
307023094	Maatregelen wateroverlast extreme regen	0	0	47.598	47.598	-47.598	Hiervoor is 250K beschikbaar gesteld in 2025.	Nee
307023096	Verbeteren stelsel Zeegse	0	0	33.265	33.265	-33.265	Hiervoor is 500K beschikbaar gesteld 2025.	Nee
370200002	RWA Kazerneterrein Zuidl. riolering	142.000	3.936	0	3.936	138.064	Niet uitgevoerd in 2024, afsluiten.	Ja
370200003	Aanleg RWA overstort Veenplasweg zuidl.	98.000	70	0	70	97.930	Uitvoering gestart 2024, uitvoering loopt door tot en met 2026	Nee
300045023	ICT Maatregelen uitfasen oude servers	100.000	82.776	0	82.776	17.224	Vervanging koeling serverruimte, nieuwe serverhardware en ondersteuning bij nieuwe Citrix werkplek.	Nee
300045025	ICT Veiligheidsmaatregelen gebouwen	210.000	9.066	0	9.066	200.934	In uitvoering loopt door tot zeker 2027.	Nee
300045126	Vervanging netwerkcomponenten	60.000	0	0	0	60.000	Hiermee gaat worden gestart in 2025 en loopt door tot 2026.	Nee
300045027	Vervanging Wifi netwerk	50.000	0	0	0	50.000	Hiermee gaat worden gestart in 2025 en loopt door tot 2027.	Nee
307034514	Ondergrondse verzamelcontainers	350.000	34.682	83.107	117.789	232.211	Ook in 2024 zijn containers besteld die ten laste van dit krediet komen.	Nee
302010451	Terugplaatsen en vervangen hoge holtjes	168.000	0	19.656	19.656	148.344	In voorbereiding.	Nee
302010550	Opslag pekelwater	40.000	0	0	0	40.000	Loopt door in 2025.	Nee
302023056	Verv. Riool Westlaren Fase 2 wegen	365.082	18.408	714.757	733.165	-368.083	Dit investeringskrediet maakt deel uit van het projectplan Westlaren, dat naar verwachting eind 2026 afgerond gaat worden.	Nee
302023067	Leenakkersweg-wegen	176.841	0	0	0	176.841	Vorbereiding gestart, uitvoering in 2026.	Nee
302023068	Westlaren fase 3 wegen	1.205.816	54.562	0	54.562	1.151.254	Dit investeringskrediet maakt deel uit van het projectplan Westlaren, dat naar verwachting eind 2026 afgerond gaat worden.	Nee
302023075	Hoofdweg Eelde-Paterswolde (wegen)	1.500.000	103.048	1.031.490	1.134.537	365.463	Het project is zo goed als afgerond.	Nee
302023083	Fietssnelweg	100.000	182.949	0	182.949	-82.949	Op aansluitingen na gereed.	Nee
302023088	Hoofdweg Eelde-Paterswolde (fietspad)	631.500	0	206.501	206.501	424.999	Het project is zo goed als afgerond.	Nee
302023089	Doorfietsroute Vriezerbrug	47.683	0	0	0	47.683	In voorbereiding.	Nee

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

Datum: 23 juni 2025

Paraaf: *FB*

Krediet		Begroting	Cumulatief t/m 2023	Werkelijk 2024	Cumulatief t/m 2024	Restant	Toelichting jaarrekening 2024	Afsluiten?
302023093	Herinrichting Esweg Eelde	1.020.000	0	0	0	1.020.000	Planuitwerking us gestart, uitvoering loopt door in 2026/2027.	Nee
302023094	Aansluiting Esweg Legroweg	663.000	0	0	0	663.000	Planuitwerking us gestart, uitvoering loopt door in 2026/2027.	Nee
302023095	Fietspad Oude Tolweg Zuidlaren	153.000	0	2.895	2.895	150.105	Vorbereiding gestart, uitvoering in 2025.	Nee
302023096	Herstel bruggen Waterwijk	1.250.000	0	17.934	17.934	1.232.066	Grotendeels gereed, vervanging brugdek Woltsingel afgerond, laatste herstelwerkzaamheden vinden plaats, gereed voor bouwvak 2025. De uitgaven kunnen ten laste van de grex Ter Borch gebracht worden. Dit krediet kan daarom komen ter vervallen.	Nee
302023097	Verv. burg Nieuwe Dijk/Start brug Knijpe	1.200.000	397.341	9.800	407.141	792.859	Vervanging brug Nieuwe dijk gereed, voorbereiding brug de Knijpe loopt.	Nee
302023098	Fietspaden wegen en knelpuntenplan	1.500.000	42.624	293.643	336.267	1.163.733	Diverse projecten in voorbereiding en uitgevoerd.	Nee
302023099	Verkeersregelininstallatie Hogeweg Zuidlar	30.000	0	0	0	30.000	Zo goed als gereed, de financiële afwikkeling zal nog plaatsvinden, waarna het krediet afgesloten kan worden.	Nee
302023190	Verharding brandweerkazerne Vries	71.000	0	0	0	71.000	Loopt door in 2025.	Nee
302023197	Vervanging betonnen bruggen	1.990.000	646.869	173.596	820.465	1.169.535	Oude dijk, Zwetdijk, Kibbelslafglaan gereed, Bunnerveenseweg start 2e kwartaal 2025.	Nee
302023198	Aankoop Grond fietsverbinding Hunze-AS	73.730	0	82.921	82.921	-9.191	De aankoop is afgerond.	Ja
302023199	Aanleg fietsverbinding Hunze-As	176.270	0	0	0	176.270	De aanleg vindt in 2026 plaats.	Nee
302023200	Aankoop perceel Osbroeken	71.500	0	73.274	73.274	-1.774	De aankoop is afgerond.	Ja
302023201	Aanleg Toegangsweg Osbroeken	98.500	0	0	0	98.500	Deze post kan nog niet afgesloten worden. De voorbereiding moet nog starten.	Nee
320100005	Vervanging VRI station Zuidlaren	94.000	90.522	0	90.522	3.478	In uitvoering.	Nee
320200002	RWA Kazerneterrein Zuidl. wegen	10.000	0	0	0	10.000	Loopt door in 2025.	Nee
307034517	Afvalbakken	140.000	0	22.485	22.485	117.515	Loopt door in 2025 en 2026.	Nee
307034518	Vervanging containers milieustraat	156.000	0	0	0	156.000	Loopt door in 2025 en 2026.	Nee
307034519	Inzamelmiddelen	447.000	0	0	0	447.000	Start plaatsing containers in 2026, voorbereidingen in 2025.	Nee
366010032	Vervanging tractor	90.000	0	107.220	107.220	-17.220	Deze post maakt deel uit van de vervanging van tractie en loopt over meerdere jaren.	Nee
366010033	Vervanging bus wijkploeg	50.000	25.380	0	25.380	24.620	Deze post maakt deel uit van de vervanging van tractie en loopt over meerdere jaren.	Nee
366010035	Vervangingsinv. groot (grijs)	637.000	236.532	544.414	780.946	-143.946	Deze post maakt deel uit van de vervanging van tractie en loopt over meerdere jaren.	Nee

Krediet		Begroting	Cumulatief t/m 2023	Werkelijk 2024	Cumulatief t/m 2024	Restant	Toelichting jaarrekening 2024	Afsluiten?
366010036	Vervangingsinv. fossiel 2023	128.482	0	128.000	128.000	482	Afgerond	Ja
366010037	Vervangingsinv. fossiel 2024	259.440	0	0	0	259.440	Deze post maakt deel uit van de vervanging van tractie en loopt over meerdere jaren.	Nee
366010038	Vervangingsinv. fossiel 2025	111.770	0	226.345	226.345	-114.575	Deze post maakt deel uit van de vervanging van tractie en loopt over meerdere jaren.	Nee
366010039	Rioolvrachtauto	319.000	0	66.986	66.986	252.014	Deze post kan nog niet afgesloten worden. Er komt nog een investering aan.	Nee
366010040	Vervanging tractie	395.000	0	0	0	395.000	Deze post maakt deel uit van de vervanging van tractie en loopt over meerdere jaren.	Nee
366010041	Elektrische auto afvalbakken	65.000	0	45.000	45.000	20.000	Afgerond	Ja
366010042	Vervanging tractie Elektrificatie	247.500	0	0	0	247.500	Deze post maakt deel uit van de vervanging van tractie en loopt over meerdere jaren.	Nee
366010043	Uitbreiding laadpaalvoorziening	60.000	0	33.832	33.832	26.168	Loopt door in 2025.	Nee
305070800	Kr. Herinr. gebied Surfstrand Meerzicht	839.000	19.250	43.579	62.829	776.171	In uitvoering gereed in 2025.	Nee
305070801	Opstalvergoeding waterscouts Midlaren	31.500	0	0	0	31.500	Deze vergoeding is nog niet uitgekeerd, is afhankelijk van bouwtempo waterscouts op nieuwe locatie.	Nee
305070850	Leefbaarheidskrediet Westlaren	262.389	0	0	0	262.389	Onderdeel van Westlaren.	Nee

Totaaloverzicht reserves en voorzieningen

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2024	Toe- voegingen	Ont- trekkingen	Stand 31-12-2024	Toelichting mutaties																														
Algemene reserves																																				
Algemene reserve calamiteiten (Arca)	Deze reserve is ingesteld om tegenvallers als gevolg van calamiteiten te kunnen opvangen en maakt onderdeel uit van het weerstandsvermogen.	7.897.395	1.644.255	0	9.541.650	De mutatie betreft het aanzuiveren van de Arca vanuit de Argi ter dekking van de risico's in het weerstandsvermogen.																														
Algemene reserve grote investeringen (Argi)	Deze reserve is ingesteld om algemene middelen beschikbaar te hebben voor nieuw beleid, waarbij het accent kwam te liggen op grote investeringen en maakt onderdeel uit van het weerstandsvermogen.	18.674.294	10.987.805	5.725.116	23.936.983	In 2024 zijn de volgende bedragen aan de Argi toegevoegd: <table><tr><td>€ 6.228.768</td><td>Resultaatbestemming jaarrekening 2023</td></tr><tr><td>€ 2.899.584</td><td>Resultaat voortgangsrapportage</td></tr><tr><td>€ 792.617</td><td>Vrijval AB budget</td></tr><tr><td>€ 693.212</td><td>vrijval kapitaallasten</td></tr><tr><td>€ 312.411</td><td>vrijval BOR budget wegen</td></tr><tr><td>€ 61.213</td><td>vrijval BOR budget bruggen en tunnels</td></tr><tr><td colspan="2">€ 10.987.805</td></tr></table> In 2024 zijn de volgende bedragen aan de Argi onttrokken: <table><tr><td>€ 2.394.392</td><td>Diversen nieuw beleid, begroting, coalitieakkoord, voortgangsrapportages</td></tr><tr><td>€ 55.620</td><td>Dekking kapitaallasten</td></tr><tr><td>€ 1.644.255</td><td>Dotatie aan de Arca ter dekking van het weerstandsvermogen</td></tr><tr><td>€ 310.000</td><td>Vormen reserve Toekomst de buitenplaats</td></tr><tr><td>€ 686.000</td><td>Resultaatbestemming jaarrekening 2023</td></tr><tr><td>€ 314.849</td><td>Dekking maatschappelijk krediet jaarschijf 2024</td></tr><tr><td>€ 320.000</td><td>Vormen voorziening Laarhoven</td></tr><tr><td colspan="2">€ 5.725.116</td></tr></table>	€ 6.228.768	Resultaatbestemming jaarrekening 2023	€ 2.899.584	Resultaat voortgangsrapportage	€ 792.617	Vrijval AB budget	€ 693.212	vrijval kapitaallasten	€ 312.411	vrijval BOR budget wegen	€ 61.213	vrijval BOR budget bruggen en tunnels	€ 10.987.805		€ 2.394.392	Diversen nieuw beleid, begroting, coalitieakkoord, voortgangsrapportages	€ 55.620	Dekking kapitaallasten	€ 1.644.255	Dotatie aan de Arca ter dekking van het weerstandsvermogen	€ 310.000	Vormen reserve Toekomst de buitenplaats	€ 686.000	Resultaatbestemming jaarrekening 2023	€ 314.849	Dekking maatschappelijk krediet jaarschijf 2024	€ 320.000	Vormen voorziening Laarhoven	€ 5.725.116	
€ 6.228.768	Resultaatbestemming jaarrekening 2023																																			
€ 2.899.584	Resultaat voortgangsrapportage																																			
€ 792.617	Vrijval AB budget																																			
€ 693.212	vrijval kapitaallasten																																			
€ 312.411	vrijval BOR budget wegen																																			
€ 61.213	vrijval BOR budget bruggen en tunnels																																			
€ 10.987.805																																				
€ 2.394.392	Diversen nieuw beleid, begroting, coalitieakkoord, voortgangsrapportages																																			
€ 55.620	Dekking kapitaallasten																																			
€ 1.644.255	Dotatie aan de Arca ter dekking van het weerstandsvermogen																																			
€ 310.000	Vormen reserve Toekomst de buitenplaats																																			
€ 686.000	Resultaatbestemming jaarrekening 2023																																			
€ 314.849	Dekking maatschappelijk krediet jaarschijf 2024																																			
€ 320.000	Vormen voorziening Laarhoven																																			
€ 5.725.116																																				
Totaal algemene reserves		26.571.689	12.632.060	5.725.116	33.478.633																															

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2024	Toe- voegingen	Ont- trekkingen	Stand 31-12-2024	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met dekkingsfunctie						
Reserve nieuwbouw gemeentehuis	Deze reserve is ingesteld ter dekking van het overgrote deel van de kapitaallasten van de bouw van het nieuwe gemeentehuis in Vries.	7.241.809		356.848	6.884.961	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor het gemeentehuis in 2024 ad € 356.848
Reserve mechanisatie buitendienst	Deze reserve is ingesteld om vervangingen binnen het wagenpark van gemeentewerken mogelijk te maken. De kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringen worden gedekt uit deze reserve.	262.513		82.339	180.174	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 20224 ad € 82339
Reserve Krediet SV Tynaarlo	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de realisatie van het kleed- en kantinegebouw voor SV Tynaarlo.	343.323		11.055	332.268	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 11.055
Reserve MFA Zeijen	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de MFA Zeijen	2.367.965		79.105	2.288.860	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 79.105
Reserve MFA Yde	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de MFA Yde.	2.810.892		96.413	2.714.479	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 96.413

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2024	Toe- voegingen	Ont- trekkingen	Stand 31-12-2024	Toelichting mutaties
Reserve bedrijfsvoering	Deze reserve is gevormd om investeringen te dekken die een bijdrage leveren aan het (versneld) realiseren van de doelen uit de organisatievisie Koers en die passen binnen het opgestelde collegemanifest. Daarnaast biedt deze reserve dan ook flexibele ruimte om knelpunten qua benodigde productie op te lossen door bijvoorbeeld tijdelijke inzet. De investeringen richten zich op de digitale dienstverlening, vraaggericht werken, flexibilisering en het op orde krijgen van de fysieke leefomgeving buiten.	1.888.726		206.465	1.682.261	Het bedrag van € 206.465 is onttrokken aan de Reserve bedrijfsvoering volgend uit het negatieve resultaat van de bedrijfsvoeringsmiddelen.
BR. 2e fase huisvesting Ter Borch	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet 2e fase huisvesting Ter Borch	507.352		35.215	472.137	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2025 ad € 35.215
BR. Jonglaren flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Flexibele schil Jonglaren	108.334			108.334	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR Jonglaren Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Jonglaren	235.054			235.054	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR. De Lichtkring flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil de lichtkring	155.002			155.002	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR De Lichtkring Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De lichtkring	444.734		3.515	441.219	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 3.515

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2024	Toe- voegingen	Ont- trekkingen	Stand 31-12-2024	Toelichting mutaties
BR. Flexibele schil de Schuthoek	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil de Schuthoek	133.401			133.401	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR De Schuthoek Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Schuthoek	293.373			293.373	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR. De Tol flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Flexibele schil De Tol	351.734			351.734	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR De Tol Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Tol	653.611			653.611	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR. Schuilingsoord flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Schuilingsoord	337.318			337.318	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR Schuilingsoord Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Schuilingsoord	777.431		3.684	773.747	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 3.684
BR. De Zuidwester flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil De Zuidwester	195.799			195.799	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR De Zuidwester Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Zuidwester	125.042			125.042	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR. Het Stroomdal flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Het Stroomdal	164.846		55.038	109.808	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 55.038

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2024	Toe- voegingen	Ont- trekkingen	Stand 31-12-2024	Toelichting mutaties
BR. Het Stroomdal Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Het Stroomdal	120.297		331	119.966	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 331
BR. Harens Lyceum Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Het Harens Lyceum	660.651			660.651	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR. (ver)nieuwbouw OBS Oelebred	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet OBS Oelebred	1.544.579		45.666	1.498.913	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 45.666
BR. (ver)nieuwbouw De Westerburcht flex	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil (ver)nieuwbouw OBS De Westerburcht	349.030		36.982	312.048	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 36.982
BR. Flexibele Schil OBS centrum/ Eelde	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil OBS Centrum/Eelde	266.247		38.537	227.710	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 38.537
BR. Tijdelijke huisvesting OBS de Veenvlinder	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet tijdelijke huisvesting de Veenvlinder	135.145		1.977	133.168	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 1.977
BR. Flexibele Schil Menso Altingschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Menso Altingschool	30.382		15.085	15.297	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 15.085
BR. Tijdelijk lokaal Mariaschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet tijdelijk lokaal Mariaschool	93.173		15.676	77.497	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 15.676
BR. Speellokaal Mariaschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet speellokaal Mariaschool	72.033		12.120	59.913	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 12.120

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2024	Toe- voegingen	Ont- trekkingen	Stand 31-12-2024	Toelichting mutaties
BR. Gym de Zwet Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal de Zwet	317.938		231	317.707	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 231
BR. Gym de Ludinge Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal de Fledders	99.825			99.825	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR. Goudenregenl Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal Goudenregenlaan	123.046			123.046	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR. Sloop, Asbest, Boekw. De Vijverstee	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS De Vijverstee	398.068		10.789	387.280	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 10.789
BR. Sloop, Asbest, Boekw. De Holtenhoek	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde CBS de Holtenhoek	293.658		9.207	284.451	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 9.207
BR. Sloop, Asbest, Boekw. OBS Oelebred	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS Oelebred	368.363		7.679	360.684	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 7.679
BR. Sloop, Asbest, Boekw. OBS Westerburcht	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS de Westerburcht	464.781		11.411	453.370	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 11.411
BR. Nieuwbouw Gymzaal Tynaarlo	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet nieuwbouw Gymzaal Tynaarlo	993.078		24.678	968.400	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 24.678
BR. Sloopt 't Punthoes en Bladergroenschool.	Deze reserve is gevormd ter dekking van het maatschappelijk krediet "Sloop 't Punthoes en Bladergroenschool".	585.210		9.378	575.833	De onttrekking betreft de dekking van het maatschappelijk krediet Sloop 't Punthoes en Bladergroenschool voor 2024 ad € 9378

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

Datum: 23 juni 2025

Paraaf: FBe

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2024	Toe- voegingen	Ont- trekkingen	Stand 31-12-2024	Toelichting mutaties
BR Aanleg onderbouw Hockey en Korfbal	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet ter aanleg onderbouw Hockey en Korfbal	113.169			113.169	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR. Nieuwbouw Kantine	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Nieuwbouw Kantine Hockey en Korfbal	684.393		12	684.381	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 12
BR. Kap.Istn dekvloer Borchkwartier	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet vervangen dekvloer Borchkwartier	565.000			565.000	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR. Kap.Istn Fietspaden wegen en knelpuntenplan	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Fietspaden wegen en knelpuntenplan	1.883.000		426	1.882.574	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 426
BR. Kap.Istn Revitalisering gemeentehuis	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Rivitalisering Gemeentehuis.	170.000			170.000	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR. Kap.Istn Veiligheid en Veiligheidsbeleving	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Veiligheid en veiligheidsbeleving.	113.000			113.000	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR. Kap. Istn Parkeerplaats gemeentehuis	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Parkeerplaats gemeentehuis.	36.000			36.000	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR. Kap. Istn Zonnepanelen gemeentewerf	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Zonnepanelen gemeentewerf.	376.000			376.000	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR. Nieuwbouw kleedkamers	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Nieuwbouw Kleedkamers Hockey en Korfbal	266.011			266.011	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2024	Toe- voegingen	Ont- trekkingen	Stand 31-12-2024	Toelichting mutaties
BR Sloop Opstel Hockey Korfbal	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor de sloop van de huidige opstal met betrekking Hockey en Korfbal	50.000			50.000	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR. Aanleg jeu de Boules en verleggen skatebaan	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Aanleg jeu de boules baan en verleggen skatebaan.	79.188			79.188	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR. Procedurekosten sport Zuidlaren.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de procedurekosten voor aanpassing van de bestemmingsplannen met betrekking tot het accommodatiebeleid Zuidlaren.	13.763		13.335	428	De onttrekking betreft de uitgaven op het maatschappelijke krediet in 2024.
Reserve Krediet Transferium De Punt	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van Transferium de Punt.	857.188	0		857.188	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR. Toekomst de Buitenplaats	Deze reserve is gevormd ter dekking van een jaarlijkse extra bijdrage aan museum de Buitenplaats in de periode 2024-2028		310.000	62.000	248.000	De toevoeging is de vorming van de reserve ten laste van de Argi. De Onttrekking betreft de bijdrage van 2024.
BR. NMD Samenwerking	Door vrijval van het innovatiefonds ontstaat een voordelige afrekening voor Tynaarlo van € 134.000 waarmee deze bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van tijdelijke extra inzet bij noodzakelijke aanbestedingen NMD	0	134.000	0	134.000	De toevoeging is de vorming van de reserve uit de vrijgevalle middelen van het innovatiefonds NMD
BR. Tijdelijk lokaal Menso Altingschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Tijdelijk lokaal Menso Alting school	151.285	0	19.227	132.058	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 19.227
Totaal reserves met dekkingsfunctie		31.671.757	444.000	1.264.423	30.851.334	

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2024	Toe- voegingen	Ont- trekkingen	Stand 31-12-2024	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie						
Reserve mee te nemen gelden	Jaarlijks wordt aan de raad in de najaarsbrief een voorstel gedaan middelen van het lopende jaar mee te nemen naar het aankomende jaar. Vaak gaat het dan om incidentele middelen die niet (volledig) meer worden uitgegeven worden in het lopende jaar, maar wel noodzakelijk zijn om uitvoering te geven aan de opdracht van de raad.	1.944.000	490.000	1.944.000	490.000	In 2024 zijn de volgende bedragen aan deze reserve toegevoegd: € 490.000 Mee te nemen gelden naar 2025. Onttrokken aan deze reserve zijn de meegenomen gelden vanuit 2023 naar 2024.
Reserve actualisering/digitalisering bestemmingsplannen	Deze reserve is ingesteld om kosten van het project actualisering en digitalisering bestemmingsplannen.	81.257			81.257	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
Reserve openbare orde en veiligheid	Deze reserve is ingesteld om toekomstige kosten voor openbare orde en veiligheid uit te dekken.	47.040			47.040	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
Reserve MFA Tynaarlo sportvelden c.q. ontwikkeling locatie van Wijk&Boerma	Deze reserve is gevormd ter afdekking van de saneringskosten van de locatie van Wijk&Boerma. Hiervoor is een maatschappelijk krediet beschikbaar gesteld.	109.440			109.440	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
Reserve combinatiefunctionarissen	Deze reserve is gevormd met niet bestede, beschikbare middelen voor de combinatiefunctionarissen en is bedoeld om de toekomstige kosten van de combinatiefunctionarissen te dekken.	136.624	139.292		275.916	De niet bestede middelen van 2024 met betrekking tot de combinatiefunctionarissen zijn aan deze reserve toegevoegd.

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2024	Toe- voegingen	Ont- trekkingen	Stand 31-12-2024	Toelichting mutaties
Reserve participatiebudget	Deze reserve is bestemd voor de maatschappelijke begeleiding van nieuwkomers en daarnaast voor een extra inspanning om de participatie en integratie van nieuwkomers en andere inwoners te bevorderen.	1.384.824	139.497	262.000	1.262.321	Er is een onttrekking gedaan van € 50.000 ter dekking van de salariskosten inburgering. Daarnaast is € 212.000 onttrokken ter dekking van de opvang van asielzoekers in Vredestein. Het saldo van het budget voor participatie over 2024 is toegevoegd aan deze reserve. Dat is een bedrag van € 139.292.
Reserve Complex de inloop	Deze reserve is gevormd voor nog te maken kosten woonrijpmaken en ambtelijke inzet.	20.562			20.562	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
Reserve tijdelijke huisvesting tijdens de bouw	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor tijdelijke huisvesting van het Accommodatiebeleid.	338.529	0		338.529	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR. Verkiezingen	Egaliseren van de benodigde uitgaven voor het organiseren van verkiezingen	77.323		77.000	323	De onttrekking ad € 77.000 is ter dekking van de lasten voor het organiseren van verkiezingen in 2024.
BR Corona Steunpakket	Deze reserve is gevormd met de financiële middelen die wij ontvangen vanuit het 'steunpakket COVID-19' Het doel van de reserve is om voor- en nadelen als gevolg van de maatregelen rondom COVID-19 zoveel mogelijk met deze reserve te verrekenen zodat we zicht houden op toegenomen kosten en lagere inkomsten.	1.286.703			1.286.703	geen mutaties in 2024.

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2024	Toe- voegingen	Ont- trekkingen	Stand 31-12-2024	Toelichting mutaties
BR jeugdsoos Donderen	Deze reserve is gevormd om uitvoering te geven aan de aangenomen motie van 12 juli 2016. De reserve is ter dekking van de incidentele bijdragen aan de jeugdsoos in Donderen zodat de jeugdsoos de komende drie jaren open kan blijven.	1.500			1.500	geen mutaties in 2024.
BR Meedoenbanen	Deze reserve is gevormd ter bekostiging van meedoenbanen. De reserve is noodzakelijk om uitvoering te kunnen geven aan het initiatiefvoorstel van de raad.	25.000			25.000	geen mutaties in 2024.
BR investeringsbijdrage GAE	Deze reserve is gevormd ter dekking van de investeringsbijdrage aan Groningen Airport Eelde in de periode van 2017-2026.	496.151	0	120.000	376.151	De onttrekking van € 120.000 bestaat uit NEDAB-kosten.
BR Omgevingswet	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten van het maatschappelijk krediet voor de implementatie van de omgevingswet en het opstellen van de omgevingsvisie.	435.766	110.000	152.363	393.403	De onttrekking betreft de uitgaven die hiervoor gemaakt zijn in 2024 ad € 152.363. Daarnaast is € 110.000 van de door het rijk in 2024 beschikbaar gestelde middelen voor de dekking van de uitvoeringskosten omgevingswet gereserveerd voor de dekking van gerelateerde uitgaven in 2025.
BR Asserstraat 21	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten van het maatschappelijk krediet voor de rente en de tijdelijke kosten m.b.t. de aankoop van het perceel Asserstraat 21 te Vries	13.200			13.200	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2024	Toe- voegingen	Ont- trekkingen	Stand 31-12-2024	Toelichting mutaties
BR Duurzaamheidsinvesteringen gebouwen	Bij de resultaatbestemming van de jaarrekening van 2018 is besloten om de middelen die in 2018 uit de voorziening onderhoud gebouwen zijn vrijgevallen ad € 213.000, te reserveren in een bestemmingsreserve voor toekomstige investeringen in duurzaamheidsmaatregelen ten behoeve van gemeentelijke gebouwen.	283.390		12.195	271.195	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 12.195
BR Centrumontwikkeling Zuidlaren	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het voorbereidingskrediet centrumplan Zuidlaren	522.500		1.434	521.066	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2024 ad € 1.434
BR Tussenvoorziening Spoedzoekers	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten die worden gemaakt voor de pilot tussenvoorziening spoedzoekers. Met de pilot worden inwoners met acute huisvestingsbehoefte ondersteund met huisvesting en begeleiding.	300.000			300.000	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR grondexploitaties	In de afgelopen jaren zijn de resultaten op de grondexploitaties positief geweest voor Tynaarlo. De verwachting is dat dit in de toekomst zal veranderen en er een buffer nodig is voor mogelijke tekorten. Voorgesteld wordt om een reserve grondexploitaties in te stellen en deze te 'voeden' met het voordelige resultaat op de grondexploitaties over 2022.	3.351.368			3.351.368	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2024	Toe- voegingen	Ont- trekkingen	Stand 31-12-2024	Toelichting mutaties
BR Grote projecten	De reserve grote projecten is ingesteld om grote projecten zoals de ontwikkeling centrumplannen voor Zuidlaren en Eelde mogelijk te maken.	755.542		284.066	471.476	De onttrekking betreft uitgaven voor het Centrumplan Eelde ten bedrage van € 183.266 en de kosten voor de projectleider Cultuurhuizen ad €100.800.
BR. Flexibele volkshuisvesting Tynaarlo	De BR is gevormd om de kosten met betrekking tot het bouwrijp maken en verder ontwikkelen van het terrein op de locatie achterzijde Prins Bernhard Hoeve in Zuidlaren en overige voorbereidingskosten van het project flexibele volkshuisvesting Tynaarlo	746.360		112.063	634.297	De onttrekking betreft de dekking van de gemaakte kosten in 2024
BR. Opvang Oekraïne	Voor de tijdelijke opvang van de Oekraïners zijn aanzienlijk meer middelen van het rijk ontvangen dan er uitgaven waren. De overtollige middelen zijn gereserveerd in deze bestemmingsreserve, zodat deze beschikbaar blijven voor de activiteiten die samenhangen met de opvang van de Oekraïners.	5.857.246	2.410.500		8.267.746	De toevoeging aan deze reserve bestaat uit de overtollige middelen vanuit 2024

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2024	Toe- voegingen	Ont- trekkingen	Stand 31-12-2024	Toelichting mutaties
BR woningbouwontwikkeling Zuidlaren	Deze reserve is ter dekking van de kosten van de voorbereidingen voor de woningbouwontwikkeling in het centrum van Zuidlaren.	1.600.000	0		1.600.000	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
BR Bruisende kernen	Deze reserve is gevormd in het kader van de motie Bruisende kernen voor de uitvoering van de verschillende impuls- en verfraaiingmaatregelen die anders niet uitgevoerd worden, door het ontbreken van middelen in de reguliere budgetten.	80.717		19.717	61.000	De onttrekking betreft een uitgekeerde subsidie voor de bruisende kernen Vries
Totaal reserves met bestedingsfunctie		19.895.041	3.289.289	2.984.838	20.199.492	

Bestemmingsreserve met egalisatiefunctie						
Egalisatiereserve btw-compensatie	Deze reserve is in 2003 ingesteld om de effecten voortvloeiende uit de invoering van het btw-compensatiefonds op te vangen. In 2013 is de laatste tranche vrijgevallen ten behoeve van de exploitatie. Vanaf 2012 worden de jaarlijkse toevoegingen ten laste van reiniging en riolering teruggesluisd naar de exploitatie.	0	756.725	756.725	0	Overeenkomstig besluitvorming wordt de jaarlijkse toevoeging t.l.v. reiniging en riolering toegevoegd aan de exploitatie.

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2024	Toelichting mutaties
Reserve informatiebeleid	Deze reserve is ingesteld om niet uitgegeven middelen binnen de automatiseringsbudgetten in enig jaar beschikbaar te houden voor grotere uitgaven in enig ander jaar.	57.139			57.139	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2024
Totaal reserves met egalisatiefunctie		57.139	756.725	756.725	57.139	
		51.623.937	4.490.014	5.005.986	51.107.965	
Totaal reserves		78.195.627	17.122.074	10.731.102	84.586.599	

Omschrijving voorziening	Waarvoor is de voorziening bedoeld?	Stand 1-1-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2024	Toelichting mutaties
Voorziening wachtgelden	Deze voorziening is gevormd ter afdekking van toekomstige wachtgeldverplichtingen van voormalig bestuurders van de gemeente.	559.497	294.245	435.199	418.543	In 2023 is deze voorziening gevormd voor wachtgeld voormalig wethouders ten bedrage van € 921.663. Er is in 2024 voor € 435.199 uit deze voorziening gedekt aan wachtgeld en er heeft een dotatie plaatsgevonden aan de voorziening voor € 294.245 doordat een oud-wethouder langer onder de wachtgeldregeling valt als gevolg van arbeidsongeschiktheid en als gevolg van stijging van het uit te keren wachtgeld.

Omschrijving voorziening	Waarvoor is de voorziening bedoeld?	Stand 1-1-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2024	Toelichting mutaties
Voorziening pensioenen wethouders.	De gemeente is verantwoordelijk voor de pensioenen van de wethouders. Dit is geregeld in de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA). Tot en met 2019 heeft de gemeente de jaarlijkse pensioenlast gedekt vanuit een structureel budget in de reguliere begroting. Omdat in de komende jaren de jaarlijks terugkerende last stijgt doordat oud-wethouders met pensioen gaan is een voorziening gevormd voor de pensioenen van oud-wethouders.	3.143.772	1.112.943	144.089	4.112.626	Aan deze voorziening is de jaarlijkse dotatie toegevoegd van € 107.000. Daarnaast heeft een dotatie plaatsgevonden van € 810.371 als gevolg van een lagere rekenrente en een dotatie van € 195.575 als gevolg van een waardeoverdracht van opgebouwd pensioen van een oud-wethouder. De onttrekkingen bestaat uit € 144.089 in verband met uitbetaalde pensioenen.
Voorziening afwaardering gronden *	Deze voorziening is gevormd ter afdekking van toekomstige verliezen van grondexploitaties.	9.725.390	2.879.775	3.252.102	9.353.063	Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.
Voorziening BW gronden PBH terrein *	Deze voorziening is gevormd ter afwaardering van de boekwaarde van de aangekochte gronden PBH-terrein naar reële marktwaarde.	2.900.000		2.549.583	350.417	Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.
Voorziening gebouwenonderhoud	Deze voorziening is gevormd om fluctuaties in het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen over meerdere jaren te kunnen opvangen.	733.354	902.250	366.769	1.268.835	In 2024 is op basis van het onderhoudsplan € 902.250 toegevoegd aan de voorziening. De onderhoudskosten 2023 bedroegen € 366.769 en zijn onttrokken aan deze voorziening.
Voorziening egalisatie initiatieven *	Deze voorziening is gevormd om niet door te belasten kosten inzake initiatieven, betreffende medewerking aan bestemmingsplanwijzigingen, op te vangen.	139.416	125.000	178.038	86.378	Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

Omschrijving voorziening	Waarvoor is de voorziening bedoeld?	Stand 1-1-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2024	Toelichting mutaties
Voorziening riolering	Deze voorziening is gevormd om schommelingen op te vangen binnen het programma riolering. Tot 2014 was er sprake van een reserve. In verband met nieuwe uitspraken van de commissie BBV is deze reserve omgezet in een voorziening. Het doel van de voorziening is gelijk aan die zoals deze was bij de reserve. Van derden verkregen middelen (rioolheffingen) worden op deze wijze behouden voor het doel waarvoor ze ontvangen zijn.	1.908.899		811.450	1.097.449	Het resultaat op taakveld Riolering, wordt conform de afspraken gemuteerd op deze voorziening.
Voorziening reiniging	Deze voorziening is gevormd om schommelingen op te vangen binnen het programma reiniging.	245.178		245.000	178	Het saldo van taakveld Afval is onttrokken aan de voorziening.
Voorziening begraven	Deze voorziening is in het leven geroepen om het legaat van mevrouw Weites-Kammer voor het langdurig onderhouden van de in het legaat genoemde graven van de familie Weites en Kammer.	49.708		671	49.037	In 2024 zijn er voor € 671 onderhoudskosten ten laste van de voorziening gebracht.
Voorziening dubieuze debiteuren *	Het voorkomen dat de gemeente in enig jaar wordt geconfronteerd met forse tegenvallers omdat te ontvangen bedragen niet worden geïnd. Deze voorziening bestaat ter afdekking van dat risico.	127.364	55.000	32.364	150.000	Er vindt een jaarlijkse dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren plaats ten laste van de exploitatie. De afboeking van oninbare debiteuren vindt plaats ten laste van deze voorziening. Er heeft een vrijval plaatsgevonden van € 24.635 omdat de voorziening te hoog was opgenomen
Voorziening Begraven	Deze voorziening is gevormd ten behoeve van het toekomstige onderhoud van de begraafplaatsen. De voorziening wordt gevoed met de ontvangen grafrechten/onderhoudsrechten die zijn voor het toekomstige beheer en onderhoud van de graven en de begraafplaatsen. De jaarlijkse kosten voor dit beheer en onderhoud worden dan gedekt uit deze voorziening.	2.689.314	336.098	302.034	2.723.377	Op basis van de legesinkomsten is voor 2024 € 336.098 toegevoegd aan de voorziening. Voor het beheer en onderhoud in 2024 is een bedrag onttrokken ad € 302.034.

Omschrijving voorziening	Waarvoor is de voorziening bedoeld?	Stand 1-1-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2024	Toelichting mutaties
Voorziening verlofsparen	Overeenkomstig het BBV dient afzonderlijke aandacht te worden besteed aan de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. In principe zijn alle arbeidskosten gerelateerde verplichtingen in de exploitatiebegroting verwerkt. Een uitzondering wordt gevormd door de voorziening Spaarverlof. Een personeelslid kan op basis van in de CAO gemaakte afspraken alle niet wettelijke uren sparen. Hiervoor is een voorziening gevormd.	1.030.000	170.000	0	1.200.000	Door extra gespaarde uren en cao-aanpassingen is in 2024 een dotatie aan de voorziening gedaan van € 170.000
Totaal voorzieningen		23.251.891	5.705.310	8.317.299	20.809.902	

* Deze voorzieningen zijn verantwoord onder de vlottende activa

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Lasten per taakveld

Taak- veld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotings- wijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Vershil
Hoofdstuk 0: Bestuur en ondersteuning						
0.1	Bestuur	1.637.379	195.650	1.833.029	2.904.509	-1.071.480
0.2	Burgerzaken	1.742.210	105.156	1.847.366	1.926.065	-78.699
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	530.004	-44.645	485.359	896.309	-410.950
0.4	Overhead	13.705.411	201.402	13.906.812	14.550.785	-643.973
0.5	Treasury	-27.104	32.801	5.697	-88.388	94.084
0.61	OZB woningen	296.433	0	296.433	279.372	17.061
0.62	OZB niet-woningen	19.789	0	19.789	19.788	1
0.64	Belastingen overig	5.820	0	5.820	5.820	0
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	500.000	-500.000	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	295.992	10.000	305.992	255.636	50.356
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	66.810	-200.000	-133.190	231.280	-364.470
0.10	Mutaties reserves	1.449.937	7.431.776	8.881.713	9.110.503	-228.790
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	1.477.786	-1.470.436	7.350	0	7.350
Hoofdstuk 1: Veiligheid						
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.167.249	7.398	2.174.646	1.967.329	207.318
1.2	Openbare orde en veiligheid	770.628	31.956	802.584	949.461	-146.877
Hoofdstuk 2: Verkeer, vervoer en waterstaat						
2.1	Verkeer en Vervoer	5.029.276	-207.758	4.821.519	4.341.613	479.905
2.5	Openbaar vervoer	57.954	-50.000	7.954	7.954	0
Hoofdstuk 3: Economie						
3.1	Economische ontwikkeling	439.136	55.502	494.638	491.882	2.756
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.545.527	567.777	2.113.304	204.054	1.909.250
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	316.755	-10.171	306.584	305.547	1.037
3.4	Economische promotie	354.352	-78.045	276.307	191.116	85.191
Hoofdstuk 4: Onderwijs						
4.1	Openbaar basisonderwijs	121.187	6	121.192	119.675	1.517
4.2	Onderwijshuisvesting	4.369.162	-1.108.413	3.260.749	3.351.378	-90.629
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	875.834	53.163	928.997	889.470	39.527
Hoofdstuk 5: Sport, cultuur en recreatie						
5.1	Sportbeleid en activering	735.849	-15.379	720.470	539.590	180.880
5.2	Sportaccommodaties	3.038.164	616.574	3.654.738	3.295.046	359.692
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	562.414	-32.159	530.255	511.747	18.508
5.4	Musea	1.064.943	262.000	1.326.943	1.324.552	2.391
5.5	Cultureel erfgoed	140.668	-20.017	120.651	98.286	22.365
5.6	Media	680.856	102.245	783.101	804.821	-21.720
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	3.872.701	282.810	4.155.511	3.856.079	299.432
Hoofdstuk 6: Sociaal domein						
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.026.274	3.204.496	7.230.770	7.938.339	-707.569
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.900.519	-36.886	1.863.633	1.775.734	87.899
6.3	Inkomensregelingen	10.824.186	2.843.768	13.667.954	13.071.026	596.928
6.4	WSW en beschut werk	-225.000	-43.000	-268.000	-306.209	38.209
6.5	Arbeidsparticipatie	519.941	57.302	577.243	606.588	-29.345
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.027.494	417.505	1.444.998	1.406.547	38.451
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	0	0	0	0	0
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	48.902	-47.358	1.544	0	1.544
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	3.267.311	88.595	3.355.906	3.183.333	172.573
6.71b	Begeleiding (WMO)	1.011.507	867.505	1.879.012	2.037.248	-158.236
6.71c	Dagbesteding (WMO)	1.054.133	-182.629	871.504	652.382	219.122
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	1.326.448	-1.024.888	301.561	157.702	143.859
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	139.116	1.664.145	1.803.261	2.484.367	-681.107
6.72b	Jeugdhulp behandeling	1.671.057	-430.268	1.240.789	1.553.072	-312.283
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	695.823	144.966	840.789	1.034.599	-193.810
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	617.131	-476.343	140.788	134.493	6.295
6.73a	Pleegzorg	432.530	809.484	1.242.015	1.542.638	-300.624
6.73b	Gezinsgericht	1.266.380	-618.255	648.125	635.624	12.501
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	1.363.920	-813.920	550.000	650.645	-100.645
6.74a	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	1.204.584	1.795.416	3.000.000	3.649.092	-649.092
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.427.864	-827.864	600.000	472.922	127.078
6.74c	Gesloten plaatsing	0	0	0	12.810	-12.810
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	28.000	28.000	0	28.000
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	108.480	-1.820.800	-1.712.320	-2.588.775	876.455

Taak- veld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotings- wijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Vershil
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	8.061	0	8.061	0	8.061
6.82b	Jeugdreclassering	334.010	63.918	397.928	419.980	-22.052
6.82a	Jeugdbescherming	671.476	46.454	717.930	775.745	-57.815
6.91	Coördinatie en beleid Wmo	0	0	0	0	0
Hoofdstuk 7: Volksgezondheid en milieu						
7.1	Volksgezondheid	1.596.598	376.382	1.972.980	1.922.357	50.623
7.2	Riolering	2.314.737	14.000	2.328.737	2.455.732	-126.995
7.3	Afval	2.794.684	180.723	2.975.407	2.953.421	21.986
7.4	Milieubeheer	2.174.135	461.896	2.636.032	1.884.835	751.196
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	531.906	30.501	562.407	544.122	18.286
Hoofdstuk 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing						
8.1	Ruimte en leefomgeving	987.263	205.765	1.193.028	1.399.136	-206.109
8.2	Grondexploitatie (niet- bedrijventerreinen)	5.613.237	408.119	6.021.356	2.934.727	3.086.629
8.3	Wonen en bouwen	2.006.473	712.058	2.718.532	2.723.420	-4.889
Totale lasten taakvelden		100.584.301	14.317.978	114.902.279	111.458.936	3.443.342

Baten per taakveld

Taak- veld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotings- wijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2024	Vershil
Hoofdstuk 0: Bestuur en ondersteuning						
0.1	Bestuur	3.205	0	3.205	-462	-3.668
0.2	Burgerzaken	632.533	0	632.533	745.389	112.856
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	251.816	0	251.816	2.102.553	1.850.737
0.4	Overhead	1.166.152	202.500	1.368.652	1.672.225	303.573
0.5	Treasury	745.490	151.417	896.907	943.694	46.787
0.61	OZB woningen	5.058.075	0	5.058.075	5.135.032	76.956
0.62	OZB niet-woningen	1.530.447	0	1.530.447	1.508.524	-21.923
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	61.771.154	1.043.087	62.814.241	62.922.118	107.877
0.8	Overige baten en lasten	32.102	0	32.102	7.839	-24.262
0.10	Mutaties reserves	4.420.528	5.307.210	9.727.738	8.948.299	-779.439
Hoofdstuk 1: Veiligheid						
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	317	0	317	0	-317
1.2	Openbare orde en veiligheid	28.563	0	28.563	1.138.731	1.110.168
Hoofdstuk 2: Verkeer, vervoer en waterstaat						
2.1	Verkeer en Vervoer	83.339	0	83.339	152.185	68.846
2.5	Openbaar vervoer	0	0	0	50.196	50.196
Hoofdstuk 3: Economie						
3.1	Economische ontwikkeling	0	0	0	479	479
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.522.412	0	1.522.412	582.082	-940.330
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	248.923	0	248.923	228.143	-20.780
3.4	Economische promotie	488.004	100.000	588.004	715.450	127.446
Hoofdstuk 4: Onderwijs						
4.1	Openbaar basisonderwijs	4.779	0	4.779	0	-4.779
4.2	Onderwijshuisvesting	204.655	0	204.655	444.534	239.879
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	246.977	0	246.977	219.598	-27.378
Hoofdstuk 5: Sport, cultuur en recreatie						
5.1	Sportbeleid en activering	95.478	151.056	246.534	319.065	72.531
5.2	Sportaccommodaties	668.418	-3	668.415	674.057	5.643
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	25.000	25.000
5.5	Cultureel erfgoed	17.564	0	17.564	40.066	22.502
5.6	Media	27.652	102.100	129.752	137.507	7.755
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	12.637	44.737	57.374	113.997	56.622
Hoofdstuk 6: Sociaal domein						
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	201.727	4.787.996	4.989.723	7.200.033	2.210.310
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	0	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	6.418.000	1.233.000	7.651.000	7.921.079	270.079
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	10.317	0	10.317	34.034	23.717
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	203.796	0	203.796	222.383	18.586
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	0	4.200	4.200	-13.419	-17.619
Hoofdstuk 7: Volksgezondheid en milieu						
7.1	Volksgezondheid	0	270.867	270.867	329.427	58.560
7.2	Riolering	3.245.495	0	3.245.495	3.223.228	-22.267
7.3	Afval	3.713.752	-80.000	3.633.752	3.808.594	174.842
7.4	Milieubeheer	628.859	0	628.859	304.004	-324.855
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	410.914	0	410.914	423.902	12.989
Hoofdstuk 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing						
8.1	Ruimte en leefomgeving	19.007	0	19.007	495.593	476.586
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	5.564.420	0	5.564.420	7.248.031	1.683.611
8.3	Wonen en bouwen	906.791	999.811	1.906.602	2.027.511	120.908
Totale baten taakvelden		100.584.300	14.317.978	114.902.278	122.050.702	7.148.424

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten per hoofdstuk en taakveld	2024	
Hoofdstuk 0: Bestuur en ondersteuning		
0.1 Bestuur		
Lasten		
Dotatie voorziening wachtgeld gem. Bestuur	294.000	
Vrijval voorziening pensioenen als gevolg van aangepaste rekenrente	810.000	
		1.104.000
0.2 Burgerzaken		
Lasten		
Uitgaven verkiezingen	232.000	
		232.000
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		
Lasten		
Kosten tijdelijk beheer gebouwen	197.000	
		197.000
Baten		
Vrijval voorzieningen als gevolg van herwaardering gronden	-823.000	
Opbrengst verkoop gronden	-114.000	
Opbrengst verkoop woning	-505.000	
Opbrengst gebouwen tijdelijk in eigendom	-125.000	
		-1.567.000
0.4 Overhead		
Lasten		
Uitgaven Wet open overheid	59.000	
Dotatie voorziening verlofsparen	170.000	
		229.000
0.5 Treasury		
Baten		
Rente Schatkistbankieren	-431.000	
		-431.000
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		
Baten		
DU) experiment nieuw stembiljet	-50.000	
DU) Spreidingswet	-40.000	
DU) Vangnetregeling energietoelage	-34.000	
DU) Invoeringskosten omgevingswet	-190.000	
DU) Meerkosten Oekraïne sociaal domein	-54.000	
DU) Wet betaalbare huren	-27.000	
		-395.000
0.10 Mutaties in reserves		
Lasten		
Niet ingezette middelen beheer en onderhoud wegen en bruggen	374.000	
Toevoeging Argi i.v.m. vrijval kapitaallasten	693.000	
Toevoeging Argi i.v.m. vrijval niet ingezette middelen Accommodatiebeleid	793.000	
Toevoeging Argi incidenteel resultaat voortgangsrapportage	3.071.000	
Toevoeging BR. NMD samenwerking	134.000	

Incidentele baten en lasten per hoofdstuk en taakveld	2024	
Dotatie reserve mee te nemen gelden	490.000	
Dotatie uitvoeringskosten omgevingswet	110.000	
Dotatie BR combinatiefunctionarissen	139.000	
Dotatie BR Opvang Oekraïne	2.410.000	
Dotatie reserve participatiebudget	140.000	
		8.354.000
Baten		
Onttrekking incidenteel nieuw beleid	-2.456.000	
Onttrekking reserve Participatie	-262.000	
Onttrekking reserve flexibele volkshuisvesting	-112.000	
Onttrekking Argi vormen voorziening Laarhoven	-320.000	
Onttrekking reserve verkiezingen	-77.000	
Onttrekking Resultaat integrale voortgangsrapportage	-171.000	
Onttrekking reserve mee te nemen gelden	-1.944.000	
Onttrekking sportverhuursysteem	-91.000	
Onttrekking BR. Omgevingswet/ omgevingsvisie	-152.000	
Resultaatbestemming JR 2023	-686.000	
onttrekking BR grote projecten Centrumplan Eelde	-183.000	
onttrekking BR grote projecten projectleider cultuurhuizen	-101.000	
Onttrekking overdracht en renovatie kleedkamers Wenackers	-148.000	
Onttrekking BR. Bedrijfsvoering resultaat 2024	-206.000	
Onttrekking BR. Investeringsbijdrage GAE 2024	-120.000	
		-7.029.000
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 0		694.000
Hoofdstuk 1: Veiligheid		
1.1. Crisisbeheersing en brandweer		
Lasten		
BCF bluswatervoorziening	-40.000	
		-40.000
1.2. Openbare orde en veiligheid		
Lasten		
gemeentelijk participatie Nij Begun	63.000	
Openbare orde en veiligheid onder andere extra boa's	103.000	
		166.000
Baten		
Additionele taken Nij Begun 2024	-1.024.000	
Opgelegde dwangsom	-100.000	
		-1.124.000
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 1		-998.000
Hoofdstuk 2: Verkeer en vervoer en waterstaat		
2.5. Openbaar vervoer		
Baten		
Vrijval reservering rolstoelvriendelijke bushaltes	-50.000	
		-50.000

Incidentele baten en lasten per hoofdstuk en taakveld	2024	
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 2	-50.000	
Hoofdstuk 3: Economie		
3.1 Economische ontwikkeling		
Lasten		
Investeringsbijdrage GAE 2024	120.000	
		120.000
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		
Lasten		
Masterplan Eelde	183.000	
		183.000
Baten		
Vrijval voorziening bedrijventerrein Vriezerbrug- Zuid	-560.000	
		-560.000
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 3	-257.000	
Hoofdstuk 4: Onderwijs		
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken		
Lasten		
Nationaal programma onderwijs	106.000	
Onderwijsachterstandenbeleid	137.000	
		243.000
Baten		
Nationaal programma onderwijs	-106.000	
Onderwijsachterstandenbeleid	-64.000	
		-170.000
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 4	73.000	
Hoofdstuk 5: Sport, cultuur en recreatie		
5.2 Sportaccommodaties		
Lasten		
Overdracht en renovatie kleedkamers Wenackers	148.000	
Aanschaf Sportverhuursysteem	106.000	
		254.000
5.4. Musea		
Lasten		
Behoud Ensemble de Buitenplaats	1.262.000	
		1.262.000
5.6 Media		
Lasten		
Toegankelijkheid bibliotheken	106.000	
		106.000
Baten		
Subsidie toegankelijkheid bibliotheken	-106.000	
		-106.000
5.7 Openbaar groen en openlucht recreatie		
Lasten		
Natuurwaardenkaart	41.000	

Incidentele baten en lasten per hoofdstuk en taakveld	2024
Vervanging pontje en verplaatsen tracé	34.000
Implementatie Wandelnetwerk	-35.000
Baten	40.000
Verv. pontje en verpl tracé	-34.000
	-34.000
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 5	1.522.000
Hoofdstuk 6: Sociaal domein	
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	
Lasten	
Projectleider Cultuurhuizen	61.000
Programma Sociale vernieuwing	72.000
Dorpsraden	50.000
OHBA	120.000
GOO locatie Vredestein	890.000
Opvang Oekraïne	2.446.000
Spuk inburgeringstrajecten	305.000
	3.944.000
Baten	
Rijksbijdrage opvang Oekraïne	-5.402.000
Vrijval innovatiefonds	-134.000
OHBA	-120.000
GOO locatie Vredestein	-795.000
Spuk inburgeringstrajecten	-305.000
	-6.756.000
6.3 Inkomensregelingen	
Lasten	
Uitgaven Crisisfonds	33.000
	33.000
6.81A Beschermd wonen	
Baten	
Beschermd wonen	-859.000
	-859.000
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 6	-3.638.000
Hoofdstuk 7 Volksgezondheid en milieu	
7.1 Volksgezondheid	
Lasten	
Bijdrage GGD Drenthe	-43.000
Gala Brede Spuk	274.000
	231.000
Baten	
Gala Brede Spuk	-274.000
	-274.000
7.4 Milieubeheer	
Lasten	

Incidentele baten en lasten per hoofdstuk en taakveld	2024
Eindafrekening RUD 2024	-248.000
Faciliteren Sociaal Zonnepark	50.000
Regionale Energie Strategie (RES)	65.000
Capaciteit Klimaat en energiebeleid SDOK	304.000
Uitvoeringskosten klimaatakkoord	83.000
	254.000
Baten	
Capaciteit Klimaat en energiebeleid SDOK	-304.000
	-304.000
Saldo incidentele baten en lasten Hoofdstuk 7	-93.000
Hoofdstuk 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	
8.1 Ruimtelijke ordening	
Lasten	
Omgevingswet/omgevingsvisie	306.000
	306.000
Baten	
Omgevingswet/omgevingsvisie	-153.333
Clawback en rente Glasvezel	-48.000
	-201.333
8.2 Grondexploitatie	
Lasten	
Vormen voorziening Laarhoven	2.890.000
	2.890.000
Baten	
Winstneming Vries Zuid	-289.000
Vrijval voorziening Laarhoven	-4.542.000
Winstneming Ter Borch	-2.425.000
	-7.256.000
8.3 Wonen en bouwen	
Lasten	
Energiearmoede	217.000
Gemeentelijke bijdrage Leader	68.000
Bouwimpuls	390.000
Flexibele volkshuisvesting	112.000
	787.000
Baten	
Energiearmoede	-217.000
Bouwimpuls	-390.000
	-607.000
Saldo incidentele baten en lasten Hoofdstuk 8	-4.081.333
Totale incidentele lasten	20.895.000
Totale incidentele baten	-27.723.333
Totaal incidentele baten en lasten	-6.828.333

Onvoorzien

Onvoorzien

In het overzicht van onvoorzien wordt een verantwoording gegeven op het gebruik van het geraamde bedrag voor onvoorzien. De post onvoorzien is als een post in de begroting opgenomen en dient als dekking voor incidentele lasten en structurele lasten voortvloeiend uit nieuw beleid. Onvoorzien wordt verantwoord onder taakveld 0.8: Overige baten en lasten.

In 2022 zijn er geen uitgaven gedaan ten laste van het budget onvoorzien.

Onvoorzien incidenteel algemeen	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk 2024
<i>(kostenplaats 4008300 / 4380100)</i>			
Beschikbaar geraamd 2024	34.000	34.000	0

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen

In het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen wordt een verantwoording aangegeven op de volgende onderdelen

- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is
- Algemene uitkeringen
- Dividend
- Saldo van de financieringsfunctie

Algemene dekkingsmiddelen (x € 1000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk 2024
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	6.997	7.097	7.325
Algemene uitkeringen	61.271	62.814	62.922
Dividend	375	300	165
Saldo van de financieringsfunctie*	-948	-708	-345
Totaal	67.696	69.503	70.067

* Het saldo van de financieringsfunctie is het saldo van (a) de betaalde rente (last) over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant en (b) de ontvangen rente (baat) over de uitzettingen.

Het werkelijke saldo van de algemene dekkingsmiddelen is € 70,1 miljoen, terwijl de actuele ramingen uitgaan van € 69,5 miljoen. Dit voordelige verschil van € 0,6 miljoen wordt als volgt verklaard:

Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is

De lokale heffingen waarvan de bestedingen niet gebonden zijn kennen een voordeel van per saldo € 228.000. Hieronder worden de meest opvallende afwijkingen benoemd.

Taakveld 0.62 OZB niet woningen

Het taakveld OZB-niet woningen kent een voordeel van € 77.000 op de baten. Dit voordeel ontstaat voornamelijk door de definitieve waarde inschatting.

Toeristenbelasting

De inkomsten uit toeristenbelasting vielen € 103.000 hoger uit dan geraamd. Dit voordeel bestaat uit een nagekomen afrekening over het vorig jaar van € 35.000 en een hogere opbrengst over 2024 van € 68.000. Het voordeel op de toeristenbelasting kent een structureel karakter en is eveneens meegenomen in de mogelijke ombuigingen in het kader van het oplossen van de 'ravijnjaren' 2026 en verder.

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

De algemene uitkering kent een voordeel van per saldo € 108.000. Dit voordeel ontstaat door wijzigingen in de algemene uitkering welke niet in de begroting zijn opgenomen. Hieronder worden de meest opvallende afwijkingen benoemd.

Decembercirculaire 2024

Het voordeel ontstaat voornamelijk uit bijstellingen vanuit de decembercirculaire 2024 van € 190.000.

Definitieve maatstaven en afrekeningen

Met het aflopen van 2024 worden steeds meer maatstaven (de basis voor de hoogte van de algemene uitkering) definitief en wordt afgerekend over de diverse maatstaven. Daarnaast worden ook de afrekeningen over voorgaande jaren definitief gemaakt. Dit leidt tot een nadeel op de baten van € 72.000.

Dividend

Op het saldo van het dividend is een voordeel ontstaan van € 135.000. Dit is voornamelijk het gevolg van lagere dividendontvangsten Enexis Holding N.V.

Saldo van de financieringsfunctie

Op het saldo van de financieringsfunctie is een voordeel ontstaan van € 363.000. Dit is voornamelijk het gevolg van rente die is ontvangen op het saldo wat wordt aangehouden in de schatkist.

Rente Schatkistbankieren

Door de stijgende rentepercentages krijgt de gemeente weer rente op de tegoeden die worden aangehouden in de schatkist. Uiteindelijk is meer rente ontvangen dan bij de najaarsbrief is ingeschat. Dit zorgt voor een voordeel op de baten van € 180.000.

Langlopende leningen

Ten opzichte van de begroting is € 168.000 minder betaald aan rente op langlopende leningen. Dit is ontstaan doordat voor een lening die begin 2024 is afgelost nog wel de rente voor heel 2024 was geraamd.

SiSa 2024

Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025										
Uitvoeringscode	Specifieke uitkering	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle D2 Indicator: B201	Aard controle n.v.t. Indicator: B202			Aard controle n.v.t. Indicator: B203	Aard controle n.v.t. Indicator: B204	Aard controle n.v.t. Indicator: B205	
			3	4	Ja	Ja	Nee			
			Reeks 1	Reeks 1						
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten						
			Aard controle R Indicator: B206	Aard controle n.v.t. Indicator: B207						
			Reeks 1	Reeks 1						
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten		
			Aard controle R Indicator: B208	Aard controle R Indicator: B209			Aard controle R Indicator: B210	Aard controle R Indicator: B211	Aard controle R Indicator: B212	Aard controle R Indicator: B213
			€11.367	€ 12.008	€0	€0	€0	€0	€0	€0
Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2			
Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Normbedrag onderdeel d x aantal PVA's (jaar T) (artikel 3) PVA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Normbedrag onderdeel d x aantal PVA's (jaar T) (artikel 3) PVA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorg afsceuten en/of PVA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorg afsceuten en/of PVA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen			
Aard controle R Indicator: B214	Aard controle R Indicator: B215	Aard controle R Indicator: B216	Aard controle R Indicator: B217	Aard controle R Indicator: B218	Aard controle R Indicator: B219	Aard controle R Indicator: B220	Aard controle R Indicator: B221			
€391	€17.111	€10.707	€14.175	€5.541	€7.785					
Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Totaal				
Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling				
Aard controle R Indicator: B220	Aard controle R Indicator: B221	Aard controle R Indicator: B222	Aard controle R Indicator: B223	Aard controle R Indicator: B224	Aard controle n.v.t. Indicator: B225					
€0	€0	€0	€0	€0	€28.006					

lenW	E81	Regeling specifieke uitkering OV-ambassadeurprojecten 2022	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2024/93923	Water vasthouden/vergroten afvoercapaciteit/ruimtelijke inrichting/water bergen	Nee			
			Besteding (jaar T-1)	Besteding (jaar T)	Cumulative besteding (v/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: E81/01	Aard controle R Indicator: E81/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E81/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E81/04			
lenW	E87B	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SISA tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één provincie of waterschap (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Nee	Cumulative totale besteding (v/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)	Cumulative eigen bijdrage en bijdrage van derden (v/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/02	Aard controle R Indicator: E87B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/04	Aard controle R Indicator: E87B/05		Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/06
			030003 Provincie Drenthe	Subsidie Programma zandgronden Tynaarlo, 202301081-01099945	€ 1.409.995	€ 1.409.995	€ 1.057.496		€ 1.057.496
			Kopie beschikingsnaam/nummer	Eindeverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/08					
1			Subsidie Programma zandgronden Tynaarlo, 202301081-01099945	Nee					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet, gemeentedeel 2024	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)	
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	
			Aard controle R Indicator: G2/07	Aard controle R Indicator: G2/08	Aard controle R Indicator: G2/09	Aard controle R Indicator: G2/10	Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle R Indicator: G2/12	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)					
			Aard controle D2 Indicator: G2/13	Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14					
			€ 0	Nee					

			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstreking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstreking (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstreking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)
			Aard controle R Indicator: G3/07	Aard controle R Indicator: G3/08	Aard controle R Indicator: G3/09	Aard controle R Indicator: G3/10	Aard controle R Indicator: G3/11	Aard controle R Indicator: G3/12
			1. 061.730 Gemeente Tynaarlo	1. 061.730 Gemeente Tynaarlo	1. 061.730 Gemeente Tynaarlo	1. 061.730 Gemeente Tynaarlo	1. 061.730 Gemeente Tynaarlo	1. 061.730 Gemeente Tynaarlo
			Hieronder per regel één gemeente (code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstreking	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)
			Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/01	Aard controle R Indicator: G3A/02	Aard controle R Indicator: G3A/03	Aard controle R Indicator: G3A/04	Aard controle R Indicator: G3A/05	Aard controle R Indicator: G3A/06
			1. 061.730 Gemeente Tynaarlo	1. 061.730 Gemeente Tynaarlo	1. 061.730 Gemeente Tynaarlo	1. 061.730 Gemeente Tynaarlo	1. 061.730 Gemeente Tynaarlo	1. 061.730 Gemeente Tynaarlo
			Hieronder verschildt de onderzoekscode conform de keuzes gemaakt bij G3A/01 (Bob)	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud (exclusief BOB)	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
			Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/07	Aard controle R Indicator: G3A/08	Aard controle R Indicator: G3A/09	Aard controle R Indicator: G3A/10	Aard controle R Indicator: G3A/11	Aard controle R Indicator: G3A/12
			1. 061.730 Gemeente Tynaarlo	1. 061.730 Gemeente Tynaarlo	1. 061.730 Gemeente Tynaarlo	1. 061.730 Gemeente Tynaarlo	1. 061.730 Gemeente Tynaarlo	1. 061.730 Gemeente Tynaarlo
			Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) levensonderhoud
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06
			1. Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2. Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3. Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4. Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5. Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6. Total	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

		Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
		Aard controle n.v.t. Indicator: G407	Gemeente Aard controle R Indicator: G408	Gemeente Aard controle R Indicator: G409	Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G410	
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee	
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee	
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee	
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee	
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee	
		6 Totaal	0	0	N.v.t.	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
		Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Aard controle R Indicator: G414	Aard controle R Indicator: G415
		Aard controle n.v.t. Indicator: G411	Aard controle R Indicator: G412	Aard controle R Indicator: G413		
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
		6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	
		Aard controle n.v.t. Indicator: G416	Aard controle R Indicator: G417	Aard controle D2 Indicator: G418	Gemeente Aard controle R Indicator: G419	
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	
		Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud	Baten (jaar T-1) levensonderhoud kapitaalverstrekking	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing)	
		Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
		Aard controle n.v.t. Indicator: G4A01	Aard controle R Indicator: G4A02	Aard controle R Indicator: G4A03	Aard controle R Indicator: G4A04	Aard controle R Indicator: G4A05
		Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) totaal 2023				
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordt hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2023 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.				
		G4A				
		SZW				

[illegible]

SWZ	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden (jaar T) Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Aard controle R Indicator: G12/01 € 0	Gederde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Aard controle R Indicator: G12/02 € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03 Nee	
SWZ	G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_totalen 2023 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord voor het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SISA (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)	Hieronder per regel één gemeente (code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor de gemeente invullen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Aard controle n.v.t. Indicator: G12A/01 1061730 Gemeente Tynaarlo € 0	Gederde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Aard controle R Indicator: G12A/02 € 0			
SWZ	G13	Onderwijsroute_deel gemeente 2024 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel (jaar T) ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestellingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Aard controle R Indicator: G13/01 € 27.782	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Aard controle R Indicator: G13/02 € 0	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05 Ja
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulerings sport 2024-2025 Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende uitkering Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01 € 194.668	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T)	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02 € 315.377	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstrekening door derden	Toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
		1	Nieuw- en verbouw investeringskredieten sportaccommodaties	€ 161.279		€ 161.279			
		2	Taakveld 4.2 Ordeningshuishouding: nieuw- en verbouw sportaccommodaties	€ 6.729		€ 6.729			
		3	Taakveld 4.2 Ordeningshuishouding: nieuw- en verbouw sportaccommodaties	€ 13.246		€ 13.246			

VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	4 Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting: aankoop sportmateriaal € 392 5 Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting: beheer en exploitatie sportaccommodaties € 14.894 6 Taakveld 5.1 en 5.2 Sport- en sportaccommodaties: onderhoud sportaccommodaties € 42.548 7 Taakveld 5.1 en 5.2 Sport- en sportaccommodaties: aankoop sportmateriaal € 11.575 8 Taakveld 5.1 en 5.2 Sport- en sportaccommodaties: beheer en exploitatie sportaccommodaties € 35.142	€ 392	€ 14.894	€ 42.548	€ 11.575	€ 23.680	€ 35.142	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06
		Naam onderdeel	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Cumulative besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06		
		1 Lokaal Sportakkoord	€ 19.958	€ 23.790	€ 39.117	Ja	Ja	Ja	Ja		
		2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 111.633	€ 234.487	€ 340.008	Ja	Ja	Ja	Ja		
		3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 30.704	€ 33.777	€ 57.357	Ja	Ja	Ja	Ja		
		4 Kansrijke Start	€ 24.564	€ 27.122	€ 46.670	Ja	Ja	Ja	Ja		
		5 Mentale Gezondheid	€ 7.676	€ 5.000	€ 13.253	Ja	Ja	Ja	Ja		
		6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 26.866	€ 18.510	€ 39.143	Ja	Ja	Ja	Ja		
		7 Valpreventie	€ 72.923	€ 33.542	€ 94.260	Ja	Ja	Ja	Ja		
		8 Leefomgeving	€ 15.352	€ 13.355	€ 25.145	Ja	Ja	Ja	Ja		
		9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 3.838	€ 3.838	€ 7.522	Ja	Ja	Ja	Ja		
		10 Versterken sociale basis	€ 55.268	€ 43.938	€ 93.492	Ja	Ja	Ja	Ja		
		11 Maneborg	€ 15.352	€ 3.251	€ 17.989	Ja	Ja	Ja	Ja		
		12 Een tegen eenzaamheid	€ 15.352	€ 8.250	€ 20.750	Ja	Ja	Ja	Ja		
		13 Welzijn op recept	€ 14.585	€ 13.643	€ 21.749	Ja	Ja	Ja	Ja		
		14 Versterking kennis- en adviesuncle GGD	€ 3.838	€ 3.838	€ 7.522	Ja	Ja	Ja	Ja		
		15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 11.207	€ 13.831	€ 24.324	Ja	Ja	Ja	Ja		
		Eindverantwoording (Ja/Nee)									
		Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07									
		Nee									
VRO	J7	Regeling ontzorgingsprogramma eigenaren isolatie en ventilatie woningen van de gemeenten in de provincie Groningen en de gemeenten Aa en Hunze, Noordenveld en Tynaarlo	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard controle n.v.t. Indicator: J7/02	€ 0 Nee						

VRO	J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/02	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/04	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)
		Tranche 1 t/m 6 Gemeenten							
		1	2024-000234016 project woningbouw Zuidlaren, Eelde-Paterswolde.	Ja	Nee	0	0	0	0
			Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verbodt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)	
		1	2024-000234016 project woningbouw Zuidlaren, Eelde-Paterswolde.	Ja	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee)			
		1	2024-000234016 project woningbouw Zuidlaren, Eelde-Paterswolde.	Ja	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/14	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/15	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/16		
				Ja	Zie indicator J9/3: start bouw dient nog plaats te vinden, derhalve kan nog niet vastgesteld worden of aan deze indicator is voldaan.	Nee			
			Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruikte energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoede kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruikte energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoede kosten	
		104	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/01	€ 5.610	Aard controle R Indicator: J55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/03	Aard controle R Indicator: J55/04	Aard controle R Indicator: J55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/06
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis– heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energiegebruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoede kosten	234	€ 56.037	€ 61.267	
		827	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/07	€ 3.549	Aard controle R Indicator: J55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/09			
					€ 18.199				
	J55	Aanpak energielearmoede							
VRO									

			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorolie en tochtstrips)	Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energie rekening tot gevolg	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	3.644 Aard controle n.v.t. Indicator: J55/10	1.322 Aard controle n.v.t. Indicator: J55/11	15 Aard controle n.v.t. Indicator: J55/12	0 Aard controle n.v.t. Indicator: J55/13	307 Aard controle n.v.t. Indicator: J55/14	27 Aard controle n.v.t. Indicator: J55/15
			Beschikkingnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a
			1 LA123-03619938 2 LA124-03761662	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/01	Aard controle R Indicator: J94/02	Aard controle D1 Indicator: J94/03	Aard controle D1 Indicator: J94/04	Aard controle R Indicator: J94/05
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	€ 0	€ 0	0	0	€ 0
			1 2	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09		
			€ 0	€ 0	€ 0 Nee	€ 0 Nee		
			1 2	Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Algesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Algesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht
VRO	J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	1 2 3	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/02	Aard controle D1 Indicator: J105/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/04	Aard controle D1 Indicator: J105/05
			1 2023-0000096211; projectnr 1 18	Ja	Ja	0	N.v.t.	€ 135.000
			2 2023-0000096211; projectnr 2 19	Ja	Ja	6	N.v.t.	€ 147.000
			3 2023-0000096211; projectnr 3 16	Ja	Ja	0	N.v.t.	€ 108.000
			Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Algesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)
			1 2023-0000096211; projectnr 1	€ 135.000	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/10	Aard controle D1 Indicator: J105/11
			2 2023-0000096211; projectnr 2	€ 147.000	Ja	Ja	18	Ja
			3 2023-0000096211; projectnr 3	€ 108.000	Ja	Ja	19	Ja
			Kopie projectnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			16	Ja
			1 2023-0000096211; projectnr 1	Nee	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/13			
			2 2023-0000096211; projectnr 2	Nee				
			3 2023-0000096211; projectnr 3	Nee				

GRO	GRO11C	Regiofonds	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het (taakveld waarop van toepassing zelf invullen)	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		SISA tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO11C01 1 2023-00252	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO11C02 € 0	Aard controle R Indicator: GRO11C03 € 0	Aard controle R Indicator: GRO11C04 € 447.262	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO11C05 € 447.262	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
			Kopie beschikingsnummer	Regeling "Regionale projecten" De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	Het project is feitelijk in 2023 afgerond. Doordat de gemeente pas in 2024 op de kruislijst is gezet kon er in de SISA-bijlage 2023 geen verantwoording plaatsvinden. Om die reden worden alle kosten opgevoerd in de 'correctievelen' GRO11C04 en GRO11C09
			Aard controle n.v.t. Indicator: GRO11C07 1 2023-00252	Aard controle R Indicator: GRO11C08 € 0	Aard controle R Indicator: GRO11C09 € 167.800	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO11C10 € 167.800	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO11C11 Ja	

Grondslagen

Grondslagen voor waardering resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), welke op een aantal uitzonderingen na, is gebaseerd op de verslaggeving voorschriften volgens het Burgerlijk Wetboek, boek 2, titel 9. Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen volgens de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de septembercirculaire van het boekjaar.

Waarderingsgrondslagen

De waarderingsgrondslagen van de jaarrekening van de Gemeente Tynaarlo zijn in lijn met het BBV en de financiële verordening. Voor waardering wordt uitgegaan van de historische kostprijs tenzij anders vermeld. Activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarde. Kosten en opbrengsten worden verantwoord op basis van het baten en lasten stelsel. Winsten worden alleen in aanmerking genomen als ze gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong hebben voor het einde van het boekjaar, worden opgenomen als zij bekend zijn geworden voor de opstelling van de jaarcijfers.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Materiële vaste activa

Deze investeringen zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. De afschrijving vindt plaats volgens de lineaire afschrijvingsmethode, naar algemeen aanvaarde grondslagen en is gebaseerd op de verwachte gebruiks- of levensduur.

Financiële vaste activa

De onder de financiële vaste activa opgenomen leningen verstrekt aan derden worden gewaardeerd tegen nominale waarden. De belangen in deelnemingen waarden we tegen verkrijgingprijs of marktwaarde als deze lager is als de verkrijgingprijs.

Vorraden

Vorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, moet een verliesvoorziening worden getroffen voor het verschil tussen de boekwaarde en de lagere marktwaarde of dient te worden afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde. Als de noodzakelijke waarde correctie via het treffen van een voorziening is gedaan dan wordt de voorziening verhoogd of verlaagd wanneer de marktwaarde in een later stadium verder afneemt dan wel weer oploopt.

Winstneming uit complexen

Er wordt onderscheid gemaakt tussen winstneming en liquidatie. In principe wordt de winst uit een complex gehaald als deze is gerealiseerd. Bij liquidatie later, zal dan nog een klein resultaat overblijven.

Winst is gerealiseerd als in een (deel-)plan de winst met voldoende zekerheid vaststaat. Hierbij dient de percentage of completion methode (PoC) worden gevolgd waarbij ook rekening moet worden gehouden met zowel het voorzichtigheidsbeginsel als het realisatiebeginsel. Bij de bepaling van de tussentijdse winst dient rekening te worden gehouden met de risico's die specifiek samenhangen met de nog te realiseren kosten en opbrengsten van de individuele grondexploitaties (project gerelateerde risico's).

Vorderingen

Vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, indien noodzakelijk verminderd met een voorziening voor oninbare bedragen.

Reserves

Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen en verliezen die zich hebben voorgedaan per balansdatum en waarvan de omvang redelijkerwijs kan worden geschat. Daarnaast worden voorzieningen gevormd voor vooruit ontvangen bedragen van derden met een specifiek bestedingsdoel (bijv. Riool, Reiniging en Begraven). En de laatste categorie voorzieningen, betreft voorzieningen die zijn gevormd ter egalisatie van de kosten. Het gebouwenbeheer is bij de gemeente Tynaarlo belegd in een voorziening ter egalisatie van de kosten. De voorziening is bedoeld om de lasten gelijk te verdelen over een aantal begrotingsjaren.

De voorzieningen zijn opgenomen tegen nominale of contante waarde.

Langlopende schulden

Onder de langlopende schulden worden verstaan de schulden met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van één jaar of langer. De langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke waarde vermindert met de aflossingen.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bepalingsgrondslagen resultaat

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Voor zover noodzakelijk zijn ten laste van de exploitatie voorzieningen getroffen voor:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang per balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten;
- Risico's ter zake van verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs in te schatten.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen, respectievelijk schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie voor gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming namelijk vier jaar. Als er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) moet wel een verplichting worden gevormd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Borg en garantiestellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Bijlagen

Bijlage 1: Begrippenlijst

A.

Accres

Groei/daling van het gemeentefonds (zie ook trap-op-trap-af methodiek).

Activa (vaste)

Bezittingen die langer dan één jaar meegaan en die in meerdere jaren worden afgeschreven (bijvoorbeeld gebouwen). Activa staan op de balans.

Afwijkingen (rechtmatigheid)

Posten die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen (fouten) en posten, waarbij voor het college een onduidelijkheid bestaat over de rechtmatigheid.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten zonder vooraf bepaald bestedingsdoel. De gemeente kan deze vrij besteden. Het gaat om de uitkeringen vanuit het gemeentefonds, om bepaalde gemeentelijke belastingen (zoals OZB-belasting) en deelnemingen/dividend.

Algemene uitkering

Uitkering uit het gemeentefonds van het Rijk dat de gemeente geheel vrij mag besteden.

Algemene reserve

Het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente. Dit vormt een buffer voor financiële tegenvallers.

B.

Balans

De balans toont een overzicht van de bezittingen, schulden en eigen vermogen van de gemeente op een bepaald moment.

Baten en lasten (stelsel van)

Gemeenten werken met een stelsel van baten en lasten. Dit betekent dat inkomsten en uitgaven moeten worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben (dat wil zeggen het jaar waarin de prestatie geleverd is).

Bedrijfsvoering

De beheersing van, het toezicht op en de verantwoording over de bedrijfsprocessen binnen de gemeentelijke organisatie.

Begroting

Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee gemoeid zijn en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn.

Begrotingsonrechtmatigheden (rechtmatigheid)

Hiervan is sprake als het college bij de realisatie van doelen en het realiseren van activiteiten de door de gemeenteraad vastgestelde budgetten voor wat betreft de lasten of investeringsbudgetten overschrijdt (1), toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves die niet door de gemeenteraad zijn vastgesteld (2) en als bij overschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of lagere of hogere baten dan begroot de begroting niet tijdig met begrotingswijzigingen is aangepast (3).

Begrotingsresultaat

Financieel verschil tussen het bedrag dat volgens de begroting is toegestaan en het te verwachten bestede bedrag.

Begrotingstekort

Een begrotingstekort treedt op wanneer de lasten hoger zijn dan de baten.

Beheersmaatregel

Een activiteit die zich richt op het elimineren, vermijden of verkleinen van de oorzaak of het gevolg van een ongewenste gebeurtenis.

Belastingcapaciteit

De OZB is voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. In dit geval de landelijk gemiddelde tarieven. Voor gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt). Dit is een van de verplichte kengetallen die gemeenten moeten opnemen in de paragraaf weerstandsvermogen van de begroting en de jaarstukken.

Benodigde weerstandscapaciteit

Het bedrag dat benodigd is om alle risico's in de begroting waarvoor geen maatregelen zijn getroffen, in financiële zin af te dekken.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De middelen die beschikbaar zijn om eventuele tegenvallers (risico's) op te kunnen vangen.

Bestaand beleid

Beleid waarover al besluitvorming heeft plaatsgevonden.

Bestemmingsreserve

Naast de algemene reserve zijn er buffers gevormd die niet worden meegerekend tot de weerstandscapaciteit. Het gaat hier om de bestemmingsreserves. Bestemmingsreserves zijn voor specifieke doeleinden gevormd op basis van een raadsbesluit. Bestemmingsreserves zijn gebonden aan de bestemmingen die door de raad zijn vastgesteld. Wanneer de nood echt hoog is kan er door de raad aan de betreffende bestemmingsreserve een andere bestemming worden gegeven. Aan een deel van de bestemmingsreserves hangen verplichtingen tot bestedingen (bijvoorbeeld kapitaallasten) waarbij er beperkte sprake is sprake is van beleidsvrijheid.

Besluit begroting en verantwoording (BBV)

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) beschrijft de regels waaraan onder andere de begroting en de jaarstukken van een gemeente aan moeten voldoen.

Bestuurlijk belang

Een gemeente kan een bestuurlijk belang hebben in een verbonden partij doordat zij in het bestuur is vertegenwoordigd. De gemeente kan het ook hebben doordat zij stemrecht heeft in de verbonden partij.

BTW compensatiefonds

Rijksfonds waaruit gemeenten een bepaald deel van de door hen betaalde BTW kunnen terugvorderen.

C.

Circulaire

Een circulaire informeert de gemeenten over de omvang en de verdeling van de algemene uitkering, de integratie-uitkeringen en de decentralisatie-uitkeringen uit het gemeentefonds.

D.

Deelneming

Participatie in een besloten of naamloze vennootschap, waarin de gemeente aandelen heeft.

Distributieplanologisch onderzoek (DPO)

Van oudsher wordt een distributieplanologisch onderzoek (DPO) gebruikt om inzicht te krijgen in de kwantitatieve uitbreidingsruimte voor een bepaalde branche of winkelcentrum.

Dividend

Een vergoeding die wordt uitbetaald aan de aandeelhouders.

Doeluitkering

Uitkering door het Rijk aan een lagere overheid voor een nauw omschreven wettelijk vastgesteld doel of taak. De gelden zijn niet vrij besteedbaar.

E.

EMU-saldo

Het geraamde of het gerealiseerde saldo van de ontvangsten en uitgaven van een gemeente. Dit bedrag wordt berekend op transactiebasis en volgens Europese voorschriften en is verplicht onderdeel van de begroting en de jaarstukken.

Exploitatielasten

Alle jaarlijkse kosten van kapitaalgoederen die terug te vinden zijn op de begroting. Daarbij gaat het om afschrijvingen, rentekosten, onderhoudskosten, kosten om risico's te dekken en overheadkosten.

F.

Financieel belang

Van financieel belang is sprake als de gemeente de middelen die ze ter beschikking stelt verloren gaan in geval van faillissement van de verbonden partij (een derde rechtspersoon) en/ of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Financiële kengetallen

Getallen waarmee inzicht verkregen kan worden in de financiële positie van de gemeente. Het BBV verplicht alle gemeenten een aantal specifieke kengetallen op te nemen in de begroting en de jaarstukken, waaronder de netto schuldquote en de solvabiliteitsratio.

Financiële rechtmatigheid (rechtmatigheid)

Het voldoen aan wet- en regelgeving bij het uitvoeren van financiële beheershandelingen.

Financieringsmiddelen

Kort- of langlopende geldmiddelen die nodig zijn om de kosten van uitgaven te betalen.

Fouten (rechtmatigheid)

Rechtmatigheidsfouten treden op bij financiële beheershandelingen, waarbij de in het normenkader beschreven wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Fraude (rechtmatigheid)

Dit omvat opzettelijke handelingen door één of meerdere personen binnen de gemeente, waarbij gebruik wordt gemaakt van misleiding om een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen.

G.

Gemeenschappelijke regeling

Is het publiekrechtelijk juridisch kader waarbinnen twee of meer gemeentebesturen kunnen samenwerken.

Gemeentefonds

Uitkering van het Rijk die de gemeenten in principe vrij mogen besteden.

Getrouwheid

Een oordeel van de accountant over of de informatie juist en toereikend/volledig is. Voorts geschikt is voor het doel waarvoor deze wordt verstrekt. En ten slotte of het bij de volksvertegenwoordigers en de burger (gebruikers van de verantwoording) geen ander beeld oproept, dan overeenkomt met de feiten.

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Als gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de verkochte gronden kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie dat is opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen van de begroting en de jaarstukken geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten en daarmee de mogelijke invloed van negatieve waardeontwikkelingen voor de begroting.

H.

Hoofdstuk

Is een samenhangende verzameling van activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten, ook wel een programma genoemd.

HR21

Is het functiewaarderingssysteem van de VNG.

K.

Kapitaalgoederen

Investeringsgoederen met een groot maatschappelijk nut die de gemeente nodig heeft voor de uitvoering van haar taken. Deze goederen hebben doorgaans een hoge vervangingswaarde en gaan meerdere jaren mee. Voorbeelden hiervan zijn wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Kapitaallasten

Afschrijvingen en toegerekende rente op activa. De afschrijvingen betreffen de jaarlijkse waardevermindering van de investering. Door middel van de afschrijving worden lasten van de investering uitgespreid over de jaren dat er van de investering gebruik wordt gemaakt. De rente betreft het eigen of geleende geld dat besteed wordt om de investering te financieren.

L.

LEADER

Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale of te wel: Samenwerking voor plattelandsontwikkeling. Het is een subsidieprogramma op initiatief van de Europese Commissie.

Leges

Worden geheven ter dekking van de kosten van gemeentelijke dienstverlening. Leges mogen maximaal kostendekkend zijn.

Lokale heffingen

Lokale heffingen zijn, naast de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de doeluitkeringen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. De lokale heffingen vallen uiteen in twee groepen: belastingen en retributies/bestemmingsheffingen. Voorbeelden van belastingen zijn: forensenbelasting en toeristenbelasting. Voorbeelden van (bestemmings)heffingen zijn de rioolheffing of de afvalstoffenheffing. Het geld dat gemeenten met heffingen ophalen, moeten gebruikt worden om de kosten te dekken van datgene waarvoor ze in rekening worden gebracht.

M.

Meerjareninvesteringsplan

In het meerjareninvesteringsplan wordt de planning van de investeringen voor de komende jaren inzichtelijk gemaakt.

Meerjarenraming

Een prognose van de voor meerdere jaren, na het begrotingsjaar, te verwachten baten en lasten en ook mutaties in reserves.

Misbruik (rechtmatigheid)

Het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen.

N.

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

NMD-samenwerking

Samenwerking in Noord- en Midden-Drenthe op het gebied van het sociaal domein.

Normenkader

Het normenkader voor een rechtmatigheidsverantwoording betreft de inventarisatie van de relevante regelgeving, waaronder die van de betreffende gemeente (zoals verordeningen). De inventarisatie beperkt zich tot regelgeving die relevant is voor financiële beheershandelingen. Het normenkader moet actueel worden gehouden en wordt aangepast op basis van nieuwe wet- en regelgeving. Daarom wordt het elk jaar opnieuw vastgesteld.

O.

Onduidelijkheden (rechtmatigheid)

Als het college het kader van de verslaggeving niet kan aangeven of er sprake is van een rechtmatigheidsfout of niet.

Oneigenlijk gebruik (rechtmatigheid)

Het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.

Overhead

De kosten van de werkzaamheden of faciliteiten die slechts een indirecte relatie vertonen met de prestaties (bijvoorbeeld leidinggeven, afdelingsadministratie of huisvesting).

P.

Paragrafen

Geven volgens het BBV een dwarsdoorsnede van de begroting op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn verplicht onderdeel van zowel de begroting als de jaarstukken.

Planning & Control cyclus

De jaarlijks terugkerende werkzaamheden die samenhangen met het opstellen, bespreken, bewaken, bijstellen en verifiëren van budgetten.

P.M. post

Schatting van uitgaven, opgenomen in de begroting terwijl de werkelijke kosten nog niet exact bepaald kunnen worden.

Prestatie-indicator

Kwantitatieve en kwalitatieve gegevens die inzicht geven in de resultaten van het gevoerde beleid van de gemeente.

R.

Rechtmatigheid

Het voldoen aan wet- en regelgeving.

Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording is een nieuw onderdeel in de jaarrekening, waarin het college vanaf het verslagjaar 2023 aangeeft of er rechtmatigheidsfouten en -onduidelijkheden waren.

Reserve

Bedrag dat is gereserveerd voor toekomstige uitgaven, zonder dat de aard en de omvang van deze uitgaven al bekend zijn. Reserves worden onderverdeeld in algemene reserves en reserves met een specifieke bestemming (bestemmingsreserves).

Restrisico

De inschatting van het risico met medeneming van de effecten van beheersmaatregelen. Risico dat overblijft na risicobeheersing. (netto risico)

Risico

Gebeurtenis die zich al dan niet kan voordoen en die kan leiden tot schade met een financieel gevolg of afwijking van een te behalen beleidsdoel.

Risicobeheersing

Zijn activiteiten (beheersmaatregelen) die de kans op het optreden van risico's dan wel de gevolgen van risico's beïnvloeden (voorkomen of reduceren)

Risico i.r.t. weerstandsvermogen

De kans op een gebeurtenis die leidt tot een directe financiële tegenvaller van materiële betekenis, die niet is afgedekt in de begroting.

Risicomanagement

Het geheel aan activiteiten en maatregelen gericht op het expliciet en systematisch omgaan met en beheersen van risico's.

S.

Samenwerkingsverband Drentsche Aa

Samenwerking op het gebied van specifieke onderdelen binnen de bedrijfsvoering tussen de gemeenten Tynaarlo, Aa en Hunze en Assen.

Solvabiliteit

Is de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Als er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een gemeente.

Staat C

Staat/overzicht van vaste activa.

Staat D

Staat/overzicht van reserves en voorzieningen.

Staat E

Staat/overzicht van langlopende leningen.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerendezaakbelasting OZB. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

T.

Taakmutatie

Extra geld uit het gemeentefonds voor de uitvoering van nieuwe en/of bestaande taken.

Taakveld

Eenheid waarin de hoofdstukken zijn onderverdeeld.

Trap-op-trap-af systematiek/ accresmethode

Om het totaal beschikbare bedrag te bepalen dat aan de gemeenten wordt uitgekeerd, gebruikt het Rijk de accresmethode, ook wel de 'trap-op-trap-af systematiek' genoemd. Het accres is gekoppeld aan de ontwikkeling van rijksuitgaven (niet van alle uitgaven). Stijgen de uitgaven dan stijgt het accres, dalen de uitgaven dan daalt het accres.

Treasury

Is het geheel van activiteiten in verband met het beheren van de geldstromen.

V.

Verantwoordingsgrens

De grens waarboven het college afwijkingen moet melden aan de raad. De raad stelt deze verantwoordingsgrens vast met een maximum van 3% van de totale lasten.

Verbonden partij

Is een partij waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie onderhoudt en waarin zij een financieel belang heeft.

Voorziening

Dit is een reservering (geormerkte gelden) met als doel het bedrag aan te wenden in de toekomst waar de voorziening oorspronkelijk voor is gecreëerd.

W.

Weerstandsratio

= Beschikbare weerstandscapaciteit: Benodigde weerstandscapaciteit. Een ratio > 100% kan als voldoende worden beschouwd.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen, zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is de verhouding (ratio) tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstands-capaciteit.

Bijlage 2: Afkortingenlijst

A .

AED – Automatische externe defibrillator
APV – Algemene Plaatselijke Verordening
ARCA – Algemene Reserve Calamiteiten
ARGI – Algemene Reserve Grote Investerings
ASV – Algemene Subsidieverordening
AU – Algemene uitkering (gemeentefonds)
AVG – Algemene Verordening Persoonsgegevens
Awb – Algemene wet bestuursrecht
AZC – Asielzoekerscentrum

B .

BAG – Basisregistratie Adressen
BBP – Bruto Binnenlands Product
B&W – Burgemeester & Wethouders
BBV – Besluit Begroting en Verantwoording
BHV – Bedrijfshulpverlening
BIE – Bouwgronden In Exploitatie
BIO – Baseline Informatiebeveiliging Overheden
BNG – Bank Nederlandse Gemeenten
BOA – Buitengewoon opsporingsambtenaar
BOR – Beheer Openbare Ruimte
BRP – Basisregistratie Personen
BTW – Belasting Toegevoegde Waarde
BUIG – Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BV – Besloten Vennootschap

C .

CAO – Collectieve arbeidsovereenkomst
CBS – Centraal Bureau voor de Statistiek

CMT – Concern Management Team

COA – Centraal Orgaan opvang asielzoekers

COELO – Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden

CROW – Netwerk waar gemeentelijke professionals kennis etc. uitwisselen over openbare ruimten

CPB – Centraal Plan Bureau

D.

DB – Dagelijks Bestuur

DPLG – Drents Programma Landelijk Gebied

DPO – Distributieplanologisch onderzoek

DU – Decentralisatie Uitkering

DVO – Dienstverleningsovereenkomst

E.

ECB – Europese Centrale Bank

EV – Eigen Vermogen

EMU – Economische en Monetaire Unie

EZ – Economische Zaken

F.

Fido – Financiering Decentrale Overheden

FTE – Fulltime-equivalent (formatieplaats)

FWK-plan – Fietspaden en Wegen Knelpunten-plan

G.

GAE – Groningen Airport Eelde

GALA – Gezond en Actief Leven Akkoord

GFT – Groente, fruit en tuin(afval)

GGD – Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe

GGZ – Geestelijke Gezondheidszorg

GKB – Gemeentelijke Kredietbank

GO – Georganiseerd Overleg

GR – Gemeenschappelijke Regeling
GRP – Gemeentelijk Rioleringsplan
GWRP – Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan

H.

HR – Human Resources, zie ook P&O
HVP – Huisvestingsprogramma

I.

IBA – Individuele Behandeling Afvalwater
ICT – Informatie- en communicatietechnologie
IHP – Integraal Huisvestingsplan
IKB - Individueel keuzebudget
IMVA – Immateriële Vaste Activa
IND – Immigratie- en NaturalisatieDienst
IVR – Integrale Voortgangsrapportage
IZA – Integraal Zorg Akkoord

J.

JGZ – Jeugdgezondheidszorg

L.

LAS – Lokale Adaptatie Strategie
LUA – Lokale Uitvoeringsagenda

M.

MEBV – Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer
MFA – Multi Functionele Accommodatie
Ministerie van BZK – Ministerie van Binnenlandse Zaken
MJDP – Meerjaren Duurzaamheidsplan (gemeentelijke gebouwen)
MJOP – Meerjaren Onderhoudsplan

MKB – Midden- en Kleinbedrijf

MO – middelbaar onderwijs

MVA – Materiële Vaste Activa

N.

NIEGG – Niet In Exploitatie Genomen Gronden

NMD – Noord- en Midden-Drenthe

NPO – Nationaal Programma Onderwijs

NV – Naamloze Vennootschap

NVM – Nederlandse Vereniging van Makelaars

O.

3 O's – Onvermijdelijk, onuitstelbaar en onvoorzien

OBS – Openbare Basis School

OGGz – Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

OHP – Onderwijs Huisvestingsprogramma

OM – Openbaar Ministerie

OOV – Openbare Orde en Veiligheid

OR – Openbare Ruimte

OV – Openbaar Vervoer

OZB – Onroerend Zaak Belasting

P.

PBH – Prins Bernhard Hoeve (Zuidlaren)

P&C – Planning & Control

P&O – Personeel & Organisatie

PM – Pro Memorie

PO – primair onderwijs

POH – Praktijkondersteuner huisarts

PoC – Percentage of Completion

PvA – Plan van Aanpak

PvE – Programma van Eisen

R.

R&T – Recreatie en Toerisme
RES – Regionale Energie Strategie
RGA – Regio Groningen Assen
RIEC – Regionaal Informatie en Expertise Centrum
RMP – Regionaal Mobiliteitsplan
RUD – Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe

S .

SDA – Samenwerkingsverband Drentsche Aa
SMI – Sociaal Medische Indicatie
SMP – Soorten Management Plan
SO – Speciaal onderwijs
SPUK – Specifieke uitkering
SPV – Strategisch Plan Verkeersveiligheid
SW – Sociale Werkvoorziening
SZW – Sociale Zaken en Werkgelegenheid

T.

TVO – Tactisch Veiligheidsoverleg

U.

UWV – Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen

V .

VDG – Vereniging Drenthe Gemeenten
VEGANN – Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders Essent Noord-Nederland
VNG – Vereniging Nederlandse Gemeenten
VNN – Verslavingszorg Noord-Nederland
VO – Voortgezet Onderwijs
Vpb – Vennootschapsbelasting
VRD – Veiligheidsregio Drenthe

VSO – Vaststellingsovereenkomst
VTE – Vrijtijdseconomie
VTH – Vergunningverlening Toezicht en Handhaving
VNG – Vereniging Nederlandse Gemeenten
VV – Vreemd vermogen
VVE – Voor- en vroegschoolse educatie
VWS – Volksgezondheid welzijn en sport

W.

WGR – Wet gemeenschappelijke regelingen
Wmo – Wet maatschappelijke ondersteuning
Woo – Wet open overheid
WOZ – Wet waardering onroerende zaken
WPDA – Werkplein Drentse Aa
Wsw – Wet sociale werkvoorziening
WTI – Werkgroep Tegengaan Identiteitsfraude
WSW - Waarborgfonds Sociale Woningbouw

Z.

ZZP – Zelfstandige Zonder Personeel

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de gemeenteraad van de gemeente Tynaarlo

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van de gemeente Tynaarlo te gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2024 en van het vermogen van de gemeente Tynaarlo op 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- ▶ het overzicht van baten en lasten over 2024;
- ▶ de balans per 31 december 2024;
- ▶ de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
- ▶ de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
- ▶ de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 1 juli 2025 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2024 en overige eisen vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Tynaarlo zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 1.114.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de gemeenteraad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 75.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa-of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg zijn van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de gemeente en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college van burgemeester en wethouders inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de gemeenteraad toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar de paragraaf bedrijfsvoering, waarin het college van burgemeester en wethouders/gedeputeerde staten uiteen heeft gezet op welke wijze frauderisicobeheersing is vormgegeven. In onze controle richten wij ons op frauderisico's die een risico op een materiële fout tot gevolg kunnen hebben.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem van de gemeente Tynaarlo geëvalueerd zoals bijvoorbeeld ook het integriteitsbeleid en de Regeling Vermoeden Misstand Tynaarlo. Zo hebben wij vastgesteld dat het college van burgemeesters en wethouders een frauderisicoanalyse heeft opgesteld en dat eveneens een klokkenluidersregeling en incidentenregistratie aanwezig is. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij het college en de gemeenteraad.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Frauderisico	Onze controlewerkzaamheden en observatie
<i>Het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management</i> Op grond van onze controlestandaarden gaan wij uit van de veronderstelling dat er altijd een risico aanwezig is op doorbreking van interne beheersingsmaatregelen door het management en het college van burgemeester en wethouders. Het management en het college van burgemeester en wethouders bevinden zich in de positie om verslaggevingsfraude te plegen, omdat zij in staat zijn de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Meer concreet zien wij het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het management en het college van burgemeester en wethouders met name in:	Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Daarnaast hebben wij op basis van risicocriteria specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het college van burgemeester en wethouders waaronder: - De waardering van vaste activa; - De waardering van onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie; - Het toereikend zijn van voorzieningen.

▶ Journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt; ▶ De betrouwbaarheid van schattingen en schattingsprocessen; ▶ Significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening.	Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college van burgemeester en wethouders bij deze posten. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het college van burgemeester en wethouders.
<i>Het risico op onjuiste schatting ten aanzien van nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten welke niet aanvaardbaar zijn voor complex Businesspark Ter Borch</i> Het risico dat bij het bepalen van de nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten voor het complex Business Park Ter Borch onjuiste schatting worden gemaakt met een onjuiste waardering tot gevolg.	Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in het proces ten aanzien van de totstandkoming van de jaarlijkse opgestelde exploitatieoverzichten. Wij hebben de aanvaardbaarheid van de gehanteerde parameters gecontroleerd door controle aan de hand van externe informatie. Wij hebben aan de hand van backtesting de verschillen tussen de begroting en de realisatie in het boekjaar in beeld gebracht. Daarbij hebben wij de materiële verschillen geverifieerd met onderliggende controle informatie. Wij hebben gecontroleerd dat de winstneming op juiste wijze heeft plaatsgevonden en rekenkundig juist is, waarbij wij specifiek aandacht hebben besteed aan de ingeschatte projectrisico's. Wij hebben vastgesteld dat de projectrisico's voldoen aan de voorwaarden van de verslaggevingsvereisten.

	Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van de gemaakte schattingen bij de waardering van het project Businesspark Ter Borch door het college van burgemeester en wethouders.
--	--

Het in de controlestandaarden veronderstelde frauderisico rondom de opbrengstverantwoording is door ons weerlegd. Een gemeente laat zich typeren als een meerdoelenbestedingshuishouding en is daarmee inherent niet gericht op het verwerven van opbrengsten. De van toepassing zijnde opbrengstenstromen (voornamelijk algemene en specifieke uitkeringen en gemeentelijke heffingen), de transparante wijze van totstandkoming hiervan en de relatief beperkte omvang van de beïnvloedbare opbrengstenstromen zorgen ervoor dat het frauderisico rond de opbrengstverantwoording als geheel door ons als een niet-significant risico is aangemerkt.

Wij hebben tijdens onze controle geen specifieke aanwijzingen gekregen voor (een vermoeden van) fraude.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in het onderdeel 'paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing' in de jaarstukken, heeft het college van burgemeester en wethouders een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van de gemeente om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de provinciale toezichthouder voort te zetten.

Onze werkzaamheden hebben bestaan uit:

- ▶ Het uitvoeren van een risicoanalyse gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.
- ▶ Het kennisnemen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het college en overwegen of deze alle relevante informatie bevat waarvan de accountant als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis heeft en het bevragen van het college over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten.
- ▶ Het kennisnemen van de meerjarenbegroting in relatie tot de ontwikkelingen in de sector decentrale overheden.
- ▶ Het kennisnemen van de beoordeling van de (meerjaren)begroting van de gemeente door de toezichthouder.
- ▶ Het inwinnen van inlichtingen bij het college over de kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.

- ▶ Het vaststellen dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.
- ▶ Het verkrijgen van inlichting over gebeurtenissen of omstandigheden na de periode waarvoor het college een beoordeling heeft gemaakt.
- ▶ Het evalueren of voldoende en geschikte controle-informatie is verkregen met betrekking tot de conclusie en veronderstellingen van het college inzake het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van burgemeester en wethouders/gedeputeerde staten over de gehanteerde uitgangspunten om de normale bedrijfsvoering door te kunnen zetten.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- ▶ Algemeen
- ▶ Hoofdstukverantwoording
- ▶ Paragrafen
- ▶ Financiële details;
 - Totaaloverzicht kredieten
 - Totaaloverzicht reserves en voorzieningen
 - Incidentele baten en lasten
 - Onvoorzien
 - Algemene dekkingsmiddelen
 - Grondslagen
- ▶ Bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde eisen

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) van de Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 van de Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2024 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstreking SiSa.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstreking SiSa. In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) van de Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2024 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstreking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- ▶ het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het door de gemeenteraad vastgestelde normenkader d.d. 12 november 2024 en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 12 november 2024, het Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaet zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 23 juni 2025

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden: FBe

E.R. Kuik - van Wijk RA MSc